PREMIUL NOBEL 2013
Alice Munro
URĂ, PRIETENIE, DRAGOSTE, CĂSĂTORIE

Alice Munro

Ură, prietenie, dragoste, căsătorie

Traducere din limba engleză
Justina Bandol

Editura LITERA
2014

Hateship, Friendship, Courtship, Loveship, Marriage
Alice Munro
Copyright © 2012 Alice Munro

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Ură, prietenie, dragoste, căsătorie
Alice Munro

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Irina Ilie
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Bogdan Coscaru

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza

ISBN ePUB: 978-606-686-792-4
ISBN PDF: 978-606-686-793-1
ISBN Print: 978-606-686-730-6

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Lui Sarah Skinner, cu recunoștință

URĂ, PRIETENIE, DRAGOSTE, CĂSĂTORIE

Cu ani în urmă, înainte ca trenurile să înceteze să circule pe o mulţime de căi ferate secundare, o femeie cu o frunte înaltă, plină de pistrui, şi cu o aură de cârlionţi roşcaţi intră în clădirea gării şi întrebă cum putea să trimită mobilă cu trenul.

Şeful de gară încerca deseori să se ia niţeluş de femei, mai ales de cele simple, cărora aşa ceva părea să le placă.

– Mobilă? spuse el, ca şi cum n-ar mai fi auzit de aşa ceva în viaţa lui. Aha. Să vedem! Despre ce mobilă e vorba?

O masă de sufragerie cu şase scaune. Un dormitor complet, o canapea, o măsuţă de cafea, măsuţe de ziare, un lampadar. Plus o vitrină şi un bufet.

– Aoleu! Cât pentru o casă întreagă.

– Nu chiar, spuse ea. Mobilă de bucătărie nu e deloc, şi e doar un singur dormitor.

Dinţii îi stăteau înghesuiţi în faţă, parcă pregătiţi să se ia la harţă.

– O să aveţi nevoie de camion, spuse el.

– Nu, vreau s-o trimit cu trenul. Merge spre vest, spre Saskatchewan.

Îi vorbea cu voce tare, ca şi cum el ar fi fost surd sau prost, şi era ceva în neregulă cu felul cum pronunţa cuvintele. Un accent. El se gândi la olandeză – olandezii se mutau pe atunci prin părţile acelea –, dar ea nu era chiar atât de voinică şi nici nu avea pielea rozalie sau părul blond al femeilor din Olanda. S-ar fi putut să aibă sub patruzeci de ani, dar ce conta? Nu era nici pe departe o frumuseţe.

Bărbatul deveni deodată foarte pragmatic.

– În primul rând o să aveţi nevoie de camion ca să aducă mobila aici, de acolo de unde o luaţi. Şi ar fi mai bine să vedem întâi dacă e o localitate din Saskatchewan pe unde trece trenul. Altfel va trebui să aranjaţi să o preia cineva, de pildă, din Regina.

– Trebuie să ajungă la Gdynia, spuse ea. Şi pe acolo trece trenul.

El luă un mers al trenurilor pătat de grăsime din cuiul unde stătea agăţat şi o întrebă cum se scrie numele oraşului. Ea apucă atunci creionul care atârna şi el de o sfoară şi scrise pe o bucată de hârtie din poşetă: GDYNIA.

– Ştiţi ce naţionalitate e?

Ea spuse că nu[1].

El luă înapoi creionul ca să urmărească rândurile din mersul trenurilor.

– O mulţime de localităţi sunt cehești, ungurești, ucrainene, spuse el, şi chiar în clipa aceea îi trecu prin cap că ea ar fi putut avea vreuna dintre aceste origini. Ei şi ce, nu făcea decât să afirme un lucru perfect real.

– Uite-l, e într-adevăr, e pe linie.

– Da, spuse ea. Vreau să le trimit vineri – se poate?

– Noi le putem trimite, dar nu vă pot spune exact în ce zi vor ajunge, răspunse el. Depinde de priorităţi. O să le aştepte cineva acolo?

– Da.

– E un tren mixt vineri, la două şi optsprezece după-amiaza. Camionul poate veni să ridice mobila vineri dimineaţă. Locuiţi aici în oraş?

Ea dădu din cap şi scrise adresa: Strada Expoziţiei nr. 106.

Casele din oraş primiseră nu demult numere, şi şeful de gară nu-şi putu imagina pe unde venea

adresa aceasta, deşi ştia unde se află Strada Expoziţiei. Dacă ea ar fi rostit atunci numele McCauley, poate că el ar fi devenit mai interesat şi lucrurile ar fi luat o altă întorsătură. În oraş existau multe case noi, construite după terminarea războiului – deşi localnicii le numeau „case de război“. Şeful de gară presupuse că era vorba de una dintre acelea.

– Plătiţi la expediere, spuse.

– Vreau şi un bilet pentru mine însămi, în acelaşi tren. Vineri după-amiază.

– Mergeţi tot acolo?

– Da.

– Puteţi lua acelaşi tren până la Toronto, dar apoi trebuie să aşteptaţi Transcontinentalul, care pleacă la zece treizeci noaptea. Vreţi la vagon de dormit sau la vagon obişnuit? În vagonul de dormit aveţi pat rezervat, în cel obişnuit aveţi doar loc pe scaun.

Ea spuse că voia loc pe scaun.

– Aşteptaţi la Sudbury trenul de Montréal, dar nu vă daţi jos acolo, o să vă treacă pe altă linie şi o să cupleze vagoanele de Montréal. De acolo mergeţi mai departe până la Port Arthur şi apoi la Kenora. Nu vă daţi jos până la Regina, dar acolo va trebui să coborâţi şi să luaţi trenul local.

Ea dădu din cap ca şi cum îl aştepta să treacă la treabă şi să-i dea biletul.

Încetinind puţin, el adăugă:

– Dar nu pot să vă promit că mobila o să ajungă în acelaşi timp cu dumneavoastră. N-aş crede să sosească decât după o zi sau două. Totul depinde de priorităţi. O să vă aştepte cineva?

– Da.

– Bun. Pentru că nu va fi probabil cine ştie ce gară. Orăşelele alea de acolo nu-s ca aici. Sunt în general nişte chestii destul de rudimentare.

Ea plătea acum pentru bilet dintr-un sul de bancnote ţinute într-un săculeţ de pânză, în poşetă. Ca o doamnă de pe vremuri. Îşi numără şi restul. Dar nu aşa cum l-ar fi numărat o doamnă de pe vremuri – îl ţinu în mână şi-l cercetă scurt din ochi, dar era limpede că nu-i scăpase nici o monedă. Apoi se întoarse să plece, nepoliticoasă, fără să-şi ia la revedere.

– Pe vineri! îi strigă el din urmă.

Ea purta o haină lungă şi cenuşie în ziua aceea caldă de septembrie, o pereche de pantofi butucănoşi cu şiret şi şosete până la gleznă.

Şeful de gară tocmai îşi turna nişte cafea din termos când ea se întoarse şi bătu cu degetele în ghişeu.

– Mobila mea, spuse. E în stare foarte bună, aproape nouă. N-aş vrea să ajungă zgâriată, sau lovită, sau vătămată în vreun fel. Şi n-aş vrea nici să miroasă a paie şi a vaci.

– Aha, spuse el. Compania de căi ferate face de multă vreme expediţii de mărfuri. Şi să ştiţi că nu folosesc pentru mobilă aceleaşi vagoane pe care le folosesc pentru vaci.

– Aş vrea să ajungă la destinaţie exact aşa cum o trimit eu de aici.

– Cum să vă spun? Când cumpăraţi mobila de la magazin nu e la fel? V-aţi gândit vreodată cum ajunge acolo? Doar n-a fost făcută în prăvălie, nu? A fost făcută undeva într-o fabrică, şi de acolo trimisă la magazin – cel mai probabil cu trenul. Deci, dacă aşa stau lucrurile, nu e de la sine înţeles că oamenii ăştia se pricep să aibă grijă de mobilă?

Ea se uita în continuare la el fără zâmbet, fără să-şi recunoască în vreun fel nerozia de femeie.

– Sper, spuse. Sper că se pricep.

Șeful de gară ar fi zis, fără să stea măcar pe gânduri, că știe pe toată lumea în oraș. Ceea ce însemna că îi cunoștea cam pe jumătate. Și majoritatea celor pe care îi cunoștea erau orășenii esențiali, cei cu adevărat „de-ai locului“, care nu veniseră de ieri, de azi și n-aveau de gând să se mute de acolo. Pe femeia care pleca în Saskatchewan nu o știa pentru că ea nu mergea la biserica lui, nu-i învăța pe copiii lui la școală, nu lucra în nici unul din magazinele, restaurantele ori birourile în care intra el. Și nici nu era căsătorită cu vreunul dintre bărbații pe care-i cunoștea el din Elks, sau Oddfellows, sau Lions Club, sau Legion[2]. Uitându-se la mâna ei stângă în timp ce își scotea banii, el își dăduse imediat seama – și nu fusese deloc mirat – că nu era măritată. Cu pantofii aceia și cu șosetele până la gleznă în loc de ciorapi, fără pălărie și fără mănuși în miezul zilei, femeia ar fi putut foarte bine să vină de pe la vreo fermă. Și totuși, nu șovăise așa cum fac de obicei fermierii, nu fusese stânjenită. Nu avea maniere de țară – de fapt, nu avea nici un fel de maniere. Pe el îl tratase ca pe un robot furnizor de informații. În plus, scrisese o adresă din oraș – Strada Expoziției. Cel mai mult îi amintea de o călugăriță modest îmbrăcată pe care o văzuse la televizor vorbind despre munca ei de misionariat, făcută pe undeva prin junglă – probabil că acolo își scotea hainele de măicuță pentru că îi era mai ușor să se cațere peste tot în patru labe. Zâmbea din când în când ca să arate că religia ei ar fi trebuit să-i facă pe oameni fericiți, dar în cea mai mare parte a timpului își privise publicul ca și cum ar fi fost convinsă că restul oamenilor existau pe lume în primul rând pentru ca ea să aibă cui da ordine.

Mai era un lucru pe care Johanna voia să-l facă și pe care îl tot amânase. Trebuia să intre în magazinul de haine numit Milady’s și să-și cumpere o ținută de ocazie. Nu fusese niciodată acolo. Când avea ceva de cumpărat – șosete, de pildă –, se ducea la Callaghans. Avea o sumedenie de lucruri moștenite de la doamna Willets, precum haina aceasta, care aveau s-o țină la nesfârșit. Iar Sabitha – fata de care avusese grijă în casa domnului McCauley – primise întruna haine scumpe care le rămăseseră mici verișoarelor ei mai mari.

În vitrina de la Milady’s, două manechine purtau costume cu fuste scurte și sacouri cu umeri pătrățoși. Unul dintre ele, galben-ruginiu, celălalt, de un verde cald, intens. Frunze mari de arțar în culori stridente fuseseră împrăștiate la picioarele manechinelor și lipite ici-colo pe geamul vitrinei. La vremea când majoritatea oamenilor aveau grijă să grebleze frunzele, să le adune în grămezi și să le dea foc, aici ele erau puse la loc de cinste. O inscripție cu litere negre unduitoare se întindea diagonal pe geam: *Eleganță și simplitate – moda toamnei*.

Johanna deschise ușa și intră.

Chiar înaintea ei, o oglindă înaltă o măsură din cap până-n picioare în haina de bună calitate, lungă, dar informă, a doamnei Willets, de sub care ieșeau aproximativ zece centimetri de picioare grosolane, până ceva mai sus de gleznele acoperite de șosete.

Făceau asta intenționat, bineînțeles. Instalaseră oglinda acolo ca să-ți dea o imagine deplină și imediată a propriilor deficiențe și să poți trage – sperau ei – fără întârziere concluzia că trebuie să cumperi ceva ca să schimbi această imagine. Un truc atât de fățiș, că ar fi făcut-o să se răsucească pe călcâie și să iasă dacă n-ar fi venit aici hotărâtă, știind ce anume avea de cumpărat.

De-a lungul unui perete era un rastel cu rochii de seară, potrivite toate pentru frumusețile balului, în nuanțe vaporoase și croite din tul și tafta. Și în spatele lor, într-o vitrină de sticlă, ca să nu poată fi atinse de degete profane, o jumătate de duzină de rochii de mireasă, toate o spumă albă, ori satin de

culoarea vaniliei, ori dantelă ivorie, brodate cu mărgeluşe de argint sau cu perle mărunte. Corsaje minuscule, decolteuri sinuoase, fuste ample. Nici măcar când fusese tânără Johanna nu şi-ar fi putut vreodată închipui pentru sine o asemenea extravaganţă, nu doar în materie de bani, ci şi de aşteptări, de speranţă absurdă în transfigurare, în extaz.

Abia după două sau trei minute apăru cineva. Poate că aveau un vizor undeva şi o spionau, considerând că nu era genul lor de clientă şi sperând că avea să plece.

Dar ea nu pleca. Ieşi din raza oglinzii – păşind de pe linoleumul din faţa uşii pe un covor luxos –, şi, într-un sfârşit, draperia din fundul magazinului se dădu la o parte şi de după ea ieşi Milady însăşi, îmbrăcată într-un costum negru cu nasturi sclipitori. Tocuri înalte, glezne subţiri, portjartierul până în talie atât de strâns încât ciorapii îi scrâşneau, părul blond-auriu pieptănat lins pe spate, lăsând vederii faţa machiată.

– Mă gândeam să încerc costumul din vitrină, spuse Johanna cu o voce pe care şi-o antrenase din timp. Cel verde.

– Ah, e un costum superb, spuse femeia. Cel din vitrină este mărimea zece. Dumneavoastră păreţi... cred că un paisprezece, nu?

O luă înaintea Johannei, cu ciorapii foşnind, către latura unde erau atârnate hainele obişnuite, costumele şi rochiile de zi.

– Aveţi noroc. Am găsit şi un paisprezece.

Primul lucru pe care îl făcu Johanna fu să se uite la eticheta de preţ. Cel puţin de două ori mai mult decât se aşteptase – iar ea n-avea de gând să-şi ascundă părerea.

– E destul de scump.

– Este o lână foarte fină. Femeia căută leneş până găsi eticheta cu compoziţia materialului, apoi citi o descriere pe care Johanna n-o ascultă cu adevărat, pentru că apucase tivul ca să inspecteze calitatea finisajului.

– E uşoară ca mătasea, dar are o rezistenţă de fier. Vedeţi că e dublată peste tot, are o căptuşeală minunată de mătase în amestec cu nailon. N-o să vă treziţi niciodată că începe să vă atârne la spate şi să-şi piardă forma, cum fac costumele ieftine. Uitaţi-vă la manşetele şi gulerul de catifea şi la nasturii aceştia mărunţi îmbrăcaţi în catifea de pe mânecă.

– I-am văzut.

– Astea sunt genul de detalii pentru care plătiţi, altfel n-o să le găsiţi niciodată. Mie îmi place la nebunie textura catifelei. Şi e numai pe cel verde, să ştiţi – cel de culoarea piersicii nu are aşa ceva, deşi e la acelaşi preţ.

Într-adevăr, în ochii Johannei, gulerul şi manşetele de catifea erau cele care dădeau costumului aerul acela subtil luxos şi o făceau să râvnească la el. Dar n-avea de gând să se trădeze.

– În cazul ăsta, aş vrea să-l încerc.

La urma urmei, pentru asta venise pregătită. Cu lenjerie intimă curată şi cu subsuorile tamponate cu pudră de talc.

Femeia avu suficientă înţelepciune ca s-o lase singură în cabina de probă intens luminată. Johanna se feri de oglindă ca de foc până când îşi îndreptă fusta şi-şi încheie sacoul.

La început se uită pur şi simplu la costum. Costumul n-avea nimic. Şi mărimea i se potrivea – fusta era mai scurtă decât ceea ce obişnuia ea să poarte, dar, la urma urmei, ceea ce purta ea de obicei nu se asorta cu moda de acum. Costumul era perfect în regulă. Problema era felul cum arăta, în

comparație cu el, restul corpului ei, neacoperit. Gâtul ei, și fața, și părul, mâinile ei mari și picioarele groase.

– Cum vă descurcați? Îmi dați voie să arunc o privire?

„N-ai decât să arunci câte vrei“, se gândi Johanna, „din coadă de câine sită de mătase nu se face, după cum ai să te convingi singură“.

Femeia se uită dintr-o parte, apoi din cealaltă.

– Bineînțeles, veți avea nevoie de ciorapi și de pantofi cu toc. Cum vi se pare? E comod?

– Costumul e bun, spuse Johanna. Costumul n-are nimic.

În oglindă, chipul femeii se schimbă. Abandonă zâmbetul de până atunci. Deveni decepționat și obosit, dar mai cumsecade.

– Uneori pur și simplu asta e. Nu știi niciodată cu adevărat cum îți stă ceva până când nu încerci. Adevărul este, spuse ea, cu o siguranță nouă în voce, mai moderată, că aveți o siluetă frumoasă, dar robustă. Aveți oase mari – ei, și care-i problema? Năstureii înveliți în catifea nu-s pentru dumneavoastră. Nu vă mai bateți capul cu el. Scoateți-l!

După ce se dezbrăcase până la lenjerie, Johanna auzi foșnind draperia cabinei, și apoi o mână se strecură înăuntru.

– Încercați asta, doar așa, de amplezir.

O rochie maronie de lână, dublată, cu fusta lungă strânsă grațios în talie, cu mâneci trei sferturi și un decolteu simplu, rotund. Cât se putea de simplă, mai puțin o curea subțire aurie. Nu la fel de scumpă ca deux-pièces-ul, dar prețul părea încă enorm, dacă te gândeai pentru ce.

Cel puțin, fusta avea o lungime mai decentă, și materialul i se înfășura nobil pe picioare. Johanna își luă inima-n dinți și se uită în oglindă.

De data asta nu mai arăta ca și cum cineva ar fi îmbrăcat-o ca să-și bată joc de ea.

Femeia veni lângă ea și râse, dar de ușurare.

– Culoarea ochilor e de vină. N-aveți nevoie de nici o catifea. Aveți ochi catifelați.

Era genul de lingușeală pe care Johanna s-ar fi simțit obligată să o ia în derâdere, atâta că în clipa aceea părea adevărată. Nu avea ochi mari, și, dacă i s-ar fi cerut să le precizeze culoarea, ar fi spus: „Cred că un soi de căprui“. Dar acum păreau să fi devenit de un maro intens, dar cald și strălucitor.

Nu că ar fi început deodată să se creadă drăguță. Doar ochii ei ar fi avut o culoare frumoasă dacă ar fi fost o bucată de material.

– Bag mâna-n foc că nu purtați prea des pantofi de ocazie, spuse femeia. Dar, dacă ați avea ciorapi și un toc cât de mic... și sunt sigură că nu purtați bijuterii – și aveți perfectă dreptate, nici nu vă trebuie, cu cureluța aia.

Întrerupându-i discursul persuasiv, Johanna spuse:

– Mai bine o scot, ca s-o puteți împacheta.

Îi părea rău să se elibereze de apăsarea delicată a fustei și a cordonului aceluia discret auriu în jurul taliei. Nu avusese niciodată în viață senzația aceasta stupidă că ceea ce îmbrăcase o făcea mai frumoasă.

– Sper că e pentru o ocazie specială, îi strigă femeia în timp ce Johanna se grăbea să se schimbe în hainele sale obișnuite, cu înfățișarea lor ștearsă.

– Probabil c-o să fie rochia mea de nuntă, răspunse ea.

Și fu uimită de ceea ce-i ieșise pe gură. Nu era vreo gafă majoră – femeia nu știa cine este și probabil că n-avea să vorbească apoi cu nimeni dintre cei care ar fi putut să știe. Și totuși avusese de gând să nu sufle o vorbă. Probabil simțise că-i datora ceva ființei acesteia – că trecuseră împreună prin experiența deprimantă a costumului verde și apoi descoperiseră împreună rochia maronie și că asta crease o legătură între ele. Aiurea! Meseria femeii era să vândă haine, și exact asta reușise să facă.

– Ah! strigă femeia. Ah, ce frumos!

„O fi“, se gândi Johanna, sau poate că nu. Ar fi putut să se mărite cu oricine. Cu vreun fermier nenorocit care avea nevoie de un cal de povară în gospodărie sau cu un babalâc pe jumătate invalid care-și căuta infirmieră. Femeia aceasta habar n-avea de ce fel de bărbat își făcuse ea rost, și oricum nu era absolut deloc treaba ei.

– Sunt sigură că e o căsătorie din dragoste, spuse femeia, ca și cum i-ar fi auzit gândurile cârcotașe. De asta vă străluceau ochii în oglindă. Am învelit-o în foiță, nu trebuie decât s-o scoateți și s-o agățați pe umeraș, și materialul va cădea splendid. Călcați-o puțin, dacă vreți, dar probabil nu va fi nevoie nici măcar de atât.

Veni apoi și momentul înmânării banilor, când amândouă se prefăcură că nu se uită, deși se uitară.

– Merită, zise femeia. Nu te căsătorești decât o dată. De fapt, lucrul ăsta nu e întotdeauna adevărat...

– În cazul meu va fi, spuse Johanna.

I se urcase sângele în obraji – pentru că, de fapt, căsătoria nu fusese menționată. Nici măcar în ultima scrisoare. Îi dezvăluise acestei femei ceea ce socotea ea că o să se întâmple, și asta poate că avea să-i poarte ghinion.

– Unde l-ați cunoscut? întrebă femeia, pe același ton de veselie melancolică. Unde v-ați întâlnit prima oară?

– Prin niște rude, spuse Johanna cu sinceritate. N-avea de gând să adauge nimic, dar se auzi continuând: La Târgul de Vest. În London[3].

– Târgul de Vest, repetă femeia. Din London.

Era aproape ca și cum ar fi spus „la balul de la palat“.

– Am fost acolo cu fiica lui și cu prietena ei, continuă Johanna, gândindu-se că într-un fel ar fi fost mai corect să spună că Edith și Sabitha fuseseră cu ea, Johanna, la târg.

– Ei bine, pot să spun că azi n-am pierdut ziua degeaba. Am ajutat pe cineva să-și găsească rochia în care va fi în curând cea mai fericită mireasă din lume. E o realizare suficientă ca să-mi justifice existența. Femeia legă o panglică roz îngustă în jurul cutiei de împachetat și făcu o fundă mare, inutilă, pe care o reteză cu un scrâșnet vicios de foarfecă.

– Eu stau aici toată ziua, spuse ea. Și uneori mă gândesc ce Dumnezeu îmi închipui că fac. Îmi pun chiar această întrebare: „Ce Dumnezeu îți închipui că faci aici?“ Rearanjez vitrina, fac una, fac alta ca să atrag oamenii în magazin, dar sunt *zile* – zile întregi – când nu-mi calcă nimeni pragul. Știu, multora li se par prea scumpe hainele astea, dar să știți că sunt de *bună* calitate. Sunt haine de foarte bună calitate. Dacă vrei calitate, trebuie să plătești pentru ea.

– Probabil vin când au nevoie de așa ceva, spuse Johanna, aruncând o privire către rochiile de seară. Unde altundeva ar putea să meargă?

– Ba exact asta e, că nu vin. Se duc în orașul mare – acolo merg. Sunt în stare să bată mașina o sută, o sută cincizeci de kilometri, ca să nu mai zic de benzină, și li se pare că așa cumpără ceva mai bun decât ce le ofer eu aici. Dar nu-i adevărat. Nu-i nici calitate mai bună, nici sortiment mai larg. Nimic. Doar că le-ar fi rușine să spună că și-au cumpărat ținuta de nuntă aici, în oraș. Sau vin, încearcă ceva și spun că trebuie să se mai gândească. „Lăsați că mă întorc“, pasămite. Și eu îmi spun în gând: „O, da, știu eu ce-nseamnă asta!“ Înseamnă c-o să încerce să găsească mai ieftin la London sau la Kitchener, și, chiar dacă n-o să găsească mai ieftin, o să cumpere de acolo, din moment ce tot au bătut drumul și sunt sătui de umblat prin magazine.

– Nu știu, spuse ea. Poate dacă aș fi fost de aici, din oraș, ar fi fost altfel. Mi se pare un loc foarte inospitalier. Nu sunteți de aici, nu?

– Nu, spuse Johanna.

– Nu vi se pare un oraș inospitalier?

Inospita...

– Adică e greu pentru cineva din afară să fie acceptat.

– Eu sunt obișnuită să-mi văd singură de treabă, spuse Johanna.

– Dar dumneavoastră v-ați găsit pe cineva. Nu veți mai fi singură de acum înainte – și ăsta e un lucru minunat! Sunt zile când mă gândesc cât de grozav ar fi să fiu măritată și să stau și eu acasă. Bineînțeles, am fost măritată – și tot am muncit. În fine. Poate că într-o zi prințul coborât de pe cal alb va intra pe ușa magazinului, se va îndrăgosti pe loc de mine, și atunci toate se vor aranja!

Johanna trebuia să se grăbească – femeia aceea o ținuse de vorbă și o întârziase. Zorea să se întoarcă acasă și să-și ascundă rochia cumpărată, înainte ca Sabitha să se întoarcă de la școală.

Apoi își aminti că Sabitha nu mai venea – fusese luată la sfârșit de săptămână de către verișoara mamei sale, Roxanne, mătușa ei, să stea la Toronto și să meargă la o școală de fete, ca o adevărată moștenitoare bogată ce era. Și totuși, Johanna iuți în continuare pasul – atât de mult, încât un deștept care sprijinea ușa farmaciei îi strigă: „Arde undeva?“, și atunci ea încetini un pic, ca să nu atragă atenția.

Ambalajul rochiei o stânjenea teribil – de unde să știe ea că magazinul își avea propriile cutii de carton roz pe care scria, cu litere de mână violet, „Milady“? Ar fi putut s-o dea de gol instantaneu.

Se simți stupid că vorbise despre nuntă, câtă vreme el nu pomenise nimic. Și ea nu trebuia să uite asta. Își spuseseră – sau scriseseră – atâtea altele, exprimaseră atâta afecțiune și atâta dor, încât căsătoria ca atare păruse să fi fost pur și simplu trecută cu vederea. Așa cum poți povesti despre cum te-ai sculat dimineața, dar nu și despre cum ai luat micul dejun, cu toate că în mod cert l-ai luat.

Și totuși ar fi trebuit să-și țină gura.

Îl văzu apoi pe domnul McCauley mergând în direcția opusă pe partea cealaltă a străzii. Nu era nici un pericol – chiar dacă ar fi dat nas în nas cu ea, el nu i-ar fi observat oricum cutia. Ar fi ridicat un deget la pălărie și ar fi trecut pe lângă ea, remarcând probabil că era menajera casei lui, deși s-ar fi putut și să nu bage de seamă. Gândul îi stătea în altă parte și, din punctul de vedere al celorlalți, era foarte posibil ca ochii lui să vadă un alt oraș decât cel pe care îl vedea toată lumea. În fiecare zi de lucru – și, uneori, din neglijență, și în zilele de sărbătoare sau duminica –, domnul McCauley îmbrăca unul dintre cele trei costume ale sale, plus mantaua mai ușoară sau pe cea mai grea, pălăria de fetru cenușiu și pantofii bine lustruiți, și mergea de pe Strada Expoziției până la biroul pe care îl ținea încă

deasupra fostei șelării. I se spunea Biroul de Asigurări, deși trecuse destul de multă vreme de când proprietarul lui nu mai vindea în mod regulat asigurări. Uneori, oamenii urcau scările să-l vadă, poate să-i pună câte o întrebare despre polițele lor sau, cel mai probabil, despre limitele loturilor de teren deținute, despre istoria vreunei proprietăți imobiliare din oraș sau a vreunei ferme din regiune. Biroul era plin de hărți mai vechi și mai noi, și domnului McCauley nimic nu-i plăcea mai mult decât să le desfășoare și să înceapă o discuție care lăsa mult în urmă răspunsul la întrebarea ce-i fusese pusă. De trei sau patru ori pe zi ieșea de acolo și pornea pe străzi, ca acum. În timpul războiului își pusese automobilul McLaughlin-Buick pe butuci în hambar și mersese peste tot pe jos, ca să dea exemplu. Chiar și cincisprezece ani mai târziu părea hotărât să dea exemplu. Cu mâinile încleștate la spate, era ca un moșier de treabă care-și inspectează proprietatea sau ca un predicator încântat să-și observe enoriașii. Bineînțeles, jumătate dintre oamenii pe care-i întâlnea habar n-aveau cine era.

Orașul se schimbase, chiar în timpul de când Johanna locuia aici. Comerțul se muta tot mai mult către șoseaua principală, unde se aflau un nou magazin cu reduceri, un Canadian Tire[4] și un motel cu bar și dansatoare exotice. Câteva magazine din centru încercaseră să se dischisească în roz, lila sau măsliniu, dar vopseaua li se scorojea deja pe cărămida veche, și câteva prăvălii rămăseseră deja goale. După toate probabilitățile, Milady’s avea să le urmeze curând.

Dacă ar fi fost al ei, ce ar fi făcut oare Johanna? În primul rând, n-ar fi adus niciodată atâtea rochii de seară sofisticate. Dar ce altceva? Dacă ar fi trecut la haine mai ieftine nu făcea decât să intre în competiție cu Callaghans și cu magazinul de reduceri, și probabil nu ar fi avut suficienți clienți ca să reziste. Ce-ar fi fost așadar să se reprofileze pe haine elegante de copii și sugari, încercând să atragă mătușile și bunicile cu bani, dispuse să-i cheltuiască pe așa ceva? Nu mamele, pentru că mamele s-ar fi dus la Callaghans, cu mai puțini bani și mai multă minte.

Dar, dacă ar fi fost ea patroana, Johanna n-ar fi fost niciodată în stare să atragă cliente. Ar fi înțeles ce e de făcut și cum, ar fi putut să adune angajații potriviți și să-i îndrume, dar n-ar fi izbutit niciodată să farmece sau să ispitească pe cineva. Cumperi sau nu cumperi, asta ar fi fost atitudinea ei. Și fără îndoială că mătușile n-ar fi cumpărat.

Puțini erau cei care prindeau drag de ea, și ea era conștientă de asta de multă vreme. Sabitha, cu siguranță, nu vărsase nici o lacrimă când își luase rămas-bun – deși, s-ar fi putut spune, Johanna fusese practic pentru ea suplinitoarea mamei, de când mama ei murise. Iar când Johanna avea să plece, domnul McCauley avea să fie supărat pentru că ea făcuse întotdeauna treabă bună și lui avea să-i fie greu să găsească pe altcineva în locul ei, dar atât. Și el, și nepoata lui erau oameni răsfățați și egoiști. Cât despre vecini, aceștia, fără îndoială, aveau să țopăie de bucurie. Johanna avusese neînțelegeri cu locuitorii de pe ambele laturi ale proprietății. Pe o parte fusese câinele vecinilor care săpa în grădina ei, îngropându-și și scoțându-și apoi la lumină rezerva de oase, lucru pe care ar fi putut să-l facă mai bine acasă. Iar pe cealaltă parte fusese cireșul negru, aflat pe terenul familiei McCauley, dar care își purta majoritatea roadelor pe ramurile ce atârnau deasupra curții vecine. În amândouă cazurile, Johanna făcuse tărăboi și avusese câștig de cauză. Câinele fusese legat, iar celălalt vecin încetase să culeagă cireșele. Dacă se suia pe scară se putea întinde mult peste curtea lui, dar vecinul nu mai ușuia păsările din copac, și asta avu efect asupra recoltei.

Domnul McCauley le-ar fi dat voie să culeagă în continuare. Ar fi lăsat câinele să sape. Le-ar fi permis celorlalți să profite de el. În parte pentru că aceștia erau oameni noi, care locuiau în case noi,

aşa că el prefera să nu le dea atenţie. Pe vremuri existaseră doar trei sau patru case mari pe Strada Expoziţiei. Peste drum de ele se afla locul de târg, unde se ţinea iarmarocul de toamnă (numit oficial Expoziţia de Produse Agricole, de unde şi denumirea străzii), iar între ele erau risipiţi pomi fructiferi şi petice de pajişte. Cu vreo zece-doisprezece ani în urmă, terenurile intermediare fuseseră împărţite de primărie în loturi de mărime obişnuită şi vândute, şi pe ele se înălţaseră case – mici, în stiluri diferite, alternând – cu etaj şi fără. Câteva începeau deja să pară neîngrijite.

Domnul McCauley îi cunoştea numai pe ocupanţii a vreo două case de pe stradă, cu care era în relaţii bune – domnişoara Hood, învăţătoarea, şi mama ei, şi familia Shultz, care ţinea atelierul de reparaţii încălţăminte. Fata lui Shultz, Edith, era – sau fusese – cea mai bună prietenă a Sabithei. Lucru aparent firesc, pentru că erau în aceeaşi clasă la şcoală – cel puţin, fuseseră anul trecut, cât timp Sabitha se aflase încă în oraş – şi locuiau aproape una de alta. Pe domnul McCauley prietenia lor nu-l deranjase – poate îşi dădea seama că Sabitha avea să-i fie luată în curând ca să ducă un alt fel de viaţă în Toronto. Johanna n-ar fi ales-o pe Edith, deşi fata nu era niciodată nepoliticoasă, nu făcuse niciodată nimic rău când venise acasă la ei. Şi nu era deloc proastă. Asta s-ar fi putut de fapt să fie problema – Edith era isteaţă, mai isteaţă ca Sabitha. Şi o făcuse pe Sabitha mai vicleană.

Dar totul se încheiase. Acum că în viaţa moştenitoarei McCauley se amestecase verişoara Roxanne – doamna Huber –, fata lui Shultz rămăsese doar o amintire din trecutul de copilă al Sabithei.

O să aranjez să-ţi trimit toată mobila cu trenul imediat după ce o pot încărca în camion şi o s-o plătesc dinainte, de îndată ce aflu cât costă. Mă gândesc că acum vei avea nevoie de ea. Sper că n-ai să te miri prea tare să afli că m-am gândit să vin şi eu odată cu ea – socotind că n-o să ai nimic împotrivă –, ca să te ajut atât cât am să pot.

Aceasta era scrisoarea pe care o pusese la poştă înainte să se ducă să lămurească lucrurile la gară. Era prima scrisoare pe care i-o trimisese direct. Celelalte fuseseră strecurate în plic alături de misivele pe care o pusese pe Sabitha să i le scrie. Iar ale lui către ea veniseră în acelaşi mod, împăturite cu grijă şi cu numele ei, Johanna, înscris pe spatele paginii, ca să nu fie nici o încurcătură. Procedura îi împiedicase pe lucrătorii de la poştă să miroasă ce se petrecea, şi, în plus, niciodată nu strica să economiseşti banii de timbre. Bineînţeles, Sabitha ar fi putut să-i povestească bunicului ei sau chiar să citească ceea ce scrisese Johanna, dar Sabitha era la fel de puţin interesată să comunice cu bătrânul pe cât era şi de scrisori – să le scrie sau să le primească.

Mobila era depozitată în şopron, care era numai un fel de magazie urbană, nu un şopron adevărat, cu grajd şi hambar. Când Johanna se dusese s-o inspecteze cam cu un an în urmă, o găsise aproape neagră de praf şi presărată cu găinaţ de porumbei. Fusese îngrămădită neglijent într-un morman şi rămăsese neacoperită. Ea târâse afară în curte tot ce putuse căra, făcând loc în şopron ca să ajungă la mobilele mai mari, pe care nu le putea transporta – canapeaua, bufetul, vitrina şi masa de sufragerie. Patul izbutise să-l desfacă. Ştersese lemnul cu cârpe subţiri de praf, apoi cu ulei de lămâie, şi, la sfârşit, mobila strălucea ca o bomboană lucioasă. Ca o bomboană de arţar[5] – căci era lemn de arţar măzărat, în ochi de pasăre. Ei i se păru fermecătoare, la fel cum i se păreau cearşafurile de satin şi părul blond. Fermecătoare şi modernă, în total contrast cu lemnul întunecat şi cu ornamentele enervante ale mobilei de care avea grijă în casă. O considerase atunci mobila *lui*, şi la fel miercuri, înainte de plecare, când o scoase din nou. Prima dată aşezase pături vechi peste ceea ce era dedesubt, ca să protejeze mobila mai grea de ceea ce fusese trântit într-o grămadă uriaşă peste ea, şi cearşafuri

peste mobila de deasupra ca s-o păzească de păsări, așa că acum nu era decât foarte puțin prăfuită. Dar ea șterse totul și o dădu din nou cu ulei de lămâie înainte s-o așeze la loc, tot acoperită, în așteptarea camionului de vineri.

Stimate domnule McCauley,

Plec cu trenul în după-amiaza aceasta (vineri). Îmi dau seama că nu v-am anunțat din timp, dar renunț la ultimul salariu, care acum, în lunea care vine, ar fi fost pe trei săptămâni. Aveți tocăniță de vită pe aragaz, în vasul de bain-marie, pe care nu trebuie decât s-o încălziți. Vă ajunge pentru trei mese sau poate chiar pentru patru, dacă mâncați mai puțin. După ce se încălzește și vă luați din ea cât vreți, puneți capacul și dați-o la frigider. Nu uitați, puneți-i capacul imediat, ca să nu riscați să se strice! Salutări dumneavoastră și Sabithei și probabil o să luăm legătura după ce îmi pun ordine în treburi. Johanna Parry

PS I-am expediat domnului Boudreau mobila lui, căci s-ar putea să aibă nevoie de ea. Aveți grijă ca, atunci când reîncălziți mâncarea, să fie apă de ajuns în partea de jos a vasului de bain-marie.

Domnului McCauley nu-i fu greu să afle că Johanna își cumpărase bilet până în Gdynia, Saskatchewan. Îl sună pe șeful de gară și îl întrebă. Nu știu cum să i-o descrie pe Johanna – arăta tânără sau bătrână, subțire sau mai degrabă voinică, ce culoare avea haina ei? –, dar asemenea amănunte deveniră inutile în clipa în care pomeni de mobilă.

Când șeful de gară primi acest apel, în clădire se aflau vreo două persoane care așteptau trenul de seară. La început, bărbatul încercă să vorbească discret, dar apoi deveni de-a dreptul exaltat auzind de mobila furată (ceea ce McCauley spuse de fapt era: „și cred că a luat niște mobilă cu ea“). Se jură că, dacă ar fi știut cine era femeia și ce punea la cale, n-ar fi lăsat-o niciodată să urce în tren. Această afirmație fu auzită, repetată și crezută, și nimeni nu se întrebă cum ar fi putut șeful de gară să oprească o femeie adultă care-și plătise biletul, în afară de cazul când avea vreo dovadă irefutabilă că era hoață. Majoritatea celor care îi repetară cuvintele crezură într-adevăr că ar fi putut s-o oprească și ar fi oprit-o – căci credeau în autoritatea șefilor de gară și a bărbaților în vârstă care pășeau impunător, cu spatele drept, în costumul lor elegant cu vestă, așa cum făcea domnul McCauley.

Tocănița de vită fu excelentă, așa cum fusese întotdeauna mâncarea gătită de Johanna, dar domnul McCauley descoperi că nu era în stare s-o înghită. Ignoră instrucțiunile despre capac și lăsă oala neacoperită pe aragaz, ba nici măcar nu opri arzătorul până când apa de pe fundul oalei nu fierse și se evaporă toată și el fu alertat de mirosul de metal încins.

Mirosul trădării.

Domnul McCauley își spuse că trebuia să fie recunoscător că măcar Sabitha fusese dată pe mâini bune și că nu avea nevoie să-și facă griji pentru ea. Nepoata lui – de fapt, verișoara soției lui, Roxanne – îi scrisese să-i spună că, din câte o văzuse pe Sabitha în timpul vizitei acesteia din vară la cabana de pe lacul Simcoe, fata trebuia ținută în frâu.

„Sincer îți spun, nu cred că tu și femeia aceea pe care ai angajat-o aveți să fiți în stare de asta când băieții o să înceapă să roiască în jurul ei.“

Nu mersese atât de departe încât să-l întrebe dacă avea de gând să repete experiența cu Marcelle, dar asta voia de fapt să spună. Și se oferi s-o dea pe Sabitha la o școală bună, unde putea fi cel puțin învățată să deprindă bunele maniere.

Domnul McCauley dădu drumul la televizor ca să mai uite, dar fără folos.

Gândul la mobilă era cel care îl rodea. Gândul la Ken Boudreau.

Cu trei zile înainte – chiar în ziua când Johanna îşi cumpărase biletul, după cum reieşea din spusele şefului de gară –, domnul McCauley primise o scrisoare de la Ken Boudreau, care-i cerea: a) să-i achite o parte din valoarea mobilei care îi aparţinea lui (lui Ken Boudreau) şi soţiei sale decedate, Marcelle, mobilă depozitată în magazia domnului McCauley, sau b) dacă nu era de acord cu aşa ceva, să vândă mobila la preţul cel mai bun pe care îl putea lua şi să-i trimită banii cât putea de repede în Saskatchewan. Nici o vorbă despre împrumuturile pe care socrul i le oferise deja ginerelui său, toate în contul acelei mobile, şi în sume mai mari decât orice preţ ar fi putut obţine el vreodată pe ea. Oare Ken Boudreau uitase cu totul de ele? Sau spera doar – şi lucrul acesta era mai verosimil – că socrul lui uitase?

Acum părea să fi devenit proprietarul unui hotel. Dar scrisoarea lui era plină de diatribe împotriva insului care îl deţinuse înainte şi care îl indusese în eroare în privinţa mai multor detalii.

„Dacă aş putea depăşi obstacolul ăsta“, spunea el, „sunt convins că aş reuşi încă să pun lucrurile în mişcare“. Dar care era obstacolul? Nevoia imperioasă de bani, deşi Ken nu spusese dacă ea se datora fostului proprietar, băncii, vreunui creditor ipotecar privat sau cine ştie cărui alt lucru. Era aceeaşi poveste dintotdeauna – un ton disperat, linguşitor, amestecat cu un pic de aroganţă, cu sentimentul acela difuz că i se datora aşa ceva, din cauza suferinţelor pe care le avusese de pătimit şi a ruşinii pe care trebuise să o îndure de pe urma lui Marcelle.

Copleşit de presimţiri rele, dar amintindu-şi că, până la urmă, Ken Boudreau era ginerele său, care luptase în război şi trecuse Dumnezeu ştie prin ce necazuri în căsătorie, domnul McCauley se aşezase la masă şi-i scrisese o scrisoare în care spunea că habar nu are cum să procedeze pentru a obţine cel mai bun preţ pe mobilă şi că o să-i fie foarte dificil să afle, şi drept urmare îi trimite un cec, pe care îl consideră un împrumut personal fără nici un fel de condiţii. Îşi dorea ca ginerele lui să-l ia ca atare şi să nu uite de împrumuturile similare acordate în trecut – care, socotea el, depăşeau deja orice posibilă valoare a mobilei. Îi anexa o listă cu datele şi sumele. În afară de cei cincizeci de dolari înapoiaţi cu aproape doi ani în urmă (cu promisiunea unor tranşe regulate de plată pe viitor), nu primise nimic. Era convins că ginerele său va înţelege că, în urma acestor împrumuturi nereturnate şi acordate fără dobândă, venitul domnului McCauley scăzuse, pentru că altfel banii aceştia ar fi fost investiţi.

Se gândise să adauge: „Nu sunt atât de prost pe cât pari să mă crezi dumneata“, dar renunţase, întrucât asta i-ar fi dat în vileag iritarea şi poate şi slăbiciunea.

Şi acum iată. Omul acela nu mai avusese răbdare, o atrăsese şi pe Johanna în stratagema sa – întotdeauna se pricepuse să se dea bine pe lângă femei – şi pusese mâna şi pe mobilă, şi pe cec. Ea plătise singură pentru expedierea mobilei, îi spusese şeful de gară. Mobila aceea modernă de arţar fusese deja supraestimată în cadrul înţelegerilor anterioare şi n-aveau să ia mult pe ea, mai ales dacă puneai la socoteală şi taxele companiei de căi ferate. Dacă ar fi fost mai isteţi, ar fi luat pur şi simplu ceva din casă, una dintre vechile vitrine sau dintre canapelele prea incomode ca să se mai poată sta pe ele, fabricate şi cumpărate în secolul trecut. Asta, bineînţeles, ar fi însemnat furt în toată legea. Dar nici ceea ce făcuseră ei nu era departe.

Se duse la culcare hotărât să-i dea în judecată.

Se trezi în casă singur, fără mirosul de cafea sau de mic dejun venind din bucătărie. Aerul avea încă, în schimb, un vag iz de oală arsă. Un frig de toamnă se instalase în toate camerele pustii, cu

tavane înalte. În seara anterioară și în serile dinainte fusese cald, încă nu porniseră cazanul, și, când domnul McCauley îi dădu acum drumul, aerul cald fu însoțit de o răbufnire de jilăveală din subsol, de mucegai, pământ și paraginǎ. El se spălă și se îmbrăcă încet, cu pauze în care se pierdea în gânduri, și la micul dejun își întinse niște unt de arahide pe o bucată de pâine. Făcea parte dintr-o generație în care se spunea că există bărbați incapabili până și să fiarbă apa, și el era unul dintre aceștia. Se uită afară pe ferestrele din față și văzu copacii de cealaltă parte a hipodromului improvizat înghițiți de ceața dimineții, care părea să înainteze chiar și asupra pistei, nu să se retragă, așa cum ar fi trebuit să facă la ora aceea. Avu impresia că distinge în ceață siluetele amenințătoare ale clădirilor vechii Expoziții – structuri spațioase, lipsite de pretenții, asemănătoare cu niște șoproane uriașe. Stătuseră nefolosite ani la rând, pe toată perioada războiului, și el uitase ce se petrecuse cu ele până la urmă. Fuseseră demolate sau se dărâmaseră? Îl dezgustau cursele care aveau loc acum, gloata, megafonul, alcoolul băut ilegal și forfota dezastruoasă a duminicilor de vară. Când se gândea la ele își amintea de biata lui fiică Marcelle, cum stătea așezată pe treptele verandei și își striga colegii de școală, adulți deja, care își parcaseră mașinile și acum se grăbeau să meargă să asiste la curse. Zarva pe care o făcuse, bucuria de a fi înapoi în orașul natal, îmbrățișările și măsuratul admirativ din ochi, felul cum i se încălecau cuvintele din graba de a spune cât mai multe, cum pălăvrăgea întruna despre copilărie și despre cât de dor îi fusese de toată lumea. Spusese că singurul lucru care lipsea pentru ca viața ei să fie perfectă era soțul ei, Ken, rămas cu serviciul în partea de vest a țării.

Ieșise din casă în pijamaua ei de mătase, cu părul vopsit blond nepieptănat și răvășit. Avea brațele și picioarele subțiri, dar fața îi era întrucâtva buhăită, iar ceea ce ea pretindea că e bronz părea o culoare maronie bolnăvicioasă care n-avea legătură cu soarele. Poate icter.

Copilul rămăsese înăuntru și se uitase la televizor – desene animate de duminică, pentru care era în mod sigur prea mare.

El nu-și putuse da seama ce era în neregulă sau dacă într-adevăr era ceva. Marcelle plecase la London să-și facă o operație femeiască și murise în spital. Când îl sunase pe soțul ei să-i spună, Ken Boudreau întrebase: „Ce-a luat?“

Dacă mama lui Marcelle ar fi fost încă în viață, oare lucrurile ar fi stat altfel? Adevărul era că, atâta timp cât fusese încă în viață, mama ei fusese la fel de consternată ca el. Șezuse în bucătărie plângând, în timp ce fata lor adolescentă, încuiată în camera ei, ieșea pe geamul dormitorului și aluneca în jos pe acoperișul verandei, întâmpinată de o ceată de băieți înghesuiți în automobile.

În casă domnise o atmosferă de dezertare nemiloasă, de înșelăciune. El și soția lui fuseseră cu siguranță niște părinți cumsecade, pe care Marcelle îi scosese din minți. Când fugise de acasă cu un aviator, speraseră că avea în sfârșit să se liniștească. Fuseseră generoși cu cei doi, ca și cum ar fi avut de a face cu cel mai prosper cuplu tânăr. Dar totul se dusese pe apa sâmbetei. Și față de Johanna Parry el fusese generos, și iată că acum și ea se întorsese împotriva lui.

Ieși în oraș și intră la hotel să-și ia micul dejun.

– Sunteți foarte matinal astăzi, observă chelnerița.

Și, în timp ce ea îi turna cafeaua, el începu să-i povestească despre menajera care îl abandonase fără să-l prevină și fără ca el s-o fi provocat în vreun fel, și nu doar că-și părăsise slujba fără să-l anunțe dinainte, ci luase și un set întreg de mobilă care aparținuse fetei lui și care acum îi aparținea, teoretic, ginerelui său, dar nu tocmai, pentru că fusese cumpărat cu banii de nuntă ai fiicei. Îi povesti cum fata lui se măritase cu un aviator, un tip chipeș, aparent serios, în care însă nu se putea avea

încredere la o adică.

– Scuzați-mă, spuse chelnerița. Aș fi încântată să vă țin companie, dar am câțiva clienți care-și așteaptă micul dejun. Iertați-mă...

Domnul McCauley urcă scările până la birou, și acolo, întinse pe masă, găsi hărțile vechi pe care le studiase ieri, căutând să descopere locația exactă a celui dintâi cimitir din comitat (abandonat, credea el, în 1839). Aprinse lumina și se așeză pe scaun, dar se trezi că nu se poate concentra. După reproșul chelneriței – sau ceea ce el luase drept reproș din partea ei –, nu mai fusese în stare să-și mănânce micul dejun sau să-și savureze cafeaua. Hotărî deci să iasă la o plimbare ca să se liniștească.

Dar, în loc să pornească la pas în felul său obișnuit, salutând trecătorii și schimbând câte o vorbă cu unii dintre ei, se pomeni că începe să vorbească fără să se mai poată opri. În clipa când cineva îl întreba ce mai face în dimineața aceea, se pornea – în modul cel mai necaracteristic, ba chiar rușinos – să-și verse tot amarul, și, asemenea chelneriței, oamenii aceștia aveau treburi de făcut, așa că dădeau din cap, își mutau greutatea de pe un picior pe altul și avansau scuze ca să poată să plece. Dimineața aceea nu părea să se încălzească, așa cum se întâmpla de obicei cu dimineţile cețoase de toamnă. Haina lui nu era suficient de călduroasă, așa că domnul McCauley căută confortul magazinelor.

Oamenii care îl cunoșteau de mult fură îngroziți de-a binelea. Domnul McCauley fusese întotdeauna reticent – prototipul gentlemanului manierat, cu mintea în alte timpuri, a cărui curtoazie era un mod ingenios de a-și cere scuze pentru statutul său privilegiat (oarecum în glumă, pentru că statutul acesta exista în primul rând în amintirile sale și nu era inteligibil altora). Ar fi trebuit să fie ultimul om care să-și vânture suferințele în public sau să ceară compasiunea altora – nu o făcuse la moartea soției sale și nici măcar la moartea fiicei –, și totuși, iată-l deodată scoțând nu știu ce scrisoare, întrebând dacă nu era o rușine felul cum individul acesta îl înșelase pentru bani de atâtea ori, și cum acum, când se îndurase de el încă o dată, el uneltise împreună cu menajera domnului McCauley să fure mobila. Unii crezură că vorbea despre propria lui mobilă, că bătrânul fusese lăsat fără pat sau fără scaune în casă, și îl sfătuiră să meargă la poliție.

– Degeaba, degeaba, răspundea el. Cum poți să storci ceva din piatră seacă?

Intră în atelierul de reparații încălțăminte și îl salută pe Herman Shultz.

– Vă amintiți de ghetele la care mi-ați schimbat talpa, cele pe care le-am adus din Anglia? Le-ați înlocuit talpa acum patru sau cinci ani.

Atelierul semăna cu o peșteră. Becuri învelite în abajururi atârnau deasupra mai multor bancuri de lucru. Încăperea abia dacă se putea aerisi, dar mirosurile bărbătești dinăuntru – de clei, de piele, de vopsea neagră de ghete, de tălpi de fetru proaspăt tăiate și de alte tălpi, vechi, putrezite – îi dădeau domnului McCauley un sentiment de siguranță. Aici, vecinul său, Herman Shultz, un bărbat gălbejit, priceput, cu ochelari, adus de umeri, avea de lucru în orice anotimp – înfigând cuie de fier și ținte și tăind contururile dorite din piele cu un cuțit fioros încârligat. Fetrul se tăia cu ceva ce semăna cu un ferăstrău circular în miniatură. Discurile de lustruit scoteau o fâșâială continuă, periile de șelfuit din șmirghel hârșâiau, piatra de polizor bâzâia cu un sunet înalt, ca o insectă mecanică, râcâind marginea vreunei unelte, iar mașina de cusut găurea pielea în ritmul cinstit al mișcărilor automate. Toate sunetele, mirosurile și activitățile precise din atelier îi erau de mulți ani cunoscute domnului McCauley, care însă nu le identificase și nu reflectase niciodată asupra lor până atunci. În șorțul său de piele înnegrit, cu o gheată într-o mână, Herman se îndreptă de spate, zâmbi, dădu din cap, și

domnul McCauley văzu deodată întreaga viaţă a vecinului său în peştera aceea. Şi îşi dori atunci să exprime simpatie, sau admiraţie, sau poate încă ceva pe care nu-l înţelegea.

– Da, îmi amintesc, spuse Herman. Erau nişte ghete faine.

– Da, excelente. Ştii că le-am cumpărat în călătoria de nuntă. În Anglia. Am uitat acum unde, dar nu la Londra.

– Îmi amintesc că mi-aţi spus.

– Ai făcut treabă bună cu ele. Le port încă fără probleme. Da, treabă foarte bună, Herman. Faci treabă bună aici. Muncă cinstită.

– Asta-i bine.

Herman aruncă o privire ghetei pe care o ţinea în mână. Domnul McCauley ştia că vecinul voia să se întoarcă la munca lui, dar nu putu să-l lase.

– Am avut un şoc. Mi s-au deschis ochii.

– Adevărat?

Bătrânul scoase scrisoarea şi începu să citească din ea cu voce tare, izbucnind când şi când într-un râs disperat.

– Bronşită. Spune că a făcut bronşită şi nu ştie cui să se adreseze. „Nu ştiu cui să mă adresez.“ De fapt, ştie întotdeauna cui să se adreseze. După ce a epuizat toate posibilităţile, mi se adresează mie. „Câteva sute, până reuşesc să mă pun pe picioare.“ Mă roagă, mă imploră, şi în tot timpul ăsta el unelteşte cu menajera mea. Ştiaţi că femeia mi-a furat un camion de mobilă şi a şters-o cu ea spre vest? Au fost mână-n mână. Iată omul căruia i-am salvat de atâtea ori pielea. Şi care nu mi-a înapoiat niciodată nici un bănuţ. Nu, nu, trebuie să fiu corect şi să spun că mi-a dat cincizeci de dolari. Cinci din sute şi sute. Mii. Ei, în război a activat în forţele aeriene. Inşii ăştia mai mici de statură intrau deseori în forţele aeriene. Se ţineau ţanţoşi, se credeau eroi de război. Nu ştiu, nu cred că-i frumos din partea mea, dar mi se pare că războiul i-a cam răsfăţat pe unii dintre ei, nu s-au mai putut adapta niciodată după aceea la realitate. Dar asta nu e o scuză suficientă, nu-i aşa? Nu pot să-l scuz la nesfârşit pe motiv de război.

– Nu, nu puteţi.

– Am ştiut că nu pot să am încredere în el de când l-am cunoscut. Asta e incredibil, că am ştiut şi totuşi l-am lăsat să mă tragă pe sfoară. Sunt pe lume şi astfel de oameni. Ţi-e milă de ei pentru că sunt nişte escroci. Eu i-am făcut rost de slujba de agent de asigurări, pentru că aveam nişte relaţii. Şi bineînţeles că a făcut-o lată. O pramatie. Aşa sunt unii.

– Aici aveţi dreptate.

Doamna Shultz nu era în magazin în ziua aceea. De obicei, ea stătea la ghişeu, preluând încălţările, arătându-i-le soţului ei şi transmiţând clientului ce spunea el, scriind chitanţa şi încasând banii atunci când încălţările reparate erau înmânate proprietarului. Domnul McCauley îşi aminti că femeia făcuse o operaţie în timpul verii.

– Soţia dumitale nu e azi? Se simte bine?

– A zis că azi îşi ia un răgaz. Îi ţine locul fata mea.

Herman Shultz dădu din cap către rafturile din dreapta ghişeului, unde erau expuse încălţările terminate. Domnul McCauley întoarse capul şi o văzu pe Edith, fiica cizmarului, pe care nu o observase atunci când intrase. O fată copilăresc de subţire, cu păr negru drept, care stătea cu spatele la el, aranjând pantofii. Exact aşa păruse să se furişeze pe sub privirile celorlalţi şi când venise în casă la

ei ca prietenă a Sabithei. Nu reuşeai niciodată să-i vezi bine faţa.

– Îţi ajuţi tatăl de acum? întrebă domnul McCauley. Ai terminat cu şcoala?

– E sâmbătă, spuse Edith, întorcându-se doar pe jumătate şi zâmbind şters.

– Corect. Ei, oricum, e un lucru bun să-ţi ajuţi tatăl. Trebuie să ai grijă de părinţii tăi. Au muncit din greu şi sunt oameni de treabă. Şi, cu un aer uşor spăsit, de parcă ar fi ştiut că suna pompos, domnul McCauley adăugă: Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi...

Edith şopti ceva pe care el nu-l auzi. Spuse:

– ... în atelierul de reparaţii încălţăminte.

– Vă răpesc din timp. Am venit nechemat, spuse domnul McCauley cu tristeţe. Aveţi treburi de făcut.

– Nu e nevoie să fii sarcastică, spuse tatăl lui Edith după ce bătrânul plecă.

La cină, cizmarul îi povesti mamei lui Edith totul despre domnul McCauley.

– Parcă nu e el însuşi, spuse el. L-a apucat ceva.

– Poate are un preinfarct, observă ea.

De când fusese ea însăşi operată – de pietre la bilă –, femeia vorbea cu un aer cunoscător şi cu o satisfacţie placidă despre afecţiunile altora.

Acum că Sabitha plecase, înghiţită de un alt fel de viaţă, care o aşteptase, s-ar fi zis, dintotdeauna, Edith redevenise persoana care fusese înainte de sosirea Sabithei. „Matură pentru vârsta ei“, muncitoare, critică. După trei săptămâni la liceu, ştiu că avea să fie foarte bună la toate materiile noi – latină, algebră, literatură engleză. Credea că inteligenţa avea să-i fie recunoscută şi aclamată şi că în faţă avea să i se deschidă un viitor remarcabil. Prosteala de anul trecut cu Sabitha se estompa treptat.

Şi totuşi, când se gândi că Johanna plecase spre vest, simţi fiorul îngheţat al trecutului strecurându-i-se în sus pe spinare, insistent, alarmant. Încercă să-l refuze, să-l oprească, dar nu reuşi.

De îndată ce termină de spălat vasele, se duse în camera ei cu cartea pe care trebuia s-o citească pentru ora de literatură. *David Copperfield.*

Era un copil care nu primise niciodată altceva decât reproşuri aproximative din partea părinţilor – părinţi prea bătrâni ca să aibă un copil de vârsta ei, ceea ce, se spunea, ar fi explicat faptul că fata era aşa cum era –, dar se simţea întru totul asemenea lui David cel nefericit. Simţea că era ca el, un copil care ar fi putut fi foarte bine orfan, pentru că avea să trebuiască probabil să fugă de acasă, să se ascundă, să-şi poarte singură de grijă, atunci când adevărul avea să iasă la iveală şi trecutul avea să-i întunece viitorul.

Totul începuse în clipa în care Sabitha spusese, pe drumul spre şcoală:

– Trebuie să trecem pe la poştă, să-i trimit o scrisoare tatei.

Mergeau împreună la şcoală şi înapoi în fiecare zi. Uneori mergeau cu ochii închişi sau cu spatele. Alteori, când întâlneau oameni, bolboroseau încet într-o limbă aiuristică, menită să-i nedumerească. Majoritatea ideilor bune îi veneau lui Edith. Singura idee pe care o lansase Sabitha fusese să pui pe hârtie numele unui băiat şi numele tău, să tai cu o linie toate literele identice şi să numeri ce rămăsese. Apoi socoteai pe degete până la numărul respectiv, spunând pe rând „ură, prietenie, curte, dragoste, căsătorie“, până când dădeai verdictul asupra a ceea ce se putea întâmpla între tine şi băiatul cu pricina.

– Ce scrisoare groasă! spuse Edith.

Observa totul și își amintea totul, memorând rapid pagini întregi din manuale, într-un fel pe care ceilalți copii îl considerau sinistru.

– Ai avut multe să-i scrii tatălui tău? întrebă ea surprinsă, pentru că nu-i venea să creadă – sau, cel puțin, nu-i venea să creadă că Sabitha pusese totul pe hârtie.

– Am scris numai o pagină, zise Sabitha, pipăind scrisoarea.

– Aha, spuse Edith. A-ha.

– Aha ce?

– Pot să bag mâna-n foc că a mai pus ceva înăuntru. Johanna.

Ca urmare, fetele nu duseră scrisoarea direct la poștă, ci o păstrară și o deschiseră la aburi acasă la Edith, după școală. Puteau face așa ceva acolo pentru că mama ei lucra toată ziua în atelierul de reparații încălțăminte.

Stimate domnule Ken Boudreau,

M-am gândit pur și simplu să vă scriu și să vă exprim mulțumirile mele pentru lucrurile frumoase pe care le-ați spus despre mine în scrisoarea trimisă fiicei dumneavoastră. Nu trebuie să vă faceți griji că am să plec. Spuneți că sunt o persoană în care se poate avea încredere. Acesta este sensul în care am luat vorbele dumneavoastră și, din câte îmi dau eu seama, este adevărat. Vă sunt recunoscătoare că ați spus asta, fiindcă o seamă de oameni au impresia că o persoană ca mine, căreia nu-i cunosc trecutul, este „necivilizată“. Așa că m-am gândit să vă spun câte ceva despre mine însămi. M-am născut la Glasgow, dar mama a trebuit să mă abandoneze când s-a măritat. Am fost dusă la casa de copii la vârsta de cinci ani. Am așteptat-o să se întoarcă, dar ea nu s-a întors, așa că m-am obișnuit acolo, și nu era chiar rău. La vârsta de unsprezece ani am fost adusă în Canada în mod intenționat și am locuit cu membrii familiei Dixon, cu care am și lucrat în grădina unde cultivau legume pentru piață. Era vorba să merg și la școală, dar n-am prea avut parte de așa ceva. Iarna lucram în casă pentru doamna, dar împrejurările m-au făcut să mă gândesc să plec de acolo, și, pentru că eram mare și vânjoasă pentru vârsta mea, am fost angajată la un azil să mă ocup de bătrâni. Nu-mi displăcea munca, dar, pentru un salariu mai bun, am plecat și am lucrat o vreme într-o fabrică de mături. Domnul Willets, proprietarul, avea o mamă bătrână care venea să vadă cum mai mergeau lucrurile, și, cine știe cum, noi două ne-am atașat una de alta. Din cauza atmosferei de acolo aveam probleme cu respirația, așa că ea mi-a spus să vin să lucrez pentru ea, și m-am dus. Am locuit cu ea doisprezece ani pe un lac numit Mourning Dove[6], mai la nord. Eram numai noi două, dar am reușit să țin toată gospodăria, ba chiar să conduc barca cu motor și mașina. Am învățat să citesc bine, pentru că doamna Willets avea ochii din ce în ce mai slabi și îi plăcea să-i citesc. A murit la vârsta de nouăzeci și șase de ani. Ați putea crede, ce mai viață pentru o fată tânără! Dar eu am fost fericită. Mâncam împreună la fiecare masă, și ultimul an și jumătate am dormit în camera ei. Însă, după ce doamna Willets a murit, familia ei mi-a dat o săptămână să-mi strâng lucrurile și să plec. Doamna îmi lăsase niște bani, și bănuiesc că asta nu le-a plăcut. Ea voise să-i folosesc ca să-mi continui educația, dar ar fi trebuit să mă duc la școală alături de copii. Așa că, atunci când am văzut anunțul dat de domnul McCauley în Globe and Mail, *am venit să văd cum stau lucrurile. Aveam nevoie să-mi găsesc ceva de lucru ca să nu-mi mai fie atât de dor de doamna Willets. Deci cred că v-am plictisit destul cu viața mea și vă bucurați că am ajuns în sfârșit în prezent. Vă mulțumesc pentru părerea dumneavoastră bună și pentru că m-ați luat cu dumneavoastră la târg. De obicei nu mă dau în călușei*

și nici nu mănânc ce se vinde pe-acolo, dar în mod sigur mi-a făcut plăcere să particip.

Prietena dumneavoastră, Johanna Parry

Edith citi cuvintele Johannei cu glas tare, cu o voce imploratoare și o expresie copleșită de jale.

– M-am născut la Glasgow, dar mama a trebuit să mă abandoneze după ce mi-a aruncat o singură privire...

– Încetează! spuse Sabitha. Mă doare burta de atâta râs.

– Cum de și-a pus scrisoarea în plicul tău fără s-o vezi?

– O ia pur și simplu pe a mea, o pune într-un plic și îmi scrie ea destinatarul, pentru că nu i se pare că scriu destul de frumos.

Edith trebui să pună scotch pe clapa plicului ca s-o facă să se lipească, pentru că nu mai rămăsese suficient clei pe ea.

– E îndrăgostită de el, spuse.

– Ah, mi-e rău, făcu Sabitha, ținându-se de burtă. Nu pot să cred! Sărmana Johanna!

– El ce-a spus de fapt despre ea?

– Doar că trebuie s-o respect și că ar fi foarte rău dacă ar pleca, pentru că suntem norocoși s-o avem, iar el nu are unde să mă țină, și bunicul n-are cum să mă crească singur, și chestii de-astea. A spus că e o doamnă. Că și-a dat el seama.

– A, deci după asta ea s-a în-dră-gos-tit.

Scrisoarea rămase peste noapte la Edith, ca nu cumva Johanna să descopere că nu fusese pusă la poștă și că era acum lipită cu scotch. O duseră la poștă a doua zi.

– Acum să vedem ce-o să-i scrie el. Ai grijă, spuse Edith.

Multă vreme nu mai veni nici o scrisoare. Iar când veni, fetele fură dezamăgite. O deschiseră acasă la Edith, dar înăuntru nu era nimic pentru Johanna.

Dragă Sabitha,

De Crăciunul ăsta sunt un pic strâmtorat financiar. Îmi pare rău că nu pot să-ți trimit mai mult decât bancnota asta de doi dolari. Dar sper că ești bine sănătoasă, că te bucuri de Crăciun și că nu te lași pe tânjeală la școală. Eu, de pe partea mea, nu m-am simțit prea bine în ultima vreme, întrucât am contractat o bronșită, pe care se pare că o fac în fiecare iarnă, dar aceasta e prima dată când mă pune la pat înainte de Crăciun. Așa cum vezi după adresă, m-am mutat. Fostul meu apartament era într-o zonă foarte zgomotoasă, și prea mulți oameni treceau una-două pe acolo, sperând să se distreze puțin. Asta este o pensiune, care mi se potrivește, pentru că nu am fost niciodată bun la cumpărături și la gătit.

Crăciun fericit, cu dragoste, Tati!

– Biata Johanna! spuse Edith. O să-i frângă inimioara.

– Ei și? zise Sabitha.

– Doar dacă nu-l scriem noi, continuă Edith.

– Ce să scriem?

– *Răspunsul*.

Trebuiau să-l bată la mașină, pentru că Johanna ar fi observat că nu era scris de mâna tatălui

Sabithei. Dar dactilografiatul nu fu o problemă. În casa lui Edith, pe o măsuţă din sufragerie, se găsea o maşină de bătut. Mama ei lucrase într-un birou înainte să se căsătorească şi uneori mai făcea câte un ban scriind genul de scrisori care trebuiau să arate oficial. Edith învăţase de la ea câteva noţiuni elementare despre cum să bată la maşină, în speranţa că ar putea să obţină şi ea cândva un post într-un birou.

– „Dragă Johanna“, spuse Sabitha, „îmi pare rău că nu pot să fiu îndrăgostit de tine pentru că ai petele alea urâte pe toată faţa“.

– O să fiu serioasă, spuse Edith. Aşa că taci din gură!

Dactilografie: „M-am bucurat foarte mult să primesc scrisoarea ta...“ şi continuă rostind cuvintele cu voce tare şi oprindu-se să se gândească, cu o voce tot mai solemnă şi mai tandră. Sabitha se tolănise pe canapea, chicotind. La un moment dat deschise televizorul, dar Edith spuse:

– Te roooog! Cum crezi că mă pot concentra asupra emoţiunilor mele dacă merge rahatul ăla?

Edith şi Sabitha foloseau „rahat“, „jigodie“ şi „ce dracu’“ atunci când erau singure.

Dragă Johanna,

M-am bucurat foarte mult să primesc scrisoarea pe care ai trimis-o odată cu a Sabithei şi să aflu mai multe despre viaţa ta. Trebuie să fi fost deseori o viaţă tristă şi singuratică, deşi se pare că în cazul doamnei Willets ai avut noroc. Ai rămas cu toate acestea harnică şi nepretenţioasă, şi trebuie s ă spun că te admir foarte mult. Şi viaţa mea a fost destul de pestriţă şi n-aş putea să spun că mi-am găsit încă locul. Nu ştiu de ce simt această singurătate şi un permanent zbucium interior, asta pare să-mi fie soarta. Întâlnesc oameni tot timpul şi comunic mult, dar uneori mă gândesc: „Cine mi-e prieten, de fapt?“ Şi chiar într-un asemenea moment apare scrisoarea ta, în care la sfârşit te semnezi „prietena dumneavoastră“. Aşa că eu îmi pun întrebarea: „Chiar vorbeşte serios? Şi ce cadou frumos de Crăciun aş primi dacă Johanna mi-ar spune că e prietena mea!“ Poate doar ai crezut că era un mod politicos de a încheia o scrisoare şi nu mă cunoşti suficient. Oricum, îţi doresc Crăciun fericit!

Prietenul tău, Ken Boudreau

Scrisoarea ajunse acasă la Johanna. Cea către Sabitha trebuise şi ea să fie dactilografiată, pentru că de ce una ar fi fost, iar alta nu? De data aceasta avuseseră mare grijă cu aburul şi deschiseseră plicul foarte atent, ca să nu trebuiască să se dea de gol cu scotch-ul.

– Dar de ce nu putem bate la maşină un plic nou? El n-ar face acelaşi lucru, dacă tot a bătut scrisorile? zise Sabitha, crezându-se isteaţă.

– Pentru că un plic *nou* n-ar avea *ştampila poştei* pe el, deşteapto!

– Şi dacă ea îi răspunde?

– O să citim ce scrie.

– Da, dar dacă îi răspunde şi i-o trimite *direct*?

Lui Edith nu-i plăcu să arate că nu se gândise la asta.

– N-o să i-o trimită. E vicleană. Oricum, tu răspunde-i lui taică-tău imediat, ca să-i dai ideea s-o trimită odată cu a ta.

– Urăsc să scriu depeşe de-astea aiurea.

– Hai, dă-i drumul! N-o să mori. Nu vrei să vezi cum îi răspunde?

Prietene drag,

Mă întrebi dacă te cunosc suficient ca să-ți fiu prietenă, și eu îți răspund că, după părerea mea, da. Am avut un singur prieten în viață, pe doamna Willets, pe care am iubit-o și care a fost tare bună cu mine, dar care acum e moartă. Era mult mai în vârstă ca mine, și problema cu prietenii mai în vârstă este că mor și te lasă singur. Era atât de bătrână, că uneori mă chema pe alte nume. Dar pe mine asta nu mă deranja.

O să-ți spun ceva ciudat. Poza pe care l-ai pus pe fotograful acela să o facă la târg – cu tine, cu Sabitha, cu prietena ei Edith și cu mine – am mărit-o, am pus-o în ramă și am așezat-o în camera de zi. Nu e grozavă, și în mod cert individul ți-a cerut mai mult decât suficient pentru ce a ieșit, dar e mai bună decât nimic. Așa că alaltăieri ștergeam praful prin casă, și mi-am închipuit că te aud spunându-mi „Bună!“. „Bună!“ ai spus, și eu m-am uitat la fața ta – atât cât se poate vedea în fotografie – și m-am gândit: „O, Doamne, cred că-mi pierd mințile! Sau e semn că vine iar scrisoare.“ Ei, mă prostesc, de fapt nu cred cu adevărat în lucruri de genul ăsta. Dar ieri chiar a venit scrisoare. Așa că, după cum vezi, nu-mi ceri prea mult când mă întrebi dacă pot să-ți fiu prietenă. Pot să-mi găsesc întotdeauna ceva de lucru, dar un prieten adevărat e cu totul altceva.

Prietena ta, Johanna Parry

Bineînțeles, scrisoarea aceasta nu putu fi reintrodusă în plic. Tatăl Sabithei și-ar fi dat seama că era ceva dubios în referirile la o scrisoare pe care el nu o scrisese niciodată. Răvașul Johannei trebui să fie rupt în bucățele minuscule și aruncat în toaletă acasă la Edith.

Scrisoarea care povestea despre hotel sosi multe luni mai târziu. Era vară. Și doar printr-un noroc puse Sabitha mâna pe ea, căci fusese plecată vreme de trei săptămâni la o cabană pe malul lacului Simcoe, care aparținea mătușii ei Roxanne și unchiului Clark.

Aproape primul lucru pe care Sabitha îl spuse când intră în casa lui Edith fu:

– Mamma mia! Casa asta duhnește.

„Mamma mia!“ era o expresie pe care o împrumutase de la verișoarele ei.

Edith adulmecă aerul.

– Eu nu simt nimic.

– E ca atelierul lui taică-tău, dar nu chiar așa rău. Probabil că aduc mirosul în haine.

Edith se apucă să deschidă scrisoarea la aburi. Pe drumul de întoarcere de la poștă, Sabitha cumpărase două eclere cu ciocolată de la patiserie. Acum stătea întinsă pe canapea și și-l mânca pe al ei.

– O singură scrisoare. Pentru tine, spuse Edith. Biata Johanna! De fapt, bineînțeles că n-a primit-o *niciodată* pe a ei.

– Citește-mi, spuse Sabitha resemnată. Am numai lipiceală pe mâini.

Edith o citi în viteză, pe un ton preocupat, aproape fără să mai facă pauze la sfârșitul propozițiilor.

Sabitha, draga mea, soarta mea a luat o nouă întorsătură. După cum vezi, nu mai sunt în Brandon, ci într-o localitate numită Gdynia. Și nu mai lucrez pentru foștii mei șefi. Am avut o iarnă neobișnuit de grea cu durerile mele de piept, și ei, șefii mei adică, au fost de părere că ar trebui să călătoresc în continuare, cu toate că riscam să fac penumonie, așa că de aici a pornit o întreagă discuție și până la urmă toți am hotărât să ne luăm la revedere unii de la alții. Dar norocul e un

tovarăș foarte ciudat, și chiar pe la vremea aceea am intrat în posesia unui hotel. E prea complicat să-ți explic detaliile, dar, dacă bunicul vrea să știe mai multe despre el, spune-i doar că un bărbat care îmi datora niște bani pe care nu a putut să-i plătească mi-a dat în schimb hotelul ăsta. Așa că m-am mutat de la o cameră într-o pensiune într-o clădire cu douăsprezece dormitoare și de la a nu deține nici măcar patul în care dormeam la a avea acum mai multe. E un lucru minunat să te scoli dimineața și să știi că îți ești propriul șef. Trebuie să mai repar câte ceva pe aici, de fapt chiar foarte multe, și am să mă apuc de ele imediat ce se mai încălzește vremea. Va trebui s ă angajez pe cineva să mă ajute și mai târziu am să caut un bucătar bun ca să am un restaurant pe lângă barul cu băuturi. Astea ar trebui să meargă fabulos, pentru că nu mai există așa ceva în oraș. Sper că ești bine, că îți faci treaba la școală și capeți deprinderi bune.

Te sărută cu drag Tati.

– Ai cumva cafea? întrebă Sabitha.

– Numai ness, spuse Edith. De ce?

Sabitha povesti că la cabană toată lumea bea cafea cu gheață și că toți se dădeau în vânt după ea. Și ei îi plăcea la nebunie. Se ridică și începu să se fâțâie prin bucătărie, fierbând apa și amestecând cafeaua cu lapte și cuburi de gheață.

– Ne-ar trebui în primul rând niște înghețată de vanilie, spuse ea. Ah, Dumnezeule, e sublimă! Nu-ți mănânci eclerul?

„Ah, Dumnezeule!“

– Ba da. Pe tot, spuse Edith răutăcioasă.

Toate schimbările acestea în Sabitha în numai trei săptămâni – cât timp Edith lucrase în atelierul tatălui ei, fiindcă mama ei stătea acasă după operație. Pielea Sabithei avea o culoare roșcat-aurie apetisantă, iar părul, tuns mai scurt, i se înfoiase în jurul feței. Verișoarele ei o tunseseră și-i făcuseră un permanent. Purta un fel de salopetă, cu pantaloni scurți croiți ca o fustă și nasturi în față, și cu volănașe peste umeri într-o culoare albastră care-i venea bine. Se îngrășase puțin și, când se aplecă să-și ia paharul de cafea cu gheață de pe podea, dezvălui un decolteu rozaliu ușor bombat.

Sânii. Probabil începuseră să-i crească înainte să plece, dar Edith nu observase. Poate pur și simplu te trezeai cu ei într-o bună dimineață. Sau poate nu.

Indiferent cum ar fi apărut, păreau să indice un avantaj absolut nedrept și nemeritat.

Sabitha vorbea întruna despre verișoarele ei și despre viața la cabană.

– Fii atentă, asta chiar trebuie să-ți povestesc, spunea, e fabulos... și flecărea mai departe despre ceea ce mătușa Roxanne îi spusese unchiului Clark când se certaseră, despre cum Mary Jo condusese fără permis în mașina decapotată a lui Stan (cine era Stan?) și le dusese pe toate la un restaurant drive-in – dar ce era atât de fabulos sau care era semnificația întâmplării nu devenea niciodată limpede.

Însă, după o vreme, alte lucruri se limpeziră. Adevăratele aventuri ale verii. Fetele mai mari – printre care și Sabitha – dormeau la etaj în clădirea care adăpostea barca. Uneori organizau „lupte de gâdilături“ – se năpusteau toate asupra uneia singure și o gâdilau până când fata țipa printre hohote de râs, implorându-le să-i dea drumul, și se învoia să-și dea jos pantalonii de pijama ca să le arate dacă avea păr. Spuneau povești despre fete de la pension care făceau chestii cu mânerele periilor de păr și ale periuțelor de dinți. „Mamma mia!“ O dată două verișoare făcuseră o demonstrație – una dintre ele se suise pe cealaltă, prefăcându-se că e băiatul, își încolăciseră picioarele și gemuseră, gâfâiseră și se

zvârcoliseră pe pat.

Sora unchiului Clark şi soţul ei veniseră în vizită în luna lor de miere, şi el fusese văzut în timp ce îşi vâra mâna în costumul ei de baie.

– Se iubeau foarte tare, se... ştii tu... tot timpul, spuse Sabitha şi strânse la piept perna de pe canapea. Oamenii nu se pot abţine când sunt atât de îndrăgostiţi.

Una dintre verişoare fusese deja cu un băiat. Era unul dintre băieţii care lucrau în grădinile staţiunii aflate mai jos pe şosea. O luase cu barca şi o ameninţase că o împinge în apă dacă nu-l lasă să vină peste ea. Aşa că nu fusese vina ei.

– Dar nu ştia să înoate? întrebă Edith.

Sabitha îşi împinse perna între picioare.

– Aaah! spuse ea. Ce plăcut e!

Edith cunoştea foarte bine senzaţiile dulci-dureroase pe care le încerca Sabitha, dar o îngrozea ideea că alţii le puteau face publice. Ea însăşi se speria de ele. Cu ani în urmă, înainte să-şi dea seama ce face, adormise cu pătura între picioare, şi mama ei o descoperise şi îi povestise despre o fată pe care o cunoscuse ea şi care făcea aşa tot timpul şi care din această cauză trebuise să fie operată.

– La început au încercat s-o ude cu apă rece, dar nu s-a vindecat, spusese mama ei. Aşa că a trebuit operată.

Altfel organele ei riscau să se congestioneze şi să-i aducă moartea.

– Încetează! îi spuse ea Sabithei, dar Sabitha gemu sfidător şi zise: Nu-i nimic. Toate făceam aşa. Tu n-ai pernă?

Edith se ridică, se duse la bucătărie şi îşi umplu paharul gol de cafea cu gheaţă cu apă rece. Când se întoarse, Sabitha zăcea tolănită pe canapea, râzând, iar perna o aruncase pe podea.

– Ce-ai crezut că fac? spuse ea. Nu ţi-ai dat seama că glumesc?

– Mi-era sete, spuse Edith.

– Tocmai ai băut un pahar întreg de cafea cu gheaţă.

– Mi-era sete de apă.

– Cu tine nu poate omul să se distreze! Sabitha se ridică în capul oaselor. Dacă ţi-e aşa de sete, de ce nu bei?

Rămaseră într-o tăcere posomorâtă până când Sabitha spuse, pe un ton conciliant, dar dezamăgit:

– Nu-i mai trimitem nimic Johannei? Hai să-i scriem o scrisorică de amor.

Edith îşi pierduse bună parte din interesul faţă de scrisori, dar fu satisfăcută să vadă că Sabitha şi-l păstrase. Recuperă ceva din sentimentul că avea putere asupra ei, în ciuda lacului Simcoe şi a sânilor. Oftând, ca şi cum s-ar fi învoit cu greu, se ridică şi dădu la o parte învelitoarea de pe maşina de bătut.

– Mult iubita mea Johanna... începu Sabitha.

– Nu. E prea greţos.

– Ei n-o să i se pară.

– Ba da, spuse Edith.

Se întrebă dacă să-i spună sau nu Sabithei despre pericolul organelor congestionate şi hotărî că nu era cazul. În primul rând, o asemenea informaţie făcea parte dintr-o categorie de avertismente pe care le primise de la mama ei şi despre care nu ştiuse niciodată dacă să le creadă pe de-a-ntregul sau nu. Nu era o informaţie atât de rea, din punct de vedere al credibilităţii, precum credinţa că a purta şoşoni în

casă îţi vatămă ochii, dar n-aveai de unde şti – poate că într-o zi chiar aşa urma să se întâmple.

În al doilea rând, Sabitha n-ar fi făcut decât să râdă. Ea râdea de orice avertisment – ar fi râs chiar şi dacă i-ar fi spus că eclerele cu ciocolată îngraşă.

– „Ultima ta scrisoare m-a făcut fericit“...

– „Ultima ta scrisoare m-a umplut de extaz, spuse Sabitha“.

– ... „m-a făcut fericit, pentru că am înţeles că am într-adevăr un prieten adevărat pe lume, şi anume pe tine“...

– „N-am dormit toată noaptea pentru că am tânjit să te strâng cu toată puterea în braţele mele“... Sabitha se luă în braţe şi începu să se legene înainte şi înapoi.

– Nu. „De multe ori m-am simţit singur în ciuda unei vieţi gregare şi n-am ştiut cui să mă adresez“...

– Ce înseamnă „gregare“? Johanna n-o să ştie ce înseamnă.

– Ba *ea* o să ştie.

Replica o făcu pe Sabitha să tacă şi poate că o jigni. Aşa că, la sfârşit, Edith citi cu voce tare:

– „Trebuie să-mi iau rămas-bun, şi singurul mod în care o pot face este să mi te imaginez citind scrisoarea şi roşind“... Seamănă cu ceea ce voiai să spui tu?

– „Citind scrisoarea în pat, îmbrăcată în cămaşa de noapte“, spuse Sabitha, revenindu-şi rapid, ca întotdeauna, „şi gândindu-te cum am să te strâng tare în braţe şi cum am să-ţi sug sfârcurile“...

Draga mea Johanna,

Ultima ta scrisoare m-a făcut fericit, pentru că am înţeles că am un prieten adevărat pe lume, şi anume pe tine. M-am simţit deseori foarte singur, în ciuda vieţii gregare pe care o duc şi n-am ştiut cui să mă adresez.

I-am spus Sabithei în scrisoare despre norocul meu şi despre faptul că vreau să intru în industria hotelieră. Nu i-am povestit de fapt cât de bolnav am fost iarna trecută, pentru că n-am vrut s-o sperii. Nu vreau să te sperii nici pe tine, dragă Johanna, ci doar să-ţi spun că m-am gândit deseori la tine şi mi-a fost dor să-ţi văd chipul dulce şi drag. În toiul febrei mi s-a părut chiar că te văd aplecându-te deasupra mea, ţi-am auzit vocea spunându-mi că în curând avea să-mi fie mai bine şi am simţit mâna ta blândă dându-mi îngrijire. Eram la pensiune şi, când mi-am venit în fire după febră, lumea m-a tot tachinat: „Cine e Johanna asta?“ Dar eu eram nespus de trist că mă trezisem şi nu te aflasem lângă mine. M-am întrebat chiar dacă n-ai putea să soseşti cumva în zbor ca să-mi fii alături, deşi ştiam că aşa ceva nu se poate întâmpla. Crede-mă, scumpa mea Johanna, nici pe cea mai voluptuoasă vedetă de cinema n-aş întâmpina-o mai fericit decât pe tine. Nu ştiu dacă ar trebui să-ţi reproduc celelalte lucruri pe care mi le spuneai în închipuirea mea, pentru că erau foarte intime şi plăcute, dar pe tine s-ar putea să te ruşineze. Mi-e groază să închei scrisoarea aceasta, pentru că acum mă simt ca şi cum aş sta cu tine de vorbă încetişor, în intimitatea obscură a camerei noastre, dar trebuie să-mi iau rămas-bun, şi singurul mod în care o pot face este să mi te imaginez citind scrisoarea aceasta şi roşind. Ar fi minunat dacă ai sta în pat, îmbrăcată în cămaşa de noapte şi gândindu-te cât mi-aş dori să te strâng în braţe şi să nu-ţi mai dau drumul.

Cu dr-g-st-, Ken Boudreau

În mod oarecum surprinzător, scrisoarea aceasta rămase fără răspuns. După ce Sabitha îşi scrise

răvaşul ei de jumătate de pagină, Johanna îl puse în plic, caligrafie adresa de destinaţie şi asta fu tot.

Când se dădu jos din tren, Johanna descoperi că n-o aştepta nimeni. Îşi propuse să nu-şi facă griji din cauza asta, căci se gândise tot drumul că s-ar fi putut foarte bine ca, la urma urmei, scrisoarea ei să ajungă aici abia după ea. (De fapt, plicul sosise şi zăcea la poştă, neridicat, întrucât Ken Boudreau, care nu fusese prea rău bolnav iarna trecută, avea acum cu adevărat bronşită şi nu venise de câteva zile să-şi ia corespondenţa. Chiar în ziua aceea teancului de scrisori i se mai adăugase un plic, în care se afla cecul de la domnul McCauley. Dar plata acestuia fusese deja blocată.)

Ceea ce o îngrijora mai tare pe Johanna era faptul că locul acela nu prea semăna a oraş. Gara era o clădire simplă, o haltă mai degrabă, cu bănci de-a lungul pereţilor şi cu un stor de lemn tras peste ochiul casei de bilete. Exista şi o magazie de mărfuri – Johanna presupuse că asta era –, dar uşa ei culisantă nu se clintea. Johanna se uită printre scânduri până când ochii i se obişnuiră cu întunericul dinăuntru, şi văzu că era goală, cu o podea de pământ. Nici un fel de ladă de mobilă.

– E cineva aici? E cineva? strigă Johanna de câteva ori, deşi nu se aştepta să primească vreun răspuns.

Rămase pe peron şi încercă să-şi dea seama unde se afla.

Cam la opt sute de metri distanţă era o movilă joasă, vizibilă imediat datorită coroanei de copaci. Iar şleaul nisipos pe care, din tren, ea îl luase drept calea de acces către păşunea vreunui fermier – acela trebuia să fie drumul. Johanna distinse acum siluetele joase ale clădirilor risipite printre copaci şi un turn de apă, care de la distanţă arăta ca o jucărie, ca un soldat de tinichea pe picioare lungi.

Îşi ridică valiza – n-avea să-i fie chiar atât de greu: o cărase, la urma urmei, de pe Strada Expoziţiei către cealaltă gară – şi porni la drum.

Bătea vântul, dar ziua era fierbinte, mai fierbinte decât vremea pe care o lăsase în urmă în Ontario, şi vântul părea şi el la fel de cald. Peste rochia cea nouă, Johanna purta aceeaşi haină veche, care i-ar fi ocupat prea mult loc în valiză. Se uită cu jind la umbra oraşului din faţă, dar, când ajunse acolo, nu descoperi decât molizi, prea deşi şi înguşti ca să dea cine ştie ce umbră, şi plopi americani, zdrenţuiţi, cu frunze subţiri, care se clătinau în toate părţile şi oricum lăsau soarele să pătrundă prin coroanele lor.

Locul avea o descurajantă lipsă de formalism sau de orice fel de organizare. Nu existau trotuare, străzi pavate, nu se vedea nici o clădire mai impozantă, în afara unei biserici mari, asemănătoare cu un hambar de cărămidă. O pictură deasupra uşii, reprezentând Sfânta Familie cu feţe de culoarea argilei şi ochi albaştri pironiţi în gol. Biserica avea un hram nemaiauzit – Sfântul Vojteˇcch[7].

Casele nu dădeau semne că ar fi fost construite după vreun plan limpede. Erau aşezate la unghiuri diverse faţă de drum – sau stradă – şi majoritatea aveau ferestruici meschine înfipte ici-colo pe ziduri şi câte un cerdac pătrăţos, ca o cutie, în jurul uşii. Nimeni nu era afară în curte – şi de ce ar fi fost? N-ar fi avut ce să îngrijească, în afară de smocuri de iarbă maronie şi, la un moment dat, o tufă mare de revent ţâşnită din pământ, plină de seminţe.

Pe strada principală, dacă asta era, se aflau o alee de lemn, înălţată numai pe o parte a drumului, şi câteva clădiri risipite, dintre care singurele aparent funcţionale erau o băcănie (unde se afla şi oficiul poştal) şi un garaj. Exista şi o clădire cu etaj despre care Johanna crezu că ar putea fi hotel, dar care se dovedi a fi o bancă şi era închisă.

Prima fiinţă omenească pe care o văzu – deşi doi câini lătraseră deja la ea – fu un bărbat în faţa

garajului, ocupat să încarce niște lanțuri în spatele unei camionete.

– Hotel? zise el. Aţi venit prea departe.

Îi spuse că hotelul se afla jos, lângă gară, pe cealaltă parte a liniei ferate, ceva mai departe. Era vopsit în albastru, nu se putea să nu-l observe.

Ea își puse valiza jos, nu descurajată, ci pentru că simțea nevoia să se odihnească puțin.

El spuse că putea s-o ducă acolo dacă aștepta câteva minute. Și, deși pentru ea era ceva nou să accepte o astfel de ofertă, se trezi curând așezată în cabina încinsă și murdară a camionului, hurducăind pe drumul de pământ pe care tocmai urcase pe jos, în timp ce lanțurile făceau în spate un vacarm deznădăjduit.

– Deci... de unde ați adus valul ăsta de căldură? întrebă el.

Ea spuse că din Ontario, dar pe un ton care nu promitea nimic mai mult.

– Ontario, spuse el cu regret. Aha. Uitați-l! Hotelul dumneavoastră. Bărbatul luă o mână de pe volan. Camionul se poticni și el, în timp ce șoferul flutura din mână către o clădire cu etaj și acoperiș plat care ei de fapt nu-i scăpase, căci o văzuse din tren în timp ce intrau în gară. Crezuse însă atunci că era o casă mare, relativ căzută în paragină, poate abandonată de familia rezidentă. Acum, după ce văzuse construcțiile din oraș, Johanna își dădu seama că n-ar fi trebuit s-o ignore atât de ușor. Era acoperită cu foi de tablă, ștanțate să arate ca niște cărămizi și vopsite albastru-deschis. Deasupra ușii de la intrare, mai multe tuburi de neon, acum stinse, închipuiau cuvântul HOTEL.

– Sunt o neroadă, spuse ea și-i oferi bărbatului un dolar pentru transport.

El râse.

– Țineți-vă banii! Nu știți niciodată când aveți nevoie de ei.

Lângă hotel era parcată o mașină absolut decentă, un Plymouth. Foarte murdară, într-adevăr, dar la ce te puteai aștepta cu drumurile de aici?

Pe ușă erau afișe care făceau reclamă unei mărci de țigări și alteia de bere. Johanna stătu până când mașina întoarse și abia pe urmă se hotărî să bată la ușă – și bătu pentru că nu i se părea că locul acesta ar fi putut fi deschis. Încercă ușa, să vadă dacă era descuiată, și pătrunse într-o cameră mică și prăfuită, de unde pleca o scară, și apoi într-o încăpere largă și întunecată, cu o masă de biliard, mirosind urât a bere și cu podeaua nemăturată. Alături, într-o sală laterală, zări sclipirea unei oglinzi, rafturi goale, o tejghea. În camerele acestea storurile erau trase până jos. Singura lumină pe care o văzu venea prin două ferestruici rotunde, care se dovediră fixate într-o ușă dublă batantă. Johanna intră pe ea într-o bucătărie. Era mai lumină aici, din cauza unui rând de ferestre înalte – și murdare – neacoperite, de pe peretele opus. Și aici Johanna dădu peste primele semne de viață: cineva mâncase la masă și lăsase în urmă o farfurie mânjită cu ketchup uscat și o cană pe jumătate plină cu cafea neagră rece.

Una dintre ușile bucătăriei dădea afară, dar era încuiată, alta, către o cămară în care găsi diverse conserve, o a treia, către o debara pentru mături, iar ultima, către casa unei scări. Johanna urcă, izbind valiza de treptele din fața ei, pentru că spațiul era îngust. Chiar în față, la etaj, văzu o toaletă cu scaunul ridicat.

Ușa unui dormitor de la capătul coridorului era deschisă, și acolo îl găsi pe Ken Boudreau.

Îi văzu mai întâi hainele. Sacoul îi atârna de colțul ușii, iar pantalonii de mânerul rotund, ștergând podeaua. Johanna se gândi imediat că nu așa se așază hainele bune, încât intră cu îndrăzneală în cameră, lăsându-și valiza pe hol, cu gând să le aranjeze frumos.

El era în pat, acoperit numai cu un cearşaf. Pătura şi cămaşa îi zăceau pe podea. Respira agitat, gata parcă să se trezească, aşa încât ea spuse:

– Bună dimineaţa! Bună ziua!

Lumina intensă a soarelui intra pe fereastră, bătându-i aproape în faţă. Geamul era închis şi aerul groaznic de stătut – îmbâcsit, în primul rând, de mirosul scrumierei pline de pe scaunul, tras alături, pe care el îl folosea drept măsuţă.

Avea obiceiuri rele – fuma în pat.

Nu se trezi la auzul vocii ei – sau se trezi numai parţial. Începu să tuşească.

Ea îşi dădu seama că era o tuse gravă, tusea unui om bolnav. El se chinui să se ridice, cu ochii încă închişi, şi Johanna se apropie de pat şi îl trase în sus. Se uită după o batistă sau o cutie cu şerveţele, dar nu văzu nimic, aşa că se întinse după cămaşa lui de pe podea, pe care o putea spăla mai târziu. Voia să se uite mai bine la ceea ce scuipa el.

După ce expectoră îndeajuns, Ken mormăi ceva şi se prăbuşi la loc în pat, icnind, cu chipul fermecător şi arogant pe care ea i-l ţinea minte boţit acum de dezgust. Johanna ştiu numai atingându-l că avea febră.

Ceea ce scuipase el avea o culoare galben-verzuie, fără firişoare ruginii. Ea duse cămaşa la chiuveta din baie, unde, spre mirarea ei, găsi un săpun, o spălă şi o atârnă de mânerul uşii, apoi se curăţă bine pe mâini. Trebui să şi le şteargă de fusta noii ei rochii maronii. O îmbrăcase într-o altă toaletă înghesuită – la femei, în tren – cu mai puţin de două ore în urmă şi se întrebase atunci dacă nu cumva ar fi trebuit să-şi cumpere şi ceva produse de machiaj.

Într-o debara de pe hol găsi un sul de hârtie igienică şi îl aduse în camera lui, pentru data viitoare când el avea să tuşească. Ridică pătura şi îl înveli bine, trase storurile în jos până la pervaz şi săltă câţiva centimetri geamul înţepenit, proptindu-l cu scrumiera pe care o golise. Apoi se schimbă, afară pe hol, din rochia maronie în hainele ei vechi din valiză. La ce i-ar mai fi folosit acum o rochie elegantă şi tot machiajul din lume?

Nu ştia cât era de bolnav Ken, dar o îngrijise pe doamna Willets – tot o fumătoare înrăită – pe perioada mai multor accese de bronşită, şi se gândi că o vreme se putea descurca fără să fie nevoie să cheme un medic. În aceeaşi debara de pe hol găsi o grămadă de prosoape curate, deşi roase şi decolorate, şi Johanna udă unul din ele şi-i şterse bolnavului braţele şi picioarele, vrând să-i scadă febra. El se trezi pe jumătate şi începu din nou să tuşească. Ea îl susţinu în sus şi îl făcu să scuipe în hârtia igienică, examină încă o dată expectoraţia, o aruncă la toaletă şi se spălă pe mâini. Avea acum prosop pe care să se şteargă. Se duse jos la parter, găsi în bucătărie un pahar şi o sticlă mare în care fusese bere de ghimbir şi pe care o umplu cu apă şi încercă să-l facă s-o bea. El înghiţi puţin, protestă, şi ea îl lăsă să se întindă. După vreo cinci minute încercă din nou. Făcu asta de mai multe ori, până când i se păru că el înghiţise atâta cât putea ţine în stomac fără să verse.

Din când în când el se pornea din nou pe tuşit şi ea îl ridica, îl susţinea cu un braţ, iar cu celălalt îl bătea pe spate, ca să-l ajute să se mai elibereze de greutatea din piept. El deschise ochii de mai multe ori şi păru să-i înregistreze prezenţa fără să se sperie sau să se mire – dar şi fără să dea vreun semn de gratitudine. Ea îl mai spălă o dată cu buretele, având grijă să acopere imediat cu pătura partea corpului care se răcorise.

Observă apoi că începuse să se întunece, se duse jos în bucătărie şi găsi întrerupătorul. Lustrele şi

plita electrică veche funcţionau. Johanna deschise şi încălzi o conservă de supă de pui cu orez, o duse sus şi îl trezi pe Ken, şi el mâncă puţin cu lingura. Ea profită de starea lui provizorie de trezie ca să-l întrebe dacă avea cumva un flacon cu aspirină. El dădu din cap că da, apoi îşi pierdu şirul când încercă să-i explice unde.

– În coşul de gunoi, spuse.

– Nu, nu, zise ea. Nu coşul de gunoi.

– În... în...

El încercă să contureze ceva cu mâinile. Ochii i se umplură de lacrimi.

– Lasă! zise Johanna. Lasă, nu-i nimic.

Febra îi scăzu oricum. Dormi o oră sau mai mult fără să tuşească. Apoi deveni din nou fierbinte. La vremea aceea ea găsise însă aspirina – era într-un sertar de la bucătărie, împreună cu alte obiecte precum o şurubelniţă, nişte becuri şi un ghem de sfoară – şi îl puse să înghită două pastile. La scurt timp după aceea el avu un acces violent de tuse, dar ei nu i se păru că scuipase tabletele. Când el se întinse din nou, ea îşi puse urechea la pieptul lui şi îi ascultă hârâiala. Căutase deja muştarul ca să-i facă un plasture, dar muştarul s-ar fi zis că lipsea. Coborî din nou, încălzi puţină apă şi o aduse într-un lighean, pentru ca el să inhaleze aburul. El fu dispus la asta numai preţ de câteva secunde, dar poate că îi prinse totuşi bine, pentru că expectoră bălţi întregi de flegmă.

Febra îi scăzu din nou, şi dormi mai liniştit. Ea trase lângă pat un fotoliu pe care îl găsise într-una dintre celelalte camere şi dormi şi ea pe furate, trezindu-se şi întrebându-se unde se afla, apoi amintindu-şi, sculându-se, pipăindu-l – febra părea să nu-i mai crească – şi vârând pătura sub el. Ea însăşi se acoperi cu veşnica haină de tweed pentru care îi era datoare doamnei Willets.

Apoi el se trezi. Era miezul dimineţii.

– Ce faci aici? întrebă cu o voce slabă, răguşită.

– Am venit ieri, spuse ea. Ţi-am adus mobila. N-a sosit încă, dar e pe drum. Erai într-o stare urâtă când am venit şi ai avut febră aproape toată noaptea. Acuma cum te simţi?

– Mai bine, spuse el, şi începu să tuşească.

Johanna nu trebui să-l ridice, căci el se săltă singur în capul oaselor, dar ea se apropie de pat şi îl bătu pe spate.

– Mulţumesc, spuse el când accesul de tuse luă sfârşit.

Pielea lui părea acum la fel de rece ca a ei. Şi netedă – fără aluniţe aspre, fără grăsime. Johanna îi simţi coastele. Era ca un băiat delicat, bolnăvicios. Mirosea a porumb.

– Ţi-ai înghiţit flegma, spuse ea. N-o mai înghiţi, că nu-ţi face bine. Uite hârtie igienică aici, trebuie s-o scuipi. Dac-o înghiţi, poţi să ai probleme cu rinichii.

– N-am ştiut, spuse el. Poţi să-mi aduci puţină cafea?

Filtrul era negru pe dinăuntru. Ea îl spălă cât putu de bine şi adăugă cafeaua. Apoi se spălă şi se aranjă şi ea, întrebându-se ce fel de mâncare să-i dea. În cămară dădu peste o cutie cu mix de prăjituri. La început crezu că trebuia să-l amestece cu apă, dar apoi găsi o conservă cu lapte praf. Când cafeaua fu gata, Johanna avea la cuptor o tavă cu fursecuri.

De îndată ce o auzi că lucrează la bucătărie, Ken se ridică să meargă la toaletă. Era mai slăbit decât crezuse: trebui să se aplece şi să pună o mână pe rezervor. Apoi, pe podeaua debaralei de pe hol unde îşi ţinea hainele curate, găsi o pereche de chiloţi. Îşi dăduse deja seama cine era această femeie.

Ea spusese că venise să-i aducă mobila, deşi el nu ceruse nici un fel de mobilă, doar banii de pe ea. Ar fi trebuit să-i ştie numele, dar nu şi-l putea aminti, aşa că îi deschise poşeta, care zăcea pe podeaua coridorului, lângă valiză. Pe căptuşeală era cusută o bucată de pânză inscripţionată cu numele ei.

Johanna Parry, şi adresa socrului lui, pe Strada Expoziţiei.

Şi altele. O pungă de pânză cu câteva bancnote în ea. Douăzeci şi şapte de dolari. Încă o punguţă cu mărunţiş, pe care el nu se sinchisi să-l numere. Un carnet de cecuri albastru intens. Îl deschise automat, fără să se aştepte la nimic deosebit.

Cu vreo două săptămâni în urmă, Johanna reuşise să transfere toată moştenirea primită de la doamna Willets în contul ei bancar, adăugând-o economiilor pe care le făcuse ea însăşi. Îi explicase directorului băncii că nu ştia când ar putea să-i trebuiască.

Suma nu era stupefiantă, dar atârna greu. Johanna era o persoană cu stare. În mintea lui Ken Boudreau, asta îi dădu deodată un lustru vag aristocratic.

– Purtai o rochie maronie? o întrebă el când ea veni sus cu cafeaua.

– Da, când am ajuns aici.

– Am crezut că a fost un vis. Dar erai tu.

– Ca şi în celălalt vis al tău, spuse Johanna, şi fruntea ei pistruiată se făcu stacojie.

El nu ştia despre ce vorbea ea şi nu avu energia să întrebe. Poate un vis din care se trezise în timp ce ea se aflase aici pe timpul nopţii şi pe care nu şi-l mai amintea acum. Tuşi din nou, de data asta mai puţin violent, şi ea îi întinse o bucată de hârtie igienică.

– Aşa, spuse ea, unde vrei să-ţi pui cafeaua? Împinse lângă pat scaunul de lemn pe care îl dăduse la o parte ca să poată să se apropie mai uşor. Uite-aici. Îl ridică de subsuori şi înfipse perna în spatele lui. O pernă murdară, neînfăţată, dar pe care noaptea trecută ea o învelise într-un prosop.

– Poţi să te uiţi dacă mai sunt ţigări la parter?

Ea clătină din cap, dar spuse:

– O să mă uit. Fac nişte fursecuri la cuptor.

Ken Boudreau avea obiceiul nu doar să ia, ci şi să dea bani cu împrumut. Mare parte din necazurile care-l copleşiseră – sau în care intrase singur, altfel spus – aveau de a face cu incapacitatea lui de a spune „nu“ prietenilor. Loialitate. Nu fusese dat afară din armată, ci demisionase singur din spirit de loialitate faţă de un prieten care fusese luat la rost pentru că îl insultase pe comandant la o petrecere la popotă. Nu era drept – la o petrecere la popotă totul ar fi trebuit luat în glumă şi nimeni n-ar fi avut de ce să ia remarcile altuia în nume de rău. Iar slujba de la firma producătoare de fertilizatori şi-o pierduse pentru că trecuse graniţa americană cu un camion al companiei, duminica, fără să ceară voie, ca să-l aducă de acolo pe un amic care intrase într-un conflict şi se temea să nu fie prins şi dat în judecată.

Parte a sentimentului său de loialitate faţă de prieteni erau relaţiile dificile cu superiorii. Recunoştea că îi venea greu să cedeze. „Da, domnule“ şi „nu, domnule“ erau cuvinte care nu-i prea veneau la îndemână. Nu fusese concediat de la firma de asigurări, dar fusese lăsat pe dinafară de atâtea ori încât părea că aproape îl provocau să demisioneze, şi până la urmă asta şi făcuse.

Îi convenea să le spună oamenilor că obţinuse hotelul la un joc de poker. Nu era de fapt mare jucător, dar femeile se dădeau în vânt după povestea asta. Nu-i plăcea să admită că îl acceptase, fără să ştie despre ce e vorba, drept răscumpărare a unei datorii. Chiar şi după ce îl văzuse, îşi spusese că

putea fi salvat. Nu-l vedea ca pe un loc unde oamenii ar fi venit să se cazeze – poate doar vânătorii, toamna. Și-l închipuia mai degrabă bar și restaurant. Asta dacă ar fi făcut rost de un bucătar bun. Dar, înainte ca acolo să se poată întâmpla ceva, era nevoie de niște investiții. Era nevoie de muncă – mai multă decât ar fi putut depune el singur, deși nu era neîndemânatic. Se gândise că, dacă ar fi reușit să treacă de iarnă, făcând între timp ceea ce putea să facă singur, dovedindu-și bunele intenții, poate că banca i-ar fi acordat un împrumut. Dar avea nevoie deocamdată de un împrumut mai mic doar ca să treacă de iarnă, și acesta fusese momentul în care se hotărâse să apeleze la socrul său. Ar fi preferat să încerce la altcineva, dar nimeni altcineva n-ar fi putut să se lipsească la fel de ușor de bani.

I se păruse o idee bună să formuleze cererea sub forma propunerii de a vinde mobila, pe care știa că bătrânul n-avea să se urnească niciodată singur s-o vândă. Își amintise, deși nu în detaliu, de împrumuturi neplătite din trecut, dar reușise să și le reprezinte ca pe niște sume la care era îndreptățit, pentru că o susținuse pe Marcelle într-o perioadă de proaste purtări (ale ei, înainte să înceapă ale lui) și pentru că o acceptase pe Sabitha drept copilul lui, în ciuda dubiilor pe care le avea. În plus, familia McCauley era singura, din câte știa el, care avea bani câștigați numai de membri deja răposați.

„Ți-am adus mobila.“

Nu reușea să-și dea seama ce putea să însemne asta pentru el, în momentul de față. Era prea obosit. Atunci când ea veni cu fursecurile (și fără țigări), voia să doarmă mai mult decât să mănânce. Ronțăi o jumătate de fursec, ca s-o mulțumească, apoi adormi buștean. Se trezi numai pe jumătate când ea îl răsuci pe o parte, apoi pe alta, scoțând cearșaful murdar de sub el, apoi întinzându-l pe cel curat și rostogolindu-l la loc, fără să-l pună să se scoale din pat sau să se trezească de-a binelea.

– Am găsit un cearșaf curat, dar e subțire ca o cârpă, spuse ea. Nu mirosea prea bine, așa că mai întâi l-am întins afară pe sfoară.

Ceva mai târziu, el își dădu seama că sunetul pe care îl auzea de multă vreme în vis era de fapt huruitul mașinii de spălat. Se întrebă cum se putea, pentru că boilerul răposase cu ceva timp în urmă. Probabil ea încălzea cazane întregi de apă pe aragaz. Încă mai târziu, auzi sunetul inimitabil al motorului propriei mașini pornind și îndepărtându-se. Probabil îi luase cheile din buzunarul pantalonilor.

Poate pleca de acolo cu singura lui avere, abandonându-l, și el n-ar fi putut nici măcar să sune la poliție s-o prindă. Telefonul îi fusese tăiat, chiar dacă ar fi fost în stare să ajungă până la el.

Lucrurile astea s-ar fi putut întâmpla oricând – furtul și abandonul –, și totuși, el se întoarse pe partea cealaltă pe cearșaful proaspăt, care mirosea a vânt de prerie și a iarbă, și adormi din nou, sigur că ea se dusese numai să cumpere lapte, ouă, unt, pâine și alte lucruri – chiar și țigări – necesare pentru o viață decentă, că avea să se întoarcă și să fie ocupată la parter și că sunetul activității ei avea să fie ca o plasă de siguranță sub el, venită din ceruri, o gratificație care nu trebuia pusă sub semnul întrebării.

Viața lui Ken suferea la vremea aceea o încurcătură legată de sexul feminin. Două femei – de fapt, una tânără și alta mai în vârstă (adică aproximativ de vârsta lui) – știau una de alta și erau gata din clipă în clipă să-și sară la beregată. Tot ce primise Ken în ultima vreme de la amândouă fuseseră numai urlete și plângeri, întrerupte de declarații furioase de iubire.

Și iată că o soluție i se ivise poate și la această problemă.

În timp ce făcea cumpărăturile la băcănie, Johanna auzi un tren și, întorcându-se la hotel, văzu o

mașină parcată lângă clădirea gării. Înainte chiar să apuce să oprească automobilul lui Ken Boudreau, văzu mormanul de lăzi de mobilă pe peron. Vorbi cu șeful de gară – mașina era a lui –, și el fu foarte surprins și enervat de sosirea atâtor lăzi uriașe. Johanna obținu de la el numele unui bărbat care avea camion – un camion curat, insistă ea –, care locuia la vreo treizeci de kilometri depărtare și făcea uneori transport de mobilă, apoi folosi telefonul gării ca să-l sune și, pe un ton jumătate măgulitor, jumătate răstit, îi ceru să vină imediat acolo. Apoi îl puse pe șeful de gară să promită că avea să supravegheze lăzile de mobilă până la sosirea camionului. Până la vremea cinei, camionul ajunsese, iar bărbatul și fiul lui descărcaseră toată mobila și o aduseseră în sala principală a hotelului.

A doua zi, Johanna inspectă șandramaua. Își făcea planuri.

În ziua următoare îl socoti pe Ken Boudreau capabil deja să stea drept în pat și s-o asculte și-i spuse:

– Hotelul ăsta e o gaură neagră, iar orașul abia mai răsuflă. Ce avem de făcut e să scoatem la vânzare orice lucru care are fie și cea mai mică valoare și să scăpăm de el. Nu mă refer la mobila adusă acum, ci la lucruri precum masa de biliard și mobila de bucătărie. Apoi trebuie să vindem clădirea cuiva dispus să jumulească tabla de pe ea pentru fier vechi. Întotdeauna poți să mai scoți un ban de pe lucruri care ai zice că n-au nici o valoare. Apoi... Tu ce aveai de gând să faci înainte să te căpătuiești cu hotelul?

El spuse că se gândise să plece în Columbia Britanică, în orășelul Salmon Arm, unde avea un prieten care îi spusese cândva că putea să-și găsească acolo o slujbă de arendaș de livezi. Dar nu putuse să se ducă pentru că mașina avea nevoie de cauciucuri noi și de reparații înainte de a putea întreprinde o călătorie lungă, și el își cheltuia tot ce avea pe traiul zilnic. Apoi îi picase pleașca asta cu hotelul.

– Halal pleașcă, mai degrabă un sac de moloz, spuse ea. Cauciucurile și reparațiile la mașină ar fi fost o investiție mai bună decât orice bani aruncați pe gârlă pentru hotel. Ar fi bine să plecăm de aici înainte să vină zăpada. Și să expediem mobila tot cu trenul, o să ne prindă bine când ajungem acolo. Avem tot ce ne trebuie ca să mobilăm o casă.

– Nu era o ofertă chiar atât de fermă.

– Știu, spuse ea. Dar o să fie în regulă.

El își dădu seama că ea chiar știa, și că totul era – avea să fie – în regulă. Se putea spune chiar că ei situația i se potrivea mănușă.

Nu că el nu i-ar fi fost recunoscător. Ajunsese în stadiul în care gratitudinea nu era o povară, îi venea firesc – mai ales atunci când nu-i era solicitată.

Simți că mintea i se înviorează. „Aceasta e schimbarea de care aveam nevoie.“ Spusese asta și înainte, dar în mod sigur trebuia să vină un timp când cuvintele se dovedeau adevărate. Iernile blânde, mirosul pădurilor veșnic verzi și al merelor coapte. „Avem tot ce ne trebuie ca să ne facem un cămin.“

„Își are și el mândria lui“, se gândea ea. Trebuia să țină cont de asta. Poate era mai bine să nu menționeze niciodată scrisorile în care își dezvelise sufletul în fața ei. Înainte să plece de la domnul McCauley, ea le distrusese. De fapt, o distrusese pe fiecare imediat după ce o citise de suficiente ori ca s-o știe pe de rost – și asta nu dura mult. Cu siguranță, nu-și dorea ca gândurile lui să cadă vreodată în mâinile Sabithei și ale șiretei ei prietene. În special partea aceea din ultima scrisoare despre cămașa ei de noapte și despre cititul în pat. Nu că asemenea lucruri n-ar fi fost reale, dar a le pune pe hârtie ar

fi putut fi considerat vulgar, siropos sau de tot râsul.

Se îndoia că aveau s-o vadă prea des pe Sabitha. Dar ea n-avea să-l împiedice niciodată, dacă asta avea să fie ceea ce-şi dorea el.

Nu era de fapt o experienţă nouă, această bruscă senzaţie de expansiune şi responsabilitate. Simţise ceva asemănător pentru doamna Willets – tot o persoană chipeşă şi capricioasă, care avusese nevoie de grijă şi călăuzire. Ken Boudreau se dovedise a poseda aceste trăsături într-un grad ceva mai mare decât se aşteptase ea, plus că existau între ei diferenţele naturale dintre un bărbat şi o femeie, dar cu siguranţă nu era nimic în firea lui cu care ea să simtă că nu se poate descurca.

După doamna Willets, inima Johannei rămăsese pustie, şi ea se gândise deseori că aşa s-ar fi putut să şi rămână. Şi iată deodată agitaţia aceasta atât de plăcută, dragostea, atât de preocupată.

Domnul McCauley muri cam la doi ani după plecarea Johannei. Slujba lui de înmormântare fu ultima ţinută în biserica luterană locală. Veni destul de multă lume. Sabitha – care sosi cu verişoara mamei ei, doamna din Toronto – era acum rezervată, frumoasă şi remarcabil – neaşteptat – de zveltă. Purta o pălărie neagră sofisticată şi nu vorbea cu nimeni până când nu i se vorbea mai întâi. Nici măcar atunci nu păru să-şi amintească de ei.

Anunţul mortuar din ziar spunea că domnul McCauley îi lăsa în urma sa pe nepoata sa Sabitha Boudreau, pe ginerele său Ken Boudreau, pe soţia domnului Boudreau, Johanna, şi pe fiul lor nevârstnic Omar, din Salmon Arm, Columbia Britanică.

Mama lui Edith citi toate acestea cu voce tare – Edith însăşi nu citea niciodată ziarul local. Bineînţeles, căsătoria nu era o noutate pentru nici una din ele – şi nici pentru tatăl lui Edith, aflat în sufrageria de după colţ, unde se uita la televizor. Vestea ajunsese în oraş mai demult. Singura noutate era Omar.

– Johanna are un copil, spuse mama lui Edith.

Edith îşi făcea traducerea din latină la masa din bucătărie. *Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi...*[8]

În biserică îşi luase precauţia să nu i se adreseze ea prima Sabithei, înainte ca Sabitha să poată vorbi cu ea.

Nu se mai temea de fapt să fie descoperită – deşi nu-şi dădea seama de ce nu fusese. Şi, într-un fel, i se părea absolut firesc ca năzdrăvăniile ei din copilărie să nu fie legate de eul ei de acum – ca să nu mai vorbim de adevărata ei personalitate, care, credea Edith, avea să iasă la iveală după ce avea să părăsească orăşelul acesta şi pe toţi oamenii care aveau impresia că o cunosc. Mai degrabă întorsătura pe care o luaseră lucrurile era cea care o îngrozea, căci părea inimaginabilă şi totuşi banală. Şi în plus insultătoare, ca un soi de glumă sau avertisment inept care încerca insistent să ajungă la ea. Pentru că nicăieri pe lista lucrurilor pe care şi le propusese în viaţă Edith nu se afla faptul că ar fi cumva responsabilă de venirea pe lume a unei fiinţe pe nume Omar.

Fără să dea atenţie mamei sale, scrise: „Nu trebuie să întrebi, ne este oprit să ştim...“

Se întrerupse, ronţăind capătul creionului, apoi încheie cu un fior de satisfacţie: „... ce ne rezervă soarta mie sau ţie...“

1 Gdynia este unul dintre principalele porturi ale Poloniei. (n.tr.)

2 The Elks Lodge (Loja Elanului), The Order of Oddfellows (Ordinul Oddfellows), Lions Club (Clubul Leului) și Royal Canadian Legion (Legiunea Regală Canadiană) sunt organizații de întrajutorare și de tip club deschise cu precădere sau exclusiv bărbaților. (n.tr.)

3 E vorba de orașul London din sudul regiunii Ontario, în Canada (n.tr.)

4 Magazin dintr-un mare lanț canadian (n.tr.)

5 Bomboane tradiționale în Canada, preparate în general în gospodărie din sevă de arțar (n.tr.)

6 Porumbelul jelitor (după numele unei specii de porumbel din America de Nord) (n.tr.)

7 Sfânt ceh (n.tr.)

8 Începutul *Odei a XI-a* a lui Horațiu (cunoscută mai degrabă pentru expresia din finalul ei, *carpe diem*) (n.tr.)

PODUL PLUTITOR

Îl părăsise o dată. Motivul imediat fusese trivial. El înghiţise pe nerăsuflate împreună cu doi delincvenţi juvenili (doi „yo-yo“[9], în accepţia lui) nişte turtă dulce pe care ea tocmai o scosese de la cuptor şi pe care avea de gând s-o servească după o întâlnire în seara aceea. Neobservată – cel puţin de către Neal şi de cei doi yo-yo –, Jinny ieşise din casă şi se dusese până la staţia de autobuz, un adăpost deschis pe o latură de pe strada principală, unde rata către metropolă oprea de două ori pe zi. Nu se aşezase niciodată acolo şi avea vreo două ore de aşteptat. Stătuse şi citise tot ce fusese scris sau scrijelit pe pereţii de lemn. Diverse iniţiale se iubeau la nemurire. Laurie G. dădea muie. Dunk Cultis era poponar, la fel şi domnul Garner (Math).

Mâncaţi Rahat H.W. Gange e cel mai tare. Skate or die. Dumnezeu urăşte desfrâul. Kevin S. e ca şi mort. Amanda W. e superfrumoasă şi dulcică şi nu voiam s-o trimită la pârnaie fiindcă mi-e foarte dor de ea. V.P. e o bunăciune. Aici stă doamne şi trebuie să citească toate prostiile care le scrieţi voi.

Uitându-se la această avalanşă de mesaje şi intrigată în special de propoziţia sinceră şi foarte corect scrisă despre Amanda W., Jinny se întrebase dacă autorii fuseseră singuri când scrijeliseră aşa ceva. Apoi se imaginase pe sine însăşi şezând acolo sau într-un loc asemănător, aşteptând autobuzul, singură, aşa cum sigur avea să se întâmple dacă îşi punea în aplicare planul pe care şi-l făcuse. Avea să se simtă tentată să facă vreo declaraţie pe pereţii unui spaţiu public?

Se simţise legată în clipa aceea de sentimentele care-i încercau probabil pe oameni când trebuiau să-şi noteze anumite lucruri – legată prin furia ei, prin indignarea ei meschină (era oare meschină?), ca şi prin emoţia care o cuprindea la gândul a ceea ce-i făcea lui Neal, din răzbunare. Dar s-ar fi putut ca, în viaţa în care se pregătea să intre, să nu existe nimeni pe care să se înfurie, nimeni care să-i datoreze ceva, care să fie eventual răsplătit, pedepsit sau impresionat cu adevărat de gesturile ei. S-ar fi putut ca sentimentele ei să ajungă să nu aibă importanţă pentru nimeni în afară de ea însăşi, şi totuşi ele aveau să se umfle înăuntrul ei, strivindu-i tot mai mult inima şi răsuflarea.

Nu era, la urma urmei, genul de persoană care să atragă oamenii în jur. Şi totuşi, ea însăşi era, în felul ei, selectivă.

Autobuzul nu se vedea încă în clipa când ea se ridicase de pe bancă şi pornise spre casă.

Neal nu era. Îi ducea înapoi pe băieţi la şcoală, şi, până când se întorsese el, apăruse deja cineva, venit mai devreme pentru întâlnire. Ea îi povestise lui Neal întâmplarea după ce se liniştise complet şi când putuse deja să ia totul în glumă. Deveni de fapt o glumă pe care ea o spuse de multe ori în grup, omiţând sau descriind doar în termeni generali ceea ce citise pe pereţii staţiei.

– Ţi-ar fi trecut prin cap să vii după mine? îl întrebase pe Neal.

– Bineînţeles. După un timp.

Oncologul se purta ca un preot şi, de fapt, chiar îmbrăcase o helancă neagră pe sub halatul alb – o ţinută în care părea să fi venit direct de la cine ştie ce ceremonie de preparare a vreunei mixturi. Pielea îi era tânără şi netedă, ca o bomboană caramel. Pe creştetul capului avea abia o umbră de păr negru, o germinaţie delicată, foarte asemănătoare cu puful lui Jinny, deşi al ei era maro-cenuşiu, ca blana de şoarece. La început, Jinny se întrebase dacă nu cumva medicul era şi el pacient. Apoi dacă nu cumva adoptase acest stil pentru a-şi face pacienţii să se simtă mai confortabil. Mai probabil era un transplant. Sau pur şi simplu asta era frizura care îi plăcea.

Nu-l puteai întreba. Era originar din Siria, Iordania sau altă ţară unde doctorii îşi păstrau demnitatea. Manifesta o amabilitate îngheţată.

– Acum, spuse. Nu vreau să vă dau o impresie greșită.

Jinny ieși din aerul condiționat al clădirii în lumina orbitoare a soarelui de după-amiază târzie. Era august, în Ontario. Uneori soarele apărea pârjolitor, alteori rămânea în spatele unor nori fragili, dar oricum era la fel de cald. Mașinile parcate, asfaltul, cărămizile celorlalte clădiri părură s-o bombardeze pur și simplu, ca niște realități în sine, separate, abandonate acolo într-o succesiune ridicolă. Lui Jinny schimbările de peisaj nu-i făceau prea bine zilele acestea, avea nevoie de un mediu familiar și stabil. La fel și informațiile noi.

Văzu dubița desprinzându-se din locul unde stătuse lângă bordură și înaintând pe stradă către ea, s-o ia de acolo. Avea o culoare bleu lucioasă, dezgustătoare. Era bleu și mai deschis acolo unde petele de rugină fuseseră vopsite pe deasupra. Abțibildurile lipite pe spate anunțau: ȘTIU CĂ AM O RABLĂ, DAR STAI SĂ-MI VEZI CASA, CINSTEȘTE-O PE MAMA-NATURĂ și (acesta era mai recent) PESTICIDELE OMOARĂ BURUIENI ȘI TE ÎMBOLNĂVESC DE CANCER.

Neal coborî și ocoli mașina s-o ajute să urce.

– E în spate, spuse el.

Vocea lui avea o nuanță nerăbdătoare care sugera un vag avertisment sau o rugăminte insistentă. Aerul era încordat în jurul lui, aproape zbârnâia, și Jinny înțelese că nu era momentul potrivit să-i dea vestea – dacă se putea numi veste. Când se afla în preajma altor persoane decât Jinny, chiar și a uneia singure, comportamentul lui Neal se schimba, devenind mai animat, entuziast, deosebit de agreabil. Pe ea asta n-o mai deranja – erau împreună de douăzeci și unu de ani. Ea însăși se schimbase – ca reacție la comportamentul lui, crezuse cândva –, devenind mai rezervată și ușor ironică. Unele mascarade erau necesare sau pur și simplu prea înrădăcinate ca să poată fi abandonate. De pildă, înfățișarea anacronică a lui Neal – bandana de pe cap, coada de cal căruntă, neglijentă, micul cercel de aur care reflecta lumina la fel ca aparatul aurit de pe dinți și hainele lui neîngrijite de nonconformist.

În timp ce ea era în cabinetul doctorului, el fusese s-o aducă pe fata care avea să-i ajute de acum încolo în gospodărie. O cunoștea de la Centrul de Reeducare pentru Delincvenți Juvenili, unde el era profesor și unde ea lucrase la bucătărie. Centrul se afla aproape de orășelul unde locuiau Jinny și Neal, cam la vreo treizeci de kilometri. Fata își părăsise slujba la bucătărie cu câteva luni în urmă și plecase să lucreze la o fermă unde gospodina era bolnavă. Undeva nu departe de orașul unde veniseră la doctor. Din fericire, acum era din nou liberă.

– Ce s-a întâmplat cu femeia de la fermă? întrebase Jinny. A murit?

– A intrat în spital, spusese Neal.

– Totuna.

Trebuiseră să se ocupe de o mulțime de chestiuni practice într-un timp destul de scurt. Să scoată din sufrageria casei toate fișierele, ziarele și revistele cu articole relevante care nu fuseseră încă puse pe disc și care umpluseră până la tavan rafturile aliniate pe pereții încăperii. La fel cele două calculatoare, vechea mașină de bătut, imprimanta. Toate acestea trebuiră să-și găsească loc – temporar, deși nimeni nu vorbi despre asta – în casa altcuiva. Sufrageria avea să devină camera bolnavei.

Jinny îi spusese lui Neal că ar fi putut să păstreze un calculator măcar, în dormitor. Dar el refuzase. Nu rostise asta cu voce tare, dar ea înțelesese că el credea că n-are să mai fie timp pentru nici un fel de calculator.

În anii în care fuseseră împreună, Neal își petrecuse aproape tot timpul liber organizând și conducând campanii. Nu doar campanii politice (și din acelea, desigur), ci și acțiuni concertate în favoarea păstrării unor clădiri, poduri sau cimitire cu valoare istorică, împotriva tăierii copacilor – atât de pe străzi, cât și din pâlcurile izolate rămase din vechiul codru –, pentru salvarea râurilor de deșeuri otrăvitoare, a terenurilor celor mai bune de firmele de construcții și a populației locale de cazinouri. În permanență se compuneau scrisori și petiții, se făceau presiuni asupra instituțiilor guvernului, se distribuiau postere, se organizau proteste. Sufrageria era scena unor izbucniri de furie indignată (care dădeau oamenilor un sentiment de satisfacție, i se părea lui Jinny), a unor afirmații și argumente confuze, a optimismului nervos al lui Neal. Iar acum, după ce camera aceasta se golise dintr-odată, imaginea ei o făcuse pe Jinny să-și amintească de clipa când păşise pentru prima oară în casa lor, venită direct din locuința cu etaj a părinților ei, cu draperii ornate la ferestre, și se gândise la toate rafturile acelea pline cu cărți, la storurile de lemn de la geamuri, la minunatele covoare orientale, cărora întotdeauna le uita denumirea, întinse pe podeaua lustruită. Afișul cu reproducerea după Canaletto pe care ea îl cumpărase pentru camera ei din cămin, lipit pe singurul perete gol. *Ziua primarului Londrei pe Tamisa*. Ea îl agățase acolo, deși astăzi nu-l mai observa.

Închiriaseră un pat de spital – nu aveau încă nevoie de el, dar era mai bine să ia unul din timp, pentru că, deseori, așa ceva nu se găsea ușor. Neal se gândise la toate. Atârnase niște draperii grele, provenite din camera de zi a unui prieten care le înlocuise cu altele. Aveau un imprimeu cu căni de bere și falere pentru cai, și lui Jinny i se păruseră tare urâte. Dar știa acum că vine o vreme când urâtul și frumosul ajung să servească mai mult sau mai puțin aceluiași scop, când orice lucru la care te uiți nu mai e decât un cârlig de care să-ți poți agăța senzațiile recalcitrante ale corpului și zdrențele în care ți s-a transformat mintea.

Jinny avea patruzeci și doi de ani și până nu demult arătase mai tânără. Neal era cu șaisprezece ani mai în vârstă. Ca atare, ea se gândise că, dacă lucrurile evoluau în mod firesc, el era cel care avea să ajungă în situația în care se afla ea acum, și uneori își făcuse griji gândindu-se la cum avea ea să se descurce. Odată, când îi ținuse mâna în pat înainte să adoarmă, mâna lui caldă și vie, se gândise cum avea să țină sau să atingă această mână cel puțin o dată după ce el avea să fie mort. Și cum n-avea să-i vină să creadă că el era mort și neputincios. Indiferent cât ar fi fost de previzibil acest fapt, ea n-avea să poată să creadă în el. N-avea să se poată convinge că, undeva în străfundurile lui, el nu era cât de vag conștient de momentul acela. De prezența ei. Gândul că el ar putea fi lipsit de această conștiință îi provoca un soi de vârtej emoțional, senzația unei teribile căderi în gol.

Și totuși, în același timp, exaltare. Exaltarea inexprimabilă pe care o încerci când un dezastru iminent promite să te elibereze de orice responsabilitate față de propria viață. Apoi, de rușine, trebuie să te potolești și să rămâi foarte liniștit.

– Unde te duci? spusese el, când ea își retrăsese mâna.

– Nicăieri. Mă întorc pe partea cealaltă.

Ea nu știa dacă Neal avea astfel de sentimente, acum, când întâmplarea făcuse ca ea să ajungă în situația aceea. Îl întrebase dacă se obișnuise deja cu ideea. El dăduse din cap.

– Nici eu, spusese ea. Apoi adăugase: Te rog doar să nu aduci în casă nici un consilier din ăia pentru stres posttraumatic. S-ar putea să fie deja prin preajmă, adulmecând. Gata de un atac preventiv.

– Nu mă tortura! spusese el cu o voce furioasă, neobișnuită.

– Scuză-mă.

– Nu e nevoie să adopţi întotdeauna un ton de glumă.

– Ştiu, spuse ea.

Dar adevărul era că, din cauza atâtor întâmplări şi a evenimentelor din ultimul timp, care-i absorbeau aproape complet atenţia, i se părea dificil să mai adopte vreun fel de ton.

– Ea e Helen, zise Neal. Cea care are să ne poarte de grijă de acum încolo. Şi nu rabdă prosteala.

– Bravo ei! spuse Jinny şi, după ce se aşeză, întinse mâna.

Dar poate fata n-o văzuse, căci o întinsese jos, între cele două locuri din faţă. Sau poate nu ştiuse ce să facă. Neal spusese că venea dintr-o situaţie incredibilă, dintr-o familie absolut barbară. Se petrecuseră acolo nişte lucruri pe care nu ţi le puteai imagina întâmplându-se în vremurile de azi. O fermă izolată, mama decedată şi o fiică deficientă mintal, un tată bătrân, tiranic, incestuos, tulburat la minte, şi două fetiţe. Helen, cea mai mare, fugise de acasă la vârsta de paisprezece ani, după ce-l atacase pe bătrân. Fusese adăpostită de un vecin care telefonase la poliţie, şi poliţiştii veniseră şi o luaseră pe sora mai mică şi le puseseră pe amândouă sub tutela organizaţiei Children's Aid. Bătrânul şi fiica lui – adică mama şi tatăl lor – fuseseră amândoi internaţi într-un spital de psihiatrie. Helen şi sora ei, care erau normale din punct de vedere fizic şi mental, ajunseseră în casa unor părinţi adoptivi. Fuseseră trimise la şcoală, unde se simţiseră îngrozitor, pentru că trebuiseră înscrise în clasa întâi. Dar amândouă învăţaseră destul ca să se poată apoi angaja.

Când Neal porni motorul, fata se hotărî să vorbească.

– V-aţi ales o zi tare caldă să ieşiţi, zise ea.

Era genul de afirmaţie pe care o auzise poate din gura oamenilor când voiau să înceapă o conversaţie. Avea o voce dură şi plată, antagonistă şi neîncrezătoare, dar Jinny ştia deja că nu trebuia să-i ia nici măcar asta în nume de rău. Era pur şi simplu felul în care vorbeau anumiţi oameni – îndeosebi oamenii de la ţară – prin părţile acestea.

– Dacă ţi-e prea cald, poţi să porneşti aerul condiţionat, spuse Neal. E antic şi de demult – nu trebuie decât să învârteşti mânerul de pe uşă şi să cobori geamurile.

Cotiră la primul colţ, lucru care pe Jinny o luă prin surprindere.

– Trebuie să mergem la spital, spuse Neal. Stai liniştită! Sora lui Helen lucrează acolo şi Helen are ceva de luat de la ea. Nu-i aşa, Helen?

– Da, spuse Helen. Pantofii mei cei buni.

– Pantofii cei buni ai lui Helen. Neal ridică privirea spre oglindă. Pantofii cei buni ai domnişoarei Helen Rosie.

– Nu mă cheamă Helen Rosie, zise Helen.

Părea că nu spune asta pentru prima oară.

– Îţi spun aşa doar pentru că ai o faţă rozalie, spuse Neal.

– Ba nu am.

– Ba ai. Ţie nu ţi se pare, Jinny? Jinny e de acord cu mine, ai o faţă trandafirie. Domnişoara Helen Faţă-Trandafirie.

Fata avea într-adevăr un ten rozaliu. Jinny îi observase, în plus, genele şi sprâncenele aproape albe, părul blond, pufos, şi gura, care avea o nuditate ciudată, nu doar înfăţişarea obişnuită a unor buze nerujate. Impresia unui pui abia ieşit din găoace, asta dădea, ca şi cum ar fi avut un înveliş de piele

încă lipsă şi la fel stratul final de păr mai aspru, adult. Probabil că făcea uşor spuzeli şi infecţii, pielea i se julea sau i se învineţea imediat, la gură îi apăreau zăbăluţe şi între genele albinoase urcioare. Şi totuşi nu arăta fragilă. Avea umeri largi, era slabă, dar cu oase mari. Şi nici nu părea neghioabă, deşi avea o expresie frontală, ca unui viţel sau a unui cerb. Totul în ea se afla probabil foarte aproape de suprafaţă, atenţia şi întreaga ei personalitate te abordau de-a dreptul, cu o forţă ingenuă şi – pentru Jinny – dezagreabilă.

Urcau panta lungă până la spital – locul unde Jinny avusese prima ei operaţie şi unde suportase prima tranşă a tratamentului chimioterapeutic. Peste drum de clădirile spitalului se întindea un cimitir. Era o stradă principală, şi, de fiecare dată când, mai demult, treceau pe ea – în zilele dinainte, când veneau în oraş numai la cumpărături sau, arareori, pentru variaţie, ca să vadă vreun film –, Jinny spunea ceva de genul: „Ce vedere deprimantă!“ sau „Asta e comoditate dusă deja la extrem“.

Acum tăcu. Cimitirul n-o mai deranja. Îşi dădu seama că nu conta.

Neal îşi dăduse probabil şi el seama. Spuse în oglindă:

– Câţi oameni morţi crezi că se află în cimitirul ăla?

O clipă, Helen nu spuse nimic. Apoi – mai degrabă bosumflată:

– Nu ştiu.

– *Toţi* sunt morţi.

– Şi pe mine m-a prins cu asta, spuse Jinny. E un banc de clasa a patra.

Helen nu răspunse. Poate că nu ajunsese niciodată la clasa a patra.

Ajunseră la poarta principală a spitalului, apoi, urmând indicaţiile lui Helen, ocoliră până în spate. Oameni în halate de spital, unii cu branule agăţate pe braţ, ieşiseră să fumeze.

– Aţi văzut banca aia? spuse Jinny. Ei, nu contează, am trecut de ea. Are un semn alături – VĂ MULŢUMIM CĂ NU FUMAŢI. Dar a fost aşezată acolo pentru oamenii care ies din spital la aer. Şi de ce credeţi că ies? Ca să fumeze. Deci ce înseamnă, că nu au voie să se aşeze acolo? Nu înţeleg.

– Sora lui Helen lucrează la spălătorie, spuse Neal. Cum o cheamă, Helen? Cum se numeşte sora ta?

– Lois, spuse Helen. Opriţi aici. E bine. Aici.

Erau într-o parcare în spatele unei aripi a spitalului. La parter nu existau uşi, doar o intrare pentru aprovizionare, închisă ermetic. La celelalte etaje, mai multe uşi se deschideau spre o scară de incendiu.

Helen se dădu jos din maşină.

– Ştii pe unde să intri? întrebă Neal.

– Sigur.

Scara de incendiu se oprea la aproape un metru şi jumătate deasupra pământului, dar Helen reuşi să se apuce de balustradă şi să se salte în numai câteva secunde, proptindu-se poate cu talpa în vreo fisură a zidului de cărămidă. Jinny nu apucă să-şi dea seama cum reuşise. Neal râdea.

– Du-te şi ia-le, fată! zise el.

– Nu se poate intra altfel? întrebă Jinny.

Helen urcase până la etajul al treilea şi dispăruse.

– Chiar dacă se poate, ea n-o să intre altfel, spuse Neal.

– E plină de iniţiativă, se sforţă Jinny să spună.

– Altfel n-ar fi reuşit niciodată să fugă de acasă, răspunse el. A avut nevoie de tot spiritul ei de

inițiativă.

Jinny purta o pălărie de paie cu boruri largi. Și-o scoase și începu să-și facă vânt cu ea.

– Scuze, spuse Neal. Cred că n-avem unde să oprim aici la umbră. Helen se întoarce repede.

– Se sperie lumea dacă mă vede? zise Jinny.

El era obișnuit cu asemenea întrebări.

– Stai liniștită, arăți normal. Oricum nu e nimeni în zonă.

– Tipul care m-a consultat azi nu era cel la care am fost înainte. Cred că ăsta era un medic mai mare. Caraghios e că avea o scăfârlie care arăta exact ca a mea. M-am gândit că poate vrea să-și facă pacienții să se simtă bine.

Vru să continue și să-i relateze ce-i spusese medicul, dar el zise:

– Sora ei nu e atât de isteață ca ea. Helen are oarecum grijă de ea și îi cam comandă. Povestea asta cu pantofii e tipică. Ce Dumnezeu, soră-sa nu e în stare să-și cumpere niște pantofi? Nici măcar n-are un loc al ei – încă stă cu indivizii ăia care le-au adoptat, undeva în afara orașului, la țară.

Jinny renunță. Vânturatul pălăriei îi răpea aproape toată energia. Neal supraveghea clădirea.

– Sper din tot sufletul că n-au luat-o la trei păzește c-a intrat pe unde nu trebuia, spuse el. Încălcarea regulamentului. Fătuca asta n-a fost făcută să respecte regulile.

După câteva minute, scoase un fluierat.

– Uite-o că vine! Vineee! E pe ultima sută de metri. O să aibă oare, stimați telespectatori, suficientă minte ca să se oprească înainte să sară? Să se uite înainte să sară? O să... o, nu! Nuuu! Eșec total.

Helen nu avea nici un pantof în mână. Intră în fugă în dubiță, trânti ușa după ea și zise:

– Niște cretini! M-am dus acolo sus și, primul lucru, iese un bulangiu și mă ia că unde ți-e ecusonul? Trebuie să ai ecuson. Te-am văzut urcând pe scara de incendiu, n-ai voie. I-am zis bine, bine, trebuie să-mi văd sora. Acuma nu poți s-o vezi, că nu e în pauză. Știu, de-aia am venit pe scara de incendiu, trebuie doar să iau ceva de la ea. Nu vreau să vorbesc cu ea, n-am de gând să-i răpesc din timp, trebuie doar să iau ceva. Nu, că nu poți. Ba pot. Ba nu poți. Și p-ormă am început să urlu: „Lois! Lois!“ Toate mașinăriile alea acolo mergeau, cred că erau două sute de grade în clădire, la toți care treceau pe lângă noi le curgea transpirația pe față, și io îi dădeam înainte: „Lois, Lois!“ Nu știam dacă putea să mă audă acolo unde era. Da’ ea vine în fugă și, când mă vede, face: „A, la naiba! La naiba!“ zice, „am plecat și am uitat“. *A uitat să-mi aducă pantofii*. Am sunat-o aseară și i-am adus aminte special, și ea cică, a, la naiba, *am uitat*. Îmi venea s-o cocoșez în bătaie. Acuma ieși de-aici, zice ăla. Coboară și ieși! Nu pe scara de incendiu, că pe-acolo e interzis. Pișa-m-aș pe el!

Neal râdea în hohote și clătina din cap.

– Deci așa a făcut? Ți-a lăsat pantofii acasă?

– La June și Matt.

– De-a dreptul tragic.

– Putem să pornim, ca să se facă puțin curent? zise Jinny. Am impresia că degeaba îmi fac vânt.

– În regulă, zise Neal. Dădu cu spatele și se întoarse, și trecură încă o dată pe lângă latura din față, atât de cunoscută, a spitalului, unde fumătorii – aceiași sau alții – defilau în halatele lor mohorâte, cu branulele pe braț.

– Acum Helen o să ne spună încotro mergem. Neal vorbi către bancheta din spate: Helen!

– Ce?

– Pe unde o luăm acum ca să ajungem la casa oamenilor ăstora?

– Care oameni?

– Cei la care locuiește sora ta. Unde-ți sunt pantofii. Spune-ne cum ajungem acolo.

– Nu mergem acolo, așa că n-am ce să-ți spun.

Neal o luă înapoi pe drumul pe care veniseră.

– O să merg în sensul ăsta până când te lămurești încotro trebuie s-o luăm. E mai bine dac-o iau pe autostradă? Sau prin centrul orașului? Pe unde e mai bine?

– Pe nicăieri. Nu mergem nicăieri.

– Nu e așa departe, nu? De ce nu vrei să mergem?

– Mi-ai făcut o favoare, ajunge. Helen se așeză cât putu mai în față, împingându-și capul între Neal și Jinny. M-ai dus la spital – nu crezi că e de ajuns? Nu e nevoie să te fâțâi peste tot cu mașina ca să-mi faci mie favoruri.

Încetiniră și cotiră pe o stradă laterală.

– E stupid, spuse Neal. O să fii la treizeci de kilometri depărtare de casa aia și s-ar putea să nu te întorci acolo o vreme. S-ar putea să ai nevoie de pantofi.

Nici un răspuns. Neal încercă din nou.

– Sau nu știi drumul? Știi cum să ajungi de aici?

– Știu, da' nu-ți spun.

– Atunci o să trebuiască să ne învârtim pur și simplu prin zonă. O să ne învârtim până când o să te hotărăști să ne spui.

– Ba n-o să mă hotărăsc. Așa că n-o să vă spun.

– Putem să ne întoarcem și s-o căutăm pe sora ta. Bag mâna-n foc că ea o să ne spună. Probabil că i se termină deja schimbul, am putea s-o ducem acasă.

– Azi e în schimbul de seară, așa că ha-ha.

Străbăteau acum o parte a orașului pe care Jinny n-o mai văzuse până atunci. Neal conducea foarte încet și cotea deseori, încât în mașină nu se făcea aproape deloc curent. O fabrică abandonată, cu ferestrele bătute în cuie, magazine de reduceri, birouri de amanet. BANI, BANI, BANI anunța un neon pâlpâitor deasupra ferestrelor cu gratii. Dar erau și case, duplexuri vechi, cu o înfățișare dubioasă, plus genul de case de lemn care fuseseră construite în grabă în timpul celui de al Doilea Război Mondial. O curte minusculă era plină de lucruri de vânzare – haine prinse în cârlige pe o frânghie de rufe, mese acoperite de teancuri de veselă și de obiecte domestice. Un câine amușina sub o masă și ar fi putut s-o răstoarne, dar femeii care ședea pe treapta de la intrare, fumând și privind roată la clienții inexistenți, nu părea să-i pese.

În fața unei prăvălii de cartier, câțiva copii sugeau înghețată pe băț. Un băiat de la marginea grupului – nu avea mai mult de patru-cinci ani – își aruncă înghețata în furgoneta lor. O izbitură neașteptat de puternică. Înghețata lovi ușa din partea lui Jinny chiar sub brațul ei, și ea scoase un țipăt ușor.

Helen se repezi să-și scoată capul pe fereastra din spate.

– Vrei să vezi cum e cu mâna-n ghips?

Copilul începu să urle. Nu se așteptase la Helen, și poate nu se așteptase să-și piardă de tot

îngheţata.

În dubiță, Helen îi spuse lui Neal:

– Îţi consumi benzina de pomană.

– Spre nord? întrebă el. Spre sud? Nord, sud, est, vest, spune, Helen, fă un gest.

– Ți-am spus deja. Ai făcut destul pentru mine pe ziua de azi.

– Și eu ți-am spus. Înainte să ne întoarcem acasă, mergem să luăm pantofii ăia.

Oricât de sever vorbea, Neal era cu zâmbetul pe buze. Fața lui căpătase o expresie de stupizenie conştientă, dar neajutorată. Semne ale invaziei extazului. Întreaga ființă a lui Neal era cotropită, mustea de un extaz stupid.

– Eşti pur şi simplu căpos, spuse Helen.

– O să vezi tu ce căpos sunt.

– Și eu sunt. Sunt la fel de căpoasă ca tine.

Lui Jinny i se părea că simte fierbințeala obrazului lui Helen, atât de aproape de al ei. Și în mod sigur auzea respirația fetei, răgușită și îngroșată de emoție și vădind urme de astm. Helen era asemenea unei pisici de casă care nu trebuie luată niciodată în mașină, pentru că se încordează atât de tare, încât nu mai judecă, e prea gata să sară în orice moment între scaune.

Soarele făcuse iar o gaură printre nori, cu razele-i arzătoare. Stătea încă sus pe cer, insolent.

Neal viră pe o stradă mărginită de copaci bătrâni și deși și de case întrucâtva mai respectabile.

– E mai bine pe aici? i se adresă el lui Jinny. E mai multă umbră?

Vorbea pe un ton scăzut, confidențial, ca și cum conversația lui cu fata putea fi dată deoparte pentru o clipă, fiindcă era o prostie.

– Parcurgem un drum pitoresc, spuse el, ridicând din nou vocea către bancheta din spate. Parcurgem azi un drum pitoresc prin amabilitatea domnișoarei Helen Față-Trandafirie.

– Poate ar trebui pur și simplu să mergem, spuse Jinny. Să mergem acasă.

Helen interveni, aproape țipând:

– Nu vreau să împiedic pe nimeni să meargă acasă.

– Atunci ai face bine să-mi spui pe unde s-o iau, zise Neal. Se silea să rămână calm, să-și păstreze un minim de sobrietate. Și să-și rețină zâmbetul, care revenea întruna, oricât de des și l-ar fi înghițit. Hai să mergem pur și simplu acolo, să ne facem treaba și să ne întoarcem acasă!

După alte câteva sute de metri parcurse târâș, Helen scoase un mormăit.

– Dacă trebuie, trebuie, spuse.

Casa nu se afla prea departe. Traversară o zonă rezidențială cu case înghesuite, și Neal spuse către Jinny:

– Eu nu văd nici un pârâu. Și nici o moșie.

– Poftim? făcu Jinny.

– Silver Creek Estates[10]. Așa scrie pe indicator.

Citise probabil un semn pe care ea nu-l văzuse.

– Coteşte! spuse Helen.

– Stânga sau dreapta?

– La cimitirul de mașini.

Trecură de un cimitir de mașini, unde caroseriile automobilelor erau ascunse doar în parte de un

gard lăbărțat de tinichea. Urcară apoi un povârniș și trecură printr-o poartă către o carieră de pietriș care era o cavitate adâncă în mijlocul dealului.

– Acolo sunt. Uite cutia poștală mai sus, spuse Helen tare, cu un aer important, și, când se apropiară, citi numele: Matt și June Bergson. Ei sunt.

Doi câini veniră lătrând pe aleea scurtă din fața casei. Unul era mare și negru, altul mic și arămiu, ca un cățeluș. Se repeziră stângaci la roți, și Neal sună din claxon. Apoi un alt câine – mai șiret și mai hotărât, cu o blană lucioasă și pete albăstrii – ieși tiptil din iarba înaltă.

Helen strigă la ei să tacă din gură, să stea locului, s-o șteargă de-acolo.

– Nu-ți face griji din cauza lor, poate doar de Pinto, spuse ea. Ceilalți doi sunt niște lași.

Se opriră într-un spațiu larg, cu granițe difuze, unde pe pământ fusese întins pietriș. Într-o parte se afla un șopron sau un garaj deschis, acoperit cu tablă, și, puțin mai încolo, pe o latură a lui, la marginea câmpului de porumb, o fermă abandonată din care fuseseră scoase majoritatea cărămizilor, lăsând vederii pereții întunecați de lemn. Casa locuită acum era o rulotă, dotată ingenios cu o mică verandă și o copertină, și cu o grădină de flori în spate care arăta ca un spațiu pentru copii împrejmuit cu un gărduleț. Rulota și grădinița păreau curate și îngrijite, în timp ce restul proprietății era presărat cu obiecte care aveau, poate, vreun rost sau care, poate, fuseseră pur și simplu lăsate să rugineasc ă ori să putrezească.

Helen sărise din mașină și lega câinii în lanț. Ei continuară însă să se repeadă pe lângă ea, să sară și să latre la mașină, până când un bărbat ieși din șopron și strigă la ei. Amenințările și numele pe care le rosti fură ininteligibile pentru Jinny, dar câinii se liniștiră.

Își puse pălăria. Până acum o ținuse tot timpul în mână.

– Trebuie să facă pe grozavii, spuse Helen.

Neal ieșise și el și se descotorosea ferm de câini. Bărbatul din șopron se apropie de ei. Purta un tricou mov ud de sudoare, care i se lipise de burtă și de piept. Era atât de gras încât avea un început de sâni, și buricul i se zărea ochios sub tricou ca al unei femei însărcinate. Îi juca pe burtă ca o pernuță groasă de ace.

Neal se îndreptă către el cu mâna întinsă. Bărbatul își plesni cu palma pantalonii de lucru, râse și-i scutură mâna. Jinny nu auzi ce-și spuneau. O femeie ieși din rulotă, deschise gărduțul ca de jucărie și îl prinse cu un lănțug în spatele ei.

– Lois a plecat și a uitat că trebuia să-mi aducă pantofii, îi strigă Helen. Am sunat-o și i-am zis, dar ea a plecat și a uitat, așa că domnul Lockyer m-a adus aici să-i iau.

Femeia era și ea grasă, deși nu chiar ca soțul ei. Purta o rochie roz, largă și lungă, cu un imprimeu de sori azteci, și avea în păr șuvițe aurii. Păși pe pietriș cu un aer netulburat și ospitalier. Neal se întoarse și se prezentă, apoi o aduse la dubiță și i-o prezentă pe Jinny.

– Îmi pare bine să vă cunosc, spuse femeia. Dumneavoastră sunteți doamna care nu se simte prea bine?

– Mă simt în regulă, spuse Jinny.

– Acum, dacă tot ați venit, haideți mai bine înăuntru! Nu mai stați în dogoarea asta!

– A, nu suntem decât în trecere.

Bărbatul se apropiase și el.

– Avem aer condiționat înăuntru, spuse el. Cerceta furgoneta, și expresia de pe chipul lui era cordială, dar disprețuitoare.

– Am venit doar să luăm pantofii, zise Jinny.

– Păi acum, dac-aţi venit, trebuie să faceţi şi altceva, spuse femeia – June – râzând, ca şi cum ideea că ei ar fi putut să nu intre măcar pentru scurt timp i se părea o glumă scandaloasă. Intraţi şi odihniţi-vă puţin!

– N-am vrea să vă deranjăm de la masă, spuse Neal.

– Am mâncat deja, zise Matt. Mâncăm destul de devreme.

– Dar ne-a rămas mâncare de chili, zise June. Trebuie să intraţi şi să ne ajutaţi s-o terminăm.

– Ah, mulţumim, dar eu nu cred că pot să mănânc nimic. N-am poftă de mâncare când e atât de cald.

– Atunci puteţi să beţi ceva, replică June. Avem bere de ghimbir, Coca Cola. Avem rachiu de piersici.

– Bere, îi spuse Matt lui Neal. Vă place Blue[11]?

Jinny îi făcu semn lui Neal să se apropie de fereastra ei.

– Nu pot, zise ea. Spune-le pur şi simplu că nu pot.

– Ştii că o să se simtă jigniţi, îi şopti el. Vor doar să fie drăguţi.

– Dar nu pot. Du-te tu, dacă vrei.

El se aplecă mai aproape.

– Îţi dai seama cum o să pară dacă nu vii. O să pară că te crezi mai grozavă ca ei.

– Du-te tu!

– O să te simţi mai bine înăuntru. Aerul condiţionat o să-ţi priască.

Jinny clătină din cap.

Neal se îndreptă de spate.

– Jinny zice că se simte mai bine să rămână aici, la umbră, să se odihnească puţin.

– Dar poate să se odihnească înăuntru... spuse June.

– Eu n-aş refuza o bere, de fapt, continuă Neal. Se întoarse din nou spre Jinny cu un zâmbet tăios. Ei i se păru că era nefericit şi furios. Sigur ai să te simţi bine aici? o întrebă, cu voce tare, ca să fie auzit. Eşti sigură? Nu te deranjează dacă intru un pic?

– O să fiu în regulă, spuse Jinny.

El puse o mână pe umărul lui Helen şi una pe umărul lui June, însoţindu-i prietenește până la rulotă. Matt îi zâmbi intrigat lui Jinny şi îi urmă.

De data aceasta, când chemă câinii să vină după el, Jinny le înţelese numele.

Goober. Sally. Pinto.

Dubiţa fusese parcată sub un şir de sălcii. Copacii erau mari şi bătrâni, însă aveau frunzele subţiri şi dădeau o umbră şovăitoare. Dar singurătatea era o mare uşurare.

Mai devreme, în timp ce veneau pe şosea dinspre orăşelul în care locuiau, se opriseră la un chioşc de pe marginea drumului şi cumpăraseră nişte mere văratice. Jinny scoase unul din geanta de la picioarele ei şi luă o îmbucătură mică – mai mult sau mai puţin ca să vadă dacă putea să guste, să înghită şi să ţină dumicatul în stomac. Avea nevoie de ceva care să contrabalanseze gândul la mâncarea de chili şi la prodigiosul buric al lui Matt.

Era acceptabil. Avea pulpa tare şi uşor astringentă, şi, dacă lua îmbucături mici şi mesteca îndeajuns, putea să-l dovedească.

Îl mai văzuse pe Neal astfel – sau cam la fel – de câteva ori înainte. Se întâmpla în legătură cu câte un băiat de la şcoală. Îi pomenea numele brusc, cumva în treacăt, aproape bagatelizându-l. Cu o faţă siropoasă şi un chicotit spăşit şi, în acelaşi timp, întrucâtva sfidător.

Dar nu fusese niciodată o persoană pe care trebuia s-o vadă în casă permanent şi niciodată nu se întâmplase nimic. Băiatul stătea până îi expira termenul şi pleca definitiv.

Aşa şi acum, termenul avea să expire la un moment dat. N-ar fi trebuit să conteze.

Jinny nu putu să nu se întrebe dacă ieri ar fi contat mai puţin decât azi.

Se dădu jos din dubiţă, lăsând uşa deschisă în aşa fel încât să se sprijine de mânerul dinăuntru. Orice accesoriu din exterior era prea fierbinte ca să se poată atinge măcar de el. Trebui mai întâi să verifice că se putea ţine pe picioare. Apoi făcu câţiva paşi la umbră. O parte dintre frunzele salciei începuseră să îngălbenească. Unele căzuseră deja. Ea se uită de acolo, din umbră, la toate lucrurile risipite pe terenul din jur.

Un camion de livrări lovit, cu orbitele farurilor goale şi cu numele pictat pe o rână, deja decolorat. Un cărucior de copil căruia câinii îi roseseră şezutul, o grămadă de lemne de foc aruncate dezordonat, un morman de cauciucuri uriaşe, o sumedenie de carafe de plastic şi câteva canistre de ulei şi bucăţi de cherestea veche, plus vreo două prelate portocalii de plastic, boţite lângă zidul garajului. Înăuntrul lui se vedeau un camion masiv GM şi un altul, Mazda, mai mic şi rablagit, şi un tractor de grădină, plus tot felul de unelte – întregi sau stricate – şi roţi desprinse, mânere, diferite beţe sau prăjini care ar fi putut fi utile sau nu în funcţie de folosinţa pe care ţi-o puteai imagina pentru ele. De câte lucruri se puteau trezi oamenii că trebuie să se ocupe! Aşa cum ea însăşi trebuise să se ocupe de toate fotografiile acelea, de toate scrisorile oficiale, de minutele şedinţelor, de tăieturile din ziare, de o mie de categorii pe care ea însăşi le inventase şi pe care tocmai le punea pe discuri atunci când trebuise să înceapă chimioterapia şi totul fusese luat de acolo. Poate că aveau să sfârşească în tomberonul de gunoi. La fel s-ar fi putut întâmpla şi cu toate obiectele acestea, dacă murea Matt.

Voia de fapt să ajungă în lanul de porumb. Tulpinile era acum mai înalte ca ea, poate chiar mai înalte decât Neal, şi ea voia să intre în umbra lor. Îşi croi drum prin curte cu acest singur gând în minte. Câinii, slavă Domnului, fuseseră probabil luaţi înăuntru.

Nu era nici un gard. Lanul se sfârşea pur şi simplu în curte. Jinny intră în el de-a dreptul, pe cărăruia subţire dintre două şiruri de plante. Frunzele o bătură peste faţă şi peste braţe ca nişte fâşii de muşama. Trebui să-şi scoată pălăria ca să nu-i fie dărâmată de pe cap. Fiecare trunchi avea propriul ştiulete, ca un prunc înfăşat. În aer plutea un miros puternic, aproape greţos, de vegetale, de amidon şi de sevă fierbinte.

Se gândise că, odată ajunsă acolo, avea să se întindă pe pământ. Să se întindă în umbra acestor mari frunze rugoase şi să nu iasă până când nu l-ar fi auzit pe Neal strigând-o. Poate nici măcar atunci. Dar şirurile de plante erau prea dese, iar ea era prea preocupată ca să se chinuie să se întindă între ele. Prea furioasă.

Nu din cauza vreunei întâmplări recente. Îşi amintea cum un grup de oameni stătuse într-o seară pe podeaua din sufrageria ei – în salonul ei de întâlniri –, jucând unul dintre jocurile acelea psihologice „serioase“. Despre care se presupunea că te fac mai cinstit şi mai optimist. Trebuia pur şi simplu să spui ce-ţi venea în minte în timp ce te uitai la fiecare dintre ceilalţi. Şi o femeie cu părul alb, pe nume Addie Norton, o prietenă a lui Neal, zisese:

– Îmi pare rău s-o spun, dar, de fiecare dată când mă uit la tine, Jinny, nu mă pot gândi decât la o

ființă afectată.

Jinny nu-și aminti să fi răspuns la vremea respectivă. Poate că nu trebuia să răspunzi. Ceea ce spuse acum, în capul ei, fu: „De ce zici că îți pare rău s-o spui? N-ai observat că, de fiecare dată când oamenii declară că le pare rău să spună ceva, se bucură de fapt enorm s-o spună? Nu crezi că, din moment ce suntem atât de sinceri, am putea cel puțin să începem de aici?“

Nu era prima oară când dădea această replică mentală. Și când îl atenționa mental pe Neal ce farsă fusese jocul acela. Pentru că, atunci când venise rândul lui Addie, îndrăznise oare cineva să-i spună ceva neplăcut? O, nu! „Voluntară“, spuseseră, sau „sinceră fără menajamente“. Le era frică de ea, atâta tot.

Rosti acum „sinceră fără menajamente“ cu voce tare, tăioasă.

Alții îi spuseseră lucruri mai binevoitoare. „Copil al florilor“ sau „Madonna izvoarelor“. Întâmplător, ea știa că toți cei care o numiseră astfel voiau de fapt să spună „Manon a izvoarelor“[12], dar nu-i corectase. Fusese indignată de faptul că trebuise să stea acolo și să asculte opiniile altora despre ea. Toată lumea se înșela. Nu era timidă, nici docilă, nici naturală, nici pură.

Când mureai, bineînțeles, opiniile acestea greșite erau tot ce rămânea după tine.

În timp ce gândea astfel, Jinny făcuse ceea ce e cel mai ușor de făcut într-un lan de porumb: se pierduse. Traversase un rând de plante, apoi încă unul, și probabil se întorsese în direcție opusă. Încercă să meargă înapoi pe unde venise, dar în mod evident nu era drumul cel bun. Soarele intrase din nou în nori, așa că nu-și putea da seama unde era vestul. Și nu știuse încotro se duce când intrase în lan, așa că asta n-ar fi ajutat-o oricum. Rămase nemișcată, și nu auzi decât porumbul șoptind tot mai distant și un vag zvon de mașini în depărtare.

Inima îi bătea exact ca oricare inimă care mai are ani și ani de trăit.

Apoi se deschise o ușă, ea auzi câinii lătrând și pe Matt strigând la ei, și apoi ușa se trânti brusc. Jinny își făcu drum printre tulpini și frunze în direcția zgomotului.

Se dovedi că nu mersese prea departe. Se împleticise în tot acest răstimp într-un colț al lanului.

Matt îi făcu semn cu mâna și goni câinii.

– Nu vă fie frică de ei, nu vă temeți! strigă el.

Se îndrepta spre mașină, ca și ea, doar că dintr-o altă direcție. Când se apropiară unul de altul, îi vorbi pe o voce mai joasă, poate mai intimă:

– Ar fi trebuit să veniți să bateți la ușă.

Credea că se dusese în porumb să urineze.

– Tocmai i-am spus soțului dumneavoastră că ies ca să văd dacă sunteți în regulă.

– Sunt bine, zise Jinny, mulțumesc.

Se urcă în dubiță, dar lăsă ușa deschisă. El s-ar fi putut considera insultat dacă o închidea. Plus că se simțea prea slabă.

– În mod sigur i-a fost foame de chili.

Despre cine vorbea?

Neal.

Jinny tremura, transpira și auzea în capul ei un bâzâit, ca și cum între urechi i s-ar fi întins un cablu zbârnâitor.

– Pot să vă aduc și dumneavoastră puțină mâncare dacă vreți.

Ea dădu din cap, zâmbind. El ridică sticla de bere din mână, ca și cum i-ar fi dat salutul.

– Beți?

Ea dădu iar din cap, încă zâmbind.

– Nici măcar o înghițitură de apă? Avem apă bună aici.

– Nu, mulțumesc.

Simțea că, dacă și-ar fi întors capul și s-ar fi uitat la buricul acela mov, ar fi vomat.

– Era un tip, spuse el, pe un alt ton. Avea acum o voce tacticoasă, parcă râzând pe înfundate. Un tip iese pe ușă, cu un căprior în mână. Și taică-su îi zice:

– Un' te duci cu căprioru' ăla?

– Păi mă duc să prind o căprioară, zice el.

– N-ai cum să prinzi o căprioară cu un căprior.

Se întoarce individu' a doua zi dimineață cu o căprioară fragedă în spate.

– Ia uite ce căprioară am adus!

O duce și o lasă în curte, s-o taie.

„Nu vreau să vă faceți o impresie greșită. Nu trebuie să ne lăsăm copleșiți de optimism. Dar mi se pare că avem niște rezultate neașteptate."

A doua zi taică-su îl vede iar plecând, cu o broască de ușă în mână.

– Acu un' te mai duci?

– Păi am auzit-o pe mama că ar mânca niște pui de baltă.

– Mă prostule, doar nu-ți închipui că ai să prinzi broaște cu broasca de la ușă!

– Așteaptă și-ai să vezi!

Vine acasă a doua zi de dimineață cu un coș de broaște.

„S-ar părea că tumora s-a restrâns semnificativ. Ceea ce speram să se întâmple, desigur, dar, sincer vă spun, nu ne așteptam să se producă. Și nu vreau să spun că lupta s-a sfârșit, doar că acesta este un semn foarte bun."

Taică-su nu știe ce să mai creadă. Pur și simplu e lăsat fără grai.

În noaptea următoare, chiar noaptea de după, își vede iar fiul ieșind pe ușă cu o colivie cu o pasăre în ea.

„Un semn foarte bun. Nu știm dacă nu cumva pe viitor ea se va extinde din nou, dar putem spune că suntem optimiști rezervați."

– Ce ai acolo?

– O păsărică.

– Bun, zice tatăl. Stai o țâră! Stai puțintel, să-mi iau pălăria! Vin și eu cu tine!

– E prea mult, spuse Jinny cu voce tare.

Vorbea în capul ei cu doctorul.

– Poftim? zise Matt. Pe față îi apăruse o expresie ofensată, ca de bebeluș, deși chicotea încă. Acum ce mai e?

Jinny dădu din cap, apăsându-și gura cu mâna.

– A fost doar o glumă, spuse el. N-am vrut deloc să vă jignesc.

Jinny spuse:

– Nu, nu, eu.... Nu.

– Nu-i nimic, eu mă duc. Nu vă mai răpesc din timp.

Și îi întoarse spatele, fără măcar să catadicsească să mai cheme câinii.

Ea nu-i spusese nimic asemănător doctorului. De ce ar fi făcut-o? Nu era vina lui. Dar era adevărat. Era prea mult. Ceea ce spusese el îngreunase totul. O făcuse să se întoarcă și să ia anul de la început. Îi anulase o anumită libertate de rang inferior. O membrană tocită, protectoare, despre care ea nici măcar nu știuse că există, fusese dată la o parte și o lăsase dezvelită.

Ideea lui Matt că ea intrase în lan ca să urineze o făcuse să-și dea seama că de fapt chiar avea nevoie. Se dădu jos din dubiță, rămase o clipă nemișcată, precaută, își desfăcu apoi picioarele și își ridică fusta largă de bumbac. În vara aceasta se deprinsese să poarte fuste largi, fără lenjerie pe dedesubt, pentru că nu-și mai putea controla întrutotul vezica urinară.

Un șuvoi întunecat se scurse din ea în pietrișul fierbinte. Soarele coborâse, se lăsa seara. Deasupra, cerul era limpede acum, norii dispăruseră.

Unul dintre câini lătră cu jumătate de gură, anunțând că vine cineva, dar era cineva pe care-l cunoșteau. Nu se apropiaseră s-o sperie când ea ieșise din dubiță – se obișnuiseră deja cu prezența ei. O luară acum la fugă în întâmpinarea celui care sosea, fără nici un fel de teamă sau de entuziasm.

Era un băiat, sau un tânăr, pe o bicicletă. Coti către camionetă, și Jinny ieși de după ea să-l întâmpine, sprijinindu-se cu o mână de metalul cald încă – deși nu mai era fierbinte. Nu voia ca el să-i vorbească peste băltoaca pe care o lăsase pe pământ. Și, poate ca să-l împiedice chiar să se uite în jur după așa ceva, îi vorbi ea prima.

– Bună ziua, spuse, livrați ceva?

El râse, sărind de pe bicicletă și lăsând-o în aceeași clipă să cadă la pământ, dintr-o singură mișcare.

– Aici locuiesc, spuse el. M-am întors de la muncă.

Ea se gândi să explice cine era, să-i spună cum ajunsese aici și pentru cât timp. Dar era prea dificil. Sprijinită cum stătea de camionetă, arăta probabil ca o naufragiată.

– Da, aici locuiesc, spuse el. Dar lucrez la un restaurant în oraș. La Sammy’s.

Chelner. Cămașa alb-strălucitor și pantalonii negri erau uniforma de chelner. Și avea aerul răbdător și atent al unui chelner.

– Eu mă numesc Jinny Lockyer, spuse ea. Helen. Helen e...

– A, știu, răspunse el. Sunteți doamna pentru care o să lucreze Helen. Ea unde e?

– În casă.

– Nu v-a invitat nimeni înăuntru?

Era cam de vârsta lui Helen, se gândi ea. Șaptesprezece sau optsprezece ani. Zvelt, grațios, ușor arogant, cu un entuziasm candid care probabil n-avea să-l ducă atât de departe pe cât spera el. Văzuse ea destui astfel de băieți care sfârșiseră ca delincvenți juvenili.

El părea să înțeleagă totuși unele lucruri. Păru să înțeleagă că ea era epuizată și cumva dată peste cap.

– June e tot în casă? spuse el. June e maică-mea.

Avea părul ca al lui June, cu șuvițe aurii strecurate printre cele negre. Era mai degrabă lung, despărțit cu cărare pe mijloc, fluturându-i pe tâmple.

– Și Matt? întrebă el.

– Da. Și soțul meu.

– Nu se poate!

– A, nu, zise ea. M-au invitat. Eu am spus că prefer să stau aici.

Neal obișnuia mai demult să aducă acasă la ei câte doi yo-yo de-ai lui, pe care îi supraveghea în timp ce lucrau la gazon, vopseau sau făceau ceva tâmplărie simplă. I se părea că e bine pentru ei să fie acceptați în casa cuiva. Jinny flirtase cu unii dintre ei din când în când, într-un fel cu totul nevinovat. O voce blândă, un fel de a-i face conștienți de fustele ei mătăsoase și de mirosul ei de săpun de mere. Nu de asta încetase Neal să-i mai aducă. I se spusese că nu era în regulă.

– Deci, de cât timp așteptați aici?

– Nu știu, spuse Jinny. N-am ceas.

– Serios? spuse el. Nici eu. Nu știu dacă am mai întâlnit vreodată pe cineva care să nu poarte ceas. N-ați avut niciodată?

– Nu, spuse ea. Niciodată.

– Nici eu. Niciodată. Pur și simplu n-am vrut. Nu știu de ce. N-am vrut niciodată. Adică, întotdeauna mi s-a părut că oricum știu cât e ceasul. Aproape la minut. Cel mult cinci minute diferență. Și știu și unde sunt toate ceasurile. Merg, de exemplu, la muncă, și mă gândesc, stai să verific, știi, doar să fiu sigur cât e ora, de fapt. Și știu primul loc unde pot să văd ceasul de la tribunal printre clădiri. Niciodată nu greșesc cu mai mult de trei sau patru minute. Uneori câte un client mă mai întreabă, nu știți cât e ceasul, și eu îi spun pur și simplu. Și el nici măcar nu-și dă seama că n-am ceas. Mă duc și verific cât de repede pot după aia, că avem un ceas în bucătărie. Până acum, niciodată n-a trebuit să mă întorc și să-mi cer scuze că le-am zis greșit.

– Pot și eu să fac asta din când în când, zise Jinny. Bănuiesc că ți se formează într-adevăr un fel de intuiție a timpului dacă nu porți ceas.

– Da, să știți că da.

– Deci, cât crezi că e ceasul acuma?

El râse. Se uită la cer.

– Aproape opt. Cred că fără șase sau șapte minute. Eu am totuși un avantaj. Știu când am ieșit de la muncă, și pe urmă m-am dus să-mi iau niște țigări de la 7-Eleven, și pe urmă am stat de vorbă cu niște tipi vreo două minute, și pe urmă am venit acasă. Dumneavoastră nu locuiți aici, nu?

Jinny spuse că nu.

– Atunci unde?

Ea îi spuse.

– Ați obosit? Vreți să mergeți acasă? Nu vreți să intru să-i spun soțului dumneavoastră că așteptați să mergeți acasă?

– Nu, nu, te rog, spuse ea.

– Bine, bine, nu mă duc. Probabil, oricum, June le prezice viitorul. Știe să ghicească în palmă.

– Serios?

– Sigur. Vine la restaurant de vreo două ori pe săptămână. Și în ceai. În frunze de ceai.

El își ridică bicicleta și o dădu la o parte din calea furgonetei. Apoi privi înăuntru pe geamul de la șofer.

– A lăsat cheile în contact, spuse el. Deci – vreți să vă duc acasă sau ce? Pot să-mi pun bicicleta în

spate. Soţul dumneavoastră poate să-l roage pe Matt să-i aducă pe el şi pe Helen când sunt gata. Sau, dacă Matt o să spună că nu poate, îi aduce June. June e maică-mea, dar Matt nu e tatăl meu. Nu conduceţi, nu?

– Nu, spuse Jinny. Nu mai condusese de luni de zile.

– Nu. Mă gândeam eu. E bine atunci? Vreţi să conduc eu? E bine aşa?

– E un drum pe care-l ştiu eu. Ajungem la fel de repede ca şi pe autostradă.

Nu trecuseră de cartierul rezidenţial. De fapt, o luaseră în direcţie opusă, pe un drum care părea să înconjoare cariera de pietriş. Cel puţin acum mergeau spre vest, către partea mai luminoasă a cerului. Ricky – aşa îi spusese el că îl cheamă – nu aprinsese încă farurile maşinii.

– Nu-i nici un risc să dăm peste cineva pe aici, spuse el. Cred că n-am întâlnit niciodată vreo maşină pe drumul ăsta. Vedeţi? Mulţi nici măcar nu ştiu că există. Iar dacă aş aprinde farurile, continuă el, cerul s-ar întuneca, totul s-ar întuneca în jur şi n-aţi mai putea să vedeţi unde sunteţi. Mai mergem puţin aşa şi pe urmă, când o să începem să vedem stelele, atunci o să aprindem farurile.

Cerul era ca o sticlă foarte pal colorată în roşu, galben, verde sau albastru – depindea încotro te uitai.

– E bine aşa?

– Da.

Tufişurile şi copacii s-ar fi înnegrit, dacă ar fi aprins luminile. N-ar mai fi fost decât nişte smocuri negre de-a lungul şoselei, cu zidul negru al copacilor strânşi unul într-altul în spatele lor, în loc să fie, ca acum, câte un molid, un cedru sau o zadă mitoasă încă distincte, sau o tufă de balsamină, cu florile ca nişte scântei pâlpâitoare. Păreau aproape să le atingi cu mâna, şi ei mergeau încet. Jinny îşi scoase mâna pe geam.

Nu chiar atât de aproape. Dar oricum, la doi paşi. Drumul părea abia puţin mai lat decât maşina.

Ei i se păru că vede în faţă sclipirea unui canal plin cu apă.

– E apă pe-acolo? întrebă ea.

– Pe-acolo? spuse Ricky. Şi acolo, şi peste tot. E apă pe ambele laturi, şi în multe locuri e apă şi dedesubtul nostru. Vreţi să vedeţi?

El încetini şi opri.

– Ia uitaţi-vă într-o parte! spuse. Deschideţi uşa şi uitaţi-vă în jos!

Ea făcu întocmai şi văzu că se aflau pe un pod. Un mic pod, lung de cel mult trei metri, din scânduri încrucişate. Fără nici o balustradă. Şi, dedesubt, apa, neclintită.

– Pe aici sunt numai poduri, spuse el. Când nu sunt poduri, sunt podeţe peste canale de scurgere. Pentru că apa curge tot timpul într-un sens sau altul pe sub drum. Sau pur şi simplu stă, nu curge în nici o parte.

– Cât e de adâncă? întrebă ea.

– Nu e adâncă. Nu la vremea asta. Abia când om ajunge la iazul cel mare – acolo e mai adâncă. Iar primăvara acoperă tot drumul, nu se poate merge cu maşina, atunci e adâncă. Drumul ăsta merge şes kilometri întregi şi o ţine drept de la un capăt la altul. Nici măcar nu se intersectează cu altceva. E singurul drum pe care îl ştiu eu peste mlaştina Borneo.

– Mlaştina Borneo? repetă Jinny.

– Eu aşa ştiu că se numeşte.

– Există o insulă numită Borneo, spuse ea. E pe partea cealaltă a globului.

– Nu știu. Eu n-am auzit decât de mlaștina Borneo.

O fâșie întunecată de iarbă creștea acum pe mijlocul drumului.

– E timpul să aprindem farurile, spuse el. Apăsă pe buton, și se treziră deodată într-un tunel, înconjurați de noapte. Am mai făcut o dată asta, adăugă el. Am aprins farurile tot așa, și era un porc spinos acolo. Stătea pur și simplu în mijlocul drumului. Stătea drept, parcă pe picioarele din spate, și se uita direct la mine. Ca un bătrân. Se speriase de moarte și nu mai putea să se miște. I-am văzut colții mici și tociți clănțănind.

Ea se gândi: „Probabil aici își aduce fetele.“

– Așa că, ce-am făcut? Am încercat să apăs pe claxon, și el tot nu s-a mișcat. Nu-mi venea să mă dau jos să-l gonesc. Era speriat, dar era totuși un porc spinos și putea să se năpustească. Așa că am parcat acolo. Aveam timp destul. Când am aprins din nou luminile, dispăruse.

Acum crengile copacilor erau într-adevăr foarte aproape, atingeau ușa, dar, presupunând că aveau și flori, Jinny nu le putea vedea.

– O să vă arăt ceva, spuse el. O să vă arăt ceva ce pun prinsoare că n-ați mai văzut în viața dumneavoastră.

Dacă asta s-ar fi întâmplat în viața ei dinainte, obișnuită, poate că acum ar fi început să-i fie frică. Dacă ar fi fost în viața ei dinainte, obișnuită, n-ar fi ajuns niciodată aici.

– O să-mi arăți un porc spinos, zise ea.

– Nu, nu asta. Ceva care e încă mai rar ca porcii spinoși. Cel puțin din câte știu eu.

Cam după vreo opt sute de metri, el stinse farurile.

– Vedeți stelele? întrebă. V-am spus eu. Stelele.

Opri camioneta. La început, peste tot fu o tăcere adâncă. Apoi, undeva la marginile acestei tăceri începu să se audă un fel de bâzâit care ar fi putut fi traficul de pe șoseaua din depărtare sau zgomote mici care dispăreau înainte să le poți înregistra cum trebuie și care ar fi putut fi făcute de animale nocturne, de păsări sau de lilieci.

– Dacă vii aici primăvara, spuse el, nu se aud decât broaștele. Te asurzesc cu orăcăitul. El deschise ușa de lângă șofer. Haideți! Ieșiți puțin și veniți cu mine!

Ea se supuse. Păși într-una dintre urmele roții de mașină, iar el în cealaltă. Cerul părea puțin mai luminos în față, și se auzea un sunet diferit – ca un fel de conversație ritmică, tihnită.

Drumul deveni de lemn și copacii de pe ambele laturi dispărură.

– Mergeți înainte! spuse el. Haideți!

Se apropie și îi atinse talia, ca și cum ar fi vrut s-o călăuzească. Apoi își luă mâna și o lăsă să meargă pe scândurile acelea care semănau cu puntea unui vapor. Se ridicau și coborau ca puntea unui vapor. Dar nu mișcarea valurilor, ci pașii lor, ai lui și ai ei, provocau această foarte ușoară ridicare și coborâre a scândurilor de sub ei.

– Știți unde suntem? întrebă el.

– Pe un debarcader? ghici ea.

– Pe un pod. E un pod plutitor.

Acum desluși și ea: drumul de scânduri la numai câțiva centimetri deasupra apei. El o trase pe o parte, și se uitară amândoi în jos. Stelele alergau în oglinda apei.

– Apa e foarte întunecată, spuse Jinny. Vreau să spun – e întunecată numai pentru că e noapte?

– E întunecată tot timpul, răspunse el cu mândrie. Pentru că e o mlaştină. Are în ea aceleaşi chestii pe care le are ceaiul negru şi arată ca un ceai negru.

Ea văzu linia ţărmului şi tufele de trestie. Apa în trestii, apa care plescăia – de aici venea sunetul.

– Tanin, spuse el, pronunţând cuvântul cu mândrie, ca şi cum l-ar fi pescuit cu greu din întuneric.

Oscilaţia uşoară a podului o făcu pe Jinny să-şi imagineze că toţi copacii şi stufărişurile creşteau pe petice de pământ, că drumul era o panglică plutitoare de pământ şi că dedesubt era peste tot apă. Iar apa părea perfect neclintită, dar nu putea să fie de fapt, pentru că, dacă încercai să-ţi pironeşti privirea asupra unei stele oglindite în ea, o vedeai clipind, schimbându-şi forma şi chiar dispărând din vedere. Apoi revenea – dar poate nu aceeaşi.

Abia în clipa aceasta Jinny îşi dădu seama că nu avea pălăria. Nu doar că n-o avea, n-o avusese cu ea în maşină. N-o avusese când ieşise din camionetă să urineze şi nici când intrase în vorbă cu Ricky. Nici când se aşezase în maşină cu capul rezemat de tetieră şi ochii închişi, nici când Matt îi spusese gluma aceea. O scăpase probabil din mână în lanul de porumb şi, speriată cum era, o lăsase acolo.

În timp ce ea fusese îngrozită de privelişte a burţii umflate a lui Matt, cu buricul acela umblător şi cămaşa mov transpirată peste el, pe el nu-l deranjase să se uite la scalpul ei golaş.

– Păcat că luna n-a răsărit încă, spuse Ricky. E foarte frumos aici când e şi lună.

– Şi acum e frumos.

El îşi trecu mâna pe după talia ei ca şi cum n-ar fi existat nici o îndoială în privinţa a ceea ce făcea şi ca şi cum ar fi avut tot timpul din lume la dispoziţie şi o sărută pe gură. Ei i se păru că era prima oară în viaţă când participa la un sărut care era un eveniment în sine. O poveste întreagă, separată. Preludiul tandru, apoi apăsarea aceea hotărâtă, insistenţa de a explora, dăruirea de sine, acceptarea, un mulţumesc nerostit şi retragerea tăcută, plină de satisfacţie.

– Ah, spuse el, ah!

O întoarse şi merseră împreună pe unde veniseră.

*

– Deci asta a fost prima oară când aţi fost pe un pod plutitor?

Ea spuse că da, prima oară.

– Şi acum peste el o să trebuiască să conduceţi maşina, zise el şi îi luă mâna şi i-o legănă, ca şi cum ar fi vrut s-o azvârle. Iar la mine e prima oară când am sărutat o femeie măritată.

– Probabil o să mai săruţi o mulţime, spuse ea. Înainte să dai în primire.

El oftă.

– Da, spuse. Uluit şi parcă deodată serios la gândul a ceea ce-l aştepta în viaţă. Da, probabil.

Jinny se gândi brusc la Neal, rămas undeva în urmă, pe teren uscat. Ameţit şi suspicios, deschizându-şi palma sub privirea iscoditoare a femeii cu şuviţe aurii, ghicitoarea în palmă. Clătinându-se pe buza propriului viitor.

Nu conta.

Simţea un fel de compasiune veselă, aproape o senzaţie de râs. Un val de ilaritate blândă, umplându-i, pentru clipa aceasta, toate rănile şi golurile.

9 Joc de cuvinte: în engleză, „delincvent juvenil“ se spune *young offender*, prescurtat *yo* (n.tr.)

10 Joc de cuvinte: Silver Creek Estates este numele unei proprietăți imobiliare, dar înseamnă „Moșia pârâului argintiu“. (n.tr.)

11 Bere canadiană foarte populară (n.tr.)

12 Referire la filmul (și romanul) regizorului francez Marcel Pagnol (1895–1974) cu același nume. Eroina lui este o frumoasă păstoriță inocentă care își răzbună tatăl. (n.tr.)

MOBILĂ DE FAMILIE

Alfrida. Tata îi spunea Freddie. Ei doi erau veri primari, locuiseră în ferme vecine şi apoi, o vreme, în aceeaşi casă. Într-o zi erau pe mirişte, jucându-se cu câinele tatei, pe care îl chema Mack. În ziua aceea soarele strălucea, dar nu topise încă gheaţa din brazde. Ei tropăiau pe gheaţă şi se bucurau auzind-o cum le crapă sub tălpi.

Cum putea ea să-şi amintească aşa ceva? Era o invenţie.

– Ba nu, spuse Alfrida.

– Ba da.

– Ba nu.

Şi deodată auziseră dangătul clopotelor şi şuier de sirene. Băteau clopotul primăriei şi clopotele bisericii. Sunau sirenele din orăşelul aflat la câţiva kilometri depărtare. Lumea nu-şi mai încăpea în sine de bucurie, şi Mack o rupsese la fugă către şosea, pentru că era sigur că urmează să apară o paradă. Era sfârşitul Primului Război Mondial.

De trei ori pe săptămână citeam numele Alfridei în ziar. Doar numele mic – Alfrida. Era tipărit ca şi cum ar fi fost scris de mână, într-o semnătură fluidă, cu stiloul. „Poveşti din oraşul meu“, cu Alfrida. Oraşul pomenit nu era cel din apropiere, ci metropola de la sud, unde locuia Alfrida, şi unde familia mea mergea poate o dată la doi sau trei ani.

E timpul ca toate viitoarele miresici de iunie să facă o vizită la China Cabinet, şi trebuie să vă mărturisesc că, dacă aş fi o viitoare mireasă – ceea ce, din păcate, nu sunt – aş rezista tuturor serviciilor de cină cu model, aşa superbe cum sunt, dar nu m-aş putea abţine în faţa porţelanului Rosenthal, alb-perlat şi ultramodern...

Tratamentele de frumuseţe sunt unele mai bune, altele mai rele, dar, fără îndoială, măştile pe care fetele de la Fantine's Salon vi le aplică în strat gros şi cu dexteritate vor face ca pielea dumneavoastră, a viitoarelor miresici, să înflorească precum o floare de cireş. Iar pe mamele de mirese – şi pe mătuşile lor, ba chiar, din câte-mi dau seama, şi pe bunici –, să se simtă ca ş i cum tocmai s-ar fi scăldat în Fântâna Veşnicei Tinereţi...

După felul cum vorbea, nu te-ai fi aşteptat niciodată ca Alfrida să scrie astfel.

Era, de asemenea, unul dintre cei care scriau sub pseudonimul Flora Simpson, pe „Pagina pentru Gospodine a Florei Simpson“. În toată ţara, femeile de la ţară credeau că scrisorile lor ajung în mâinile doamnei aceleia rotofeie, cu păr cărunt ondulat şi zâmbet îngăduitor, a cărei fotografie era publicată în capul paginii. Dar adevărul – pe care nu aveam voie să-l spun – era că micile comentarii care apăreau la sfârşitul fiecărei scrisori erau compuse de Alfrida şi de un bărbat pe care ea îl numea Henry Bidiviul şi care în general se ocupa de anunţurile mortuare. Corespondentele îşi dădeau nume precum Luceafărul de Dimineaţă, Lăcrămioara, Zâna Florilor, Little Annie Rooney[13], Mica Grădinăreasă sau Regina Casei. Unele nume erau atât de populare încât trebuiseră să fie numărate: Bălăioara1, Bălăioara 2, Bălăioara 3.

Dragă Lăcrămioară, scriau Alfrida sau Henry Bidiviul, *eczema este o mare pacoste, mai ales pe vremea aceasta foarte caldă, şi sper că bicarbonatul de sodiu are efect. Tratamentele domestice sunt întotdeauna demne de respect, dar n-ar trebui să ocoleşti nici cabinetul doctorului. Ne-ai dat o veste excelentă că soţiorul tău e iar în putere. Sunt sigură că n-a fost nici o fericire să fi fost amândoi niţeluş bolnavi...*

În toate orășelele din regiunea aceea din Ontario, gospodinele care făceau parte din Clubul Florei Simpson organizau vara un picnic anual. Flora Simpson le trimitea întotdeauna salutările ei cele mai calde, dar spunea că erau pur și simplu prea multe evenimente ca să poată să participe la toate, iar ei nu-i plăcea să facă discriminări. Alfrida povestea că se gândiseră să-l trimită pe Henry Bidiviul travestit, cu perucă și sâni falși, sau poate chiar pe ea, rânjind mai ceva ca vrăjitoarea Babilonului (nici măcar ea, la masa părinților mei, nu putea cita corect din Biblie și spune „desfrânata Babilonului“), cu o țigaretă în colțul gurii, murdară de ruj. Dar, ah, comenta ea, ziarul ne-ar omorî. Și, oricum, ar fi fost prea meschin.

Întotdeauna spunea, în loc de „țigară“, „țigaretă“. Pe vremea când aveam cincisprezece sau șaisprezece ani, s-a aplecat o dată spre mine peste masă și m-a întrebat:

– Ce părere ai de o țigaretă?

Terminaserăm de mâncat, fratele meu mai mic și sora mea se ridicaseră de la masă. Tata a clătinat din cap. Începuse să și-o răsucească pe a lui.

Am spus mulțumesc și am lăsat-o pe Alfrida să mi-o aprindă, și am fumat pentru prima oară în fața părinților mei.

Ei s-au prefăcut că era o glumă foarte bună.

– Tati, ia uită-te puțin la fata ta! i s-a adresat mama tatălui meu. Și-a dat ochii peste cap, și-a plesnit palmele la piept și a continuat cu o voce artificială, suferindă: Îmi vine să leșin.

– Trebuie să mă duc să scot biciul, a zis tata, dând să se ridice din scaun.

Momentul acela a fost uimitor, ca și cum Alfrida ne-ar fi transformat în alți oameni. De obicei, mama spunea că nu-i place să vadă o femeie fumând. Nu că e indecent sau neelegant – doar că nu-i place. Și, când afirma pe un anumit ton că nu-i place ceva, părea nu că-și mărturisește iraționalitatea, ci că apelează la o sursă interioară de înțelepciune, inexpugnabilă și aproape sacră. În momentele acelea, când adopta un asemenea ton, însoțit de expresia specifică aceluia care își ascultă vocea interioară, o uram cel mai tare.

Cât despre tata, el mă bătuse, chiar în camera aceea, nu cu biciul, ci cu cureaua, pentru că intrasem în conflict cu regulile mamei și o jignisem și pentru că îi răspunsesem obraznic. Acum mi se părea că bătăile acelea avuseseră loc undeva într-un alt univers.

Părinții mei fuseseră încolțiți de Alfrida – și de mine –, dar răspunseseră atât de curajos și cu atâta grație, încât era într-adevăr ca și cum toți trei – mama, tata și eu – fuseserăm înălțați pe o nouă treaptă a dezinvolturii și a stăpânirii de sine. În clipa aceea i-am văzut – îndeosebi pe mama – capabili de o voioșie senină, care nu ieșea aproape niciodată la iveală.

Și totul datorită Alfridei.

Alfrida era întotdeauna numită o „fată ambițioasă“. Asta o făcea să pară mai tânără decât părinții mei, deși se știa că era cam de aceeași vârstă. Se spunea de asemenea că era o „fată de la oraș“. Și „orașul“, în această expresie, însemna cel în care locuia și lucra Alfrida. Dar mai însemna ceva: nu doar o configurație aparte de clădiri, trotuare și linii de tramvai, și nici măcar o îngrămădeală de oameni. Însemna ceva mai abstract, care se putea repeta la nesfârșit, ceva ca un stup de albine, clocotitor, dar organizat, nu tocmai inutil sau amăgindu-se pe sine, dar tulburător și uneori periculos. Oamenii intrau într-un asemenea loc atunci când erau nevoiți s-o facă și se bucurau să iasă de acolo. Unii erau totuși atrași de el – așa cum fusese probabil Alfrida cu mult timp în urmă, și așa cum eram

eu acum, pufăind din țigară și încercând s-o țin cu un gest nonșalant, deși aveam impresia că-mi crescuse între degete cât o bâtă de baseball.

Familia mea nu avea o viață socială regulată – oamenii nu veneau acasă la noi să ia masa, ca să nu mai vorbim de petreceri. Părinții băiatului cu care m-am căsătorit, cam la cinci ani după această scenă la cină, invitau la masă oameni care nu le erau rude și mergeau după-amiaza la petreceri pe care le numeau, fără nici un fel de aroganță, cocteiluri. Era o viață asemănătoare cu aceea despre care citisem în povestirile din reviste, și mi se părea că socrii mei se învârteau într-o lume privilegiată, de poveste.

Părinții mei, în schimb, lungeau masa din sufragerie de două sau trei ori pe an, și ne întrețineam cu bunica, cu mătușile mele – surorile mai mari ale tatei – și cu soții lor. Făceam asta la Crăciun și de Ziua Recunoștinței, când ne venea rândul, și eventual când vreo rudă din altă parte a regiunii ne făcea o vizită. Musafirul era atunci întotdeauna o persoană mai degrabă de genul mătușilor sau al soților lor, în nici un caz ca Alfrida.

Eu și mama începeam să ne pregătim cu două zile înainte. Călcam fața de masă cea bună, grea ca o cuvertură de pat, spălam vesela de ocazie, care zăcuse până atunci, prăfuindu-se, în vitrina cu porțelanuri, ștergeam picioarele scaunelor din sufragerie, preparam salatele reci cu gelatină, plăcintele și prăjiturile, veșnicii însoțitori ai curcanului din mijloc sau ai șuncii la cuptor și ai castroanelor cu legume. Pe masă trebuia să se afle mult mai multă mâncare decât se putea mânca, și mare parte din conversație trebuia să fie legată de mâncare. Musafirii o lăudau cât era de bună, primeau îndemnuri să se mai servească, replicau că nu mai pot, se îndopaseră, dar apoi soții mătușilor cedau, mai luau câte o porție, după care mătușile mai luau și ele foarte puțin și spuneau că n-ar mai trebui, pentru că erau gata să plesnească.

Și desertul încă nu fusese adus.

Nu exista propriu-zis ideea unei conversații generale și, de fapt, domnea impresia că o discuție care trecea de anumite limite subînțelese putea fi o zădărnicie, un mod de a-și da aere. Felul în care mama înțelegea aceste limite era problematic, căci uneori ea nu avea răbdare să aștepte pauzele sau nu se dovedea, ca toți ceilalți, ostilă continuării conversației. Așa că, atunci când cineva spunea: „L-am văzut pe Harley ieri pe stradă“, ea putea să comenteze, de pildă: „Credeți că un bărbat ca Harley e un burlac convins? Sau încă n-a dat peste persoana potrivită?“

Ca și cum, dacă pomeneai că văzuseși pe cineva, trebuia neapărat să ai ceva de spus mai departe, ceva *interesant*.

Și atunci putea să se instaleze tăcerea, nu pentru că oamenii adunați în jurul mesei ar fi vrut să fie nepoliticoși, ci pentru că erau buimăciți. Până când tata spunea rușinat, cu un reproș indirect în glas: „Crez că se descurcă bine și singur.“

Dacă n-ar fi fost rudele lui acolo, ar fi spus mai mult ca sigur „cred“.

Și toată lumea începea din nou să taie, să înfigă, să înghită, reflectând lustrul feței de masă proaspăt spălate și în lumina orbitoare care pătrundea prin ferestrele frecate cu o zi înainte. Mesele acestea aveau întotdeauna loc la miezul zilei.

Oamenii aceștia erau perfect capabili să poarte o conversație. În timp ce spălau și ștergeau vasele la bucătărie, mătușile discutau cine avea o tumoare, o infecție în gât, un caz grav de furunculoză. Povesteau despre cum le funcționau propriul stomac, rinichii, nervii. A vorbi despre chestiuni intime ale corpului nu părea niciodată un gest atât de nelalalocul lui, atât de suspect ca a pomeni ceva citit

într-o revistă sau auzit la ştiri. Era cumva indecent să dai atenţie la ceea ce depăşea sfera imediatului. Între timp, odihnindu-se pe verandă sau făcând o scurtă plimbare pe câmp, soţii mătuşilor puteau să-şi dea de ştire unul altuia cum careva era strâns cu uşa de către bancă sau datora încă bani pentru vreo maşinărie scumpă, sau investise într-un bivol care nu era bun de muncă.

Poate că se simţeau încorsetaţi de formalismul atmosferei din sufragerie, de prezenţa farfurioarelor şi a linguriţelor de desert, când, în restul timpului, obiceiul era de a pune o bucată de plăcintă direct pe o farfurie întinsă care fusese curăţată cu pâine. (Şi totuşi, a nu pune masa în acest fel ar fi fost o insultă. În propriile lor case, în ocazii asemănătoare, ei înşişi îşi sileau oaspeţii să treacă prin aceleaşi tabieturi.) Sau poate că a mânca era una, iar a vorbi, alta.

Când venea Alfrida, lucrurile stăteau cu totul altfel. Întindeam faţa de masă cea bună şi scoteam vesela de sărbătoare. Mama, de obicei, se dădea de ceasul morţii cu mâncarea şi îşi făcea griji de cum ieşise – probabil abandona meniul obişnuit, curcan umplut şi piure de cartofi, şi făcea ceva de genul salată de pui înconjurată de moviliţe de orez cu bucăţi de ardei capia, toate urmate de un desert cu gelatină, albuş de ou şi frişcă bătută, a cărui preparare ne lua un timp enervant de lung, pentru că nu aveam frigider, şi trebuia răcit pe podeaua beciului. Dar restricţiile, giulgiul acela aruncat peste masă, nu existau. Alfrida nu doar accepta şi a doua porţie, o cerea singură. Şi o făcea aproape neatent, şi la fel îşi împrăştia şi complimentele, ca şi cum mâncarea şi mâncatul erau un lucru secundar, dar plăcut, şi ea se afla acolo în primul rând ca să stea de vorbă, să-i facă pe alţii să vorbească, şi orice – aproape orice – temă de discuţie era bine-venită.

Venea întotdeauna în vizită vara şi de obicei purta un fel de rochie fără mâneci, mătăsoasă, imprimată în dungi, cu o singură bretea după gât care-i lăsa spatele gol. Nu avea un spate frumos, ci presărat cu alunițe negre, şi umerii osoşi, şi pieptul aproape plat. Tata întotdeauna comenta despre cât de mult mânca Alfrida fără să se îngraşe. Sau putea să întoarcă totul pe dos şi să spună că apetitul ei era capricios ca întotdeauna, dar că asta n-o împiedicase să pună slăninuţă. (În familia noastră nu era un lucru nefiresc să comentezi cât erau alţii de slabi, de graşi, de palizi, de rumeni la faţă sau de chei.)

Părul ei închis la culoare era aranjat în rulouri deasupra frunţii şi pe tâmple, în stilul vremii. Avea pielea uşor maronie, brăzdată de riduri fine, şi gura lată, cu buza de jos destul de groasă, aproape atârnând, acoperită cu un strat zdravăn de ruj care lăsa urme pe ceşcuţă şi pe pahar. Când deschidea gura larg – ceea ce se întâmpla aproape întotdeauna, pentru că vorbea sau râdea –, în fund i se vedea gingia goală, fără măsele. Nu s-ar fi putut spune că arăta bine – mie mi se părea că orice femeie trecută de douăzeci şi cinci de ani pierduse oricum orice şansă de a arăta bine, ba chiar însuşi dreptul de a arăta bine, şi poate chiar şi dorinţa –, dar era înflăcărată şi plină de energie. Tata spunea gânditor că avea vervă.

Alfrida discuta cu tata despre diverse lucruri care se întâmplau în lume, despre politică. Tata citea ziarul, asculta radioul, avea păreri despre asemenea chestiuni, dar rareori i se ivea prilejul să vorbească despre ele. Şi soţii mătuşilor aveau propriile opinii, dar ale lor erau concise, monotone şi exprimau o veşnică neîncredere în toate figurile publice şi îndeosebi în toţi veneticii, aşa încât, în cea mai mare parte a timpului, ceea ce se putea scoate de la ei erau mormăieli de dispreţ. Bunica era surdă – nimeni nu-şi putea da seama cât ştia sau ce credea ea despre indiferent ce, iar mătuşile însele păreau de-a dreptul mândre de câte nu ştiau sau cu câte nu trebuia să-şi bată capul. Mama fusese învăţătoare şi ar fi putut cu uşurinţă indica toate ţările Europei pe hartă, dar vedea totul printr-o ceaţă personală, în care Imperiul Britanic şi familia regală se înălţau atotputernice, iar tot restul rămânea în umbră,

micşorat, într-un fel de talmeş-balmeş uşor de ignorat.

Vederile Alfridei nu erau de fapt chiar atât de diferite de ale unchilor. Sau aşa părea. Dar, în loc să mormăie şi să treacă peste subiect, ea râdea cu râsul ei răguşit şi spunea poveşti despre prim-miniştri, despre preşedintele american, despre John L. Lewis[14] sau primarul din Montréal, în care toţi sfârşeau prost. Spunea poveşti şi despre familia regală, dar acolo făcea o distincţie între cei buni, precum regele, regina sau frumoasa ducesă de Kent, şi cei groaznici, precum ducii de Windsor şi bătrânul rege Eddy[15], care – spunea ea – avea o anumită boală şi lăsase o urmă pe gâtul nevestei sale când încercase s-o stranguleze, motiv pentru care ea trebuia să-şi poarte tot timpul şiragul de perle. Această distincţie coincidea destul de bine cu aceea pe care o făcea mama, dar despre care vorbea arareori, aşa că ea nu obiecta – deşi referirea la sifilis o făcea să se cutremure.

Eu zâmbeam, cunoscătoare, cu o seninătate nesăbuită.

Alfrida dădea ruşilor nume caraghioase. Mikoian-ski. Unchiul Joe-ski. Era de părere că aruncau praf în ochii tuturor, că Naţiunile Unite erau o farsă care n-avea să funcţioneze niciodată şi că Japonia avea să se ridice din nou şi ar fi trebuit strivită atunci când existase ocazia. Nu avea încredere nici în Quebec, nici în papă. Senatorul McCarthy reprezenta o problemă – i-ar fi plăcut să fie de partea lui, dar faptul că era catolic însemna o piedică serioasă. Pe papă îl numea „papi“. Se delecta cu gândul la toţi escrocii şi nemernicii care existau pe lume.

Uneori era ca şi cum ar fi jucat teatru – se dădea în spectacol, poate ca să-l tachineze pe tata. Să-l întărâte, aşa cum ar fi spus el însuşi, să-l scoată din fire. Dar nu pentru că nu-i plăcea de el şi nici măcar pentru că voia să-l facă să se simtă prost. Dimpotrivă. Putea să-l chinuiască aşa cum fetele tinere îi chinuie pe băieţi la şcoală, când certurile procură o plăcere aparte ambelor părţi şi insultele sunt considerate măguliri. Tata se contrazicea cu ea, întotdeauna cu o voce blândă şi calmă, şi totuşi era limpede că-şi dorea s-o aţâţe. Uneori făcea o întoarcere la o sută optzeci de grade şi spunea că poate ea avea dreptate – că, lucrând acolo, la ziar, poate dispunea de surse de informaţie care lui îi erau inaccesibile. „M-ai pus la punct“, zicea el, „dacă aş avea vreun pic de bun-simţ, ar trebui să mă simt dator“. Şi ea spunea: „Las-o moartă cu aiurelile astea!“

„Ah, voi doi!“ spunea mama, prefăcându-se disperată, dar poate realmente epuizată, şi Alfrida îi spunea să se ducă şi să se întindă puţin, o merita din plin după această masă fenomenală, ea se va ocupa de vase cu ajutorul meu. Mamei îi tremura uneori mâna dreaptă, îi anchilozau degetele, şi ea credea că asta se datora faptului că era prea obosită.

În timp ce ne făceam de lucru în bucătărie, Alfrida îmi povestea despre celebrităţi – actori, chiar şi vedete minore de cinema, care veniseră pe scenă în faţa publicului în oraşul unde locuia ea. Cu o voce aproape şoptită, întreruptă de râsete categoric nepoliticoase, îmi relata istorii despre proastele lor purtări, îmi împărtăşea zvonuri despre scandalurile din viaţa lor privată care nu ajunseseră niciodată în presă. Pomenea de poponari, de sâni artificiali, de triunghiuri conjugale – toate, lucruri la care întâlnisem referiri în cărţile pe care le citeam, dar despre care mă uimea să aflu, chiar şi la a treia sau a patra mână, că se petreceau în lumea reală.

Întotdeauna atenţia îmi era atrasă de dinţii Alfridei, aşa că până şi în aceste recitaluri confidenţiale pierdeam uneori şirul a ceea ce auzeam. Dinţii care-i rămăseseră în faţă erau toţi de nuanţe vag diferite. Nu avea doi la fel. Unii, cu smalţul rezistent, băteau în ivoriu întunecat, alţii păreau opalescenţi, cu o tentă lila, şi emiteau sclipiri din marginile lor de argint, mult mai rar câte o

scânteiere de aur. Pe vremea aceea, oamenii etalau rareori o colecție atât de frumoasă și de compactă de dinți ca în zilele noastre, afară de cazul când îi aveau falși. Dar dinții aceștia ai Alfridei erau neobișnuiți prin individualitatea lor, prin separarea clară dintre ei și prin mărime. Când Alfrida lansa, la modul foarte conștient, câte o remarcă într-adevăr revoltătoare, dinții ei păreau să sară în față ca o gardă de palat, ca niște lăncieri joviali.

„Întotdeauna a avut probleme cu dinții“, spuneau mătușile. „A avut abcesul ăla, vă amintiți, când otrava i s-a dus în tot organismul.“

„Ce tipic“, m-am gândit, „să ignori umorul și stilul Alfridei și să-i transformi dinții într-o problemă jalnică!“

„De ce nu și i-o fi scoțând, ca să termine cu toate?“ spuneau.

– Probabil pentru că nu-și poate permite, zise bunica, surprinzându-i pe toți, așa cum făcea câteodată, când arăta că ținuse pasul cu conversația.

Și uimindu-mă și pe mine, pentru că vorbele ei aruncau o lumină nouă, cotidiană, asupra vieții Alfridei. Eu crezusem că Alfrida era bogată – cel puțin în comparație cu restul familiei. Locuia într-un apartament – nu-l văzusem niciodată, dar mie faptul acesta îmi sugera măcar noțiunea unei vieți civilizate – și purta haine care nu erau croite în casă, iar pantofii ei nu erau tipul închis, cu șiret, așa cum încălțau aproape toate celelalte femei adulte pe care le cunoșteam, ci sandale făcute din curelușe viu colorate de plastic, pe atunci încă nou-nouțe. Era greu de știut dacă bunica trăia pur și simplu în trecut, când a-ți pune dinți falși era încununarea financiară solemnă a unei vieți întregi, sau dacă știa într-adevăr despre Alfrida lucruri care mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap.

Restul familiei nu era niciodată prezent când Alfrida lua masa la noi. Ea se ducea în vizită la bunica mea, care ei îi era mătușă – sora mamei. Bunica nu mai trăia în casa ei, ci locuia alternativ cu una sau alta dintre mătuși, și Alfrida se ducea acolo unde o găsea la momentul respectiv, dar nu și la cealaltă familie, ca s-o viziteze pe cealaltă mătușă, care îi era verișoară tot atât cât îi era tata văr. Iar masa nu o lua niciodată la vreuna din ele. De obicei venea întâi la noi și stătea o vreme, apoi își aduna puterile, parcă fără chef, pentru cealaltă vizită. Când, mai târziu, se întorcea și ne așezam la masă, nu se spunea în mod direct nimic neplăcut la adresa mătușilor sau a soților lor și cu siguranță nimic lipsit de respect la adresa bunicii. De fapt, exact felul în care Alfrida vorbea despre bunica – cu o subită sobrietate și grijă în voce, chiar cu o umbră de spaimă (cum stă cu tensiunea, a fost la medic în ultima vreme, ce i-a spus?) – mă făcea să simt diferența, răceala sau poate reținerea neprietenoasă cu care întreba despre ceilalți. Apoi replica mamei dădea dovadă de o reținere similară, iar a tatei, de o gravitate în plus – o caricatură a gravității, s-ar fi putut spune –, care arătau că erau cu toții de acord asupra unui lucru pe care nu-l puteau pronunța.

În ziua în care am fumat țigara, Alfrida decise să împingă lucrurile un pic mai departe și-mi spuse solemn:

– Și Asa? Acaparează tot așa conversațiile ca înainte?

Tata dădu trist din cap, ca și cum gândul la limbuția unchiului acestuia ar fi trebuit să ne apese pe toți.

– Tot așa, spuse. Tot așa.

Atunci am profitat de ocazie.

– Se pare că porcii au făcut toți limbrici, am spus. Dap.

Afară de „dap“, erau exact cuvintele unchiului, rostite de el chiar la masa noastră, când fusese

copleşit de o nevoie cu totul atipică de a rupe tăcerea sau de a transmite o informaţie importantă care îi trecuse prin minte. Şi le reprodusesem exact cu mormăielile lui demne şi cu solemnitatea lui candidă.

Alfrida emise un mare hohot de râs aprobator, arătându-şi dinţii sărbătoreşti.

– Exact! L-a imitat la perfecţie!

Tata se aplecă deasupra farfuriei, ca şi cum ar fi încercat să ascundă că pufnise şi el în râs, dar bineînţeles fără să ascundă de fapt, iar mama clătină din cap, muşcându-şi buzele şi zâmbind. Mi-am savurat triumful. Nu mi s-a spus atunci nimic care să mă pună la locul meu, n-am primit nici un reproş pentru ceea ce era uneori numit sarcasmul meu, faptul că făceam pe deşteapta. Când era folosit despre mine, în familie, cuvântul „deşteaptă“ putea însemna „inteligentă“, dar putea fi de asemenea mai degrabă resentimentar – „a, da, e foarte deşteaptă în unele privinţe“ – sau însemna „băgăreaţă, agasantă, lacomă de atenţie“. „Ia nu mai fi tu aşa deşteaptă!“

Uneori mama îmi spunea cu tristeţe:

– Ai o limbă tare ascuţită.

Alteori – şi asta era mult mai rău – tata se simţea dezgustat:

– Ce te face să crezi că ai dreptul să vorbeşti de rău nişte oameni absolut decenţi?

De data aceasta nu s-a întâmplat nimic – eram, s-ar fi zis, liberă ca un musafir la masă, aproape la fel de liberă ca Alfrida, şi fluturam larg drapelul propriei personalităţi.

Dar o fisură urma să se producă, şi poate că aceea a fost ultima oară – cu adevărat ultima – când Alfrida a luat masa cu noi. Am continuat să facem schimb de felicitări de Crăciun cu ea, poate chiar de scrisori – cât timp mama a putut încă să ţină stiloul în mână –, şi îi citeam încă numele în ziar, dar nu-mi mai amintesc de nici o vizită pe care să ne-o fi făcut în ultimii doi ani cât am mai locuit eu cu părinţii.

Poate întrebase dacă-şi putea aduce prietenul cu ea şi i se spusese că nu. Dacă locuia deja cu el, acesta ar fi fost un motiv, şi, dacă era acelaşi bărbat cu care a fost mai târziu, faptul că el era căsătorit ar fi fost un altul. Părinţii mei trebuie să fi împărţit aici aceeaşi părere. Mama avea oroare de sexul nereglementat sau ostentativ – de orice fel de sex, s-ar putea spune, pentru că sexul marital, cuvenit, nu se punea la socoteală –, iar tata, la fel, la vremea aceea judeca asemenea chestiuni cu strictеţe. E posibil să fi avut de asemenea obiecţii speciale faţă de un bărbat care putuse s-o cucerească pe Alfrida.

Se devalorizase singură în ochii lor. Mi-l pot imagina pe oricare din ei spunând: „Nu era nevoie să devină vulgară“.

Dar poate că Alfrida nu întrebase nimic, poate că fusese suficient de înţeleaptă să n-o facă. Pe perioada vizitelor anterioare, atât de vivace, nu existase poate nici un bărbat în viaţa ei, şi poate că apoi, când acesta apăruse, ea îşi schimbase cu totul centrul de echilibru. Poate că devenise pur şi simplu alt om, aşa cum în mod sigur a fost ulterior.

Sau poate că fusese conştientă de atmosfera care trebuia să fi ajuns să domnească într-o casă cu un bolnav care nu făcea decât să se îmbolnăvească şi mai tare, nu să se întremeze. Căci aşa stăteau lucrurile cu mama, ale cărei simptome se coagulaseră şi luaseră o întorsătură urâtă şi care deveniseră, dintr-o grijă măruntă şi un inconvenient, un adevărat destin.

– Biata de ea! spuneau mătuşile.

Şi, pe măsură ce mama se transforma într-o prezenţă infirmă în casă, aceste alte femei din

familie, înainte atât de reţinute, păreau să capete ceva mai multă viaţă şi o tot mai mare pricepere în treburile lumeşti. Bunica şi-a cumpărat un aparat auditiv – lucru pe care nimeni nu i-l sugerase probabil. Unul dintre soţii mătuşilor – nu Asa, ci cel numit Irvine – a murit, iar mătuşa care fusese căsătorită cu el a învăţat să conducă, şi-a luat o slujbă de croitoreasă într-un atelier şi a renunţat să mai poarte plasa de păr a văduvelor.

Veneau pe la noi s-o vadă pe mama şi vedeau de fiecarea dată acelaşi lucru – cea care fusese mai drăguţă decât ele, care, într-un fel sau altul, le amintea întotdeauna că fusese învăţătoare, devenea lună de lună mai înceată şi mai rigidă în mişcări, vorbele îi ieşeau mai vâscoase şi mai insistente, şi nimic nu mai putea s-o ajute.

Îmi spuneau să am grijă de ea.

– E mama ta, îmi reaminteau.

– Biata de ea!

Alfrida n-ar fi fost în stare să spună aşa ceva, şi poate că n-ar fi găsit nimic altceva de spus în loc.

Faptul că n-a venit să ne vadă pe mine nu m-a deranjat. Îmi doream să fim lăsaţi în pace. Nu aveam timp de vizitatori, devenisem o gospodină înverşunată – ceruiam podelele şi călcam până şi şervetele de vase – şi asta ca să ţin la distanţă ruşinea (degradarea mamei mele părea un fel de ruşine nemaiîntâlnită, care ne molipsea pe toţi). Mă străduiam să dau impresia că locuiam cu părinţii şi cu fratele şi sora mea într-o familie normală, într-o casă obişnuită, dar, în clipa în care cineva ne trecea pragul şi o vedea pe mama, înţelegea că lucrurile nu stau aşa şi ne compătimea. Şi asta nu puteam să suport.

Am câştigat o bursă. N-am rămas acasă să am grijă de mama sau de altceva. Am plecat la facultate. Universitatea se afla în oraşul unde locuia Alfrida. După câteva luni, ea m-a invitat la cină, dar n-am putut să merg, pentru că lucram în fiecare seară, cu excepţia duminicilor. Lucram în biblioteca oraşului, în centru, şi în biblioteca facultăţii, amândouă deschise până la nouă seara. Ceva mai târziu, în timpul iernii, Alfrida m-a chemat din nou, de data aceasta într-o duminică. I-am răspuns că nu puteam să vin pentru că mă duceam la un concert.

– A, ai o întâlnire? a întrebat, şi eu am zis că da, deşi la vremea aceea nu era adevărat. Mă duceam la concertele gratuite de duminica din auditoriul facultăţii împreună cu o altă fată, sau cu două ori trei alte fete, ca să ne omorâm timpul şi cu speranţa vagă de a cunoaşte acolo băieţi.

– Păi atunci o să trebuiască să-l aduci să-l văd şi eu la un moment dat, a spus Alfrida. Abia aştept să-l cunosc!

Către sfârşitul anului aveam într-adevăr pe cineva pe care aş fi putut să-l aduc şi pe care îl întâlnisem de fapt chiar la un concert. Cel puţin, el mă văzuse la un concert şi mă sunase şi mă invitase să ieşim împreună. Dar nu l-aş fi adus niciodată s-o cunoască pe Alfrida. N-aş fi adus niciodată pe vreunul dintre prietenii mei s-o cunoască pe Alfrida. Noii mei prieteni erau oameni care spuneau: „Ai citit *Priveşte înger*? A, trebuie s-o citeşti. Ai citit *Casa Buddenbrook*[16]?“ Erau oameni cu care mă duceam să văd *Jocuri interzise* şi *Les enfants du paradis*[17] atunci când Societatea de Film le-a adus în ţară. Băiatul cu care ieşeam, şi cu care mai târziu m-am logodit, mă dusese în clădirea Facultăţii de Muzică, unde la vremea prânzului se puteau asculta discuri. Îmi făcuse cunoştinţă cu Gounod, şi datorită lui Gounod am ajuns să iubesc opera, şi datorită operei m-am îndrăgostit de Mozart.

Alfrida mi-a lăsat un mesaj în apartamentul unde locuiam cu chirie, rugându-mă s-o sun înapoi, dar eu nu i-am răspuns. După aceea nu m-a mai căutat.

Scria încă pentru ziar – îmi aruncam din când privirea pe câte una dintre rapsodiile ei despre figurinele Royal Doulton[18], despre prăjiturile de import cu ghimbir ori despre neglijeurile pentru luna de miere. Foarte probabil răspundea încă scrisorilor venite de la gospodinele Florei Simpson şi râdea încă de ele. Acum, că locuiam în oraş, dădeam rareori atenţie ziarului care cândva îmi păruse focarul vieţii urbane – şi, într-un anume sens, centrul vieţii noastre de acasă, la aproape o sută de kilometri depărtare. Glumele şi lipsa compulsivă de sinceritate a celor precum Alfrida şi Henry Bidiviul mi se păreau acum indecente şi plicticoase.

Nu-mi făceam griji că aş putea să mă întâlnesc cu ea pe neaşteptate, chiar şi în acest oraş, care nu era, la urma urmelor, atât de mare. Nu intram niciodată în magazinele pe care ea le pomenea în rubrica ei. Nu aveam niciodată nici un motiv să trec pe lângă clădirea redacţiei, iar ea locuia departe de mine, undeva în partea de sud a oraşului.

Şi nici nu credeam că Alfrida era genul de persoană care ar fi putut să apară pe neaşteptate la bibliotecă. Însuşi cuvântul „bibliotecă“ ar fi făcut-o probabil să-şi strâmbe gura ei largă într-o parodie a consternării, aşa cum făcea cândva în faţa cărţilor din biblioteca din casa noastră, cărţile acelea care nu fuseseră cumpărate pe vremea mea – unele câştigate ca premii la şcoală de către părinţii mei adolescenţi (pe câteva mama îşi înscrisese, în eleganta ei caligrafie acum pierdută, numele de fată) –, cărţi care mie mi se păreau nu obiecte cumpărate dintr-un magazin, ci prezenţe vii în casă, exact aşa cum copacii văzuţi de la fereastră nu erau plante, ci prezenţe înrădăcinate în pământ. *Moara de pe Floss, Chemarea strămbunilor, Închisoarea din Midlothian*.[19] „O mulţime de scriitori babani aicea“, spusese Alfrida. „Bag mâna-n foc că nu le deschideţi prea des.“ Şi tata spusese că da, nu prea des, învoindu-se cu tonul ei camaraderesc de respingere, ba chiar de dispreţ, şi susţinând într-o anumită măsură o minciună, pentru că le mai lua în mână din când în când, la răstimpuri, când avea vreme.

Era genul de minciună pe care speram să nu mai trebuiască vreodată s-o spun, un dispreţ pe care speram să nu mai trebuiască vreodată să-l afişez, faţă de lucruri care contau cu adevărat pentru mine. Şi, ca să nu fiu silită să fac asta, trebuia să mă ţin în general departe de oamenii cu care avusesem cândva de-a face.

La sfârşitul celui de-al doilea an abandonam facultatea – avusesem bursa asigurată pentru numai doi ani. Dar nu conta – oricum îmi pusesem în cap să devin scriitoare. Şi mă căsătoream.

Alfrida auzise despre asta – şi luă din nou legătura cu mine.

– Bănuiesc că ai fost prea ocupată ca să mă suni sau poate nu ţi-a transmis nimeni mesajele mele, zise.

Am spus că tot ce se putea, şi una, şi alta.

De data asta m-am învoit să-i fac o vizită. O vizită nu mă angaja la nimic, pentru că nu aveam să locuiesc în oraşul acesta pe viitor. Am ales o duminică, exact după ce îmi dădusem ultimele examene, când logodnicul meu plecase la Ottawa, la un interviu pentru o slujbă. Era o zi însorită, strălucitoare, undeva la începutul lui mai. M-am hotărât să merg pe jos. Nu ştiu dacă fusesem vreodată la sud de strada Dundas sau la est de Adelaide, aşa că porţiuni întregi din oraş îmi erau complet străine. Copacii umbroşi plantaţi în lungul străzilor din nord tocmai înverziseră, iar liliacul, merii pădureţi ornamentali, straturile de lalele erau toate în floare, încât spaţiile verzi arătau ca nişte covoare

proaspăt țesute. Dar după o vreme m-am trezit mergând pe străzi unde casele abia dacă se depărtau câțiva pași de trotuar și unde liliacul care creștea – căci liliacul crește oriunde – era palid, parcă decolorat de soare și fără miros. Pe străzile acestea, pe lângă case, fuseseră construite blocuri mici de apartamente, cu numai un etaj sau două, unele decorate utilitar cu câte un chenar de cărămizi în jurul ușii, altele cu ferestre ridicate și perdele strâmbe căzând peste pervazuri.

Alfrida locuia la casă, nu la bloc. Închiriase un etaj întreg. Parterul – cel puțin partea lui din față – fusese transformat într-un magazin, închis pentru că era duminică. Era un magazin cu mărfuri la mâna a doua – am văzut prin geamurile murdare o grămadă de mobilă anonimă și peste tot teancuri de veselă veche și de ustensile. Singurul lucru care mi-a atras atenția a fost o găletușă pentru miere, aidoma găletușei pictate cu un cer albastru și un fagure auriu în care îmi cărasem prânzul la școală pe vremea când aveam șase sau șapte ani. Îmi amintesc că citeam de nenumărate ori cuvintele de pe ea.

„Mierea pură cristalizează.“

Habar n-aveam pe atunci ce înseamnă „cristalizează“, dar îmi plăcea cum sună cuvântul. Părea afectat și delicios.

Îmi luase mai mult decât crezusem să ajung la destinație, și acum îmi era foarte cald. Nu-mi închipuisem că Alfrida, invitându-mă la prânz, avea să-mi ofere o masă precum mesele de duminică de acasă, dar, când am urcat pe scara exterioară, am simțit exact mirosul de friptură cu legume.

– Credeam că te-ai pierdut! îmi strigă Alfrida de deasupra. Tocmai voiam să chem poliția.

În locul rochiei cu bretele, purta o bluză roz cu o fundă moale la gât, vârâtă într-o fustă maronie plisată. Părul nu-i mai era aranjat în bucle elegante, ci tăiat scurt și încrețit în jurul feței, iar culoarea lui castanie închisă era acum întinată cu un roșu strident. Fața Alfridei, pe care mi-o aminteam slabă și bronzată de vară, se împlinise și se buhăise ușor. În lumina miezului de zi, machiajul i se vedea pe piele ca o vopsea roz-portocalie.

Dar diferența cea mai mare era că își pusese dinți falși, toți de aceeași culoare, care-i umpleau un pic prea mult gura și dădeau o tentă ușor neliniștită vechii ei expresii de nerăbdare avântată.

– Ehei, da’ știu că te-ai împlinit! spuse ea. Erai așa de slăbănoagă pe vremuri!

Era adevărat, dar nu-mi plăcea să mi se spună în față. Ca toate fetele din clădirea unde-mi închiriasem apartamentul, mâncam ieftin – mese copioase cu macaroane și brânză de la Kraft și prăjiturele cu gem la pachet. Logodnicul meu, atât de ferm și de posesiv apărător a tot ce avea legătură cu mine, declara că îi plac femeile cu forme voluptuoase și că eu îi aminteam de Jane Russell[20]. Nu mă deranja când el spunea asta, dar altfel mă simțeam jignită când oamenii aveau ceva de comentat despre înfățișarea mea. Mai ales cineva precum Alfrida – care-și pierduse orice fel de importanță pentru mine. Consideram că asemenea oameni n-aveau nici un drept să se uite la mine, să-și facă vreo opinie despre mine și cu atât mai puțin să și-o exprime.

Casa era îngustă la intrare, dar lungă de la ușă până în fund. Cuprindea o cameră de zi cu tavanul înclinat pe margini și ale cărei ferestre dădeau spre stradă, o sufragerie ca o hală, fără ferestre, pentru că din ea, pe laturi, se deschideau dormitoare cu lucarne, o bucătărie, o baie tot fără geamuri, care-și primea lumina prin panoul de sticlă zgrunțuroasă al ușii, și, de-a lungul zidului din spate, o verandă acoperită.

Tavanul înclinat făcea ca odăile să arate improvizat, ca și cum se prefăceau doar a fi orice altceva decât dormitoare. Erau ticsite însă cu mobilă sobră – masă de sufragerie cu scaune, masă de bucătărie cu scaune, canapea și fotoliu cu spătar rabatabil, toate potrivite pentru încăperi mai mari, adevărate.

Mileurile de pe masă, pătratele de pânză albă brodată care protejau spătarele și brațele canapelei și ale scaunelor, perdelele transparente la ferestre și draperiile bogat înflorate pe de lături – totul semăna mult mai mult cu casele mătușilor decât mi-aș fi putut vreodată închipui. Iar pe peretele sufrageriei – nu în baie sau în dormitor, ci în sufragerie – atârna un tablou cu silueta unei fete într-o fustă cu crinolină, realizat tot numai din panglică roz de satin.

În sufragerie, pe porțiunea de podea pe unde se trecea dinspre bucătărie către camera de zi, era întinsă o fâșie de linoleum tare.

Alfrida păru să ghicească la ce mă gândeam.

– Știu că e prea încărcată casa, spuse ea. Dar sunt lucrurile părinților mei. Mobilă de familie. N-am putut să le arunc.

Nu mi-o închipuisem niciodată fata cuiva. Mama ei murise cu mult timp în urmă, și ea fusese crescută de bunica mea, care îi era mătușă.

– Sunt ale mamei și ale tatei, continuă Alfrida. Când tata a plecat, bunica ta le-a păstrat pentru că a spus că se cuvine să fie ale mele când o să cresc, așa că le-am ținut și eu. N-am putut s-o refuz, mai ales după ce se chinuise atâta să le păstreze.

Și atunci îmi reveni deodată în minte acea parte a vieții Alfridei de care uitasem. Tatăl ei se căsătorise din nou. Părăsise ferma și își luase o slujbă la căile ferate. Avusese alți copii, familia se mutase dintr-un un oraș într-altul, și Alfrida vorbea uneori despre ei, pe un ton glumeț care părea să aibă oarecare legătură cu câți copii erau, și cât de apropiați, și cât de mult trebuiseră să cutreiere dintr-un loc într-altul.

– Vino să faci cunoștință cu Bill! mă chemă ea.

Bill era afară pe verandă. Stătea, de parcă aștepta să fie convocat, pe o canapea sau un pat acoperit cu o pătură maronie cadrilată. Pătura era șifonată – probabil Bill stătuse întins pe ea până de curând –, iar storurile de la ferestre fuseseră trase până jos, la pervaz. Lumina din cameră – strălucirea soarelui care intra printre storurile galbene, pătate de ploaie –, pătura aspră boțită și perna deformată și decolorată, chiar și mirosul păturii și al papucilor bărbătești, papuci vechi și roși, care-și pierduseră forma și imprimeul, îmi aminteau – asemenea mileurilor și mobilei lustruite din camerele interioare sau fetei din panglică roz de pe perete – de casele mătușilor mele. Și acolo dădeai peste câte un colțișor masculin neîngrijit, cu mirosurile sale furișe, dar insistente, cu râvna sa rușinoasă, dar încăpățânată, de a contrazice domeniul femeilor.

Bill se ridică însă și-mi strânse mâna, ceea ce unchii n-ar fi făcut niciodată cu o fată străină. De fapt, cu nici o fată. Nu din vreo grosolănie anume, ci doar din groaza de a părea prea ceremonioși.

Era un bărbat înalt, cu părul aproape cărunt ondulat și lucios și cu o față netedă, dar nu tinerească. Un bărbat frumos, deși farmecul înfățișării sale părea să se fi estompat întrucâtva – din pricina unei sănătăți mediocre, poate, sau a vreunui ghinion, sau a lipsei de inițiativă. Avea însă o politețe curtenitoare ușor obosită, un anumit fel de a se înclina în fața unei femei care sugera că întâlnirea avea să fie o plăcere pentru amândoi.

Alfrida ne îndrumă către sufrageria fără ferestre, unde lumina ardea în mijlocul zilei însorite. Am avut impresia că masa fusese pregătită cu ceva timp în urmă și că sosirea mea târzie le modificase orarul obișnuit. Bill servi puiul la cuptor cu sos, Alfrida, legumele. Alfrida i se adresă:

– Iubitule, ce crezi că e chestia aia de lângă farfuria ta? și atunci el își aminti să-și ia șervețelul.

Nu avu multe de spus. Servi sosul, mă întrebă dacă voiam muștar sau sare și piper și urmări conversația, întorcând capul când spre Alfrida, când spre mine. La răstimpuri scotea câte un soi de fluierat slab printre dinți, un sunet fragil, care părea menit să exprime amabilitate și apreciere și despre care am crezut la început că era preludiul unei replici. Dar n-a fost niciodată, și Alfrida nu s-a oprit niciodată ca să-i cedeze cuvântul. Am văzut de atunci foști băutori convertiți care se comportau oarecum asemănător – dând să intervină plăcut într-o discuție, dar incapabili să ducă lucrurile până la capăt și rămânând preocupați, cu un aer neajutorat. N-am știut niciodată dacă Bill intra în această categorie, dar părea să poarte cu el un trecut de înfrângeri, de necazuri duse multă vreme în spate și de lecții primite de la viață. Arăta de asemenea ca și cum s-ar fi obișnuit demn cu gândul propriilor alegeri care se dovediseră proaste sau al ocaziilor care nu putuseră fi fructificate.

Aveam mazăre și morcovi congelați, ne spuse Alfrida. Legumele congelate erau destul de noi la vremea aceea.

– Sunt mai bune decât cele la conservă, adăugă ea. Sunt practic la fel de bune precum cele proaspete.

Apoi Bill făcu o întreagă declarație. Spuse că erau mai bune decât cele proaspete. Culoarea, mirosul, totul era mai bun decât la legumele proaspete. Era remarcabil ce se putea face acum și ce avea să se poată face prin congelarea lucrurilor în viitor.

Alfrida se aplecă înainte, zâmbind. Părea aproape că-și ține răsuflarea, ca și cum el era copilul ei care făcea primii pași sau se clătina pentru prima dată singur pe bicicletă.

Existau deja niște procedee prin care puii puteau fi injectați, ne spuse el, un proces nou, în urma căruia puii aveau să iasă toți la fel, durdulii și gustoși. Avea să fie eliminat riscul de a cumpăra întâmplător o pasăre de calitate inferioară.

– Bill a studiat chimia, observă Alfrida.

Eu n-am răspuns, așa că ea adăugă:

– A lucrat pentru Gooderhams.

Tot nimic.

– Distileria, spuse ea. Gooderhams Whisky.

Motivul pentru care nu aveam nimic de spus nu era că aș fi fost nepoliticoasă sau plictisită (nu mai nepoliticoasă cel puțin decât eram în mod natural la vremea aceea și nici mai plictisită decât mă așteptasem să fiu), ci faptul că nu-mi dădeam seama că era nevoie să pun întrebări – aproape orice fel de întrebare – pentru a atrage un bărbat timid în conversație, a-l smulge din izolarea sa și a-l statornici ca pe o sursă de autoritate, așa cum trebuia să fie bărbatul casei. Nu înțelegeam de ce Alfrida se uita la el cu un zâmbet atât de insistent și încurajator. Toată experiența mea de femeie care a avut de-a face cu bărbații, de femeie care își ascultă bărbatul, sperând la nesfârșit că el are să se afirme ca o persoană de care ea poate fi cu suficientă îndreptățire mândră, se afla încă în viitor. Singurele cupluri pe care le observasem fuseseră mătușile și unchii mei și mama și tatăl meu, iar soții aceștia păreau să aibă între ei legături formale și distante și să nu depindă în nici un fel vizibil unul de celălalt.

Bill continuă să mănânce ca și cum n-ar fi auzit cuvintele despre profesia și despre angajatorul său, iar Alfrida începu să-mi pună mie întrebări despre cursurile de la facultate. Zâmbea încă, dar zâmbetul i se schimbase. Avea acum o mică tresărire de nerăbdare și neplăcere, ca și cum aștepta pur și simplu să-mi termin povestirea ca să-mi poată spune – așa cum îmi și spuse – „nici dacă mi-ar da

cineva un milion de dolari n-aş putea să citesc chestiile alea“.

– Viaţa e prea scurtă, zise. Ştii, uneori la redacţie ne vine câte unul care a trecut tot aşa prin şcoală. Absolvent de engleză cu distincţie. Absolvent de filosofie cu distincţie. Nici nu ştii ce să faci cu ei. Habar n-au să scrie. Ţi-am spus, nu? i se adresă ea lui Bill, iar Bill ridică privirea şi zâmbi supus.

Ea făcu o pauză convingătoare.

– Deci, ce faci ca să te distrezi? mă întrebă.

La vremea aceea, într-un teatru din Toronto se juca *Un tramvai numit Dorinţă,* şi i-am spus că mă dusesem cu două prietene cu trenul să-l vedem.

Alfrida scăpă cuţitul şi furculiţa pe farfurie, cu un zăngănit.

– Mizeria aia! strigă ea. Chipul păru să-i sară la mine, schimonosit de dezgust. Apoi vorbi mai calm, dar cu o neplăcere vehementă. Ai fost *până la Toronto* să vezi porcăria aia!

Terminaserăm desertul, şi Bill prinse momentul ca să ne roage să-l scuzăm. Îi ceru permisiunea Alfridei, apoi, cu o foarte uşoară înclinare a capului, mi-o ceru şi mie. Se întoarse pe verandă, şi după puţin timp am simţit mirosul de pipă. Cu privirea aţintită după el, Alfrida păru să uite de mine şi de piesă. Pe faţa ei apăru o expresie de o tandreţe atât de îndurerată, încât, atunci când se ridică, am crezut că avea de gând să meargă după el. Dar se ducea doar să-şi ia ţigările.

Îmi întinse pachetul şi, văzându-mă că iau una, îmi spuse cu o veselie forţată:

– Văd că nu te-ai lăsat de prostul obicei în care te-am iniţiat.

Îşi amintise poate că nu mai eram copil, că nu eram obligată să fiu în casa ei şi că n-avea rost să mă transforme într-un duşman. Iar eu n-aveam de gând să o contrazic – nici că-mi păsa ce credea Alfrida despre Tennessee Williams. Sau despre orice altceva.

– Bănuiesc că e treaba ta, spuse Alfrida. Poţi să te duci oriunde vrei. Şi adăugă: La urma urmei, în curând ai să fii femeie măritată.

Din tonul ei, asta putea însemna fie „Trebuie să admit că eşti deja adultă“, fie „În curând va trebui să intri în rândul lumii“.

Ne-am ridicat şi am început să strângem vasele. Lucrând aproape una de alta în spaţiul îngust dintre masa şi blatul de bucătărie şi frigider, am descoperit în curând, fără să ne vorbim, o anumită ordine şi armonie în felul cum curăţam farfuriile, le aşezam în teancuri şi puneam mâncarea rămasă în recipiente mai mici, apoi cum umpleam chiuveta cu apă fierbinte, plină de săpun, şi cum ne năpusteam asupra fiecărui tacâm care nu fusese atins şi-l strecuram în sertarul tapetat cu pânză din bufetul din sufragerie. Am adus scrumiera în bucătărie, şi din când în când ne opream, cu un aer preocupat, să tragem câte un fum reconfortant din ţigară. Sunt lucruri asupra cărora femeile se înţeleg sau nu se înţeleg când lucrează astfel împreună – dacă e în regulă să fumeze, de pildă, sau e preferabil să nu, pentru că particule de scrum călătoare ar putea să ajungă pe vreun vas curat, sau dacă absolut toate obiectele care au fost pe masă trebuie spălate, chiar dacă n-au fost folosite – şi se dovedi că eu şi Alfrida găsisem un limbaj comun. În plus, gândul că puteam să plec după ce terminam cu vasele mă făcu să mă simt mai relaxată şi mai generoasă. Anunţasem deja că trebuie să mă întâlnesc cu o prietenă în după-amiaza aceea.

– Sunt frumoase vasele, am spus.

Aveau culoarea untului, vag gălbuie, cu o margine de flori albastre.

– A fost serviciul de nuntă al mamei, spuse Alfrida. Ăsta a fost încă un lucru bun pe care bunica ta

l-a făcut pentru mine. A împachetat toată vesela mamei și-a pus-o deoparte până în clipa când am putut s-o folosesc. Jeanie n-a știut niciodată că există. N-ar fi rezistat prea mult, cu droaia ei.

Jeanie. Droaia ei. Mama ei vitregă și frații și surorile vitrege.

– Știi despre ei, nu? mă întrebă Alfrida. Știi ce s-a întâmplat cu mama mea.

Bineînțeles că știam. Mama Alfridei murise din cauză că o lampă îi explodase în mâini – adică murise de arsurile pe care le căpătase atunci. Mătușile mele și mama vorbeau despre asta în mod regulat. Nu se putea spune nimic despre mama Alfridei sau despre tatăl ei, și foarte puțin despre Alfrida însăși, care să nu trimită la subiectul accidentului fatal și să nu devină apoi doar o anexă a lui. Acesta era motivul pentru care tatăl Alfridei plecase de la fermă (gest considerat întotdeauna dovada unui anume declin moral, chiar dacă nu și financiar). Era, de asemenea, un motiv de a fi exagerat de atent cu petrolul lampant și recunoscător pentru electricitate, oricât de mare ar fi fost prețul plătit. Și era un lucru cumplit pentru un copil de vârsta Alfridei, indiferent. (Adică indiferent de ce făcuse ea apoi în viață.)

„Dacă n-ar fi fost furtuna, mama ei n-ar fi aprins niciodată lampa în mijlocul după-amiezii."

„A trăit toată noaptea aceea și ziua și noaptea de după și zău că cel mai bine i-ar fi fost să nu le mai fi trăit."

„Și exact la un an după, pe drumul lor s-a băgat curent și n-au mai avut nevoie de lămpi."

Mama și mătușile mele rareori aveau aceeași părere despre ceva, dar în privința acestei istorii erau de acord. Sentimentul acela comun radia din vocile lor de fiecare dată când rosteau numele rudei lor decedate. Povestea le părea o comoară teribilă, o trăsătură unică pe care familia noastră putea s-o revendice, o distincție la care n-avea să renunțe niciodată. De fiecare dată când le ascultam, simțeam că se pune la cale ceva obscen, un fel de pipăire afectuoasă a unor lucruri înfiorătoare sau funeste. Vocile lor erau ca niște viermi care mi se zvârcoleau în măruntaie.

Bărbații nu erau așa, în experiența mea. Ei își mutau privirea de la întâmplările înspăimântătoare de îndată ce puteau și se purtau de parcă n-ar fi avut nici un rost ca lucrurile deja încheiate să mai fie pomenite sau să te mai gândești vreodată la ele. Nu voiau să se întărâte pe ei înșiși – și nici pe alții.

Așa că, dacă Alfrida se pregătea să vorbească despre asta, m-am gândit, aveam noroc că nu venisem cu logodnicul meu. Aveam noroc că nu trebuia să audă despre mama Alfridei, pe lângă faptul că ar fi aflat despre relativa – sau poate considerabila – sărăcie a mamei sau a familiei mele. Lui îi plăceau opera și *Hamletul* lui Lawrence Olivier, dar nu avea timp pentru tragedie – pentru latura sordidă a tragediei – în viața de zi cu zi. Părinții lui erau sănătoși, arătau și o duceau bine (deși el spunea desigur că i se par plicticoși), și părea că nu fusese nevoit să cunoască pe nimeni care nu trăia în condiții suficient de roz. Eșecurile în viață – ghinioanele, bolile, nereușitele financiare – i se păreau toate niște erori, iar acceptarea fermă a tot ceea ce ținea de mine nu se extindea și asupra mediului insalubru din care proveneam.

– Nu m-au lăsat s-o văd la spital, spuse Alfrida, și cel puțin o spuse cu vocea ei normală, fără să pregătească terenul cu dovezi de pietate sau de exaltare mieroasă. Da, bun, probabil că nici eu nu m-aș fi lăsat, dac-aș fi fost în locul lor. Habar n-am cum arăta. Probabil înfășată toată ca o mumie. Sau, cel puțin, așa ar fi trebuit să fie. Eu nu eram acolo când s-a întâmplat, eram la școală. Se făcuse foarte întuneric, și îmi amintesc că învățătoarea noastră a aprins luminile – la școală aveam curent –, și a trebuit să rămânem toți în clasă până când a trecut furtuna. Apoi mătușa Lily – adică bunica ta – a

venit să mă ia de la școală și m-a dus acasă la ea. Și n-am apucat s-o mai văd niciodată pe mama.

Am crezut că asta era tot ce voise să-mi povestească, dar, după o clipă, ea continuă, cu o voce care se însuflețise de fapt un pic, ca și cum se pregătea să râdă:

– Am urlat din toți rărunchii, urlam cu disperare că vreau s-o văd. Nu mă mai opream și, până la urmă, când au văzut că nu-mi pot închide gura, bunica mi-a spus: „Așa e mai bine pentru tine, să n-o vezi. Dac-ai ști cum arată, n-ai mai vrea s-o vezi. Nu așa trebuie s-o ții minte.“ Dar eu știi ce i-am răspuns? Îmi amintesc că am spus asta. Am zis: „Dar ea ar vrea să mă vadă“. *Ea ar vrea să mă vadă.*

Apoi râse cu adevărat – sau poate scoase un sunet ca un fornăit, evaziv și disprețuitor.

– Probabil mă credeam mare personalitate, nu? *Ea ar vrea să mă vadă.*

Asta era o parte a poveștii pe care n-o auzisem niciodată. Și am simțit atunci ca și cum o trapă s-ar fi închis brusc și definitiv, ca să-mi păstreze cuvintele acelea în minte. Nu mi-am dat seama cu exactitate la ce aveau să-mi folosească. Știam doar că mă făcuseră să tresar și, într-o clipă, mă eliberaseră, îmi dăduseră voie să respir un alt fel de aer, care exista numai pentru mine.

Ea ar vrea să mă vadă.

Povestirea pe care am scris-o și care conținea această frază n-avea să fie concepută decât ani mai târziu, după ce devenise deja prea puțin important să mă gândesc la cine îmi dăduse inițial ideea.

I-am mulțumit Alfridei și i-am spus că trebuia să plec. Ea s-a dus să-l cheme pe Bill să-și ia la revedere, dar s-a întors spunându-mi că adormise.

– O să-și dea palme când se trezește, spuse. I-a făcut plăcere să te cunoască.

Își scoase șorțul și mă conduse, coborând scara exterioară. De la capătul treptelor, o cărare de pietriș ducea, pe după casă, până la trotuar. Pietrișul ne scârțâia sub picioare, și Alfrida se împiedică în pantofii ei de casă cu talpă subțire.

– Ah! La naiba! spuse ea și se prinse de umărul meu. Ce face tatăl tău? întrebă.

– E bine.

– Lucrează prea mult.

– N-are încotro, am spus.

– Da, știu. Și mama ta?

– Cam la fel.

Ea se întoarse într-o parte, către vitrina magazinului.

– Cine or fi crezând ei c-o să cumpere vreodată porcăriile astea? Ia uită-te la găletușa aia de miere! Eu și tatăl tău ne luam prânzul la școală în găletuși din astea.

– Și eu la fel, am spus.

– Serios? făcu ea și mă strânse de umăr. Spune-le alor tăi că mă gândesc la ei, te rog, da?

Alfrida n-a venit la înmormântarea tatei. M-am întrebat dacă nu cumva din cauză că nu voia să dea ochii cu mine. Din câte știam, nu-și făcuse niciodată publice resentimentele față de mine; nimeni altcineva n-ar fi avut de unde să știe. Dar tata știuse. Când fusesem într-o vizită acasă și aflasem că Alfrida locuia nu departe de acolo – în casa bunicii, de fapt, pe care o moștenise în sfârșit –, îi sugerasem să mergem s-o vedem. Asta se întâmpla în agitația dintre cele două căsătorii ale mele, când eram într-o dispoziție expansivă, mă simțeam proaspăt eliberată și capabilă să iau legătura cu oricine.

Tata îmi spusese atunci:

– Știi că Alfrida a fost puțin supărată.

Îi spunea deci Alfrida. De când?

Nici nu-mi trecuse prin cap, la început, de ce putea fi Alfrida supărată. Tata trebuise să-mi aducă aminte de povestire, publicată cu câțiva ani în urmă, și eu fusesem surprinsă, ba chiar nerăbdătoare și puțin furioasă, la gândul că Alfrida obiectase la ceva care părea acum să aibă atât de puțin de-a face cu ea.

– Dar n-a fost deloc Alfrida, spusesem. Am schimbat totul, nici măcar nu mă gândeam la ea. A fost un personaj. Oricine își poate da seama.

Și totuși, povestirea vorbea încă, de fapt, despre lampa explodată, despre mama înfășurată în bandajele ei mortuare, despre copilul încăpățânat în fidelitatea lui, rămas orfan.

– Mda, spusese tata.

Îi făcea în general plăcere că devenisem scriitoare, dar avea anumite rezerve legate de ceea ce putea fi numit „caracterul“ meu. De faptul că îmi încheiasem prima căsătorie din motive personale – adică nerușinate – și de felul cum nu mă sfiam să mă justific – sau poate, așa cum ar fi spus el, să mă fofilez. Nu spunea însă asta – nu mai era treaba lui.

Îl întrebasem de unde știa că Alfrida avea asemenea sentimente.

– Mi-a scris, zisese el.

Îi scrisese, deși nu locuiau departe. Îmi păruse atunci într-adevăr rău că el trebuise să suporte consecințele a ceea ce putea fi considerat nechibzuința, poate chiar greșeala mea. De asemenea, că el și Alfrida păreau acum să fie în relații atât de formale. Mă întrebasem ce nu-mi spunea. Se simțise obligat să mă apere în fața Alfridei, așa cum trebuise să apere faptul că scriam în fața altora? Acum ar fi făcut-o, deși nu-i venea niciodată ușor. Poate că, apărându-se stângaci, spusese ceva aspru.

Din cauza mea, el trebuia acum să se confrunte cu niște dificultăți aparte.

De fiecare dată când mergeam acasă, simțeam pericolul. Pericolul de a-mi vedea viața cu alți ochi decât ai mei. De a o vedea ca pe un rotogol tot mai mare de cuvinte, un sul de sârmă ghimpată, complicat, buimăcitor, incomod – în comparație cu producția generoasă de mâncare, flori și haine tricotate din viața domestică a celorlalte femei.

Merita poate pentru mine să-mi asum riscurile, dar pentru altcineva?

Tata spusese că Alfrida locuia acum singură. Îl întrebasem ce se întâmplase cu Bill. Îmi răspunsese că asta nu era de competența lui. Dar avea impresia că fusese vorba la un moment dat de o operație de salvare.

– A lui Bill? Cum așa? De către cine?

– Păi, mi se pare că exista și o soție.

– L-am întâlnit o dată la Alfrida. Mi-a plăcut de el.

– Da, oamenii îl plăceau. Femeile.

N-am putut să nu mă gândesc că poate ruptura nu avusese nici o legătură cu mine. Mama mea vitregă îl atrăsese pe tata într-un alt fel de viață. Se duceau să joace popice și curling și luau în mod regulat câte o cafea și o gogoașă la Tim Horton’s. Ea fusese multă vreme văduvă înainte să se recăsătorească, și avea mulți prieteni din perioada aceea, care acum deveniră noii lui prieteni. Ceea ce se petrecuse cu el și Alfrida ar fi putut să fie pur și simplu una dintre schimbările, dintre epuizările treptate ale vechilor afecțiuni pe care le înțelegeam atât de bine în propria viață, dar care nu mă așteptam să se petreacă în viețile oamenilor mai în vârstă – îndeosebi, după cum aș fi spus, în viața

membrilor familiei mele.

Mama mea vitregă a murit doar cu puțin timp înaintea tatei. După căsătoria aceasta scurtă și fericită, amândoi au fost trimiși în cimitire separate și îngropați lângă primii lor parteneri, mai problematici. Încă înainte de asta, Alfrida se mutase înapoi în metropolă. Nu vânduse casa, plecase și o abandonase. Tata îmi scrisese atunci: „E un mod destul de caraghios de a proceda."

La înmormântarea tatei au fost o mulțime de oameni – o mulțime pe care nu-i cunoșteam. O femeie traversă peluza din cimitir ca să-mi vorbească. La început am crezut că era poate o prietenă a mamei mele vitrege. Apoi am văzut că avea doar câțiva ani în plus față de mine. Silueta îndesată, claia de bucle blonde-cenușii și sacoul cu imprimeu floral o făceau să arate mai bătrână.

– V-am recunoscut după descriere, mi-a spus ea. Alfrida se lăuda întotdeauna cu dumneavoastră.

– Alfrida n-a murit? am întrebat.

– A, nu, a spus femeia, și mi-a povestit că Alfrida era într-un azil, într-un orășel la nord de Toronto.

Am mutat-o acolo ca s-o pot supraveghea.

Acum era ușor de recunoscut – chiar și după voce – că făcea parte din generația mea, și am înțeles deodată că trebuia să fi fost un membru al celeilalte familii, una dintre surorile vitrege ale Alfridei, născută când Alfrida era aproape adultă.

Mi-a spus cum se numea, și bineînțeles că nu avea același nume de familie cu Alfrida – probabil se măritase. Iar eu nu mi-am putut aminti dacă Alfrida pomenise vreodată pe cineva din familia ei vitregă pe numele mic.

Am întrebat-o cum se simțea Alfrida, și femeia mi-a spus că vedea atât de prost, încât era practic oarbă. Și avea o problemă serioasă la rinichi, adică trebuia să se ducă de două ori pe săptămână la dializă.

– În afară de asta...? spuse ea, și râse.

M-am gândit că da, trebuie să fi fost o soră, pentru că mi s-a părut că aud ceva din Alfrida în râsul acela neliniștit și temerar.

– Deci nu prea ține la călătorii, continuă. Altfel aș fi adus-o. Primește încă ziarul de aici și i-l citesc uneori. În el am citit despre tatăl dumneavoastră.

M-am întrebat cu voce tare, impulsiv, dacă ar fi trebuit să-i fac o vizită la azil. Eram mânată de emoțiile înmormântării – toate sentimentele acelea calde, de ușurare și reconciliere, scoase la suprafață de moartea tatei la o vârstă decentă. Dar vizita ar fi fost greu de organizat. Eu și soțul meu – al doilea – petreceam numai două zile în orășel înainte să plecăm în Europa, într-o vacanță deja amânată.

– Nu știu dacă merită, spuse femeia. Are zile bune, dar are și zile rele. Nu se știe niciodată. Uneori mi se pare că o face special. De pildă, șade într-un loc toată ziua și, indiferent ce-i spune cineva, repetă după el. *Fit as a fiddle and ready for love*[21]. Asta spune toată ziua. *Fit as a fiddle and ready for love.* Te înnebunește. Dar în alte zile poate să răspundă perfect normal.

Din nou, vocea și râsul ei – de data asta, pe jumătate înăbușit – îmi amintiră de Alfrida, și i-am spus:

– Să știți că ne-am întâlnit cândva, îmi amintesc o dată când mama vitregă a Alfridei și tatăl ei au trecut pe la noi, sau poate era numai tatăl ei împreună cu o parte din copii...

– A, nu eram eu! spuse femeia. Aţi crezut că sunt sora Alfridei. O, Doamne! Probabil că îmi arăt vârsta.

M-am apucat să explic că n-o vedeam prea bine, şi era adevărat. Soarele după-amiezii de octombrie alunecase jos şi îmi bătea direct în ochi. Femeia stătea în lumină, aşa că era greu să-i disting trăsăturile sau expresia chipului.

Îşi scutură umerii cu un gest nervos şi autoritar şi spuse:

– Alfrida a fost mama mea bună.

Mama.

Apoi îmi relată, fără să se lungească prea mult, povestea pe care o spusese probabil deseori, pentru că relata un eveniment semnificativ în viaţa ei şi o aventură în care se avântase singură. Fusese adoptată de o familie din regiunea Ontario de Est, singura familie pe care ea o cunoscuse vreodată („şi i-am iubit din tot sufletul“), iar ea se căsătorise şi avusese propriii copii, care ajunseseră deja adulţi înainte ca ea să se simtă îndemnată să afle cine-i era mama bună. Nu fusese tocmai uşor, din cauza modului în care se înregistrau şi se păstrau înainte documentele şi a secretoşeniei („faptul că mă născuse a fost ţinut completamente secret“), dar cu câţiva ani în urmă o găsise pe Alfrida.

– Tocmai la timp, spuse. Vreau să spun că era timpul să apară cineva care să aibă grijă de ea. Aşa cum o fac eu acum.

– N-am ştiut niciodată, am spus.

– Nu. Pe vremurile acelea, bănuiesc că nu erau prea mulţi care ştiau. De altfel, eşti avertizat, la începutul căutărilor, că s-ar putea să provoci un şoc atunci când îţi faci apariţia. Pentru oamenii mai în vârstă poate fi o treabă foarte serioasă. Oricum. Nu cred că Alfrida a fost prea afectată. Mai demult poate că ar fi fost.

Femeia avea un aer cumva triumfător, lucru care nu era greu de înţeles. Când ai ceva de spus care va ului pe cineva, şi îl spui, şi rezultatul e cel aşteptat, ai probabil un moment de putere care te unge pe suflet. În cazul acesta fu atât de limpede, încât femeia simţi nevoia să-şi ceară scuze.

– Scuzaţi-mă că vorbesc numai despre mine şi n-am spus cât de rău îmi pare pentru tatăl dumneavoastră.

I-am mulţumit.

– Alfrida mi-a povestit odată că ea şi tatăl dumneavoastră veneau într-o zi de la şcoală acasă, erau în liceu. Nu puteau merge tot drumul împreună pentru că, ştiţi cum era, în zilele acelea, o fată şi un băiat ar fi fost luaţi în derâdere. Aşa că, dacă el termina primul, o aştepta pur şi simplu în locul unde drumul lor se despărţea de drumul principal, în afara oraşului, iar dacă ea ieşea prima, făcea la fel, îl aştepta. Şi într-o zi mergeau împreună şi au auzit toate clopotele începând să sune, şi ştiţi ce era? Era sfârşitul Primului Război Mondial.

I-am răspuns că auzisem şi eu povestea aceea.

– Doar că eu credeam că erau copii.

– Atunci cum puteau să vină acasă de la liceu, dacă erau abia copii?

Am spus că avusesem impresia că ieşiseră să se joace pe câmp.

– Aveau câinele tatei cu ei. Îl chema Mack.

– Poate aveau într-adevăr câinele. Poate le ieşise în întâmpinare. N-aş crede că Alfrida a încurcat lucrurile când mi-a povestit. Avea o memorie excelentă când venea vorba de tatăl dumneavoastră.

În clipa aceea am devenit conștientă de două lucruri. În primul rând, că tata se născuse în 1902, iar Alfrida era cam de-o seamă cu el. Era deci mult mai probabil că veneau acasă de la liceu decât că se jucau pe câmp. Ciudat că nu mă gândisem niciodată la asta! Poate spuseseră că erau pe câmp, adică veneau acasă peste câmp. Poate nu spuseseră niciodată că „se jucau“.

În al doilea rând, că sentimentul de căință și de prietenie, lipsa de pericol pe care le simțisem în femeia aceasta cu puțin timp înainte dispăruseră.

Am spus:

– Lucrurile se mai încurcă.

– Corect, spuse femeia. Oamenii mai încurcă lucrurile. Vreți să știți ce a spus Alfrida despre dumneavoastră?

Acum. Știam că vine.

– Ce?

– A spus că sunteți deșteaptă, dar nici pe departe așa de deșteaptă cum vă credeți.

M-am silit să nu-mi feresc privirea de la fața întunecată, așezată în lumină.

Deșteaptă, prea deșteaptă, nu îndeajuns de deșteaptă.

– Asta-i tot? am răspuns.

– A spus că sunteți o persoană foarte rece. Astea sunt cuvintele ei, nu ale mele. Eu n-am nimic cu dumneavoastră.

În duminica aceea, după masa de la Alfrida, mi-am propus să merg pe jos înapoi acasă. Dacă mergeam pe jos dus-întors, aș fi parcurs cam cincisprezece kilometri, ceea ce ar fi trebuit să contracareze efectele mesei pe care o mâncasem. Mă simțeam sătulă până în gât, nu doar de mâncare, ci de tot ceea ce văzusem și simțisem în apartamentul acela. Mobila de modă veche, înghesuită. Tăcerile lui Bill. Dragostea Alfridei, stătătoare ca o mocirlă, nepotrivită și fără speranță – din câte îmi putusem da seama – numai din motive de vârstă.

După ce am mers o vreme, senzația de greutate din stomac mi-a mai dispărut. Am jurat să nu mai mănânc nimic în următoarele douăzeci și patru de ore. Am mers spre nord și spre vest. Orașul nu era prea mare și avea forma unui dreptunghi destul de precis. Duminică după-amiaza abia dacă treceau mașini, poate doar pe străzile principale. Uneori traseul meu coincidea pentru câteva sute de metri cu al câte unui autobuz. Trecea atunci pe lângă mine aproape gol, cu doar doi-trei pasageri în el. Oameni pe care nu-i cunoșteam și care nu mă cunoșteau. Ce ușurare!

Mințisem, nu mă întâlneam cu nici o prietenă. Prietenele mele plecaseră majoritatea acasă, pe unde locuiau familiile lor. Logodnicul meu avea să se întoarcă abia a doua zi – în drum spre casă, venind de la Ottawa, își vizita părinții la Cobourg. Când ajungeam acasă, n-avea să fie nimeni în clădirea de apartamente – nimeni cu care să trebuiască să-mi dau silința să vorbesc sau pe care să-l ascult. N-aveam nimic de făcut.

Mergeam deja de mai bine de o oră când am văzut o drogherie deschisă. Am intrat și am băut o ceașcă de cafea. Era reîncălzită, neagră și amară, cu gust medicinal – exact ceea ce-mi trebuia. Mă simțeam deja ușurată, acum am început să mă simt fericită. Ce fericire să fii singur! Să vezi lumina după-amiezii fierbinți pe trotuarul de afară, ramurile unui copac de-abia înverzite, aruncând o umbră zgârcită. Să auzi din spatele magazinului sunetele meciului pe care bărbatul care mă servise îl asculta la radio. Nu m-am gândit la povestirea pe care aveam s-o scriu despre Alfrida – nu în particular –, ci

la munca pe care voiam s-o fac și care părea să fie mai curând o încercare de a prinde ceva din aer decât de a construi povești. Strigătele oamenilor ajungeau până la mine ca niște bătăi de inimă, pline de suferință. Ca niște valuri îndepărtate, tulburătoare, distante, spărgându-se într-un sunet aproape neomenesc de resemnare și de lamentație.

Asta era ceea ce-mi doream, acestea erau lucrurile cărora credeam că trebuie să le dau atenție, așa voiam să-mi trăiesc viața.

13 Personaj al unei serii de benzi desenate de succes, tânără orfană (n.tr.)

14 Lider american de sindicat și organizator al mișcărilor muncitorești din domeniul mineritului în SUA (1920–1960). A fost un personaj politic extrem de influent și de controversat. (n.tr.)

15 E vorba de regele Eduard al VII-lea (a domnit între 1901 și 1910), căsătorit cu Alexandra de Danemarca și cunoscut pentru legăturile sale amoroase ilegitime pe tot timpul căsătoriei. (n.tr.)

16 *Privește, înger, către casă*, roman al scriitorului american Thomas Wolfe (1900–1938); *Casa Buddenbrook*, primul roman al scriitorului german Thomas Mann (1875–1955) (n.tr.)

17 *Jocuri interzise*, film (1952) al regizorului francez René Clément; *Copiii paradisului*, film (1945) regizat de Marcel Carné (n.tr.)

18 Cunoscută firmă britanică de veselă și obiecte din ceramică (n.tr.)

19 *Moara de pe Floss*, roman al scriitoarei engleze George Eliot (1819–1880); *Chemarea străbunilor*, nuvelă de Jack London, scriitor american, apărută în 1903; *Închisoarea din Midlothian* (în original, *The Heart of Midlothian*), roman istoric scris de autorul englez Walter Scott (1771–1832) (n.tr.)

20 Actriță americană populară în anii 1940–1950 (n.tr.)

21 Titlul unui cântec american foarte popular în anii 1950 (n.tr.)

CONSOLAREA

După-amiază târziu, Nina jucase tenis pe terenul liceului. După ce Lewis își părăsise postul de la școală, ea boicotase terenul o vreme, dar asta se întâmplase cu aproape un an în urmă, iar prietena ei Margaret, tot o profesoară ieșită la pensie, a cărei plecare din liceu fusese obișnuită și ceremonioasă, spre deosebire de a lui Lewis, o convinsese să joace din nou.

– Mai bine ieși cât mai poți.

Margaret nu mai era în școală când începuseră necazurile lui Lewis și scrisese din Scoția o scrisoare în sprijinul lui. Dar ea era o persoană cu simpatii atât de largi, atât de deschisă și cu prieteni atât de diverși, încât tot ce se putea ca scrisoarea să nu fi atârnat prea greu. Să fie socotită doar o dovadă în plus a amabilității lui Margaret.

– Ce face Lewis? întrebă ea în timp ce Nina o ducea acasă cu mașina în după-amiaza aceea.

– Supraviețuiește.

Soarele coborâse deja aproape până la buza lacului. Unii copaci care nu-și scuturaseră încă frunzele păreau facle aurii în lumină, dar căldura văratică a după-amiezii dispăruse. Tufișurile din fața casei lui Margaret erau înfășate în pânză de sac ca niște mumii.

Această oră a zilei o ducea pe Nina cu gândul la plimbările pe care ea și Lewis le făceau cândva după școală, înainte de cină. Plimbări scurte, pentru că zilele se întunecau, în lungul drumeagurilor din afara orașului și pe rambleuri vechi de cale ferată. Dar presărate cu toate acele observații specifice, rostite sau nu cu voce tare, pe care ea le învățase sau le absorbise de la Lewis. Gândaci, larve, melci, soiuri de mușchi, stufărișul din canal și popenchii din iarbă, urmele de animale, arbuștii de călin dulce și merișor – un caleidoscop răsucit în fiecare zi puțin altfel. Și fiecare zi venind cu un pas mai aproape de iarnă – o tot mai mare frugalitate, o vestejire.

Casa în care locuiau Nina și Lewis fusese construită în anii 1840, aproape de trotuar, în stilul vremurilor acelora. Din sufragerie sau din camera de zi se auzeau nu numai pașii, ci și conversațiile de pe stradă. Nina se așteptase ca Lewis să audă ușa mașinii închizându-se.

Intră fluierând cum putu ea mai bine. Iată vine eroul cuceritor.

– Am câștigat! Am câștigat! Lewis?

Dar, în timp ce ea era plecată, Lewis murea. De fapt, își lua viața. Pe noptieră zăceau patru ambalaje de plastic, dublate cu foiță de aluminiu. Fiecare adăpostise două analgezice. Lângă ele erau alte două, neatinse, în care încă se vedeau capsulele albe bombate. Când avea să le ia în mână, mai târziu, Nina avea să descopere că unul din ele avea o urmă pe foiță, ca și cum Lewis ar fi început să o zgârie cu unghia, dar apoi ar fi renunțat, hotărând poate că luase destule sau căzând în clipa aceea în inconștiență.

Paharul lui cu apă era aproape gol. Nu vărsase deloc.

Vorbiseră despre asta. Căzuseră de acord asupra planului, dar considerându-l întotdeauna un lucru posibil – cert – în viitor. Nina presupusese mereu că ea avea să fie acolo, și că totul avea să primească un fel de consfințire ceremonială. Muzică. Pernele aranjate și un scaun tras aproape de pat, pentru ca ea să-i poată ține mâna. La două lucruri nu se gândise – la faptul că lui îi displăceau profund ceremoniile de orice fel și la povara pe care participarea la un asemenea act ar fi pus-o pe umerii ei. Întrebările care i-ar fi fost puse, părerile exprimate, pericolul în care s-ar fi aflat ca părtașă la așa ceva.

Procedând astfel, el îi lăsase cât mai puține lucruri de ascuns.

Nina căută un bilet. Ce credea că ar fi putut el să-i spună? De instrucțiuni nu avea nevoie. În mod sigur nu avea nevoie de vreo explicație, și cu atât mai puțin de scuze. Un bilet n-ar fi putut să-i comunice nimic pe care ea să nu-l știe deja. Chiar și la întrebarea „de ce atât de curând?“ putea să găsească singură răspuns. Vorbiseră – sau el îi vorbise – despre pragul neputinței, durerii sau dezgustului devenite intolerabile și despre cât era de important să recunoști acel prag, nu să-l treci pe nesimțite. Mai bine mai devreme decât mai târziu.

Dar i se părea la fel de imposibil ca el să nu mai aibă nimic să-i spună. Se uită întâi pe podea, crezând că el măturase poate hârtia de pe noptieră cu mâneca pijamalei, când pusese pentru ultima oară jos paharul cu apă. Sau poate că avusese grijă să nu se întâmple așa ceva, și ca atare ea se uită sub postamentul veiozei. Apoi în sertarul noptierei. Apoi sub papucii lui – și în interiorul lor. Luă în mână și scuturăcartea pe care o citea el în vremea din urmă, o carte de paleontologie despre ceea ce ea își amintea că se numește explozia din cambrian a formelor de viață multicelulară.

Nimic.

Începu să caute cu înfrigurare în așternuturi. Dădu la o parte pilota, apoi cearșaful. Și iată-l pe el, în pijamaua bleumarin pe care i-o cumpărase cu vreo două săptămâni în urmă. Se plânsese că-i era frig – el, căruia nu-i fusese niciodată frig în pat înainte – așa că ea se dusese și-i luase cea mai scumpă pijama din magazin. O cumpărase pe aceea pentru că mătasea era în același timp ușoară și călduroasă și pentru că toate celelalte pijamale pe care le văzuse – în dungi sau imprimate cu mesaje năstrușnice ori răutăcioase – îi sugeraseră imaginea unor bătrâni sau a unor soți tipici pentru benzile desenate, ființe resemnate, în papuci roși de casă. Pijamaua era aproape de culoarea cearșafurilor, așa că ea văzu doar puțin din el. Tălpile picioarelor, încheieturile, ceafa, capul. Zăcea pe o rână, cu spatele la ea. Preocupată încă de bilet, ea mișcă perna, i-o smuci de sub cap.

Nu. Nu.

Căzând de pe pernă pe saltea, capul produse un sunet anume, un sunet mai greu decât s-ar fi așteptat ea să audă. Și acesta, împreună cu întinderea pustie a cearșafului, păru să fie dovada finală că cerceta în zadar.

Pastilele îl adormiseră probabil, îi anulaseră pe nesimțite mecanismele interioare, așa că nu avea privirea fixă sau corpul contorsionat nefiresc. Gura îi era întredeschisă, dar uscată. Ultimele două luni îl schimbaseră mult – și abia acum ea își dădu seama cât de mult. Până atunci, cât timp stătea cu ochii deschiși, sau chiar când dormea, eforturile lui reușiseră să dea constant iluzia că stricăciunile erau doar temporare – că fața bărbatului de șaizeci și doi de ani, viguros, întotdeauna potențial agresiv, era în continuare acolo, sub crețurile pielii albăstrii, înșelând vigilența glacială a bolii. Nu conformația oaselor dăduse întotdeauna feței lui caracterul acela energic și plin de viață, ci ochii adânci, strălucitori, gura mobilă și ușurința expresiei, spectacolul acela veșnic schimbător de cute ale pielii care compuneau repertoriul lui – zeflemea, neîncredere, răbdare ironică, dezgust îndurerat. Repertoriul din sala de clasă – extins uneori și în afara ei.

Dar acum nu mai era nimic. Acum, după aproape două ore de la moarte (căci se apucase probabil de treabă imediat după ce plecase ea, nevrând să rișteze să nu încheie până la întoarcerea ei), acum era limpede că emacierea și destrămarea triumfaseră și că fața lui era descărnată. Ferecată parcă definitiv, distantă, îmbătrânită și infantilă – asemănătoare poate cu fața unui copil născut mort.

Boala avea trei variante de debut. Una viza mâinile și brațele. Degetele amorțeau și deveneau

nătânge, nu mai reușeau să apuce decât pieziș și apoi deloc. Sau picioarele puteau să cedeze primele, începând să se împiedice, refuzând în scurt timp să păşească pe trepte sau chiar peste margini de covor. Al treilea şi probabil cel mai rău soi de atac era lansat asupra gâtului şi a limbii. Înghiţitul devenea nesigur, temător, ameninţând cu înecarea, iar vorbirea se transforma într-un flux împiedicat, plin de cocoloaşe de silabe care nu se puteau rostogoli afară din gât. Întotdeauna erau afectaţi mai întâi muşchii voluntari, şi, la început, asta păruse într-adevăr un rău mai mic. Nici un fel de rateuri ale inimii sau creierului, nici un semnal transmis anapoda, nici o transmutaţie maliţioasă a personalităţii. Vederea, auzul, gustul, pipăitul şi, în primul rând, inteligenţa rămâneau viguroase şi active ca întotdeauna. Creierul continua să monitorizeze febril avariile periferice, centralizând defecţiunile şi momentele terminale. Nu era oare de preferat aşa?

Bineînţeles, spusese Lewis. Dar numai pentru şansa de a acţiona pe care ţi-o oferă.

La el, problemele începuseră cu muşchii de la picioare. Se înscrisese într-o grupă de exerciţii fizice pentru vârsta a treia (deşi îi displăcuse profund ideea), ca să vadă dacă putea să-i silească să revină la o funcţionare normală. Vreme de o săptămână sau două crezuse că reuşeşte. Dar apoi apăruseră senzaţia picioarelor de plumb, mersul târşâit şi împiedicat şi, la scurt timp după aceea, diagnosticul. De îndată ce-l aflaseră, el şi Nina stătuseră de vorbă despre ceea ce era de făcut când avea să vină vremea. La începutul verii, Lewis mergea deja în două cârje. Până la sfârşitul ei, nu mai mergea deloc. Dar mâinile îi erau încă în stare să întoarcă paginile unei cărţi şi să mânuiască, anevoie, e drept, furculiţa, lingura sau stiloul. Ninei i se părea că vorbeşte la fel ca înainte, deşi cei care-i vizitau nu-l înţelegeau întotdeauna. El hotărâse oricum că vizitele altora trebuiau să înceteze. Regimul alimentar i se schimbase, pentru a-i uşura înghiţirea, şi uneori erau zile întregi când nu avea nici o dificultate la mâncat.

Nina se interesase de un scaun cu rotile. El nu se împotrivise. Nu mai discutau despre ceea ce numiseră Marea Stingere. Ea se întrebase chiar dacă nu cumva intrau – sau el intra – într-o fază despre care ea citise, o schimbare care se producea uneori cu oamenii în toiul unei boli fatale. O anumită cantitate de optimism care se lupta să iasă la suprafaţă, nu pentru că era justificată, ci pentru că întreaga experienţă se transformase într-un fapt real, nu mai era o abstracţiune, pentru că strategiile de supravieţuire deveniseră permanente, şi nu mai erau o simplă sâcâială.

Sfârşitul nu a venit încă. Trăieşte clipa. *Carpe diem.*

Genul acesta de evoluţie părea atipic pentru Lewis. Nina nu l-ar fi crezut capabil nici de cea mai utilă autoiluzionare. Dar nu şi l-ar fi putut imagina nici învins de degradarea fizică. Iar acum, dacă se întâmplase ceva ce păruse atât de improbabil, nu s-ar fi putut să urmeze şi altele? Nu era oare posibil ca modificările care se petrecuseră cu alţi oameni să-l ajungă şi pe el? Speranţele ascunse, fuga de realitate, înţelegerile furişe?

Nu.

Nina luă cartea de telefon de lângă pat şi căută „pompe funebre“, o sintagmă pe care bineînţeles nu o găsi. „Servicii funerare.“ Exasperarea pe care o simţi descoperind asta fu asemănătoare cu aceea pe care o împărţea de obicei cu Lewis. Pompe funebre, ce Dumnezeu, ce e greşit în „pompe funebre“? Se întoarse către el şi văzu cum îl lăsase, dezvelit, complet neajutorat. Înainte să apeleze numărul, îl acoperi la loc cu cearşaful şi pilota.

O voce de bărbat tânăr o întrebă dacă medicul era acolo – sau plecase deja?

– N-a fost nevoie de medic. Când am ajuns acasă l-am găsit mort.

– Când s-a întâmplat asta?

– Nu știu... acum douăzeci de minute.

– L-ați găsit decedat? Deci... cum se numește medicul dumneavoastră? Îl sun și vi-l trimit.

În discuțiile lor foarte aplicate despre sinucidere, Nina și Lewis nu discutaseră niciodată, își aminti ea, dacă gestul lui avea să fie ținut secret sau făcut public. Nina era sigură că, într-un fel, Lewis ar fi vrut să se afle. Să se știe că aceasta fusese ideea lui despre cum se putea face față în mod onorabil și echilibrat situației în care ajunsese independent de voința lui. Dar, într-un alt fel, s-ar fi putut ca el să nu se împace cu o asemenea dezvăluire. Lewis n-ar fi vrut ca cineva să creadă că gestul lui fusese provocat de pierderea slujbei, de eșecul în bătălia pe care o dăduse la școală. Că depusese armele din pricina înfrângerii de acolo – asta l-ar fi înfuriat la culme.

Nina înșfăcă blisterele de pe noptieră – și pe cele încă pline, și pe cele goale –, le aruncă în toaletă și trase apa.

Angajații de la pompe funebre erau niște tineri localnici, spătoși, foști elevi ai lui Lewis, puțin mai fâstâciți decât voiau s-o arate. Pe medic, tânăr și el, Nina nu-l cunoștea. Se dovedi că doctorul lui Lewis plecase în vacanță în Grecia.

– O binecuvântare, așadar, spuse el după ce află despre ce era vorba.

Nina fu surprinsă să-l audă recunoscând atât de deschis lucrul acesta și se gândi că, dacă l-ar fi putut auzi, Lewis ar fi adulmecat poate aici izul dezagreabil al convingerilor religioase. Ceea ce medicul spuse după aceea fu însă mai puțin surprinzător.

– Vreți să stați de vorbă cu cineva? Avem oameni care... știți ce vreau să spun... ar putea să vă ajute să vă limpeziți starea de spirit.

– Nu, nu. Mulțumesc, sunt bine.

– Locuiți aici de multă vreme? Aveți prieteni la care puteți apela?

– A, da. Desigur.

– O să sunați pe cineva acum?

– Da, spuse Nina.

Minția. De îndată ce doctorul, cioclii și Lewis părăsiră casa – Lewis purtat ca o mobilă, înfășurat în pânză, ca să nu fie lovit –, ea simți că trebuie să-și reia căutarea. I se părea acum că fusese o prostie să se rezume la împrejurimile patului. Se trezi scotocindu-și buzunarele halatului, care-i atârna pe ușa de la dormitor. Ar fi fost un loc foarte bun, pentru că ea și-l punea în fiecare dimineață grăbindu-se să fiarbă cafeaua și pentru că întotdeauna cotrobăia prin buzunare după un Kleenex sau un ruj. Atâta că, pentru asta, el ar fi trebuit să se ridice din pat și să traverseze camera – el, care de câteva săptămâni nu mai era în stare să facă un pas fără ea.

Dar de ce era neapărat ca biletul să fi fost compus și pus bine ieri? N-ar fi fost logic să fie scris și ascuns cu săptămâni în urmă, mai ales pentru că el nu știa cât de rapid i se va deteriora scrisul? Și, dacă așa stăteau lucrurile, biletul putea fi oriunde. În sertarele biroului ei – acolo unde răscolea acum; sau sub sticla de șampanie, pe care ea o cumpărase ca s-o bea amândoi de ziua lui și o pusese pe comodă, ca să-i amintească de data aceasta cu două săptămâni înainte; sau între paginile oricăreia dintre cărțile pe care ea le deschisese în ultimele zile. El o întrebase de fapt, cu puțin timp în urmă: „Ce mai citești de una singură?“. Voia să spună, pe lângă cartea pe care i-o citea lui – *Frederic cel Mare* de Nancy Mitford. Pentru Lewis, ea prefera cărți interesante de istorie – el n-ar fi acceptat

literatură – și cărțile de biologie i le lăsase să le răsfoiască singur. Atunci îi răspunsese: „Niște povestiri japoneze“ și îi arătase coperta. Acum aruncă deoparte alte cărți ca s-o găsească pe aceea, o apucă de cotor și-i scutură paginile. Fiecare carte pe care o scosese avu apoi parte de același tratament. Pernele de pe fotoliul unde stătea de obicei să citească fură aruncate la podea, ca ea să poată vedea ce era în spatele lor. Până la urmă, și pernele de pe canapea avură aceeași soartă. Răsturnă boabele de cafea din recipientul lor metalic, pentru cazul când el (într-un acces năstrușnic?) ar fi ascuns vreun răvaș de rămas-bun înăuntru.

Nu-și dorise pe nimeni alături de ea, pe nimeni care să fie martor la căutarea aceasta – deși o făcuse cu toate luminile aprinse și cu perdelele trase. Pe nimeni care să-i aducă aminte că trebuia să se stăpânească. Se întunecase deja de ceva vreme când își dădu seama că ar fi fost cazul să mănânce ceva. Ar fi putut s-o sune pe Margaret. Dar nu făcu nimic. Se sculă să tragă perdelele, însă, în loc de asta, stinse luminile.

Nina avea puțin peste un metru nouăzeci. Din adolescență, profesorii de sport, consilierii școlari, prietenele îngrijorate ale mamei sale o îndemnaseră să se dezbare de obiceiul de a sta cocoșată. Ea își dăduse toată silința, dar, când se uita la fotografiile ei, era chiar și acum îngrozită să vadă cât de pliabilă se străduise să devină – umerii adunați în față, capul înclinat pe o parte, o atitudine generală de însoțitoare amabilă. În tinerețe se obișnuise cu întâlnirile aranjate de alții, cu prietenele care îi făceau cunoștință cu bărbați înalți. Nimic altceva părea să nu mai conteze la un bărbat – atâta vreme cât avea peste un metru nouăzeci, trebuia neapărat împerecheat cu Nina. Destul de des, ea se simțea iritată de situație – la urma urmei, un bărbat înalt putea să aleagă, în timp ce Nina, tot gârbovită și zâmbitoare, se trezea potopită de rușine.

Cel puțin, părinții ei se purtau ca și cum ceea ce făcea o privea în exclusivitate. Erau amândoi medici și locuiau într-un oraș din Michigan. Nina stătu cu ei după ce absolvi facultatea, predând latină la liceul local. În vacanțe călătorea în Europa cu prietenele de facultate care nu fuseseră încă alese drept neveste sau neveste de-a doua și care probabil nici n-aveau să fie. În timp ce hoinăreau prin munții Cairngorm[22], ea și trupa ei se împrieteniseră cu un grup de hippy temporari, australieni și neozeelandezi, al căror conducător părea să fie Lewis. El era cu câțiva ani mai în vârstă decât restul, nu atât un hippy, cât un hoinar înrăit și cel pe care toată lumea îl chema de fiecare dată când apăreau dispute și dificultăți. Nu era teribil de înalt – avea cu aproape zece centimetri mai puțin ca Nina –, dar se atașă de ea și o convinse să-și schimbe itinerariul și să vină cu el, și el însuși își lăsă fericit trupa să se descurce singură.

Se dovedi că era sătul de hoinăreală și că avea o diplomă perfect acceptabilă în biologie și un atestat de profesor obținut în Noua Zeelandă. Nina îi povesti despre micul oraș de pe coasta estică a lacului Huron din Canada, unde, în copilărie, fusese în vizită la niște rude. Descrise copacii înalți ce străjuiau străzile, casele vechi și simple, apusurile deasupra lacului – un loc ideal pentru o viață împreună, unde, datorită apartenenței țării la Comunitatea Britanică, lui Lewis i-ar fi fost poate mai ușor să-și găsească o slujbă. Și, într-adevăr, căpătară amândoi slujbe la liceu – deși Nina renunță la profesorat câțiva ani mai târziu, când latina încetă să se mai predea. Ar fi putut să ia cursuri de perfecționare, să învețe să predea altceva, dar ea fu, în secret, foarte bucuroasă că nu mai trebuia să lucreze în același loc și în aceeași breaslă cu Lewis. Forța personalității lui, stilul lui provocator de predare îi aduceau nu doar prieteni, ci și dușmani, și ea se simți ușurată să nu se mai afle în miezul

tuturor problemelor.

Amânaseră destul de mult să aibă un copil. Nina suspecta că erau amândoi puţin prea orgolioşi – nu le plăcea ideea de a-şi asuma identitatea uşor comică şi împuţinată de mamă sau tată. Amândoi – dar Lewis în particular – erau admiraţi de elevi pentru cât de mult se deosebeau de adulţii cu care tinerii aveau de a face acasă. Erau mai energici mental şi fizic, mai complecşi, mai însufleţiţi şi mai capabili de a vedea binele din viaţă. Ea se înscrisese într-un cor. Dădeau multe recitaluri în biserici, şi aşa află ea cât de profund îi displăceau lui Lewis asemenea locuri. Ea replica de obicei că deseori nu aveau unde să cânte în altă parte şi că asta nu însemna că muzica era religioasă (deşi argumentul ţinea mai puţin în clipa când interpretau *Mesia*[23]). Îl numea pe el demodat şi afirma că religiile nu mai puteau provoca prea multe daune în ziua de azi. Aşa începuse la un moment dat o ceartă mare între ei. Trebuiseră să se repeadă şi să închidă ferestrele, pentru ca vocile lor ridicate să nu răbufnească afară pe trotuar în serile calde de vară.

Certurile acestea erau uluitoare, căci dezvăluiau nu doar cât de mult conta pentru el să nu fie prins pe picior greşit, ci şi că ea însăşi era la fel de incapabilă de a abandona o disensiune care se transforma într-o adevărată vrajbă. Nici unul dintre ei nu ceda, agăţat cu îndârjire de propriile principii.

Nu poţi accepta că oamenii sunt diferiţi, de ce lucrul ăsta e atât de important?

Dacă nici lucrul ăsta nu e important, atunci nu există nimic important pe lume.

Aerul părea să se învârtoşeze de duşmănie. Şi totul din cauza unei probleme fără soluţie. Merseră la culcare fără să schimbe o vorbă, se despărţiră tot fără o vorbă a doua zi dimineaţă şi în timpul zilei fură copleşiţi de frică – ea, că el ar putea să nu mai vină acasă niciodată, el, că, atunci când se va întoarce, n-o va mai găsi. Avură însă noroc. Se întâlniră după-amiază târziu, palizi de remuşcare, tremurând de dragoste, ca şi cum ar fi scăpat în ultima clipă de un cutremur şi acum se plimbau printre dărâmături cu sufletul dezgolit.

Nu fu însă ultima oară. Nina, crescută într-un spirit împăciuitor, se întrebă dacă aşa arăta o viaţă normală. Nu putea discuta asta cu el – împăcările lor erau dominate de un sentiment de recunoştinţă, prea afectuoase şi ridicole. El o numea „Scumpa lui Nina-Haina“, iar ea îi spunea „Lewis Vreme Bună“[24].

Cu câţiva ani înainte, pe marginea drumurilor începuse să apară un nou tip de panouri. Multă vreme stătuseră cele care îndemnau la convertire sau cele menite să descurajeze avorturile, cu o inimă mare roz şi alături linia bătăilor cardiace întrerupte. Acum începuseră să apară texte din Facere:

La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul.

Şi a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!“. Şi a fost lumină.

Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; a făcut bărbat şi femeie.

*

De obicei, alături de cuvinte era pictat un curcubeu, un trandafir sau vreun alt simbol al minunăţiei paradisului.

– Ce sens au toate astea? întrebă Nina. E oricum o schimbare. De la „Dumnezeu aşa a iubit lumea“.

– E creaţionism, spuse Lewis.

– Asta am înţeles. Dar vreau să spun, de ce apare pe panouri peste tot?

Lewis spuse că apăruse un curent care milita ferm pentru întărirea credinței în sensul literal al genezei.

– Adam și Eva. Vechile tâmpenii.

El nu părea prea tulburat de asta – nu mai mult decât ar fi putut fi de scena nașterii instalată în fiecare an de Crăciun nu în fața vreunei biserici, ci pe peluza dinaintea clădirii primăriei. Proprietatea bisericii era una, spunea el, a orașului, alta. Educația de quaker a Ninei nu pusese mare accent pe Adam și Eva, așa că, atunci când ajunse acasă, ea scoase Biblia regelui Iacob și citi toată povestea de la un cap la altul. Fu încântată de desfășurarea maiestuoasă a primelor șase zile – despărțirea apelor, facerea soarelui și a lunii, apariția târâtoarelor pe pământ și a păsărilor în aer și așa mai departe.

– E foarte frumoasă, spuse ea. E poezie de cea mai bună calitate. Oamenii ar trebui s-o citească.

El spuse că nu era nici mai bună, nici mai rea decât oricare din sumedenia de mituri ale creației răspândite prin toate colțurile lumii și că era sătul până peste cap să audă cât e de frumoasă și că e poezie pură.

– Praf în ochi, spuse el. Îi doare pe ei exact în cot de poezie.

Nina râse.

– Colțurile lumii, spuse ea. Ce fel de vorbe sunt asta din gura unui om de știință? Pun pariu că le-ai luat din Biblie.

Când și când ea îndrăznea să-l tachineze pe tema asta. Dar trebuia să aibă grijă să nu meargă prea departe. Trebuia să fie atentă la momentul în care totul devenea pentru el o amenințare mortală, o insultă dezonorantă.

Din când în când, Nina găsea câte o broșură în cutia poștală. N-o citea de la un cap la altul, și o vreme crezu că toată lumea primește așa ceva, pe lângă veșnicele pliante despre vacanțe tropicale cu preț redus și alte chilipiruri vulgare. Apoi află că Lewis primea aceleași pliante la școală – „propagandă creaționistă“, cum îi spunea el –, lăsate special pe biroul lui sau îndesate în micul lui dulăpior din cancelarie.

– Copiii au acces la biroul meu, dar cine naiba îmi umple cutia poștală? îl întrebă el pe director.

Directorul spuse că nu-și putea da seama, că și el primea așa ceva. Lewis pomeni numele a doi profesori din personalul școlii, un cuplu de cripto-creștini, după expresia lui, și directorul adăugă că nu merita să se enerveze pentru atâta lucru, putea oricând să arunce hârtiile alea.

În clasă i se puneau întrebări. Bineînțeles, i se puseseră întotdeauna. Era inevitabil, spunea Lewis. Vreo fătucă grețoasă care făcea pe sfânta sau vreun deștept care încerca să răstoarne carul teoriei evoluționiste. Lewis avea metodele lui verificate de a gestiona asemenea situații. Le spunea celor care-l întrerupeau că, dacă voiau versiunea religioasă a istoriei lumii, n-aveau decât să meargă la Școala Creștină Separată din orașul vecin, unde ar fi fost primiți cu brațele deschise. Când întrebările deveniră mai frecvente, adăugă că existau autobuze care mergeau acolo și că erau liberi să-și strângă cărțile și caietele și să plece chiar în clipa aceea dacă la asta le stătea gândul.

– Și mai duceți-vă... încheie el.

Ulterior se iscară discuții – dacă Lewis spusese cu adevărat „dracului“ sau doar lăsase cuvântul să atârne în aer. Dar, chiar și dacă nu l-ar fi rostit, în mod sigur jignise, pentru că toată lumea știa cum putea fi încheiată propoziția.

Elevii încercau să schimbe macazul în vremea din urmă.

– Nu vrem neapărat o interpretare religioasă, domnule. Ne întrebam doar de ce nu-i acordați o importanţă egală.

Lewis se lăsase târât în discuția aceasta în contradictoriu.

– Pentru că sunt aici ca să vă învăţ ştiinţă, nu religie.

Asta spusese el că spusese. Dar erau și din cei care îi reproduceau cuvintele astfel: „Pentru că nu sunt aici ca să vă învăţ tâmpenii“. Și, într-adevăr, într-adevăr, spunea el, după a patra sau a cincea întrerupere, după ce i se punea aceeași întrebare în formulări ușor diferite („Credeți că ne strică să aflăm și cealaltă versiune a lucrurilor? Dacă suntem învățați ateismul, nu e ca și cum ni s-ar preda tot un fel de religie?“), cuvântul ar fi putut să-i scape, și, provocat fiind, el nu-și ceruse scuze că-l folosise.

– Întâmplător, eu sunt șeful în clasa asta și eu decid ce vi se predă.

– Credeam că Dumnezeu e șeful, domnule.

Câțiva fură daţi afară din clasă. Sosiră părinții, să discute cu directorul. Sau poate avuseseră de gând să discute cu Lewis, dar directorul avu grijă ca asta să nu se întâmple. Lewis află de întrevederile acelea abia ulterior, din comentarii făcute mai mult sau mai puţin în glumă în cancelarie.

– Nu-ți face probleme, spuse directorul. Se numea Paul Gibbings și era cu câțiva ani mai tânăr decât Lewis. Au pur și simplu nevoie să-i asculte cineva. Trebuie să-i înveselim nițel.

– I-aș fi înveselit eu, spuse Lewis.

– Mda. Nu cred că la veselia asta mă gândeam.

– Ar fi cazul să punem un semn: „Interzis accesul cu animale și cu părinți“.

– Cam așa ceva, spuse Paul Gibbings, oftând amiabil. Dar bănuiesc că au și ei drepturile lor.

În ziarul local începură să apară scrisori. Una la fiecare două săptămâni, semnată „Un părinte îngrijorat“, sau „Un contribuabil creștin“, sau „Încotro?“. Erau bine scrise, clar structurate, cu argumente competente, ca și cum ar fi fost toate opera aceleiași mâini, împuternicită de alții. Subliniau faptul că nu toți părinții își pot permite taxele școlilor creștine private, dar că toți plăteau taxe către stat. Meritau așadar ca fiii și fiicele lor să fie educați în școlile publice într-un fel care să nu le jignească sau să nu le atace în mod deliberat credinţele religioase. Într-un limbaj științific, unele dintre ele explicau că ceea ce se știe a fost greșit interpretat și că descoperirile care păreau să susțină teoria evoluționistă confirmau de fapt versiunea biblică. Urmau excerpte din texte biblice care preziceau falsele învățături din ziua de azi și felul cum ele încurajau abandonarea tuturor regulilor de viață decentă.

În timp, tonul se schimbă; începu să clocotească de mânie. Guvernul și clasele de copii erau conduse de agenții Antihristului. Ghearele lui Satan se întindeau către sufletele copiilor, care erau de fapt siliți să repete, la lucrări, doctrinele damnării.

– Care este diferența dintre Satan și Antihrist, presupunând că există? întrebă Nina. Quakerii erau foarte neglijenți în privința asta.

Lewis zise că asta-i mai lipsea, ca ea să ia totul în glumă.

– Scuze, spuse ea grav. Cine crezi că scrie toate astea? Vreun pastor?

El spuse că nu, probabil lucrurile fuseseră mai bine organizate. O campanie atent orchestrată de undeva de la un centru, care furniza scrisorile, trimise apoi de la adrese locale. Se îndoia că impulsul inițial venise din clasa lui. Era un plan mai general, îndreptat împotriva școlilor, probabil în regiunile

unde existau şanse mari ca opinia publică să aprobe protestele.

– Deci, nu e o chestiune personală?

– Asta nu e o consolare.

– Nu e? Eu aş fi zis că e.

Cineva scrise „Focul Gheenei“ pe maşina lui Lewis. Nu cu vopsea din spray – doar cu degetul, în praf.

Orele lui de la clasa terminală începură să fie boicotate de o minoritate de elevi, care se aşezau pe podea alături de uşă, înarmaţi cu bilete de la părinţii lor. Când Lewis începea să predea, ei începeau să cânte:

Tot ce-i bun şi frumos pe lume,
Toate fiinţele mari şi mici,
Toate gândurile noastre înţelepte
Pe toate le-a făcut Domnul Dumnezeu.[25]

Directorul invocă o regulă care interzicea elevilor să stea pe jos în şcoală, dar nu le ceru să intre înapoi în clasă. Trebuiră să se ducă într-o magazie de lângă sala de sport, unde continuară să cânte. Aveau şi alte imnuri pregătite. Vocile li se amestecau deoncertant cu instrucţiunile răguşite date de profesorul de sport şi cu duduitul tălpilor pe podeaua sălii.

Într-o luni dimineaţă, pe biroul directorului apăru o petiţie, şi, în acelaşi timp, un exemplar fu livrat redacţiei ziarului local. Fuseseră strânse semnături nu numai de la părinţii copiilor implicaţi, ci şi de la membrii diverselor congregaţii religioase din oraş. Majoritatea aparţineau enoriaşilor unor biserici fundamentaliste, dar erau câteva şi de la uniţi, anglicani şi prezbiterieni.

În petiţie nu era vorba de nici un foc al Gheenei, de nici un Satan sau Antihrist. Nu se cerea decât ca versiunea biblică a originilor să fie tratată la egalitate cu celelalte, să fie luată în considerare, în mod respectuos, ca o posibilitate.

„Noi, subsemnaţii, credem că Dumnezeu a fost dat la o parte prea multă vreme.“

– Aiurea! spuse Lewis. Ei nu cred în egalitate. Nu sunt decât nişte absolutişti. Nişte fascişti.

Paul Gibbings venise să le facă o vizită acasă Ninei şi lui Lewis. Nu voia să discute problema într-un loc unde puteau fi spionaţi. (Una dintre secretare era membră a Capelei Biblice.)

– M-au adus la limita răbdării, afurisiţii! spuse el.

– Dă-mă afară! replică Lewis. Angajează pe unul din creaţioniştii ăia amărâţi.

„Nemernicului ăstuia îi place ce se întâmplă“, îşi zise Paul. Dar se stăpâni. Zilele astea nu prea părea să facă altceva decât să se stăpânească.

– N-am venit aici ca să discutăm despre asta. Sunt o grămadă de oameni care o să fie de părere că tipii ăştia sunt pur şi simplu rezonabili. Inclusiv oameni din consiliul de administraţie.

– Foarte bine, fă-i fericiţi! Dă-mă afară! Întoarce-te la Adam şi Eva!

Nina le aduse cafea. Paul îi mulţumi şi încercă să-i surprindă privirea, ca să vadă de partea cui era. Dar fără succes.

– Da, sigur, spuse. N-aş putea nici dac-aş vrea. Şi nu vreau. Sindicatul mi-ar urmări orice mişcare. Ne-am trezi cu scandaluri în toată regiunea, s-ar putea ajunge la greve... Trebuie să ne gândim la copii.

Ai fi zis că asta trebuia să-l atingă pe Lewis – gândul la copii. Dar el o ţinea pe-a lui, ca de obicei.

– Întoarce-te la Adam şi Eva! Cu sau fără frunzele de smochin.

– Vreau doar să te rog să compui o scurtă declaraţie în care să spui că asta e o interpretare diferită a istoriei şi că unii cred într-un lucru, iar alţii, în altul. Concentrează povestea facerii în cincisprezece-douăzeci de minute şi citeşte-o tare. Dar fă-o cu respect. Îţi dai seama care-i problema, nu? Oamenii se simt dispreţuiţi. Şi chestia asta nu le place.

Lewis rămase tăcut un timp, suficient ca să nască speranţe – în Paul şi poate şi în Nina, cine-ar fi putut spune? –, dar această lungă pauză se dovedi doar o tactică menită să sublinieze abjecţia unei asemenea sugestii.

– Deci? întrebă Paul prudent.

– Sunt gata să citesc toată cartea Facerii cu voce tare, dacă vrei, dar apoi am s-o proclam un talmeş-balmeş de fanfaronadă tribală şi de noţiuni teologice împrumutate în principal de la alte culturi, mai dezvoltate...

– Mituri, spuse Nina. Un mit, la urma urmei, nu e un neadevăr, e doar...

Paul crezu că n-avea rost să-i dea prea mare atenţie. Lewis nu-i dădea.

Lewis scrise o scrisoare la ziar. Prima jumătate era temperată şi erudită, descria mişcarea continentelor, formarea şi dispariţia mărilor, începuturile dificile ale vieţii. Microbi străvechi, oceane fără peşti şi ceruri fără păsări. Înflorire şi distrugere, regatul amfibienilor, al reptilelor, al dinozaurilor; schimbările de climă, primele mamifere mici şi şleampăte. Încercare şi eroare, apariţia târzie şi deloc promiţătoare a primatelor, umanoizii ridicându-se pe picioarele din spate şi izbutind să stăpânească focul, ascuţind pietre, marcându-şi teritoriul şi, în fine, într-o goană recentă, construind bărci, piramide şi bombe, dând naştere limbilor şi zeităţilor şi ucigându-se unul pe altul. Certându-se pentru că nu se puteau învoi dacă zeul lor suprem se numea Iehova sau Krişna (aici limbajul devenea colorat) sau dacă aveau voie să mănânce carne de porc, îngenunchind şi urlându-şi rugăciunile către un Moşneag excentric din ceruri, care era foarte interesat de cine câştiga războaiele şi meciurile de fotbal. În fine, în mod uimitor, reuşind să înţeleagă câteva lucruri, începând să se cunoască puţin pe ei înşişi şi universul în care se treziseră că-şi duc veacul, apoi hotărând că le-ar fi mai bine dacă ar da pe apa sâmbetei toată cunoaşterea aceasta obţinută cu greu, l-ar aduce înapoi pe Uncheaşul cel excentric şi ar sili pe toată lumea să îngenuncheze din nou, ca să asculte iar predici şi să creadă în toate balivernele de dinainte, şi, dacă-i pe-aşa, de ce să nu ne întoarcem la pământul plat din mijlocul Universului?

„Al dumneavoastră, Lewis Spiers.“

Redactorul ziarului era străin de oraş şi absolvise recent Facultatea de Jurnalism. Fu fericit să facă valuri şi continuă să tipărească răspunsuri („Dumnezeu nu poate fi luat în râs“, cu semnăturile tuturor enoriaşilor bisericii Capela Biblică, „Un autor care vulgarizează“, de la pastorul tolerant, dar îndurerat al Bisericii Unite, care se simţise insultat de cuvintele „baliverne“ şi „Moşneag excentric“, până când patronul ziarului anunţă că un asemenea tărăboi era demodat, nepotrivit pentru ziar şi-i descuraja pe cei care-şi publicau reclamele în el. „Pune-i capăt“, spuse el.

Lewis scrise o altă scrisoare, de data asta de demisie. Aceasta îi fu acceptată cu regret, afirmă Paul Gibbings – tot în ziar –, pe motive de sănătate.

Lucru adevărat, deşi boala nu era un motiv pe care Lewis însuşi ar fi vrut să-l trâmbiţeze. De câteva săptămâni simţea o slăbiciune în picioare. Exact în clipele când trebuia să se ridice în faţa

clasei și să păşească hotărât înainte şi înapoi prin faţa elevilor, se simţise tremurând, tânjind să se aşeze. Nu cedase niciodată, dar uneori trebuise să se apuce de spătarul propriului scaun, cu un gest oarecum emfatic. Şi din când în când îşi dădea seama că n-ar fi ştiut să spună unde-i erau tălpile. Dacă ar fi existat covor pe jos, s-ar fi putut împiedica de cea mai măruntă cută, şi chiar şi în sălile de clasă, unde nu erau covoare, o bucată de cretă căzută pe jos sau un creion ar fi însemnat un dezastru.

Suferinţa aceasta îl înfuria. O considera psihosomatică. Nu se lăsase niciodată pradă nervilor în faţa nici unei clase, a nici unui grup. Când i se puse diagnosticul corect, în cabinetul neurologului, ceea ce simţi mai întâi – aşa îi spuse Ninei – fu o ridicolă uşurare.

– Mi-era teamă că sunt nevrotic, spuse el, şi amândoi începură să râdă. Mi-era teamă că sunt nevrotic, dar nu am decât scleroză amiotrofică laterală.

Şi râseră din nou, împiedicându-se pe coridorul tăcut, acoperit cu un covor de pluş, şi intrară în lift unde fură priviţi lung şi cu consternare – căci râsul era ultimul lucru pe care te-ai fi aşteptat să-l auzi aici.

Biroul de pompe funebre LakeShore[26] era o clădire nouă, lungă, din cărămidă aurie – atât de nouă, încât câmpul din jurul ei nu fusese încă transformat în peluze şi peisaj. Dacă n-ar fi fost indicatorul, ai fi zis că era o clinică medicală sau sediul vreunei instituţii de stat. Denumirea nu trimitea la vreun amplasament pe marginea lacului, ci încorpora discret numele de familie al agentului de pompe funebre – Bruce Shore. Unii considerau gestul lipsit de gust. Pe vremea când afacerile se desfăşurau într-una dintre marile case victoriene din oraş şi fuseseră conduse de tatăl lui Bruce, firma era pur şi simplu biroul de pompe funebre Shore. Şi adăpostea de fapt un cămin, cu mai multe camere la etajele unu şi doi, pentru Ed şi Kitty Shore şi pentru cei cinci copii ai lor.

Nimeni nu locuia în această clădire nouă, dar şi aici exista un dormitor cu chicinetă şi duş. Asta pentru cazul când Bruce Shore ar fi găsit mai comod să rămână peste noapte acolo decât să străbată cu maşina cei douăzeci şi cinci de kilometri până la ferma unde el şi soţia lui creşteau cai.

Noaptea trecută exact asta se întâmplase din cauza accidentului de la nord de oraş. O maşină plină cu adolescenţi se lovise de piciorul unui pod. Asemenea lucruri – un şofer cu permisul abia luat sau chiar fără şi toată lumea din automobil beată şi dezlănţuită – se petreceau de obicei primăvara, în perioada ceremoniilor de absolvire, sau în entuziasmul primelor două săptămâni de şcoală, în septembrie. Acum era o perioadă când mai degrabă te aşteptai la gesturi fatale din partea celor proaspăt veniţi în oraş – surori medicale sosite în anul anterior din Filipine –, surprinşi de prima zăpadă, cu totul neobişnuită pentru ei.

Şi totuşi, într-o noapte foarte frumoasă, şi pe drum uscat, victimele fuseseră doi adolescenţi de şaptesprezece ani, localnici. Exact înainte de asta, venise vestea despre Lewis Spiers. Bruce avusese treabă până peste cap – pregătirea celor doi tineri, pe care trebuia să-i facă să arate cât de cât decent, durase până noaptea târziu. Îşi sunase tatăl. Ed şi Kitty, care îşi petreceau încă verile în casa din oraş, nu plecaseră în Florida, şi Ed venise să se ocupe de Lewis.

Bruce ieşise să alerge puţin, ca să se învioreze. Nu apucase să ia nici măcar micul dejun şi era încă în costumul de trening când o văzu pe doamna Spiers parcându-şi în faţă vechea ei Honda Accord. Se repezi în anticameră să descuie uşa.

Ea era o femeie înaltă şi slabă, cu părul cărunt, dar cu o iuţeală tinerească în mişcări. Nu părea prea afectată în dimineaţa aceasta, deşi el observă că nu se sinchisise să-şi pună pardesiul.

– Scuze, scuze! spuse Bruce. Tocmai m-am întors de la o scurtă alergare. Mă tem că Shirley nu-i aici. Ne pare tare rău de pierderea pe care aţi suferit-o.

– Da, spuse ea.

– Domnul Spiers mi-a fost profesor de ştiinţe în clasele a unsprezecea şi a douăsprezecea, şi n-am să-l uit niciodată. Vreţi să luaţi loc puţin? Ştiu că probabil eraţi întru câtva pregătită pentru asta, dar e o experienţă pentru care nu eşti niciodată îndeajuns de pregătit. Vreţi să ne ocupăm acum de hârţogăraie sau vreţi mai întâi să vă vedeţi soţul?

– Eu şi Lewis voiam doar o incinerare, spuse ea.

El dădu din cap.

– Sigur. După aceea o să-l ardem.

– Nu. Trebuia să fie ars imediat. Asta şi-a dorit. Credeam că pot să-i iau deja cenuşa.

– Noi nu am primit nici un fel de instrucţiuni în acest sens, spuse Bruce ferm. Am pregătit corpul pentru vizionare. Arată foarte bine, de fapt. Cred că veţi fi mulţumită.

Ea rămase nemişcată şi se uită lung la el.

– Nu vreţi să luaţi loc? spuse el. N-aţi plănuit să vină lumea să-şi ia adio? Să faceţi probabil o slujbă de înmormântare? Foarte multă lume o să vrea să aducă un ultim omagiu domnului Spiers. Să ştiţi că noi am avut aici nişte ceremonii fără nici un fel de conotaţie religioasă. Pur şi simplu venea cineva care ţinea un discurs omagial. Nu un pastor. Sau, dacă nu vreţi nici măcar atât, puteţi pur şi simplu să chemaţi oamenii şi să-i lăsaţi să-şi exprime gândurile. Dumneavoastră hotărâţi dacă lăsaţi cosciugul deschis sau nu. Prin părţile astea, oamenii tind să prefere să-l lase deschis. Dacă optaţi pentru incinerare, gama de sicrie e, bineînţeles, diferită. Avem sicrie care arată foarte frumos, dar care sunt la un preţ mult mai mic.

Ea stătea şi-l privea.

Problema era că treaba fusese făcută, şi el nu primise nici un fel de instrucţiune că n-ar fi trebuit s-o facă. Fusese o treabă ca oricare alta, pentru care se cuvenea să primească bani. Ca să nu mai vorbim de materiale.

– Vorbesc doar despre ceea ce îmi închipui c-o să vreţi să faceţi după ce vă liniştiţi un pic şi chibzuiţi totul. Noi suntem gata să vă îndeplinim orice dorinţă...

Mă rog, asta era poate o exagerare.

– Dar am procedat astfel pentru că n-am primit nici un fel de instrucţiuni în sens contrar.

O maşină opri afară, se auzi o uşă trântindu-se, şi Ed Shore intră în sala de aşteptare. Bruce se simţi teribil de uşurat. Mai avea foarte multe de învăţat în meseria asta. Mai ales pe partea comunicării cu rudele decedatului.

– Bună, Nina! spuse Ed. Ţi-am văzut maşina. Am vrut doar să trec să-ţi spun că-mi pare rău.

Nina îşi petrecuse noaptea în camera de zi. Bănuia că dormise, dar un somn atât de superficial, încât fusese tot timpul conştientă de locul unde se afla – pe canapeaua din living – şi de locul unde se afla Lewis – la agenţia de pompe funebre.

Acum, când încercă să vorbească, dinţii îi clănţăneau. Se simţi complet luată prin surprindere.

„Voiam să fie incinerat imediat“, asta încerca să spună, şi începu să spună, crezând că vorbeşte normal. Apoi îşi auzi – sau îşi simţi – suspinele şi bâlbâiala incontrolabilă:

– Voiam... voiam... el voia...

Ed Shore o apucă de braţ şi îşi puse cealaltă mână pe după umerii ei. Bruce ridicase şi el mâinile, dar n-o atinse.

– Ar fi trebuit s-o pun să se aşeze, spuse el cu glas plângăreţ.

– Nu-i nimic, zise Ed. Vrei să mergem până la maşina mea, Nina? Hai să iei o gură de aer!

Ed conduse cu geamurile coborâte până în partea veche a oraşului, pe o stradă care se înfunda şi care avea în capăt un loc larg de întors, cu vedere asupra lacului. În timpul zilei, oamenii veneau aici ca să admire peisajul – uneori luându-şi prînzul la pachet –, dar noaptea era un loc al îndrăgostiţilor. Gândul acesta s-ar putea să-i fi venit lui Ed, cum îi veni şi ei, când el parcă maşina.

– Te-ai mai răcorit? zise el. Acum să nu răceşti, fără haină.

Ea spuse cu precauţie:

– Se face cald. Ca ieri.

Nu stătuseră niciodată într-o maşină parcată, nici după lăsarea întunericului, nici în timpul zilei, nu căutaseră niciodată un astfel de loc ca să fie singuri împreună.

Părea un gând ieftin în clipa aceea.

– Îmi pare rău, spuse Nina. Mi-am pierdut controlul. Am vrut doar să spun că Lewis... că noi... că el...

Şi totul reîncepu. Încă o dată – dinţii clănţănind, tremurul necontrolat, cuvintele care se sfărâmau când le rostea. Absolut jalnic, odios. Nici măcar nu era expresia a ceea ce simţea cu adevărat. Înainte fuseseră furie şi frustrare, atunci când vorbise cu Bruce – de fapt, îl ascultase. De data asta se simţea – crezuse că se simţea – calmă şi echilibrată.

Şi de data asta, pentru că rămăseseră singuri, el n-o mai atinse. Începu pur şi simplu să-i vorbească. Nu-ţi face probleme. O să mă ocup eu de toate. Numaidecât. O să am grijă ca totul să iasă cum trebuie. Bun, am înţeles. Incinerare.

– Respiră! spuse el. Inspiră! Ţine-ţi răsuflarea! Acum expiră!

– Mă simt bine.

– Sigur că te simţi bine.

– Nu ştiu ce mi se-ntâmplă.

– Şocul e de vină, spuse el concis.

– Nu sunt aşa de obicei.

– Priveşte în depărtare. O să te simţi mai bine.

El scotea ceva din buzunar. O batistă? Dar ei nu-i trebuia nici un fel de batistă. Nu avea lacrimi. Nu avea decât tremuratul acesta de neoprit.

O bucăţică de hârtie strâns împăturită.

– Am pus asta deoparte pentru tine, spuse el. Era în buzunarul lui de la pijama.

Nina puse hârtia în poşetă, grijulie şi fără nici un entuziasm, ca pe o reţetă medicală. Apoi abia înţelese tot ce-i spunea el.

– Deci erai acolo când a fost adus.

– Eu m-am ocupat de el. M-a sunat Bruce. Se produsese un accident de maşină, şi a avut cam prea mult de lucru.

Ea nu întrebă nici măcar: „Ce accident?“ Nu-i păsa. Nu mai voia decât să fie singură, ca să-şi citească mesajul.

Buzunarul de la pijama. Singurul loc în care nu căutase. Nu-i atinsese trupul.

Ajunse acasă în propria maşină, după ce se întorsese cu Ed din oraş. De îndată ce el nu se mai văzu în spate făcându-i cu mâna, ea trase pe dreapta. Scotocise cu o mână în poşetă după bilet încă în timp ce conducea. Citi ce era scris pe el, cu motorul pornit, apoi demară din nou.

Pe trotuarul din faţa casei găsi un alt mesaj.

„Voinţa Domnului“.

Un scris grăbit, mărunt, cu creta. Avea să fie uşor de şters.

Pe biletul pe care ea trebuia să-l găsească, Lewis scrijelise o poezie. Câteva versuri vulgare, de o ironie nimicitoare. Aveau şi titlu: *Bătălia dintre propovednicii Facerii şi fiii lui Darwin pentru sufletul unei generaţii mişele.*

Pe malul lacului Huron stătea
Un templu plin de ’naltă-nvăţătură,
Şi mulţi neghiobi cu ochi bovini venea
S-asculte nişte şmecheri buni de gură.

Iar rege peste moftangii era un ins preablând,
Cu-un rânjet larg şi cu virtuţi – pomelnic,
O secătură care-n cap avea un singur gând:
Să-i perie pe toţi cât mai temeinic.

Într-o iarnă, Margaret avusese ideea de a organiza o serie de întâlniri de seară la care oamenii să vorbească – nu foarte pe larg – despre o temă pe care o cunoşteau şi care îi interesa în mod deosebit. Se gândise la asta în primul rând pentru profesori („Profesorii sunt întotdeauna cei care se ridică şi pălăvrăgesc în faţa unui public pe care-l iau prizonier“, spunea ea. „Trebuie să mai schimbe şi ei rolurile, să se aşeze şi să asculte pe altcineva povestindu-le“), dar apoi se luase decizia că lucrurile aveau să fie mai interesante dacă invitau şi alte persoane în afară de profesori. Urma să se ia mai întâi cina şi să se bea vin, acasă la Margaret, cu provizii aduse de toată lumea.

Aşa se făcuse că, într-o noapte rece şi senină, Nina se trezise stând lângă uşa de la bucătărie a prietenei sale, în antreul întunecat, ticsit de hainele, ghiozdanele şi beţele de hochei ale băieţilor lui Margaret – pe vremea când toţi stăteau încă acasă cu părinţii. În camera de zi – de unde Nina nu mai auzea deja nici un sunet –, Kitty Shore îi dădea înainte despre subiectul ei preferat, sfinţii. Kitty şi Ed Shore făceau parte dintre „oamenii adevăraţi“ invitaţi la întâlnire şi erau, de asemenea, vecinii lui Margaret. Ed vorbise într-o altă seară, despre alpinism. Îl practicase el însuşi, nu prea mult timp, în Munţii Stâncoşi, dar povestise în cea mai mare parte despre expediţiile periculoase şi tragice despre care îi plăcea să citească. (În seara aceea, când aduceau împreună cafeaua pentru musafiri, Margaret îi spusese Ninei: „Mi-e era puţin teamă să nu vorbească despre îmbălsămare“, iar Nina chicotise şi replicase: „Păi nu asta e îndeletnicirea lui preferată. Asta nu e o treabă de amator. Bănuiesc că nu există prea mulţi îmbălsămători amatori.“)

Ed şi Kitty erau un cuplu arătos. Margaret şi Nina căzuseră de acord în mod confidenţial că Ed ar fi fost un tip foarte atrăgător dacă n-ar fi avut profesia aceea. Paloarea curată a mâinilor lui lungi şi îndemânatice era extraordinară şi te făcea să te întrebi pe unde şi le plimbase. Voluptuoasa Kitty se vedea deseori numită o „dulceaţă de fată“ – era o brunetă scundă, pieptoasă, cu ochi calzi şi cu vocea

ușor gâjâită plină de entuziasm. Entuziasm față de căsătoria ei, de copiii ei, față de anotimpuri, de oraș și mai ales față de propria credință. În biserica anglicană, de care ținea Kitty, nu se întâlneau prea des persoane atât de entuziaste, și se zvonea că ea punea răbdarea multora la încercare prin strictețea și extravaganța ei, dar și prin predilecția pentru ceremonii obscure și ezoterice, precum molifta mamei[27]. Nina și Margaret o considerau și ele greu de suportat, iar Lewis o credea de-a dreptul letală. Dar majoritatea oamenilor erau fascinați de ea.

În seara aceasta, Kitty purta o rochie de lână grena și cerceii pe care unul dintre copiii ei i-i meșterise drept cadou de Crăciun. Stătea pe un colț al canapelei, cu picioarele vârâte sub ea. Câtă vreme vorbi despre distribuția istorică și geografică a sfinților, totul decurse normal – adică, normal pentru Nina, care spera ca Lewis să nu simtă neapărat nevoia să atace.

Kitty spuse că era silită să lase deoparte toți sfinții Europei de Est și să se concentreze în special asupra celor din Insulele Britanice, îndeosebi din Cornwall, Țara Galilor și Irlanda – sfinții aceia celți cu nume minunate care erau preferații ei. Când începu să povestească despre vindecări și miracole și, mai ales, pe măsură ce vocea ei deveni mai plină de bucurie și mai încrezătoare, iar cerceii începură să-i zornăie ușor, Nina se simți tot mai cuprinsă de neliniște. Știa că oamenii ar putea-o considera frivolă, spunea Kitty, dacă ar afla că vorbește cu un sfânt atunci când i se arde mâncarea, dar, de fapt, ea pentru asta credea că sunt sfinții. Nu atât de fuduli ca să nu-i intereseze încercările, tribulațiile, acele detalii ale vieții noastre cu care ne-ar fi fost rușine să-l deranjăm pe Dumnezeu sau universul creat de El. Cu ajutorul sfinților puteai rămâne într-o anumită măsură într-o lume copilărească, păstrându-ți speranța de copil că vei primi ajutor și consolare. „Trebuie să fiți precum pruncii.“ Iar miracolele mărunte... în mod sigur ele erau cele care ne pregăteau pentru marile miracole, nu?

Deci. Existau întrebări?

Cineva întrebă despre statutul sfinților în biserica anglicană. În bisericile protestante.

– Strict vorbind, eu nu consider biserica anglicană o biserică protestantă, spuse Kitty. Dar nu vreau să abordez subiectul acum. Când spunem, conform crezului, „Cred în Sfânta Biserică Catolică“, eu înțeleg prin asta toată biserica creștină, din toată lumea. Și apoi spunem: „Cred în comunitatea sfinților“. Sigur că noi nu avem statui în biserică, deși eu personal sunt de părere că ar fi minunat să avem.

Margaret întrebă: „Cafea?“, și toată lumea înțelese că partea oficială a serii se încheiase. Lewis însă își mutase scaunul mai aproape de Kitty și spusese aproape amiabil:

– Deci? Trebuie să înțelegem că dumneavoastră credeți în aceste miracole?

Kitty râse.

– Absolut. N-aș putea exista dacă n-aș crede în miracole.

Și apoi Nina știu ce avea să urmeze. Lewis avea s-o încolțească încet, dar sigur, iar Kitty avea să-i replice cu o convingere jovială și cu ceea ce ea considera probabil a fi fermecătoarea inconsecvență feminină. În mod cert, în asta credea – în propriul ei farmec. Dar Lewis n-avea să se lase fermecat. El își dorea să știe: Ce formă luau sfinții aceștia în prezent? În rai, împărțeau oare spațiul cu cei pur și simplu decedați, strămoșii noștri virtuoși? Și cum erau aleși? Nu cumva grație miracolelor atestate, dovedite? Și cum poți dovedi miracolele unui om care a trăit cu cincisprezece secole în urmă? Cum poți să dovedești un miracol, în general? În cazul pâinii și al peștilor, prin numărare. Dar este aceasta o numărătoare autentică sau este o percepție? Credința? A, da. Deci totul se reduce la credință. În chestiunile de zi cu zi, în toată viața ei, Kitty trăiește prin credință?

Da, prin credință.

Nu se bizuie în nici un fel pe știință? Cu siguranță nu. Când copiii îi sunt bolnavi, nu le dă medicamente. Nu-și bate capul cu benzina pentru automobil, are credință...

O mulțime de conversații începură în jurul lor, și totuși, din cauza intensității lui și a pericolului iminent – vocea lui Kitty țopăie ca o pasăre pe sârmă, nu fi absurd, crezi că sunt complet dusă cu pluta?; în timp ce tachinările lui Lewis devin tot mai disprețuitoare, mai veninoase –, dialogul acesta se aude peste toate celelalte, peste tot în cameră.

Nina are un gust amar în gură. Intră în bucătărie s-o ajute pe Margaret. Trec una pe lângă alta, căci Margaret aduce cafeaua. Nina o ține drept, traversează bucătăria și ajunge în coridor. Prin geamlâcul ușii din spate se uită la noaptea fără lună, la troienele de zăpadă din lungul străzilor, la stele. Își lipește obrazul fierbinte de geam.

Când ușa de la bucătărie se deschide, ea se îndreaptă brusc, se întoarce, zâmbește și e gata să spună: „Am venit doar să mă uit cum e vremea“. Dar, văzând chipul lui Ed Shore care acoperă lumina, în clipa când el închide ușa, i se pare că n-are rost să spună așa ceva. Se salută unul pe altul cu un râset scurt, prietenos, parcă umil și tăgăduitor, prin care par să comunice și să înțeleagă mai multe deodată.

Îi abandonează pe Kitty și pe Lewis. Doar pentru scurt timp – cei doi n-au să observe. Lewis n-are să-și piardă suflul, iar Kitty o să găsească ea un mod de a nu se lăsa devorată. Nici unul n-o să se sature de el însuși.

Oare Nina și Ed sunt sătui? Sătui de ceilalți doi, sau cel puțin de discuții în contradictoriu și de convingeri. Obosiți de insistența fără răgaz a celor două personalități neînduplecate.

Ei n-ar spune chiar asta. Ar spune doar că sunt obosiți.

Ed Shore înconjoară talia Ninei cu brațul și o sărută – nu pe gură, nu pe față, ci pe gât. Pe locul unde ar putea să-i bată, zbătându-se, pulsul.

E un bărbat care trebuie să se aplece ca să facă asta. Pentru o mulțime de alți bărbați, acesta ar fi locul firesc pe care îl pot săruta când Nina stă dreaptă. Dar el e suficient de înalt ca să se aplece și s-o sărute anume în acel loc descoperit și delicat.

– O să-ți fie frig aici, spune.

– Știu. Intru imediat.

Nina nu a făcut sex niciodată până în ziua aceea cu vreun alt bărbat în afară de Lewis. N-a fost nici măcar pe punctul de a face.

N-a făcut sex. „A face sex.“ Multă vreme n-a putut rosti cuvintele acestea. Spunea „a face dragoste“. Lewis nu spunea nimic. Era un partener atletic și inventiv și, în sens fizic, nu se arăta neatent față de ea. Nu era lipsit de respect. Dar se ferea de orice manifestare, oricât de vagă, de sentimentalism, și, din punctul lui de vedere, multe lucruri exact a asta aduceau. Cu timpul, Nina deveni foarte sensibilă la acest refuz al lui, ajunse aproape să-l împărtășească.

Amintirea sărutului pe care i-l dăduse însă Ed Shore lângă ușa bucătăriei lui Margaret se transformă într-o comoară pe care o ea păstră cu grijă. Momentul acela îi revenea în minte când Ed cânta solo-urile de tenor din *Mesia*, în concertele pe care corul lor le dădea în fiecare an de Crăciun. „Mângâiați pe poporul Meu“ îi aducea în ochi lacrimi înțepătoare ca gămăliile stelelor pe cer. Ca și cum tot ce reprezenta ea însăși era recunoscut atunci, onorat și pus în lumină.

Paul Gibbings nu se așteptase ca Nina să-i facă probleme. Avusese întotdeauna impresia că, în

felul ei rezervat, era o persoană caldă. Nu caustică precum Lewis, dar inteligentă.

– Nu, spuse ea. El nu și-ar fi dorit asta.

– Nina. Munca de profesor a fost viața lui. A dat, în ea, tot ce a avut mai bun. Sunt o mulțime de oameni, nu știu dacă îți dai seama câți, care își amintesc cum stăteau fascinați la orele lui. Probabil că nu-și amintesc nimic altceva din liceu așa cum și-l amintesc pe Lewis. Avea har, Nina. E ceva ce omul are sau n-are. Iar Lewis îl avea din plin.

– Nu contest asta.

– Așa că toți oamenii ăștia vor să-și ia cumva rămas-bun. Toți avem nevoie să ne luăm rămas-bun. Și vor să-i aducă un omagiu. Înțelegi ce vreau să spun? După toată povestea aia care a fost. Ar fi o încheiere definitivă.

– Da. Am înțeles. O încheiere.

„A spus-o pe un ton răutăcios“, își zise Gibbings. Dar preferă să-l ignore.

– Nu trebuie să fie absolut nimic religios. Nici un fel de rugăciune, nici un fel de menționare a... Îmi dau seama foarte bine că el ar detesta chestia asta.

– Într-adevăr.

– Îmi dau seama. Aș putea să fiu eu un fel de maestru de ceremonii, dacă ăsta ți se pare cuvântul corect. Cred că știu destul de bine pe cine să rog să spună doar câteva vorbe de apreciere. Vreo cinci-șase persoane, și am să închei eu cu câteva cuvinte. „Elogiu“, cred că ăsta e cuvântul care se folosește, dar eu prefer „apreciere“.

– Lewis n-ar fi preferat nimic.

– Iar tu poți să participi exact atât cât îți dorești și cum îți dorești...

– Paul! Ascultă! Ascultă-mă, te rog!

– Sigur. Te ascult.

– Dacă ții neapărat să organizezi chestia asta, am să particip.

– Aha! Foarte bine.

– Când a murit, Lewis a lăsat... de fapt, a lăsat o poezie. Dacă vrei să organizezi așa ceva, am s-o citesc.

– Da?

– Vreau să spun că am s-o citesc în fața tuturor. Dă-mi voie să-ți citesc puțin din ea acum.

– Bun. Dă-i drumul!

Pe malul lacului Huron stătea
Un templu plin de ’naltă-nvățătură,
Și mulți neghiobi cu ochi bovini venea
S-asculte niște șmecheri buni de gură.

– Sună exact a Lewis.

Iar rege peste moftangii era un ins preablând,
Cu-un rânjet larg și cu virtuți – pomelnic...

– Nina! În regulă, în regulă. Am înțeles. Deci asta vrei, da? Harper Valley PTA[28]?

– Mai este.

– Sunt convins că mai e. Mie mi se pare că ești foarte supărată, Nina. Nu cred că te-ai purta așa

dacă n-ai fi foarte supărată. Și, când ai să te simți mai bine, o să-ți pară rău.

– N-o să-mi pară.

– Eu cred c-o să-ți pară rău. Acum să știi că închid. Trebuie să-mi iau la revedere.

– Uau! zise Margaret. Cum a reacționat?

– A zis că trebuie să-și ia la revedere.

– Vrei să trec pe la tine? Doar să-ți țin companie.

– Nu, mulţumesc.

– Nu vrei să ai companie?

– Cred că nu. Nu în clipa asta.

– Ești sigură? Ești bine?

– Sunt bine.

Nina nu era de fapt tocmai încântată de felul cum se produsese la telefon. „Ai grijă să le-o retezi imediat dac-o să vrea să se complice cu vreo chestie memorială“, îi spusese Lewis. „Maimuțoiul ăla e în stare de așa ceva.“ Așa că trebuise să-l oprească într-un fel pe Paul, dar felul în care o făcuse era de un teatralism grosolan. Indignarea fusese lăsată pe seama lui Lewis, răzbunarea era arma lui – ea nu făcuse decât să-l citeze.

Se simțea incapabilă să-și imagineze cum avea să poată trăi doar cu vechile ei deprinderi pacifiste. Rece și amuțită, despuiată de el.

După căderea întunericului, Ed Shore ciocăni la ușa ei din spate. Ținea în mână o cutie cu cenușă și un buchet de trandafiri albi.

Îi dădu mai întâi rămășițele.

– Ah! spuse ea. Deci e gata.

Simți o undă de căldură prin cartonul gros. Nu radia îndată, ci treptat, asemenea căldurii sângelui prin piele.

Unde ar fi trebuit s-o pună? Nu pe masa din bucătărie, lângă farfuria ei cu supă târzie, abia atinsă – ouă jumări și salsa, o combinație pe care întotdeauna o așteptase cu nerăbdare în nopțile când Lewis întârzia dintr-un motiv sau altul și mânca împreună cu ceilalți profesori la Tim Horton’s sau la bar. Astăzi se dovedise însă o alegere proastă.

Nici pe blatul din bucătărie. Ar fi arătat ca o casoletă grea cumpărată de la raionul de gastronomie. Și nici pe podea, unde putea fi mai ușor ignorată, dar unde ar fi părut degradată la o poziție inferioară – ca și cum ar fi conținut ceva precum nisip pentru pisică sau fertilizator de grădină, ceva care nu trebuia ținut prea aproape de veselă și de mâncare.

Voia de fapt s-o ducă într-o altă încăpere, s-o pună undeva în camerele din față, mai slab luminate, ale casei. Dar era puțin prea devreme pentru un asemenea surghiun. În plus, având în vedere felul cum îi urmărea Ed mișcările, ar fi putut părea o îndepărtare energică și brutală a oricărui obstacol, o invitație vulgară.

În cele din urmă, puse cutia pe măsuța joasă de telefon.

– Scuze că te-am ținut în picioare, spuse ea. Ia loc! Te rog.

– Te-am întrerupt de la masă.

– Oricum n-aveam chef s-o termin.

El ținea încă florile. Ea întrebă:

– Sunt pentru mine?

Imaginea lui cu buchetul în mână, cu cutia de cenușă și cu buchetul, când deschisese ușa, părea grotescă acum, văzută retrospectiv, și teribil de caraghioasă. Era genul de lucruri la care ea ar fi putut râde isteric dacă i-ar fi povestit cuiva. Dacă i-ar fi povestit lui Margaret. Speră că n-avea să-i spună niciodată.

Sunt pentru mine?

Ar fi putut foarte bine să fie pentru mort. Flori pentru casa mortului. Nina se uită după o vază, apoi umplu ceainicul, spunând: „Tocmai voiam să fac niște ceai“, se întoarse la căutarea vazei și o găsi, o umplu cu apă, găsi foarfeca de care avea nevoie ca să le taie tulpinile și în sfârșit i le luă lui Ed din mână. Apoi observă că nu aprinsese ochiul de aragaz sub ceainic. Abia dacă-și dădea seama ce face. Simți că ar fi putut foarte ușor să trântească florile pe jos, să spargă vaza, să strivească amestecul sleit din farfuria de pe masă între degete. Era un efort nebunesc să încerce să facă atâtea lucruri unul după altul. Acum trebuia să încălzească vasul, să măsoare cantitatea de ceai.

– Tu ai citit ce ai scos din buzunarul lui Lewis? îl întrebă.

El clătină din cap, fără să se uite la ea. Nina știa că minte. Mințea, era zguduit, cât de departe voia oare să intre în viața ei? Ce-ar fi fost dacă ea ceda și îi povestea despre consternarea pe care o simțise – de ce să nu spună drept, despre sentimentul acela că îi îngheață inima – când văzuse ceea ce scrisese Lewis? Când văzuse că asta era tot ce scrisese.

– Nu contează, spuse. Erau numai niște versuri.

Doi oameni lipsiți de orice spațiu intermediar între un formalism politicos și o intimitate acaparantă. Ceea ce existase între ei, în toți acești ani, fusese ținut în echilibru de faptul că erau amândoi căsătoriți. Căsătoriile acestea erau conținutul real al vieții lor. Mariajul ei cu Lewis, conținutul indispensabil, uneori dur și stupefiant, al vieții ei. Acel altceva se bizuise pe existența celor două căsnicii pentru a-și procura dulceața, promisiunea consolatoare. După toate aparențele, nu era capabil să reziste de unul singur, chiar dacă ar fi fost amândoi liberi. Și totuși nu se putea spune că nu reprezenta nimic. Pericolul era să-l încerce, să vadă că se destramă și apoi să creadă că nu însemnase nimic.

Ea aprinse aragazul și puse ceainicul la încălzit.

– Ai fost foarte amabil, spuse, și eu nici măcar nu ți-am mulțumit. Trebuie să rămâi să bei puțin ceai.

– Mi-ar face plăcere, spuse el.

Și, după ce se așezară la masă, după ce ceaiul fu turnat în cești și pe masă își făcură apariția laptele și zahărul, în clipa când ar fi putut să se instaleze panica, ea avu un moment de ciudată inspirație.

– Ce faci tu de fapt la muncă? îl întrebă.

– Ce fac?

– Vreau să spun, ce i-ai făcut aseară? Sau nu ți se pune de obicei întrebarea asta?

– Nu în atât de multe cuvinte.

– Te deranjează? Poți să nu-mi răspunzi dacă te deranjează.

– Sunt doar surprins. Nu mă deranjează.

– Și eu sunt surprinsă că te-am întrebat.

– Bun, deci, spuse el, punându-şi ceaşca pe farfurioară. În esenţă, ceea ce fac e să golesc vasele de sânge şi cavităţile corpului, şi aici se pot ivi probleme din cauza cheagurilor de sânge şi aşa mai departe, aşa că fac ceea ce trebuie ca să le rezolv. În majoritatea cazurilor, poţi folosi vena jugulară, dar uneori trebuie să faci o puncţie pericardică. Iar cavităţile interioare se golesc cu o chestie numită trocar, mai mult sau mai puţin asemănătoare cu un ac lung şi subţire montat pe un tub flexibil. Dar, bineînţeles, altfel stau lucrurile dacă a fost făcută o autopsie şi au fost scoase organele interne. Trebuie să pui nişte umplutură înăuntru, ca să refaci conturul firesc al corpului...

Ed o urmări discret în tot timpul acesta şi vorbi cu grijă. Dar nu era nici o problemă – ceea ce ea simţea că i se trezise în piept era doar o curiozitate rece şi încăpătoare.

– Asta voiai să ştii?

– Da, spuse ea cu voce calmă.

El văzu că totul era în regulă şi se simţi uşurat. Uşurat şi poate recunoscător. Probabil era obişnuit ca oamenii să se ferească total de a şti ce făcea sau să glumească pe tema asta.

– Apoi injectez fluidul, care este o soluţie de formaldehidă, fenol şi alcool, şi care conţine deseori un colorant pentru mâini şi pentru faţă. Pentru toată lumea faţa contează, şi se pot face o mulţime de lucruri cu acoperitoarele de ochi şi cu sârmele pentru gingii. Plus masaj, plus poţi să te ocupi de gene şi să aplici un machiaj special. Pe urmă oamenii tind să se intereseze şi de mâini, vor să le vadă moi, naturale, nu cu buricele degetelor încreţite...

– Şi tu ai făcut toate astea.

– Nu-i nici o problemă. N-a fost ceea ce voiai tu. Sunt în cea mai mare parte proceduri cosmetice. În ziua de azi, asta interesează mai mult decât orice conservare pe termen lung. Chiar şi pe bietul Lenin – ştii că şi pe el trebuiau să-l reinjecteze periodic ca să nu se usuce şi să nu se decoloreze? Nu ştiu dacă mai fac chestia asta acum.

Un soi de amplificare – sau de dezinvoltură – combinată cu seriozitatea din vocea lui o făcu să se gândească la Lewis. Îşi aminti de Lewis din penultima noapte, vorbindu-i vlăguit, dar cu satisfacţie despre fiinţele unicelulare – fără nucleu, fără perechi de cromozomi, fără mai ce? – care fuseseră singura formă de viaţă pe Pământ pe parcursul a aproape două treimi din istoria vieţii terestre.

– Acum, egiptenii antici, reluă Ed, aveau ideea aceasta că sufletul porneşte într-o călătorie pe care o încheie abia în trei mii de ani, şi apoi se întoarce în trupul tău, care trebuie să fie la vremea aceea într-o formă suficient de bună. Aşa că principala lor preocupare era conservarea, care pe noi nu ne interesează astăzi nici pe departe atât de mult.

Fără cloroplaste şi fără... mitocondrii.

– Trei mii de ani, spuse ea. Şi apoi se întoarce.

– Ei da, după părerea lor, confirmă el. Îşi puse jos ceşcuţa goală şi observă că ar fi mai bine să meargă acasă.

– Mulţumesc, spuse Nina. Apoi, grăbită: Tu crezi că există suflet?

El stătu cu mâinile sprijinite de masa ei din bucătărie. Oftă, clătină din cap şi zise:

– Da.

La scurt timp după ce el plecase, ea luă cutia cu cenuşă şi o puse pe locul din dreapta al maşinii. Apoi se întoarse în casă ca să-şi ia cheile şi pardesiul. Merse cam un kilometru şi jumătate după ce ieşise din oraş, până la o intersecţie, parcă maşina, ieşi şi o luă pe un drum lateral, cu cutia în mână.

Noaptea era rece și liniștită, și luna urcase deja în înaltul cerului.

Drumul acesta străbătea la început un teren mlăștinos, unde creștea papură, uscată acum, înaltă și parcă bătută de iarnă. Creștea și iarba-fluturilor, cu păstăile goale, sclipind ca niște scoici. Toate contururile se distingeau clar în lumina lunii. Nina simți miros de cai. Da – erau doi cai în apropiere, forme negre compacte în spatele tufelor de papură și al unui gard de fermă. Stăteau atingându-și trupurile masive unul de altul, uitându-se la ea.

Ea deschise cutia, își vârî mâna în cenușa care începea să se răcească și o aruncă sau o lăsă să-i cadă – odată cu alte bucățele recalcitrante din corpul lui Lewis – printre plantele acelea de la marginea drumului. Se simți ca și cum ar fi intrat, încă nesigură, în apa glacială a lacului, la prima scaldă, în iunie, și apoi s-ar fi aruncat brusc să înoate. Mai întâi șocul, care îi făcea greață, și apoi uimirea că încă se putea mișca, împinsă de un val de devoțiune neclintită, rămânând calmă la suprafața vieții, supraviețuind, deși răceala ca de gheață continua să-i pătrundă trupul de suferință.

22 Masiv muntos în centrul Scoției (n.tr.)

23 Oratoriu de G.F. Händel (n.tr.)

24 Posibilă aluzie la George Merryweather (în traducere, George Vreme Bună) (1794–1870), medic englez, inventatorul așa-numitului „prezicător de furtună“, un aparat care folosea lipitori (n.tr.)

25 Prima strofă dintr-un cunoscut imn (anglican la origine, dar popular și printre membrii altor culte protestante), datând din secolul al XIX-lea (n.tr.)

26 „Malul lacului“, în engleză (n.tr.)

27 Slujbă de curățire pe care preotul o citește lehuzei la patruzeci de zile după naștere (n.tr.)

28 Referire la un celebru cântec country din 1968, în care o mamă se revoltă împotriva ipocriziei din Asociația Părinților și a Profesorilor (Parent-Teacher Association, PTA) de la liceul Harper Valley (n.tr.)

URZICILE

În vara lui 1979, intrând în bucătăria prietenei mele Sunny, care locuia lângă Uxbridge, Ontario, am văzut un bărbat care stătea lângă bar și-și făcea un sendviș cu ketchup.

Am colindat cu mașina dealurile de la nord-est de Toronto, împreună cu soțul meu – al doilea soț, nu cel de care mă despărțisem în vara aceea –, căutând casa cu o insistență leneșă. Am încercat să localizez drumul pe care se afla, dar n-am reușit. A fost probabil dărâmată. Sunny și soțul ei au vândut-o la câțiva ani după ce am fost eu acolo în vizită. Era prea departe de Ottawa, unde locuiau ei, ca să poată fi o locuință de vară convenabilă. Pe măsură ce creșteau, copiii lor, adolescenți deja, se împotriveau tot mai tare să meargă acolo. Și era prea multă muncă de întreținere pentru Johnston – soțul lui Sunny –, căruia îi plăcea să-și petreacă duminicile jucând golf.

Am găsit terenul de golf – cred că e același, deși marginile neregulate i-au fost curățate între timp și clădirea cea nouă de la recepție e mai extravagantă.

La țară, acolo unde am locuit în copilărie, fântânile secau vara. Asta se întâmpla o dată cam la cinci sau șase ani, când nu ploua destul. Fântânile acestea erau gropi săpate în pământ. A noastră era o groapă mai adâncă decât majoritatea celorlalte, dar aveam nevoie de multă apă pentru animalele pe care le țineam în cuști – tata creștea vulpi argintii și nurci –, așa încât, într-o zi, în curtea noastră sosea fântânarul cu impresionantul lui echipament, și groapa era săpată mai adânc în măruntaiele pământului, până când dădea de apă în stâncă. După aceea puteam să scoatem cu pompa apă pură și rece indiferent de anotimp și de cât de secetoasă era vremea. Ne mândream cu asta. De pompă atârna o cană mică de metal, și, când beam din ea în vreo zi caniculară, mă gândeam la rocile negre printre care apa curgea scânteind ca diamantul.

Fântânarul – numit uneori săpătorul de fântâni, ca și cum nimeni nu se sinchisea să numească precis ceea ce făcea el, iar ideea tradițională a „săpatului“ era mai comodă[29] – era un bărbat pe nume Mike McCallum. Locuia în oraș nu departe de ferma noastră, dar nu avea casă acolo. Stătea la Hotel Clark – venise acolo în primăvară și avea să rămână până când termina munca pe care o găsea de făcut în această regiune. Apoi pleca mai departe.

Mike McCallum era mai tânăr decât tatăl meu, dar avea un băiat care era cu un an și două luni mai mare ca mine. Băiatul acesta locuia împreună cu tatăl lui în camere de hotel sau de pensiuni, oriunde lucra tatăl lui, și mergea la școala care-i era cea mai apropiată. Se numea tot Mike McCallum.

Știu exact ce vârstă avea pentru că acesta este un lucru pe care copiii îl stabilesc imediat, una dintre chestiunile esențiale în jurul căreia negociază dacă să fie prieteni sau nu. El avea nouă ani, iar eu, opt. Ziua lui de naștere era în aprilie, a mea în iunie. A sosit acasă la noi cu tatăl lui la o bucată bună de vreme după ce începuse vacanța de vară.

Tatăl lui conducea un camion roșu-închis, plin întotdeauna de noroi sau de praf. Eu și Mike urcam în cabină când ploua. Nu-mi amintesc dacă tatăl lui intra atunci la noi în bucătărie, să fumeze și să bea o ceașcă de cafea, sau dacă stătea sub un copac, sau continua pur și simplu să lucreze. Ploaia se scurgea pe geamurile cabinei și făcea un zgomot ca de pietre aruncate pe acoperiș. Simțeam miros de bărbați – de haine de lucru, de unelte, tutun și ghete înnoroite, mirosul acru al șosetelor. Dar și miros de câine cu blană mițoasă și umedă, pentru că îl luam pe Ranger împreună cu noi. Pe Ranger eu nici nu-l mai băgam în seamă, eram obișnuită să mă urmeze peste tot, și uneori, fără motiv, îi porunceam să stea acasă, să se ducă în grajd, să mă lase singură. Dar lui Mike îi era drag de el, întotdeauna i se adresa cu blândețe și pe nume, spunându-i ce planuri aveam și așteptându-l când Ranger o zbughea să-

și îndeplinească propriile proiecte, să urmărească vreo marmotă sau vreun iepure. Pentru că umbla peste tot după tatăl său, Mike nu putea niciodată să aibă un câine al lui.

Într-o zi când era cu noi, Ranger urmări un sconcs, și sconcsul se întoarse și-l stropi cu lichid. Vina căzu oarecum pe mine și pe Mike. Mama trebui să se întrerupă din ceea ce făcea, să se ducă în oraș cu mașina și să cumpere câteva conserve mari cu suc de roșii. Mike îl convinse pe Ranger să urce într-o cadă, și amândoi am vărsat suc de roșii peste el și l-am pieptănat ca să-i intre în păr. Aveam impresia că-l spălăm cu sânge. De câți oameni ar fi nevoie ca să ne dea atâta sânge? ne întrebam. De câți cai? Câți elefanți?

Eu eram mai deprinsă cu sângele și cu uciderea animalelor decât era Mike. L-am dus să vadă locul din colțul pășunii, lângă poarta ocolului, unde tata împușca și măcelărea caii care erau apoi dați hrană vulpilor și nurcilor. Pământul era bătătorit de călcături și părea să aibă în el o pată de sânge adâncă, o tentă roșie ca a fierului. Apoi l-am dus până la afumătoare, în ocol, unde erau atârnate carcasele de cai înainte de a fi sfărâmate pentru a deveni mâncare. Afumătoarea era doar un șopron cu pereți de sârmă, și pereții ei erau negri de muște, îmbătate de mirosul de stârv. Luam câte-o șindrilă și le striveam.

Ferma noastră era mică – de nouă acri. Suficient de mică pentru ca eu să-i fi putut explora fiecare colțișor, și fiecare colțișor avea o anume înfățișare și un anume caracter, pe care n-aș fi putut să le definesc. E ușor de înțeles ce avea atât de special șopronul de sârmă, cu carcasele lungi și palide de cai atârnate de cârlige brutale, sau pământul bătucit, îmbibat de sânge, pe care ele fuseseră transformate din animale vii în tranșe de carne. Dar erau alte lucruri, precum pietroaiele de pe fiecare latură a rampei de scânduri care urca în hambar, care mie îmi spuneau tot atât de mult, deși acolo nu se petrecuse nimic memorabil. Pe o parte era un pietroi neted, alburiu, care ieșea în evidență prin mărime, dominându-le pe toate celelalte, așa încât latura aceea avea pentru mine un aer expansiv și public, și alegeam întotdeauna să mă cațăr pe acolo mai degrabă decât pe latura cealaltă, unde pietrele erau mai închise la culoare și se îngrămădeau una într-alta într-un fel mai malițios. La fel, fiecare dintre copacii de la fermă avea o anumită atitudine și un anumit fel de prezență – ulmul arăta senin, stejarul, amenințător, arțarii erau prietenoși și prozaici, măceșul bătrân și sărăcăcios. Chiar și gropile din grindurile râului – de unde tata vânduse pietriș cu ani în urmă – aveau caracterul lor distinct, poate cel mai ușor de detectat când le vedeai pline cu apă după ce se retrăgeau inundațiile primăverii. Una era mică, rotundă, adâncă, perfectă; o alta se întindea ca o coadă; iar o a treia părea largă și cu un contur nehotărât, întotdeauna ușor vălurită, pentru că apa era atât de puțin adâncă.

Mike vedea toate acestea dintr-o altă perspectivă. Și la fel și eu, acum, că eram cu el. Le vedeam și în felul meu, și într-al lui, și al meu era prin însăși natura sa imposibil de comunicat, așa că trebuia să rămână secret. Al lui avea de a face cu avantajul imediat. Pietroiul alb-gălbui de pe poteca de scânduri era pentru sărit – îți luai avânt pe distanță mică și te azvârleai în aer, încercând să sari peste pietrele mai mici de pe panta de dedesubt și să aterizezi pe pământul bătătorit de la ușa grajdului. Toți copacii erau buni de cățărat, îndeosebi arțarul de lângă casă, cu ramura pe care te puteai târî ca să te arunci apoi pe acoperișul verandei. Iar gropile cu pietriș erau pur și simplu bune pentru sărit în ele, cu țipătul unui animal care sare în spinarea prăzii, după o fugă furioasă prin iarba înaltă. Dacă ar fi fost mai devreme în timpul anului, spunea Mike, când țineau mai multă apă, am fi putut construi o plută.

Ideea fu analizată în legătură cu râul. Dar, în august, râul era aproape în egală măsură drum de pietriș și curs de apă, și, în loc să încercăm să ne lăsăm purtați de curent sau să înotăm în el, ne

scoteam pantofii și-l traversam, sărind pe pietrele golașe, de culoarea oaselor albite de soare, și alunecând pe cele acoperite cu mâzgă de dedesubt, croindu-ne drum prin covoare de frunze netede de nuferi și de alte plante a căror denumire mi-a zburat acum din minte sau pe care poate n-am știut-o niciodată (păstârnac sălbatic, cucută de apă?). Erau atât de dese încât părea că trebuie să-și aibă rădăcinile pe vreo insulă, pe pământ uscat, dar creșteau de fapt din mâlul apei și ne agățau picioarele în rădăcinile lor șerpuitoare.

Râul era același care străbătea oficial orașul, și, mergând în amonte, am ajuns să vedem la un moment dat podul de pe șosea, cu un picior în mijlocul apei. Singură sau doar cu Ranger nu ajunsesem niciodată până la el, pentru că acolo vedeam de obicei oameni din oraș care veneau să pescuiască pe marginile podului și, când apa era suficient de adâncă, băieți care săreau de pe balustradă. Acum nu mai puteau, dar mai mult ca sigur unii dintre ei se bălăceau în apa de dedesubt – gălăgioși și ostili, așa cum erau întotdeauna copiii de la oraș.

Am fi putut să dăm și peste vagabonzi. Dar nu i-am spus nimic despre asta lui Mike, care mergea în fața mea ca și cum podul ar fi fost o destinație obișnuită și n-ar fi avut nimic neplăcut sau interzis. Răzbăteau glasuri până la noi, și, așa cum mă așteptasem, i-am văzut pe băieții care țipau, încât ai fi zis că podul era numai al lor. Ranger ne urmase până aici, fără entuziasm, dar acum o coti către mal. Era bătrân la vremea aceea și nu ținuse niciodată prea mult la copii, fără deosebire.

Un bărbat pescuia, nu de pe pod, ci de pe mal, și înjură văzându-l pe Ranger că tulbură apa ieșind din râu. Ne întrebă dacă nu ne puteam ține javra de câine acasă. Mike merse mai departe neabătut, ca și cum bărbatul nu făcuse decât să fluiere la noi, și am intrat în umbra podului, unde eu nu fusesem niciodată în viață.

Dedesubtul podului ne era acoperiș, și prin scândurile lui se strecurau firicele de lumină. O mașină trecu pe deasupra, cu un zgomot ca de tunet, obturând strălucirea razelor de soare. Am stat nemișcați, uitându-ne în sus. Sub-podul era un loc în sine, nu doar o porțiune scurtă a râului. După ce mașina trecu și soarele scânteie din nou prin crăpături, reflexia lui în apă aruncă valuri de lumină, pete bizare, până sus pe picioarele podului. Mike țipă ca să încerce ecoul, și am făcut și eu la fel, dar slab, pentru că băieții de pe mal, străinii de pe cealaltă parte a podului mă speriau mai tare decât m-ar fi înspăimântat vreun vagabond.

Eu mergeam la școala rurală, aflată undeva dincolo de ferma noastră. Numărul copiilor înscriși acolo se redusese într-atât, încât rămăsesem singura înscrisă în clasa mea. Dar Mike mergea din primăvară la școala din oraș, și băieții aceștia nu erau pentru el niște străini. Probabil s-ar fi jucat cu ei, nu cu mine, dacă tatăl lui n-ar fi avut ideea să-l ia cu el la muncă pe oriunde se ducea, ca să-l mai poată supraveghea când și când.

Probabil că între băieții aceștia de la oraș și Mike avu loc un schimb de saluturi.

– Hei! Ce faci aici?

– Nimic. Ce faceți voi?

– Nimic. Cu cine ai venit?

– Cu nimeni. Doar cu ea.

– Da, da. Doar cu ea.

De fapt, se desfășura un joc care acapara atenția tuturor. Și în acești „toți“ intrau și niște fete – le-am văzut, mai multe, mai sus pe mal, ocupate cu propriile treburi –, deși depășiseră cu toții vârsta la

care grupurile de fete și cele de băieți se jucau împreună în mod obișnuit. Poate că ele veniseră după băieți afară din oraș – pretinzând că nu-i urmăresc – sau poate că băieții veniseră după ele, vrând să le necăjească, dar, cine știe cum, când se adunaseră la un loc, se născuse jocul acesta, care avea nevoie de cât mai mulți participanți, așa că restricțiile curente își pierduseră valabilitatea. Și, cu cât mai mulți, cu atât mai bine, așa că lui Mike nu-i fu greu să fie acceptat în joc și să mă ia și pe mine cu el.

Era un joc de război. Băieții se împărțiseră în două armate, care se luptau din spatele unor baricade meșterite grosolan din crengi de copac, dar și din adăpostul ierburilor aspre și ascuțite și al pipirigului și buruienilor de apă care ne treceau de cap. Armele principale erau niște sfere de lut, niște proiectile de noroi cam de mărimea unei mingi de baseball. Întâmplător, în apropiere exista o sursă de argilă, o groapă cenușie scobită în pământ, pe jumătate ascunsă de buruieni, mai în amonte (poate că descoperirea ei le sugerase jocul), și acolo lucrau fetele, pregătind muniția. Lutul cleios era închegat și bătătorit într-o minge cât mai tare – putea uneori să aibă pietriș în el și diferite materiale liante – iarbă, frunze, surcele culese de la locul acela –, dar nu pietre în mod intenționat – și asemenea mingi trebuiau să fie multe, pentru că nu puteau fi aruncate decât o dată. Era imposibil să mai culegi proiectilele care nu-și atinseseră ținta, să le reconstitui și să le arunci din nou.

Regulile războiului erau simple. Dacă fuseseși lovit de un proiectil – numele lor oficial era „ghiulele“ – în față, în cap sau pe corp, trebuia să cazi mort. Dacă fuseseși lovit în braț sau în picior, trebuia să cazi, dar erai numai rănit. Un alt lucru pe care fetele trebuiau să-l facă era să se strecoare afară și să-i târască pe răniți până într-un loc unde iarba fusese călcată în picioare și care închipuia spitalul. Pe răni li se puneau apoi frunze și trebuiau să stea liniștiți până numărau la o sută. După aceea se puteau ridica și lupta din nou. Soldații morți nu aveau voie, teoretic, să se mai ridice până la sfârșitul războiului, iar războiul se încheia doar atunci când murea toată lumea dintr-una din tabere.

Fetele erau și ele împărțite în două, dar, din moment ce erau mult mai puține decât băieții, nu puteau fi constructoare de ghiulele și surori medicale fiecare pentru un singur soldat. Se încheiau alianțe. Fiecare fată avea propria grămadă de proiectile și lucra pentru anumiți soldați, iar când un soldat cădea rănit, striga numele unei fete, pentru ca ea să poată să-l scoată de pe câmpul de luptă și să-i oblojească rănile cât mai curând. Eu făceam arme pentru Mike, și Mike mă striga pe mine pe nume. Era atâta hărmălaie – țipete constante de „Ești mort!“, fie triumfătoare, fie indignate (indignate pentru că, desigur, cei care ar fi trebuit să moară încercau întotdeauna să se furișeze înapoi pe câmpul de luptă), și lătratul unui câine, nu Ranger, care, cine știe cum, se trezise implicat în bătălie –, încât trebuia să stai întotdeauna cu urechile ciulite după glasul băiatului care-ți striga numele. Odată deslușit, strigătul declanșa o alarmă ascuțită, un fir ca de sârmă care-ți zbârnâia în tot corpul, un sentiment fanatic de devoțiune. (Cel puțin așa era pentru mine, care, spre deosebire de celelalte fete, îmi puneam serviciile la dispoziția unui singur războinic.)

Nu cred că mă mai jucasem vreodată înainte într-un asemenea grup. Era o bucurie atât de mare să faci parte dintr-o acțiune atât de amplă și de îndârjită și să fii separată în interiorul grupului, să fii în mod esențial consacrată unui singur luptător. Când era rănit, Mike nu deschidea niciodată ochii, zăcea moale și nemișcat în timp ce eu îi apăsam frunzele late și lipicioase pe frunte, pe gât și – scoțându-i cămașa din pantaloni – pe burta moale și palidă, cu buricul delicat și vulnerabil.

Nu câștigă nimeni. Jocul se destrămă, după ceva timp, în certuri și revolte de masă. Am încercat să ștergem o parte din lutul de pe noi întinzându-ne în apa râului. Pantalonii scurți și cămășile ne erau murdare și leoarcă de apă.

Era după-amiază târziu. Tatăl lui Mike se pregătea să plece.

– Pentru numele lui Dumnezeu! spuse.

Un bărbat angajat cu ora venea să-l ajute pe tata când trebuia să taie vreun animal sau să facă diferite treburi mai dificile prin gospodărie. Avea o înfățișare de puștan îmbătrânit și o răsuflare astmatică, gâjâită. Îi plăcea să mă ia și să mă gâdile până simțeam că mă sufoc. Nimeni nu-l oprea. Mamei nu-i plăcea distracția asta, dar tata spunea că omul nu face decât să se joace.

Era și el în curte, îl ajuta pe tatăl lui Mike.

– V-ați tăvălit prin mâl, spuse el. Acuma trebuie neapărat să vă căsătoriți.

Din spatele ușii de plasă, mama auzi aceste cuvinte. (Dacă cei trei bărbați ar fi știut că era acolo, toți și-ar fi înghițit vorbele.) Ieși și-i spuse ceva ajutorului tatei, cu o voce joasă, plină de reproș, și abia apoi comentă despre felul cum arătam eu și Mike.

Am auzit o parte din ce-i spusese.

Ca frate și soră.

Bărbatul își privi ghetele, rânjind neajutorat.

Mama se înșela. Omul acela era mai aproape de adevăr decât ea. Nu eram ca frate și soră – sau, oricum, nu ca frații și surorile pe care îi văzusem eu. Singurul meu frate era încă mic, așa că nu aveam experiența ca atare eu însămi. Și nu eram nici precum soții și soțiile pe care îi știam eu, care erau, pe de o parte, bătrâni și care trăiau, pe de altă parte, în lumi atât de diferite, încât abia dacă păreau în stare să se recunoască unul pe altul. Eram ca niște îndrăgostiți stabili și obișnuiți unul cu celălalt, a căror legătură nu avea nevoie de prea multe expresii exterioare. Pentru mine cel puțin, era o experiență solemnă și tulburătoare.

Îmi dădeam seama că bărbatul vorbea despre sex, deși nu cred că știam pe atunci cuvântul „sex“. Și l-am urât pentru asta încă mai tare decât îl uram de obicei. În particular, greșea. Nu ne dedasem la nici un fel de atingeri, de etalări sau de intimități vinovate – nimic din căutarea aceea nervoasă a locurilor ascunse, din plăcerea de a pipăi, din frustrarea și rușinea ascuțită, neîntârziată. Participasem la asemenea scene cu un verișor și cu două fete puțin mai mari, surori, colege de școală cu mine. Îmi displăcuseră partenerii aceștia și înainte, și după ceea ce se întâmplase, și aș fi tăgăduit cu furie, chiar și față de mine însămi, că făcusem cu ei chiar și cel mai mic lucru. Nu m-aș fi gândit niciodată la asemenea escapade cu cineva pentru care simțeam afecțiune sau respect – numai cu oameni care mă dezgustau, așa cum gâdilăturile acelea lascive și grețoase mă dezgustau de mine însămi.

În sentimentele mele pentru Mike, chinul plăcerii fizice se transforma într-o excitație difuză și tandrețe, răspândite pe sub piele pe tot corpul, într-o plăcere a ochilor și urechilor și un fior de mulțumire, în prezența celuilalt. Mă trezeam în fiecare dimineață cu o sete nepotolită să-l văd, să aud sunetul camionului cu echipament care hurducăia și zăngănea pe drumul de țară până la noi. Îi idolatrizam, fără s-o arăt vreodată, forma capului, a cefei, încruntătura dintre sprâncene, degetele lungi și goale de la picioare și coatele murdare, vocea tare și încrezătoare în sine, mirosul. Acceptam cu ușurință, chiar cu evlavie, rolurile care nu trebuiau explicate sau negociate între noi – că eu eram cea care îl ajutam, plină de admirație, că el era călăuza și păzitorul meu.

Și, într-o dimineață, camionul n-a mai venit. Într-o dimineață, bineînțeles, treaba era încheiată, fântâna acoperită, pompa repusă în funcțiune și toată lumea se minuna de apa proaspătă. Masa de prânz avea două scaune mai puțin. Mike senior și Mike junior luaseră întotdeauna masa aceea cu noi.

Eu și Mike junior nu ne vorbeam și abia dacă ne uitam unul la altul. Lui îi plăcea să-și pună ketchup pe pâine. Tatăl lui stătea de vorbă cu tatăl meu, și discuția se purta în primul rând despre fântâni, accidente și pânza freatică. Un om serios. Foarte conștiincios, spunea tata. Și totuși, el – tatăl lui Mike – își încheia aproape orice intervenție cu un hohot de râs. Râsul acesta răsuna cumva singuratic, ca și cum meșterul s-ar fi aflat încă în fundul fântânii.

N-au mai venit. Treaba se încheiase, nu mai aveau nici un motiv să mai vină vreodată. Și se dovedi că treaba aceasta fusese ultima pe care săpătorul o avusese de făcut prin părțile noastre. Avea alte solicitări programate în alte părți și voia să ajungă acolo cât mai repede, cât timp dura vremea bună. Pentru că locuia la hotel, putea pur și simplu să-și împacheteze lucrurile și s-o ia din loc. Și asta și făcuse.

De ce n-am înțeles eu ce se întâmplase? Nu existase nici un rămas-bun, nu fusesem conștientă de faptul că, atunci când Mike urcase în camion în acea ultimă după-amiază, pleca de tot? Nu-mi făcuse oare cu mâna, nu-și întorsese capul spre mine – sau poate se înfrânase să-l întoarcă – atunci când camionul, îngreunat acum cu tot echipamentul fântânarului, se îndepărtase pe drumul nostru pentru ultima oară? Când apa țâșnise – mi-o amintesc țâșnind, și cum toată lumea se strânsese în jurul fântânii să ciocnească un pahar –, de ce nu înțelesesem că pentru mine se apropia sfârșitul atâtor lucruri? Acum mă întreb dacă nu cumva existase un plan de a nu face mare caz, de a elimina cuvintele de despărțire, pentru ca eu – sau noi – să nu devenim prea nefericiți și să dăm apoi de furcă părinților.

Puțin probabil ca pe vremea aceea să fi ținut cineva cont atât de mult de sentimentele copiilor. Nouă ne revenea să le îndurăm sau să le înăbușim.

Eu n-am dat bătăi de cap părinților. După șocul inițial, n-am lăsat pe nimeni să observe nimic. Bărbatul care-l ajuta pe tata mă tachina ori de câte ori mă vedea („Te-a părăsit prietenul?“), dar eu nici nu-l băgam în seamă.

Probabil știusem că Mike avea să plece. La fel cum știam că Ranger era bătrân și că avea să moară curând. Acceptam ideea de absență în viitor – atâta că, până când Mike dispăru, n-avusesem habar ce însemna. Cum avea să fie modificat tot teritoriul meu, ca afectat de o alunecare de teren, care l-ar fi pustiit de sens, lăsându-mi inteligibilă doar pierderea lui Mike. N-am putut să mă mai uit niciodată la pietroiul alb de lângă intrarea în hambar fără să mă gândesc la el, așa că am căpătat un sentiment de aversiune față de piatra aceea. Același lucru îl simțeam în legătură cu creanga de arțar, și, când tata o tăie pentru că era prea aproape de casă, am urât cicatricea rămasă pe trunchiul copacului.

Într-o zi, săptămâni mai târziu, stăteam, îmbrăcată în pardesiul de toamnă, lângă ușa magazinului de pantofi unde mama încerca niște încălțări, când am auzit o femeie strigând „Mike“. Trecuse în fugă pe lângă magazin, strigând „Mike“. Am fost brusc convinsă că necunoscuta aceea trebuia să fie mama lui Mike – știam, deși nu de la el, că era despărțită de tatăl lui, nu moartă –, și că, din cine știe ce motiv, se întorseseră în oraș. Nu m-am gândit dacă întoarcerea aceasta ar fi putut fi permanentă sau temporară, ci doar că peste câteva clipe – ieșeam deja în fugă din magazin – aveam să-l văd pe Mike.

Femeia îl ajunsese din urmă pe un băiețel de vreo cinci ani, care tocmai își luase singur un măr dintr-un coș mare, așezat pe trotuar în fața aprozarului vecin.

M-am oprit și m-am uitat lung la copilul acela. Nu-mi venea să cred, ca și cum, chiar sub ochii mei, fusese făcută o vrajă revoltătoare, nedreaptă, urâtă.

Un nume comun. O față turtită și stupidă, părul blond murdar.

Inima îmi bătea cu bătăi mari, distincte, ca nişte urlete care mi se zvârcoleau în piept.

Sunny mă aşteptă la staţia de autobuz din Uxbridge. Era o femeie cu oase mari şi cu un chip strălucitor, cu părul ondulat, castaniu-grizonant, dat la o parte de pe faţă cu doi piepteni diferiţi, câte unul la fiecare tâmplă. Chiar şi când se îngrăşa – ceea ce se şi întâmplase –, nu arăta a cucoană, ci îşi păstra un aer maiestuos de fetişcană.

Mă introduse brusc şi nonşalant în viaţa ei, aşa cum o făcea întotdeauna, spunându-mi că se temuse că avea să întârzie pentru că, în dimineaţa aceea, Claire îşi vârâse un gândăcel în ureche şi trebuise dusă la spital ca să i-l scoată, apoi câinele vărsase pe treptele din faţa bucătăriei, probabil pentru că nu-i plăcuseră deloc călătoria cu maşina, casa şi peisajul de la ţară, şi că, atunci când ea – Sunny – plecase după mine, Johnston îi punea pe băieţi să cureţe, pentru că ei erau cei care voiseră câine, iar Claire se plângea că auzea încă un bâzâit în ureche.

– Deci ce-ar fi să ne ducem într-un loc plăcut şi liniştit, să ne îmbătăm şi să nu ne mai întoarcem niciodată acolo? spuse ea. Şi totuşi, n-avem încotro. Johnston şi-a invitat un prieten care are soţia şi copiii plecaţi în Irlanda, şi vor să joace golf.

Eu şi Sunny fuseserăm prietene la Vancouver. Rămăseserăm însărcinate una după alta, aşa că ne descurcaserăm cu un singur set de haine pentru gravide. În bucătăria mea sau a ei, cam o dată pe săptămână, distrase de copii şi uneori ameţite de nesomn, ne aprovizionam cu cafea tare şi cu ţigări şi ne lansam în discuţii înverşunate despre mariajele noastre, despre certuri, despre deficienţele personale, despre motivaţiile noastre interesante sau ruşinoase, despre ambiţiile noastre trecute. Citeam Jung în acelaşi timp şi încercam să ne notăm visele. În acea perioadă a vieţii în care ar trebuit să fim cuprinse de râvna reproducerii, în care creierii ar fi trebuit să ne fie asfixiaţi de secreţiile materne, noi ne simţeam încă îndemnate să-i discutăm pe Simone de Beauvoir, Arthur Koestler şi *Petrecerea*[30].

Soţii noştri nu aveau nici pe departe asemenea preocupări. Când încercam să vorbim cu ei despre asemenea lucruri, ne spuneau: „Astea-s poveşti“ sau: „Parc-am fi la cursul de introducere în filosofie“.

Acum ne mutaserăm amândouă din Vancouver. Dar Sunny se mutase cu soţul ei, cu copiii şi mobila, aşa cum se mută oamenii de obicei, şi din motivele obişnuite – soţul ei căpătase o altă slujbă. Iar eu mă mutasem dintr-un motiv la modă pe atunci, care era aprobat în mare măsură, dar pasager şi numai în anumite cercuri, îmi lăsasem soţul, casa şi toate bunurile acumulate în timpul căsătoriei (cu excepţia, bineînţeles, a copiilor, care aveau să fie făcuţi pachet şi trambalaţi de colo colo), în speranţa de a-mi construi o viaţă lipsită de ipocrizie, de privaţiuni sau de ruşine.

Locuiam acum la etajul unu al unei case din Toronto. Oamenii de dedesubt – proprietarii – veniseră din Trinidad cu vreo doisprezece ani înainte. Pe toată strada, casele vechi de cărămidă cu verandă şi ferestre înalte şi înguste, foste locuinţe de metodişti şi presbiterieni care se numiseră Henderson, Grisham, McAllister, erau ticsite de oameni cu pielea măslinie sau cafenie care vorbeau engleza într-un mod neobişnuit pentru mine – dac-o vorbeau – şi care umpleau permanent aerul cu mirosul bucătăriei lor dulci-picante. Nu mă deranja nimic din toate astea. Din contră, simţeam că făcusem o schimbare adevărată, că mă aflam deja departe de casa căsătoriei. Dar nu le puteam cere fiicelor mele, de zece şi de doisprezece ani, să aibă aceleaşi sentimente. Părăsisem Vancouverul primăvara, şi ele veniseră la mine la începutul vacanţei de vară, teoretic ca să stea timp de două luni,

până la începerea școlii. Mirosul de pe stradă li se părea greţos, iar zgomotul, înspăimântător. Era foarte cald, şi nu puteau dormi nici măcar cu ventilatorul pe care-l cumpărasem. Trebuia să ţinem ferestrele deschise, şi petrecerile din curţile vecine durau uneori până la patru dimineaţa.

Excursiile la Centrul de Ştiinţe ale Naturii şi la Turnul Naţional Canadian[31] din Toronto, la muzeu şi la grădina zoologică, tratațiile la restaurantele cu aer condiţionat din marile magazine, o excursie cu barca până pe insula Toronto n-au putut să le înlocuiască absenţa prietenilor sau să le împace cu surogatul de cămin pe care îl puteam oferi eu. Le era dor de pisicile lor, îşi voiau camerele lor, libertatea din cartierul unde crescuseră, zilele de stat acasă şi ars gazul.

Un timp, nu s-au plâns. Am auzit-o pe cea mare spunându-i celei mici: „Las-o pe mami să creadă că suntem fericite, altfel o să se simtă prost“.

În fine, lucrurile explodaseră. Acuzaţii, mărturisiri, nefericire (chiar exagerări ale nefericirii, după cum mi se părea, în folosul meu). Cea mică bâzâia: „De ce nu poţi să vii să stai acasă?“, şi cea mare îi răspundea cu resentiment: „Pentru că îl urăşte pe tati“.

L-am sunat pe soţul meu – care mi-a pus aproape aceeaşi întrebare şi mi-a dat, singur, aproape acelaşi răspuns. Am schimbat biletele, le-am ajutat pe fete să împacheteze şi le-am dus la aeroport. Am jucat tot drumul un joc pe care ni-l prezentase cea mare. Trebuia să alegi un număr – 27, 42 – şi apoi să te uiţi pe geam şi să-i numeri pe toţi bărbaţii pe care îi zăreai, şi al 27-lea sau al 42-lea sau al oricâtelea ar fi fost era cel cu care trebuia să te măriţi. Când m-am întors, singură, am strâns toate amintirile de la ele – o caricatură pe care o desenase cea mică, o revistă *Glamour* pe care o cumpărase cea mare, tot felul de bijuterii şi de haine mărunte pe care le puteau purta în Toronto, dar nu acasă – şi le-am îndesat într-un sac de gunoi. Şi făceam mai mult sau mai puţin acelaşi lucru de câte ori mă gândeam la ele – îmi ferecam mintea. Existau nefericiri pe care le puteam îndura – cele legate de bărbaţi. Şi altele – legate de copii – pe care nu puteam.

Am revenit la viaţa mea de dinainte. Am încetat să-mi mai fac micul dejun şi am început să merg în fiecare dimineaţă să-mi cumpăr cafea şi chifle proaspete de la magazinul italian. Ideea de a fi atât de departe, eliberată de viaţa domestică, mă încânta. Dar am observat acum – lucru care nu se întâmplase înainte – expresia de pe feţele unora dintre cei care se aşezau în fiecare dimineaţă pe taburetele de la fereastră sau la mesele de pe trotuar, oameni pentru care acest gest nu era un lucru plăcut şi fascinant, ci obiceiul stătut al unei vieţi singuratice.

Întoarsă apoi acasă, stăteam şi scriam ore întregi la masa de lemn de sub ferestrele unei foste verande, transformată în bucătărie improvizată. Speram să-mi câştig existenţa ca scriitor. Curând, soarele încălzea cămăruţa, şi pielea de pe spatele picioarelor – purtam pantaloni scurţi – mi se lipea de scaun. Simţeam mirosul chimic particular, uşor dulceag, al sandalelor mele de plastic care îmi absorbeau transpiraţia de pe tălpi. Îmi plăcea – era mirosul hărniciei mele, şi, speram, al reuşitei. Ceea ce scriam nu era cu nimic mai bun decât ceea ce izbuteam să scriu în vechea mea viaţă, în timp ce fierbeau cartofii sau rufele se roteau bubuitor în maşina automată. Era pur şi simplu mai mult şi nu era mai rău – atâta tot.

Mai târziu făceam o baie şi mă duceam probabil să mă întâlnesc cu vreuna din prietenele mele. Beam vin la mese aşezate pe trotuar în faţa restaurantelor micuţe de pe strada Queen, strada Baldwin sau strada Brunswick şi discutam despre vieţile noastre – în cea mai mare parte despre iubiţii noştri, dar ne era silă să spunem „iubiţi“, aşa că îi numeam „bărbaţii cu care eram“. Şi uneori mă întâlneam cu bărbatul cu care eram. Fusese izgonit câtă vreme copiii se aflaseră la mine, deşi încălcasem de

două ori această regulă, lăsându-mi fetele singure într-un cinematograf înghețat.

Îl cunoscusem înainte de a-mi abandona căsnicia, și el era motivul imediat pentru care o abandonasem, deși față de el – și față de oricine altcineva – mă prefăcusem că nu așa stăteau lucrurile. Când ne întâlneam, încercam să par lipsită de griji și să dau dovadă de spirit independent. Schimbam noutăți – mă îngrijeam să am întotdeauna noutăți de povestit –, râdeam, ne plimbam prin canion, dar nu-mi doream de fapt decât să-l ademenesc să facă sex cu mine, pentru că mi se părea că entuziasmul nobil al sexului aducea laolaltă tot ce era mai bun în oameni. Mă comportam prostește în privința asta, într-un fel foarte riscant, mai ales pentru o femeie de vârsta mea. Erau dăți, după întâlnirile noastre, când mă simțeam nespus de fericită – uluită și sigură –, și altele când zăceam paralizată de îndoială. După ce el se retrăgea, simțeam lacrimile curgându-mi pe obraji înainte să-mi dau seama că plângeam. Și totul numai din cauza vreunei umbre pe care o zărisem în el pentru o clipă, sau a unui moment de indiferență, sau a vreunui avertisment indirect pe care mi-l dăduse. Pe măsură ce se întuneca, afară începeau petrecerile din curți, cu muzică, țipete și provocări care mai tîrziu puteau să degenereze în bătăi, și eu mă simțeam copleșită treptat de groază, nu în fața manifestărilor acestora de ostilitate, ci a unui soi de neființă.

Într-una dintre aceste stări am sunat-o pe Sunny și am primit invitația de a-mi petrece weekendul la țară.

– E foarte frumos aici, am spus.

Dar peisajul prin care treceam nu-mi spunea nimic. Dealurile erau un șir de umflături verzi, unele cu vaci. Poduri joase de ciment traversau pâraie sufocate de vegetație. Fânul era recoltat altfel decât înainte, rulat în baloturi și lăsat pe câmp.

– Stai să vezi casa, spuse Sunny. E mizerabilă. Am găsit un șoarece în țevărie. Mort. Ne tot vin fire de păr în apa de la baie. Acuma pe asta am rezolvat-o, dar cine știe ce-o să mai fie!

Nu mă întrebă nimic – era o dovadă de delicatețe sau de dezaprobare? – despre noua mea viață. Poate pur și simplu nu știa cum să înceapă, nu-și putea imagina. I-aș fi spus oricum minciuni sau doar jumătăți de adevăr. „Mi-a fost greu să mă rup, dar trebuia. Mi-e cumplit de dor de copii, dar întotdeauna e un preț de plătit. Învăț să dau libertate unui bărbat și să fiu liberă eu însămi. Învăț să iau sexul ușor, lucru dificil pentru mine, pentru că nu așa am început și nu mai sunt tânără, dar învăț.“

Un weekend, m-am gândit. Mi se părea un timp foarte lung.

Zidul de cărămidă al casei avea o cicatrice acolo unde o verandă fusese demolată. Băieții lui Sunny zdupăiau prin curte.

– Mark a pierdut mingea! strigă Gregory – cel mai mare.

Sunny îi spuse să salute.

– Bună! Mark a aruncat mingea peste hambar, și acum n-o mai găsim.

Fetița de trei ani, născută în timpul cât n-o mai văzusem pe Sunny, ieși în fugă pe ușa bucătăriei și apoi se opri, surprinsă să vadă o străină. Își veni însă în fire și-mi spuse:

– Mi-a intrat un gândăcel în cap.

Sunny o luă în brațe, îmi luă geanta, și am intrat toate în bucătărie, unde Mike McCallum își întindea ketchup pe o felie de pâine.

– Tu ești! am exclamat amândoi, aproape într-o răsuflare.

Am râs, eu m-am repezit spre el, și el a pășit către mine. Ne-am strâns mâinile.

– Am crezut că era tatăl tău, i-am spus.

Nu știu dacă ajunsesem cu gândul chiar la săpătorul de fântâni. Îmi spusesem doar: „Cine e bărbatul acesta? Parcă-l cunosc.“ Un bărbat care-și purta corpul cu ușurință, ca și cum a coborî în fântâni și a urca la suprafață ar fi fost o nimica toată. Părul tuns scurt, grizonant, ochii deschiși la culoare, adânciți în orbite. O față subțire, binedispusă, dar austeră. O anumită rezervă – firească, dar nu dezagreabilă.

– Nu se putea, spuse el. Tata a murit.

Johnston intră în bucătărie cu genții de golf, mă salută și îi spuse lui Mike să se grăbească, și Sunny zise:

– Se cunosc, iubitule. S-au cunoscut. Închipuie-ți!

– Când eram copii, spuse Mike.

– Serios? zise Johnston. Incredibil!

Și am spus cu toții ceea ce am văzut că era el pe cale să spună:

– Ce mică-i lumea!

Eu și Mike ne uitam încă unul la altul și râdeam – părea că ne asigurăm unul pe altul că această descoperire pe care Sunny și Johnston o credeau poate incredibilă era pentru noi o răbufnire orbitoare – aproape caraghioasă – de noroc.

Toată după-amiaza, în timp ce bărbații erau plecați, am debordat de energia fericirii. Am făcut plăcintă cu piersici pentru cină și i-am citit lui Claire, ca să se liniștească și să poată trage un pui de somn, în timp ce Sunny s-a dus cu băieții la pescuit, fără succes, în pârâul văratic. Apoi ne-am așezat amândouă pe jos în sufragerie cu o sticlă de vin în față și am redevenit prietene, discutând despre cărți în loc să vorbim despre viață.

Lucrurile de care își amintea Mike erau altele decât cele pe care mi le aminteam eu. El ținea minte cum umblam pe partea superioară, îngustă, a unei vechi fundații de ciment și pretindeam că era înaltă cât cea mai înaltă clădire și că, dacă ne împiedicam, aveam să cădem și să nu ne mai putem ridica. Eu am spus că asta trebuie să fi fost în altă parte, apoi mi-am amintit de fundația pentru un garaj, care fusese turnată acolo unde drumul de acces la ferma noastră întâlnea șoseaua, deși garajul nu fusese niciodată construit. Mergeam oare pe acolo?

Da, mergeam.

Eu îmi aminteam cum voiam să strig tare sub pod, dar cum îmi era teamă de copiii din oraș. El nu-și amintea de nici un pod.

Amândoi ne aminteam de ghiulelele de lut și de război.

Spălam vasele împreună ca să putem vorbi despre tot ce ne trecea prin cap fără să ne simțim nepoliticoși.

El îmi povesti cum murise tatăl lui. Fusese omorât într-un accident de mașină, în timp ce se întorcea de la o treabă din Bancroft.

– Mai trăiți, oameni buni?

I-am spus că mama murise și că tata se recăsătorise.

La un moment dat i-am spus că mă despărțisem de soțul meu și că locuiam în Toronto. Am spus că avusesem copiii la mine o vreme, dar că acum erau în vacanță cu tatăl lor.

El îmi spuse că locuia în Kingston, dar că nu mai fusese acolo de mult. Îl cunoscuse pe Johnston

nu demult, la muncă. Era, ca și el, inginer de construcții civile. Soția lui era o irlandeză, născută în Irlanda, dar care lucra în Canada când o cunoscuse el. Era soră medicală. Pe moment se afla în Irlanda, în comitatul Clare, în vizită la rudele ei. Luase copiii cu ea.

– Câți aveți?

– Trei.

Când am terminat vasele, ne-am dus în sufragerie și ne-am oferit să jucăm scrabble cu băieții, pentru ca Sunny și Johnston să poată face o plimbare. Numai un joc, și apoi trebuiau să meargă la culcare. Dar ei ne convinseră să mai începem o tură, așa că, atunci când părinții lor se întoarseră, încă jucam.

– Ce v-am spus eu? întrebă Johnston.

– E același joc, spuse Gregory. Ai spus că putem să terminăm jocul, și e același.

– Da, sigur, făcu Sunny.

Spuse că era o noapte minunată, și că ea și Johnston erau de-a dreptul răsfățați, acum că aveau bonă internă.

– Noaptea trecută am mers de fapt la film, și Mike a stat cu copiii. Un film vechi. *Podul de peste râul Kwai*.

– *De pe*, spuse Johnston. *De pe râul Kwai.*

– Oricum eu îl văzusem, spuse Mike. Cu ani în urmă.

– A fost destul de bun, spuse Sunny. Doar că n-am fost de acord cu finalul. Mi s-a părut nepotrivit. Mai știi când Alec Guiness vede sârma în apă, dimineața, și-și dă seama că cineva o să arunce podul în aer? Și o ia razna, și totul se complică, și toți sfârșesc prin a fi omorâți? Ei bine, eu cred că ar fi trebuit pur și simplu să vadă sârma, să-și dea seama ce avea să se întâmple și să rămână pe pod, să fie aruncat în aer împreună cu podul. Asta mi se pare că ar fi făcut personajul lui, și ar fi fost mai eficace din punct de vedere dramatic.

– Nu, n-ar fi fost, spuse Johnston, pe tonul unei persoane care se mai contrazisese și înainte pe această temă. Și unde ar mai fi suspansul?

– Eu sunt de acord cu Sunny, am spus. Îmi amintesc că sfârșitul mi s-a părut prea complicat.

– Mike?

– Mie mi s-a părut destul de bun, spuse Mike. Așa cum e.

– Bărbații contra femeilor, spuse Johnston. Câștigători, bărbații.

Apoi le spuse băieților să strângă jocul de scrabble, și ei se supuseră. Dar lui Gregory îi trecu prin cap să ceară voie să vadă stelele.

– Ăsta e singurul loc unde le putem vedea, spuse. Acasă sunt numai lumini, e nașpa.

– Ai grijă, spuse tatăl.

Dar apoi zise, în regulă, cinci minute, și am ieșit toți afară și ne-am uitat la stele. Am căutat Steaua Nordului, aproape de cea de a doua stea din oiștea carului. Dacă puteai s-o vezi, explică Johnston, aveai vederea suficient de bună ca să intri în Forțele Aeriene – cel puțin așa era în timpul celui de al Doilea Război Mondial.

– Eu o văd, dar știam dinainte că e acolo, zise Sunny.

Mike spuse că și el la fel.

– Și eu am văzut-o, rosti Gregory disprețuitor. Am văzut-o indiferent că știam sau nu că e acolo.

– Și eu am văzut-o, spuse Mark.

Mike stătea puțin mai în fața mea, într-o parte. Era de fapt mai aproape de Sunny decât de mine. În spatele nostru nu mai era nimeni, și am vrut să mă ating de el – doar ușor, întâmplător, să-i șterg brațul sau umărul. Apoi, dacă el n-ar fi reacționat – din curtoazie poate, luând atingerea mea drept o întâmplare cu adevărat –, mi-aș fi pus un deget pe ceafa lui goală. Oare el asta ar fi făcut dacă ar fi stat în spatele meu? La asta s-ar fi gândit, în loc să se concentreze asupra stelelor?

Am avut însă sentimentul că era un om scrupulos și că s-ar fi abținut.

Și din acest motiv, cu siguranță, n-avea să vină în patul meu în noaptea aceea. Oricum, riscurile erau atât de mari, încât ar fi fost aproape imposibil. La etaj, casa avea trei dormitoare, iar camera de oaspeți și camera părinților se deschideau amândouă din odaia mai mare unde dormeau copiii. Oricine ar fi vrut să ajungă într-unul dintre dormitoarele mai mici trebuia să treacă prin camera copiilor. Mike, care dormise cu o noapte înainte în camera de oaspeți, fusese mutat jos, pe canapeaua extensibilă din sufragerie. Sunny îi dăduse un set de cearșafuri curate în loc să-i strângă și apoi să-i întindă din nou așternuturile, pe care el le lăsă pentru mine.

– E un om curat, spuse ea. Și, la urma urmei, ți-e prieten vechi.

Faptul că m-am culcat în cearșafurile lui nu mi-a făcut noaptea prea ușoară. În visele mele, deși nu în realitate, așternutul mirosea a plante de apă, a mâl de râu, a trestii în soarele fierbinte al verii.

Știam că n-are să vină la mine oricât de mic ar fi fost riscul. Ar fi fost un lucru murdar, în casa prietenilor săi, care aveau să fie – dacă nu cumva erau deja – și prietenii soției sale. Și cum putea fi sigur că asta era ceea ce-mi doream? Sau că asta era ceea ce-și dorea el însuși? Nici măcar eu nu eram sigură de mine. Până atunci, putusem întotdeauna să mă consider o femeie fidelă celui cu care mă culcam la momentul respectiv.

Am dormit doar superficial și am avut vise constant lascive, complicate de povești secundare enervante și neplăcute. Uneori Mike era dispus să coopereze, dar dădeam peste tot felul de obstacole. Alteori era distras, ca atunci când spunea că mi-a adus un cadou, dar că nu mai știa unde îl pusese, și pentru el devenea extrem de important să-l găsească. Eu îi spuneam că nu contează, că nu eram interesată de cadou, pentru că el însuși era cadoul meu, omul pe care-l iubeam și pe care-l iubisem întotdeauna, așa spuneam. Dar el era preocupat. Și uneori îmi făcea reproșuri.

Toată noaptea – sau cel puțin de fiecare dată când mă trezeam, și m-am trezit des –, greierii mi-au cântat sub fereastră. La început am crezut că sunt păsări, un cor de zburătoare de noapte neobosite. Locuiam de suficient de multă vreme la oraș ca să fi uitat cum greierii pot compune un adevărat canon de sunete.

Trebuie să spun însă că, uneori, deșteptându-mă, mă pomeneam parcă în pustiu, în plină bătaie a soarelui. O luciditate nechemată. Ce știi, de fapt, despre bărbatul acesta? Sau el despre tine? Ce muzică îi place, ce preferințe are în politică? Ce fel de femeie își dorește?

– Ați dormit bine? întrebă Sunny.

– Buștean, spuse Mike.

– Bine, am spus. Destul.

Toată lumea fu invitată în dimineața aceea la brunch[32] la niște vecini care aveau piscină. Mike spuse că ar fi preferat să facă o plimbare pe terenul de golf, dacă nu era o problemă.

– Sigur, spuse Sunny, și se uită la mine.

– Păi, nu știu dacă... am spus, și Mike întrebă:

– Nu joci golf, nu?

– Nu.

– Oricum. Ai putea să-mi ții geanta.

– Vin eu să-ți țin geanta, spuse Gregory. Era gata să se lipească de orice ieșire de-a noastră, convins că aveam să ne dovedim mai liberali și mai amuzanți decât părinții lui.

Sunny spuse nu.

– Tu vii cu noi. Nu vrei să înoți în piscină?

– Toți puștii fac pipi în piscina aia. Sper că știai.

Johnston ne avertizase înainte să plecăm că prognoza prevedea ploaie. Mike spusese că ne asumăm riscul. Îmi plăcuse faptul că spusese „noi“ și îmi plăcuse să merg alături de el, pe locul soției. Ideea că formăm un cuplu îmi făcuse plăcere – o plăcere, știam, nebunatică precum a unei adolescente. Ideea de a fi soție mă atrăgea, ca și cum n-aș mai fi fost niciodată. Nu avusesem niciodată senzația asta cu bărbatul care era acum adevăratul meu iubit. Oare chiar puteam să mă așez la casa mea, cu un bărbat pe care să-l iubesc cu adevărat, să scap cumva de acele părți din mine care nu se potriveau cu o asemenea viață și să fiu fericită?

Dar acum, că eram singuri, simțeam o anumită constrângere.

– Nu ți se pare frumos peisajul? am întrebat.

Și astăzi chiar mi se părea. Dealurile arătau mai domoale, sub cerul acoperit de nori albi, decât arătaseră ieri în lumina trufașă a soarelui. Copacii, la sfârșitul verii, aveau frunzișul zdrențuit, multe frunze începeau să ruginească pe margini, iar unele deveniseră chiar maronii sau roșii. Recunoșteam acum tot felul de frunze.

– Stejari, am spus.

– Solul e nisipos, spuse Mike. Peste tot în zona asta. I se spune Dealurile cu Stejari.

Am spus că bănuiam că Irlanda e foarte frumoasă.

– Unele părți sunt de-a dreptul golașe. Stâncă goală.

– Acolo a crescut soția ta? Are accentul acela simpatic?

– Cred că, dacă ai auzi-o, ai zice că da. Dar, când se întoarce acolo, i se spune că și l-a pierdut. I se spune că sună a americancă. „Americanca“, așa îi zic întotdeauna. Nu-și bat capul cu Canada.

– Și copiii tăi, bănuiesc că nu arată deloc a irlandezi, nu?

– Nu.

– Și ce ai – fete sau băieți?

– Doi băieți și o fată.

M-am simțit tentată să-i povestesc despre contradicțiile, tristețile și necesitățile propriei mele vieți.

– Mie mi-e dor de copii, am spus.

Dar el nu spuse nimic. Nici un cuvânt de compasiune sau de încurajare. Poate că i se părea indecent să vorbim despre partenerii sau despre copiii noștri în situația în care eram.

La scurt timp după aceea am oprit în parcarea terenului de golf, și el zise, destul de gălăgios, ca și cum ar fi încercat să compenseze rigiditatea de mai înainte:

– Se pare că amenințarea ploii i-a speriat pe jucători.

În parcare mai era un singur autoturism.

Mike ieşi din maşină şi intră în clădirea recepţiei ca să plătească taxa de intrare.

Nu fusesem niciodată pe un teren de golf. Văzusem jocul jucat la televizor, o dată sau de două ori, niciodată din proprie iniţiativă, şi aveam idee de faptul că unele crose erau scurte şi altele lungi, că exista şi o crosă putter şi că găurile de pe teren se numeau cupe. Când i-am spus asta, Mike a replicat:

– S-ar putea să te plictiseşti de moarte.

– Dacă mă plictisesc, o să fac o plimbare.

Asta păru să-l mulţumească. Îşi puse greutatea palmei calde pe umărul meu şi zise:

– Da, cred că ai face.

Ignoranţa mea nu conta – bineînţeles că nu trebuia cu adevărat să car geanta –, şi nu m-am plictisit. Nu trebuia decât să-l urmez pe tot terenul şi să-l privesc. Nici măcar nu trebuia să-l privesc. Aş fi putut să privesc copacii de pe marginile terenului – înalţi, cu vârfuri stufoase şi trunchiuri zvelte, şi cu o denumire de care nu eram sigură – acacia? –, răscoliţi din când în când de un vânt pe care nu-l simţeam deloc la nivelul solului. Stoluri de păsări, mierle sau grauri, zburau pe deasupra mânate parcă de un sentiment de grup al urgenţei, dar numai de la un vârf de copac la altul. Mi-am amintit acum că ştiam asta: în august sau chiar la sfârşitul lui iulie, păsările începeau să se strângă în masă, gălăgioase, pregătindu-se pentru călătoria spre sud.

Mike vorbea când şi când, dar prea puţin cu mine. Nu era nevoie să-i răspund, şi de fapt nici n-aş fi putut s-o fac. Mi se părea totuşi că vorbeşte mai mult decât ar fi făcut-o un bărbat care ar fi jucat de unul singur. Cuvintele sale disparate erau reproşuri, felicitări prudente sau avertismente adresate sieşi, sau abia dacă erau cuvinte – exact genul de zgomote menite să transmită un anume sens, şi care transmit un anumit sens, în intimitatea îndelungată a vieţilor trăite în proximitate benevolă.

Asta era deci ceea ce trebuia să fac – să-i ofer o noţiune amplificată, extinsă a propriului sine. O noţiune mai confortabilă, se putea spune, senzaţia consolatoare a unei prezenţe umane-tampon în jurul singurătăţii sale. El nu s-ar fi aşteptat la asta în chiar acelaşi fel, sau n-ar fi cerut-o atât de firesc şi de uşor, dacă aş fi fost tot bărbat. Sau dacă aş fi fost o femeie cu care nu simţea o legătură de mult stabilită.

N-am stat să mă gândesc la toate astea. Ele făceau parte din plăcerea pe care o simţeam pătrunzându-mă în timp ce umblam pe terenul de golf. Pofta trupească din cauza căreia tot corpul mă duruse în timpul nopţii era acum purificată, redusă la o flacără de veghe ferită, grijulie, conjugală. Îl urmăream cum îşi punea mingea, cum alegea, stătea în cumpănă, mijea ochii, lovea mingea cu o mişcare arcuită, şi mă uitam la traseul mingii, care mie mi se părea întotdeauna triumfător, dar lui de obicei i se părea problematic, până la locul următoarei provocări, al viitorului imediat.

Mergând până acolo, abia dacă schimbam vreo vorbă. „O să plouă oare?“ spuneam. „Ai simţit vreun strop?“ Mie mi se păruse că simţisem. Poate că nu. Nu era obişnuitul dialog politicos despre vreme – era totul în contextul jocului. Aveam să ne terminăm cupa? Fusese un strop de ploaie, de data asta sigur, apoi încă unul, apoi o stropeală. Mike se uită în lungul traseului, spre locul unde norii îşi schimbaseră culoarea, devenind sinilii în loc de albi, şi spuse fără vreo teamă sau vreo dezamăgire specială:

– Uite şi ploaia!

Începu să strângă metodic şi să-şi închidă geanta.

Eram la momentul acela la distanţă maximă de clădirea recepţiei. Păsările deveniseră mai

gălăgioase şi se roteau deasupra într-un zbor agitat, indecis. Vârfurile copacilor se clătinau, şi se auzea un sunet – care părea să vină de undeva de deasupra noastră – ca sunetul unor valuri pline de pietriş spărgându-se la mal. „Bun deci. Mai bine să ne adăpostim“, mă luă de mână şi mă trase grăbit peste gazonul tuns în tufişurile şi ierburile înalte care creşteau între terenul de golf şi râu.

Tufele chiar de la marginea gazonului aveau frunze închise la culoare şi o înfăţişare aproape oficială, ca şi cum ar fi fost un gard viu plantat acolo să crească. Dar nu erau decât un desiş sălbatic. Păreau impenetrabile, dar, privind de aproape, zăreai mici deschideri, poteci înguste pe care le făcuseră animalele sau oamenii veniţi să-şi caute mingile de golf. Terenul se înclina uşor, şi, după ce treceai de zidul neregulat de tufe, puteai vedea deja o părticică din râu – râul care era de fapt motivul indicatorului de la intrare, cu numele terenului. Riverside.[33] Apa era cenuşie ca oţelul, şi părea să se rostogolească deja, nu să facă vălurele, cum ar fi făcut apa unui iaz, sub pala ameninţătoare a vântului stârnit în grabă. Între noi şi râu era o pajişte de ierburi sălbatice, care păreau toate înflorite. Splinuţă, slăbănog cu clopoţei galbeni cu roşu, ceva ce am crezut că erau urzici înflorite, cu ciorchini roz-violacei, şi steluţe sălbatice. Şi viţe de vie, agăţându-se de orice, înfăşurându-se în jur şi încâlcindu-ni-se sub picioare. Pământul era moale, nu tocmai elastic. Chiar şi plantele cu tulpinile cele mai plăpânde şi cu înfăţişarea cea mai delicată crescuseră cât noi sau mai înalte. Ne-am oprit şi ne-am uitat în sus printre ele, şi am văzut copacii, la mică distanţă, azvârliţi încoace şi încolo ca nişte buchete de mireasă. Şi ceva care venea din direcţia norilor de miazănoapte. Era adevărata ploaie, năvălind asupra noastră pe urmele stropilor care abia ne împroşcau, dar părea să fie mult mai mult decât o simplă ploaie. Era ca şi cum o bucată mare din cer se rupsese şi avansa acum ameninţătoare, hotărâtă, fremătând, luând o imprecisă formă vie şi mânând înaintea ei perdele de ploaie – nu văluri, ci adevărate draperii, groase şi căzând cu plesnet sălbatic. Le vedeam foarte limpede în chiar clipele când nu simţeam încă decât stropii aceia uşori, lenevoşi. Era aproape ca şi cum ne-am fi uitat pe o fereastră, fără să ne vină să credem că avea să se spargă, până când se sparse, şi ploaia şi vântul ne izbiră, laolaltă, şi părul îmi fu ridicat şi învârtejit deasupra capului. Am simţit că şi pielea avea să-mi aibă aceeaşi soartă.

Am încercat atunci să mă răsucesc – simţeam impulsul imperios, pe care nu-l avusesem până atunci, de a ieşi dintre tufişuri şi a fugi până la clădirea recepţiei. Dar nu m-am putut mişca. Era foarte greu să stai în picioare – în câmp deschis, vântul m-ar fi dărâmat într-o clipită.

Încovoiat, cu capul în piept printre ierburi, împotriva vântului, Mike veni în faţa mea, ţinându-mă tot timpul de mână. Apoi se întoarse cu faţa la mine, punându-şi corpul între mine şi furtună, cu tot atâta efect cât ar fi avut o scobitoare. Îmi spuse ceva drept în faţă, dar nu l-am putut auzi. Ţipa, dar nici un sunet nu ajunse până la mine. Acum mă ţinea de amândouă braţele. Îşi coborî mâinile până la încheieturile mele şi le apucă strâns. Mă trase în jos – clătinându-ne amândoi în momentul când am vrut să ne schimbăm poziţia – până am rămas ciuciţi aproape de pământ. Atât de apropiaţi, încât nu ne puteam uita unul la altul – nu ne puteam uita decât în jos, la şuvoaiele miniaturale care divizau deja pământul în jurul nostru, la plantele strivite şi la încălţările noastre îmbibate de apă. Şi chiar şi pe acestea le vedeam prin şuvoaiele care ne şiroiau pe faţă.

Mike îmi eliberă încheieturile şi mă apucă strâns de umeri. Atingerea lui era în continuare menită mai degrabă să mă reţină, nu să mă facă să mă simt în siguranţă.

Am rămas aşa până când vântul a trecut mai departe. N-avea cum să fi durat mai mult de cinci minute, poate doar două sau trei. Ploaia continua să cadă, dar acum era doar o ploaie torenţială

obișnuită. Mike își luă mâinile de pe mine și ne-am ridicat în picioare clătinându-ne. Cămășile și pantalonii ni se lipiseră complet de piele. Mie părul îmi cădea pe față în cârcei lungi de meduză, lui i se lipise de frunte în codițe scurte, întunecate. Am încercat să zâmbim, dar abia dacă am avut putere. Apoi ne-am sărutat și ne-am strâns unul într-altul pentru o secundă. Era mai mult un ritual, o recunoaștere a faptului că supraviețuiserăm decât a atracției dintre trupuri. Buzele ni se șterseră unele de altele, reci și alunecoase, și apăsarea îmbrățișării ne făcu să ne scuturăm ușor de frig, căci firișoare din apa ploii ni se scurseră din haine pe piele.

Ploaia se potolea treptat. Ne-am croit drum, împleticindu-ne ușor, prin ierburile pe jumătate culcate la pământ, apoi prin tufișurile dese, îngreunate de apă. Crengi mari de copac fuseseră azvârlite pe tot cuprinsul terenului de golf. Nu m-am gândit decât abia mai târziu că oricare dintre ele ar fi putut să ne omoare.

Am ieșit în câmp deschis, ocolind ramurile căzute. Ploaia se oprise aproape, și aerul se lumină. Mergeam cu capul plecat – pentru ca apa din păr să-mi cadă pe pământ, nu pe față –, și am simțit căldura soarelui lovindu-mi umerii înainte să ridic ochii și să-i văd strălucirea carnavalescă.

M-am oprit locului, am tras adânc aer în piept și mi-am zvârlit șuvițele de pe față. Acum era momentul, când eram pătrunși de apă, în siguranță, copleșiți de strălucire. Ceva trebuia spus.

– E ceva ce nu ți-am spus.

Vocea lui mă luă prin surprindere, la fel ca soarele. Dar cumva invers. Am simțit în ea o greutate, o avertizare – o fermitate cu iz de căință.

– Despre băiatul nostru cel mai mic, spuse el. Băiatul nostru cel mai mic a fost omorât vara trecută.

O, Doamne!

– A fost călcat de mașină, continuă el. Eu am fost cel care l-a călcat. Când am dat cu spatele pe aleea din fața casei.

M-am oprit din nou. Se opri și el cu mine. Amândoi priveam fix înainte.

– Îl chema Brian. Avea trei ani.

– Credeam că e în pat, în dormitorul lui de la etaj. Ceilalți erau treji, dar el fusese pus la culcare. Apoi se sculase singur.

– Ar fi trebuit totuși să mă uit. Ar fi trebuit să mă uit mai atent.

M-am gândit la momentul când se dăduse jos din mașină. Zgomotul pe care-l făcuse probabil. Momentul când mama copilului ieșise în fugă din casă. „Nu se poate să fie el, nu el e aici, nu s-a întâmplat nimic.“

În pat, la etaj.

Mike o porni din nou, intrând în parcare. Îl urmam la mică distanță. Și n-am spus nimic – nici unul dintre cuvintele obișnuite, binevoitoare, neputincioase. Le-am ignorat cu bună știință.

El nu spuse: „A fost vina mea și n-am să pot trece niciodată peste ce s-a întâmplat. N-am să mi-o iert niciodată. Dar trăiesc în continuare așa cum pot“.

Sau: „Soția mea m-a iertat, dar nici ea n-are să poată trece vreodată peste“.

Înțelegeam totul. Înțelegeam acum că era un om care văzuse bezna cea mai neagră. Un om care știa exact – așa cum eu nu știam, nici măcar pe aproape – ce însemna întunericul adevărat. El și soția lui știau acest lucru împreună, și asta îi unea, ca unul din acele lucruri care fie te despart definitiv de

cineva, fie te unesc pe viață. Nu că ar fi rămas să trăiască în starea aceea. Dar împărțeau cunoașterea hrubei aceleia reci, deșarte, închise ermetic, din miezul întunericului.

Se poate întâmpla oricui.

Da. Dar nu așa pare. Pare că se întâmplă unuia sau altuia, ales anume din loc în loc, câte unul odată.

– Nu e drept, am spus.

Mă referem la distribuirea acestor pedepse gratuite, a acestor lovituri haine și distrugătoare. E mai rău așa, poate, decât dacă s-ar întâmpla în toiul unei suferințe abundente, în timpul războaielor sau al unor cataclisme ale pământului. E cel mai rău când există o singură persoană al cărei gest, probabil necaracteristic, este unicul responsabil, pentru totdeauna.

La asta mă referem. Dar voiam să spun totodată: „Nu e drept. Ce legătură are asta cu noi?“

Un protest atât de brutal încât poate părea inocent, pentru că vine dintr-un miez atât de brut al sinelui. Inocent dacă tu ești cel din care izbucnește și dacă nu a fost făcut public.

– Ei da, spuse el, pe un ton blând.

Căci dreptatea n-avea nimic a face aici.

– Sunny și Johnston nu știu despre asta. Nici unul dintre cei pe care i-am cunoscut de când ne-am mutat nu știe. Am considerat că e mai bine așa. Chiar și ceilalți copii – arareori pomenesc de el. Nu-i spun niciodată pe nume.

Eu nu eram unul dintre oamenii pe care îi cunoscuseră de când se mutaseră. Nu unul dintre cei printre care aveau să-și ducă viața lor cea nouă, cea grea, cea normală. Eu eram un om care știa – atâta tot. Un om pe care el îl avea de unul singur, care știa.

– E ciudat, spuse el, aruncând o privire în jur înainte să deschidă portbagajul ca să pună înăuntru geanta de golf. Ce s-a întâmplat cu tipul care era parcat aici înainte? Tu n-ai mai observat o mașină când am venit? Dar pe teren n-am zărit pe nimeni. Acum, că stau să mă gândesc. Tu ai văzut?

Am spus că nu.

– E un mister, spuse el. Și apoi din nou: Ei, da.

Erau cuvinte pe care obișnuiam să le aud des, pe același ton, când eram copil. O punte de la un lucru la altul, sau o concluzie, sau un mod de a spune ceva care nu mai putea fi spus – ori gândit – mai mult decât fusese deja.

– Ei nu, era răspunsul în glumă.

Furtuna spărsese petrecerea din piscină. Fuseseră prea mulți participanți ca să se îngrămădească toată lumea în casă, și cei cu copii preferaseră în general să plece acasă.

În timp ce mergeam înapoi, eu și Mike observaserăm amândoi o furnicătură, o senzație de arsură și de mâncărime pe antebrațele noastre goale, pe dosul palmelor și în jurul gleznelor. Porțiuni care nu ne fuseseră protejate de haine când ne ghemuiserăm în ierburi. Mi-am amintit de urzici.

Așezați în bucătăria lui Sunny, schimbați în haine uscate, am povestit despre aventura noastră și despre iritațiile de pe corp.

Sunny știu ce era de făcut. Călătoria cu Claire de cu o zi înainte, la camera de gardă a spitalului local, nu fusese prima de acest fel în familia lor. La un alt sfârșit de săptămână, băieții coborâseră pe câmpul mocirlos, plin de bălării, din spatele hambarului și se întorseseră plini de bășici și de pete pe piele. Medicul spusese că nimeriseră probabil în niște urzici. Probabil se rostogoliseră prin ele, asta

spusese. Li se prescriseseră comprese reci, o loţiune antihistaminică şi nişte tablete. O parte din sticluţa cu loţiune rămăsese nefolosită, şi mai erau şi câteva pastile, pentru că Mark şi Gregory îşi reveniseră repede.

Am refuzat tabletele – cazul nostru nu părea atât de grav.

Sunny povesti că stătuse de vorbă cu femeia care îi alimentase maşina la benzinăria de pe autostradă şi că femeia aceasta spunea că există o plantă din ale cărei frunze se făceau cele mai bune comprese pentru pişcăturile de urzică. Nu e nevoie de nici o pastilă şi de toate prostiile alea, spusese. Planta se numea ceva de felul drăgoi. Drăcovei? S-ar fi găsit, zicea ea, pe o anumită porţiune a drumului, lângă un pod.

Sunny era gata să meargă s-o culeagă, îi plăcea ideea de remediu popular. A trebuit să-i amintim că aveam deja loţiunea, pentru care plătise.

Îi făcu plăcere să ne doftoricească. De fapt, situaţia noastră binedispuse toată familia, îi scoase pe membrii ei din toanele rele datorate zilei ploioase care le stricase planurile. Faptul că aleseserăm să mergem împreună şi că avuseserăm această aventură – o aventură care îşi lăsase amprenta pe corpul nostru – părea să trezească în Sunny şi Johnston un soi de entuziasm al tachinării. El avea o înfăţişare caraghioasă, ea – o solicitudine voioasă. Dacă am fi adus cu noi dovezi de necuviinţă – băşici pe şezut, vreo spuzeală roşie pe coapse sau pe burtă –, ar fi fost, bineînţeles, mai puţin încântaţi şi iertători.

Copiilor li se păru amuzant să ne vadă şezând cu picioarele în ligheane, cu braţele şi mâinile neîndemânatice în bandaje groase. Claire mai ales fu fascinată la vederea tălpilor noastre goale, adulte, caraghioase. De dragul ei, Mike îşi mişcă degetele lungi de la picioare, şi ea izbucni în chicoteli alarmate.

Ei, da, lucrurile s-ar fi repetat dacă ne-am fi întâlnit din nou. Sau dacă nu. O dragoste care nu putea fi folosită, care-şi cunoştea locul. (Unii ar spune neadevărată, pentru că n-ar fi riscat niciodată să suporte furia cuiva, să se transforme într-o glumă proastă sau, trist, să se tocească.) Care nu risca nimic, ci prefera să rămână vie ca un firicel de nectar, ca o rezervă subterană. Pecetluită cu povara acelei tăceri nou dobândite.

Nu i-am cerut niciodată lui Sunny veşti despre el, şi nici nu am primit vreunele, în toţi anii cât a mai durat prietenia noastră tot mai difuză.

Plantele acelea cu flori mari roz-violacee nu sunt urzici. Am descoperit că se numesc sovârf de apă. Urzicile în care probabil am intrat noi atunci sunt plante mai neînsemnate, cu o floare mov-pal şi cu tulpinile presărate răuvoitor cu perişori ascuţiţi, nemiloşi, care pătrund prin piele şi o inflamează. Creşteau şi ele probabil, neobservate, printre flori sălbatice, pe tot întinsul pajiştii.

29 Autoarea face, în engleză, diferenţa dintre *well driller* („perforator“, „sfredelitor de fântâni“ – cel care foloseşte instrumente electrice pentru a adânci fântâna; tradus aici prin „fântânar“) şi *well digger* („săpător de fântâni“). (n.tr.)

30 Piesă din 1949 a lui T.S. Eliot, care a cunoscut un mare succes în anii 1950. Tratează tema cuplului nefericit. (n.tr.)

31 Turn de telecomunicaţii înalt de peste 550 m. Din 1976 până în 2010 a fost cea mai înaltă construcţie din lume. (n.tr.)

32 Gustare mai consistentă, între masa de dimineaţă *(breakfast)* şi masa de prânz *(lunch)*; mic dejun târziu (n.tr.)

33 Mal de râu, în limba engleză (n.tr.)

CASA CU GRINZI DE LEMN

Lionel le povesti cum murise mama lui.

Ea ceruse să-i dea machiajul. El îi ţinu oglinda.

– O să dureze cam o oră, spuse ea.

Cremă de bază, pudră, creion de sprâncene, rimel, creion de buze, ruj, fard de obraz. Lucra încet şi cu mână tremurândă, dar rezultatul nu fu rău.

– Nu ţi-a luat o oră, zise Lionel.

Ea spuse că nu, nu asta voise să spună.

Voise să spună când o să moară.

El o întrebase dacă voia să-l cheme pe tatăl ei. Pe tatăl ei, pe soţ, pe pastor.

Ea spuse: Pentru ce?

Nu greşi decât cu cinci minute.

Şedeau în spatele casei – casa Lornei şi a lui Brendan – pe o terasă mică de unde se vedea micul golf Burrard şi luminile din Point Grey. Brendan se ridică să mute aspersorul către o altă porţiune de gazon.

Lorna o cunoscuse pe mama lui Lionel cu doar câteva luni în urmă. O femeie mărunţică, cu păr alb, cu un farmec vitejesc, care venise până în Vancouver dintr-un orăşel din Munţii Stâncoşi, ca să vadă trupa Comediei Franceze în turneu. Lionel o rugase pe Lorna să meargă cu ei. După spectacol, în timp ce Lionel îi ţinea pelerina albastră de catifea, mama îi spusese Lornei:

– Sunt foarte fericită că am cunoscut-o pe *belle-amie* a fiului meu.

– Hai să nu exagerăm cu franceza, spusese Lionel.

Lorna nici măcar nu era sigură ce însemna asta. *Belle-amie*. Frumoasa prietenă? Amanta?

Lionel ridicase din sprâncene către ea, peste capul mamei lui. Ca şi cum ar fi spus: Orice idei ar avea, eu nu am nici o legătură.

Lionel fusese cândva studentul lui Brendan la universitate. Un tânăr excepţional, prodigios, de numai şaisprezece ani. Cea mai strălucitoare minte matematică pe care o văzuse Brendan vreodată. Lorna se întrebă dacă nu cumva Brendan dramatiza faptul acesta în retrospectivă din cauza generozităţii sale neobişnuite faţă de studenţii talentaţi. Şi, de asemenea, din cauza felului în care evoluaseră lucrurile. Brendan întorsese spatele întregii sale moşteniri irlandeze – familiei, bisericii şi cântecelor sentimentale –, o slăbiciune pentru poveştile tragice. Şi, într-adevăr, după un început fulminant, Lionel suferise un fel de epuizare nervoasă, trebuise să fie spitalizat, dispăruse din vedere. Până când Brendan îl întâlnise la supermarket şi descoperise că locuia la mai puţin de doi kilometri de casa lor, aici, în North Vancouver. Renunţase complet la matematică şi lucra la editura Bisericii Anglicane.

– Vino să ne vizitezi, îi spusese Brendan. Lionel i se păru puţintel ponosit şi singur. Vino să o cunoşti pe soţia mea.

Era fericit acum să aibă un cămin unde să-şi poată chema cunoscuţii.

– N-am ştiut ce părere ai să ai, spuse Lionel când îi povesti Lornei despre întâlnire. M-am gândit că ai putea să reacţionezi oribil.

– Ah, spuse Lorna. De ce?

– Nu ştiu. Că aşa sunt nevestele.

Brendan veni în vizită seara, când copiii erau deja în pat. Uşoarele intruziuni ale vieţii domestice

– plânsetul copilului mic care ajungea la ei printr-o fereastră deschisă, dojana pe care Lionel trebuia să i-o administreze uneori Lornei pentru jucăriile lăsate să zacă în iarbă în loc să fie puse la loc în cutia cu nisip, chemarea din bucătărie întrebând dacă ea nu cumva uitase să cumpere limete pentru amestecul de gin cu apă tonică – toate păreau să provoace un fior, o încordare a trupului înalt și îngust al lui Lionel și pe fața lui atentă și neîncrezătoare. Trebuia atunci să fie o pauză, o revenire la nivelul contactului omenesc care merita osteneala. O dată el cântă foarte încet, pe melodia lui *O, brad frumos*, „O, mariaj, o, mariaj“. Zâmbise ușor, sau Lornei așa i se păruse, în întuneric. Zâmbetul acesta ei i se păru asemenea zâmbetului fetiței ei de patru ani, Elizabeth, atunci când îi șoptea mamei ei vreo observație ușor scandaloasă în vreun loc public. Un zâmbet mic, secret, mulțumit și întru câtva alarmat.

Lionel urca dealul pe bicicleta lui înaltă, de modă veche – într-o vreme când aproape nimeni în afara copiilor nu mergea pe bicicletă. Nu se schimba de obicei din hainele de muncă. Pantaloni închiși la culoare, o cămașă albă care arăta întotdeauna soioasă și roasă la manșete și la guler, o cravată impersonală. Când fuseseră să vadă spectacolul Comediei Franceze, el adăugase la acestea un sacou de tweed care-i era prea larg peste umeri și prea scurt la mâneci. Poate că nu avea alte haine.

– Lucrez pentru o sumă derizorie, spunea el. Și nici măcar în via Domnului. În dioceza arhiepiscopului.

Și:

– Uneori mi se pare că sunt într-un roman dickensian. Și partea amuzantă e că nici măcar nu mă dau în vânt după Dickens.

Vorbea de obicei cu capul înclinat pe o parte, cu privirea fixată undeva puțin peste capul Lornei. Avea o voce joasă și iute, uneori ușor răgușită din cauza unei exaltări nervoase. Vorbea despre toate pe un ton oarecum uluit. Vorbea despre biroul unde lucra, în clădirea din spatele catedralei. Ferestrele gotice, mici și înalte, și tâmplăria lăcuită (pentru o atmosferă bisericească), cuierul și stativul pentru umbrele (care, cine știe de ce, îl umpleau de o melancolie profundă), dactilografa, Janine, și redactorul știrilor bisericii, doamna Penfound. Arhiepiscopul care apărea din când în când, spectral și neatent. O bătălie nedecisă se purta în privința pliculețelor de ceai între Janine, care era pentru, și doamna Penfound, care era împotrivă. Toată lumea molfăia în secret gustări pe care nu le împărțea cu nimeni. În cazul lui Janine era vorba de caramele, iar Lionel însuși prefera migdalele în glazură. El și Janine nu descoperiseră care era plăcerea secretă a doamnei Penfound, pentru că doamna Penfound nu punea ambalajele în coșul de gunoi. Dar, pe furiș, fălcile ei lucrau întotdeauna.

El pomeni spitalul unde fusese pacient o vreme și vorbi de felul în care semăna cu biroul în privința gustărilor secrete. A secretelor în general. Dar diferența era că, din când în când, în spital veneau, te legau, te duceau de acolo și te vârau în priză, cum spunea el.

– Era destul de interesant. De fapt, era o durere înfiorătoare. Dar nu pot s-o descriu. Asta e partea cea mai stranie. Mi-o amintesc, dar nu pot s-o descriu.

Din cauza evenimentelor din spital, spunea el, rămăsese cu prea puține amintiri. Prea puține detalii. Îi plăcea ca Lorna să i le povestească pe ale ei.

Ea îi povesti despre viața ei înainte să se mărite cu Brendan. Despre cele două case exact la fel, înălțate una lângă alta în orășelul unde crescuse. În fața lor era un canal adânc numit Pârâul Vopsit, pentru că apa din el curgea pe atunci colorată de vopseaua de la fabrica de tricotaje. În spatele lor se afla o pajiște sălbatică, unde fetele nu aveau voie să meargă. Într-o casă locuiau ea și tatăl ei, în

cealaltă, bunica și mătușa ei Beatrice și verișoara ei Polly.

Polly nu avea tată. Asta auzise în familie și Lorna crezuse asta cu adevărat o vreme. Polly nu avea tată, așa cum o pisică Manx nu avea coadă.

În sufrageria buncii se afla o hartă a Țării Sfinte, lucrată în multe nuanțe de lână, arătând locuri descrise de Biblie. Bunica o lăsase prin testament școlii de duminică a Bisericii Unite. Mătușa Beatrice nu socializase niciodată cu un bărbat de pe vremea rușinii ei șterse din memorie, și era atât de cusurgie, atât de disperată în privința felului cum trebuia trăită viața, încât nu era deloc greu să crezi că Polly fusese concepută imaculat. Singurul lucru pe care Lorna îl învățase vreodată de la mătușa Beatrice era că trebuie să calci întotdeauna o cusătură de pe o parte, nu deschisă, ca să nu se vadă urma fierului, și că nici o bluză transparentă nu trebuia purtată fără furou ca să nu ți se vadă bretelele sutienului.

– A, da. Da, spuse Lionel. Își întinse picioarele ca și cum sentimentul de apreciere i-ar fi ajuns până în degetele de acolo. Și Polly. Din căminul acesta obscurantist, cum a ieșit Polly?

Polly era bine, spuse Lorna. Plină de energie, sociabilă, bună la suflet și încrezătoare în sine.

– Aha! spuse Lionel. Mai spune-mi despre bucătărie.

– Care bucătărie?

– Cea fără canar.

– A noastră.

Ea descrise cum ștergea aragazul cu hârtie ceruită de ambalat pâinea ca să-l facă să strălucească, rafturile înnegrite pe care stăteau tigăile, chiuveta și oglinda mică de deasupra ei, cu triunghiul de geam lipsă dintr-un colț, și micul lighean de tinichea de dedesubt – făcut de tatăl ei – în care se găseau întotdeauna un pieptăn, un mâner vechi de cană, o cutiuță de ruj uscat care trebuie să fi fost odinioară a mamei ei.

Îi povesti singura ei amintire despre mama. Se afla în centru cu mama ei, într-o zi de iarnă. Între trotuar și stradă era zăpadă. Tocmai învățase cum să spună ora și se uitase la ceasul poștei și văzuse că venise timpul pentru telenovela pe care ea și mama ei o ascultau în fiecare zi la radio. Se simți foarte îngrijorată, nu din cauză că pierdea povestea, ci pentru că se întrebă ce avea să se întâmple cu oamenii din poveste, dat fiind că radioul era închis, iar ea și mama ei nu ascultau. Simțea mai mult decât îngrijorare, simțea oroare la gândul că lucrurile puteau să se piardă, puteau să nu se întâmple, tot printr-o absență aleatorie sau printr-un accident.

Și, chiar și în amintirea aceea, mama ei era numai un șold și un umăr, învelite într-un palton greu.

Lionel spuse că nici el nu avea o imagine mai clară despre tatăl lui, deși tatăl lui încă trăia. Poate foșnetul odăjdiilor? Lionel și mama lui obișnuiau să pună rămășaguri despre cât de mult putea tatăl lui să stea fără să le vorbească. O dată o întrebase pe mama lui de ce era tatăl atât de furios, și ea îi răspunsese că habar nu avea.

– Poate că nu-i place munca pe care o face, spusese.

– Și de ce nu-și ia alt serviciu? întrebase Lionel.

– Poate că nu își poate imagina unul care să-i placă.

Lionel își amintise că, atunci când ea îl dusese la muzeu, el se speriase de mumii, și că ea îi spusese că nu sunt cu adevărat moarte, ci puteau să iasă din sarcofage când toată lumea pleca acasă. Așa că întrebase: „Oare tata o fi o mumie?“ Mama lui confunda mumie cu momâie, și mai târziu

repetase povestea aceasta ca pe o glumă, iar el fusese prea descurajat, de fapt, ca s-o corecteze. Prea descurajat, la vârsta sa fragedă, de problema terifiantă a comunicării.

Era una dintre puţinele amintiri pe care le păstrase.

Brendan râsese de această poveste mai mult decât Lorna sau Lionel. Brendan se aşeza lângă ei o vreme, spunând: „Despre ce tot flecăriţi voi?“, şi apoi, cu oarecare uşurare, ca şi cum îşi făcuse pentru moment datoria, se scula, spunând că avea ceva treabă de făcut, şi intra în casă. Ca şi cum era bucuros de prietenia lor, o prevăzuse într-un fel şi contribuise la apariţia ei, dar, asistând la conversaţia lor, nu-şi putea găsi astâmpărul.

– E bine pentru el să vină încoace şi să se poarte o vreme ca un om normal, în loc să stea singur în camera lui, îi spunea Lornei. Bineînţeles că te doreşte. Un amărât.

Îi plăcea să spună că alţi bărbaţi o doreau pe Lorna. Mai ales după ce se întorceau de la vreo petrecere la catedră, unde ea fusese cea mai tânără soţie de profesor. Ea s-ar fi simţit stânjenită să-l audă cineva spunând asta, de teamă că ar fi considerat-o o exagerare intenţionată şi prostească. Dar uneori, mai ales dacă era puţin ameţită, ideea aceasta o stârnea şi pe ea la fel ca pe Brendan, să creadă că putea fi atât de universal atrăgătoare. În cazul lui Lionel însă, ea era destul de sigură că nu era adevărat, şi spera din tot sufletul că Brendan n-avea să facă vreodată aluzie la aşa ceva în faţa tânărului. Îşi amintea de privirea pe care i-o aruncase peste capul mamei lui. O privire de dezavuare şi de vag avertisment.

Nu-i spuse lui Brendan despre poezii. Cam o dată pe săptămână, într-un plic frumos sigilat şi timbrat, venea o poezie. Nu erau anonime – Lionel le semna. Semnătura lui era îmbârligată, dificil de deslușit, dar la fel era fiecare cuvânt din fiecare poezie. Din fericire, nu erau niciodată multe cuvinte – uneori numai o duzină sau două cu totul –, formând un traseu curios pe pagină, ca nişte urme nesigure de pasăre. La prima vedere, Lorna nu reuşea niciodată să descifreze nimic. Descoperi că cel mai bine era să nu se străduiască prea mult, doar să ţină pagina în faţa ochilor şi să o privească fix mai multă vreme, ca şi cum ar fi căzut într-o transă. Apoi, de obicei, cuvintele apăreau. Nu toate – erau două sau trei în fiecare poezie pe care nu le lămurea niciodată – dar asta nu conta prea mult. Nu exista punctuaţie, doar liniuţe. Cuvintele erau în majoritate substantive. Lorna nu era o persoană necunoscătoare de poezie sau care să renunţe uşor la ceva ce nu înţelegea. Dar avea faţă de poemele acestea ale lui Lionel un sentiment mai mult sau mai puţin asemănător cu ceea ce simţea, bunăoară, faţă de religia budistă – că sunt o resursă pe care poate că avea să fie în stare s-o descifreze, s-o exploateze, în viitor, dar că nu putea face asta atunci.

După prima poezie îşi făcu o mie de probleme despre ce ar fi trebuit să spună. Câteva cuvinte de apreciere, dar nu stupide. Nu reuşi să spună decât „Mulţumesc pentru poezie“, într-un moment când Brendan nu putea s-o audă. Se feri să spună „Mi-a plăcut“. Lionel dădu smucit din cap şi scoase un sunet care pecetlui conversaţia. Poeziile continuară să sosească, dar nu mai fură pomenite. Lorna începu să creadă că le putea considera un fel de ofrande, nu de mesaje. Dar nu ofrande amoroase, aşa cum ar fi presupus, de pildă, Brendan. Nicăieri în ele nu se spunea nimic despre sentimentele lui Lionel faţă de ea, nu era nimic personal. Lornei îi aminteau de urmele acelea vagi pe care le poţi uneori distinge pe trotuare primăvara – umbre lăsate de frunzele ude lipite acolo cu un an în urmă.

Mai era ceva, mai urgent, despre care Lorna nu-i vorbi lui Brendan. Şi nici lui Lionel. Nu le spuse că Polly venea în vizită. Verişoara ei venea de acasă.

Polly era cu cinci ani mai în vârstă ca Lorna şi, de când absolvise liceul, lucrase la bancă în oraşul

ei natal. Mai economisise o dată aproape toți banii necesari pentru călătoria aceasta, dar apoi hotărâse să-i cheltuiască pe o pompă de apă. Acum însă era pe drum, traversând țara cu autobuzul. Ei i se părea lucrul cel mai firesc și mai potrivit – să-și viziteze verișoara, pe soțul verișoarei și familia ei. Lui Brendan i s-ar fi părut aproape sigur o intruziune, ceva ce nimeni n-ar fi trebuit să se apuce să facă decât dacă ar fi fost invitat. Nu se împotrivea vizitelor – dovadă Lionel – dar voia să aleagă singur. În fiecare zi, Lorna se gândea la cum trebuia să-i spună. Și în fiecare zi amâna.

Și acesta nu era un lucru despre care să poată vorbi cu Lionel. Nu puteai vorbi cu el despre nimic care era cu adevărat o problemă. A vorbi despre probleme însemna a căuta, sau a spera să găsești, soluții. Și asta nu era interesant, nu indica o atitudine interesantă față de viață, ci mai curând o veșnică așteptare, superficială și obositoare. Neliniștile obișnuite, emoțiile necomplicate nu erau subiecte despre care lui Lionel îi plăcea să audă vorbindu-se. Prefera ca lucrurile să fie cât mai uluitoare, insuportabile – și totuși, în mod ironic, ba chiar cu veselie, suportate.

Un lucru pe care ea i-l spusese ar fi putut fi întru câtva riscant. Îi spusese cum plânsese în ziua nunții și în timpul ceremoniei propriu-zise de căsătorie. Dar fusese în stare să râdă de asta, pentru că reuși să spună cum încercase să-și tragă mâna din strânsoarea lui Brendan ca să-și ia batista, dar cum el nu-i dăduse drumul, așa că ea continuase să se smiorcăie. Și, de fapt, nu plânsese pentru că nu voia să se căsătorească sau nu-l iubea pe Brendan. Plânsese pentru că tot ce avea acasă i se păruse deodată nespus de prețios – deși întotdeauna voise să plece de acolo –, iar oamenii de acasă i se păruseră mai apropiați decât avea să-i poată fi vreodată oricine altcineva, deși ea își ascunsese de ei toate gândurile intime. Plânsese pentru că ea și Polly râseseră în timp ce curățau rafturile din bucătărie și frecaseră linoleumul cu o zi înainte, iar ea se prefăcuse că joacă într-o piesă sentimentală și spusese rămas-bun, vechiule linoleum, rămas-bun, ceainic plesnit, rămas-bun, loc unde îmi lipeam guma de mestecat sub tăblia mesei, rămas-bun.

„De ce nu-i spui pur și simplu să te lase-n pace?“ spusese Polly. Dar bineînțeles că nu asta voise să spună, era mândră, și Lorna însăși era mândră, optsprezece ani fără să fi avut vreodată un prieten adevărat, și iat-o că se mărita cu un bărbat chipeș de treizeci de ani, și profesor la universitate pe deasupra.

Și cu toate acestea plânsese, și plânsese din nou când primise scrisori de acasă la începutul căsătoriei. Brendan o surprinsese într-un asemenea moment și îi spusese:

– Îți iubești familia, nu?

Ei i se păruse că îi arăta compasiune.

– Da, spusese.

El oftase.

– Cred că îi iubești mai mult decât mă iubești pe mine.

Ea spusese că nu era adevărat, doar că uneori îi părea rău de ai ei. O duceau greu, bunica ei preda la clasa a patra, cu toate că avea vederea atât de proastă încât abia dacă vedea să scrie la tablă, mătușa Beatrice avea prea multe probleme mintale ca să fi putut să-și ia vreodată o slujbă, iar tatăl ei – al Lornei – lucra într-un magazin de unelte care nici măcar nu era al lui.

– O duc greu? zisese Brendan. Au fost într-un lagăr de concentrare, nu?

Apoi spuse că oamenii aveau nevoie de îndrăzneală pe lumea asta. Iar Lorna se întinsese pe patul conjugal și izbucnise într-unul dintre acele accese furioase de plâns de care acum îi era rușine să-și

aducă aminte. Brendan venise și o consolase, după o vreme, dar continuase să creadă că ea plânsese așa cum făceau întotdeauna femeile atunci când nu puteau câștiga altfel o dispută.

Lorna uitase anumite lucruri despre înfățișarea lui Polly. Cât era de înaltă și ce gât lung, și ce talie îngustă avea, și un piept aproape plat. O bărbie mică și umflată și o gură crispată. Pielea palidă, părul șaten deschis tuns scurt, ca un puf. Arăta în același timp fragilă și robustă, ca o margaretă pe un pețiol lung. Purta o fustă șifonată de blugi cu broderie.

De patruzeci și opt de ore Brendan știa de venirea ei. Sunase, cu taxă inversă, din Calgary, și răspunsese el la telefon. El avu apoi trei întrebări de pus, pe un ton distant, dar calm. Cât va sta?

De ce nu mi-ai spus?

De ce a sunat cu taxă inversă?

– Nu știu, spuse Lorna.

*

Acum, din bucătărie, de unde prepara cina, Lorna se chinuia să audă ce-și spuneau unul altuia. Brendan tocmai venise acasă. Nu-i putu auzi salutul, dar vocea lui Polly era tare și plină de o veselie riscantă.

– Stai să vezi, Brendan, să vezi cum am început cu stângul. Eu și Lorna veneam pe stradă de la stația de autobuz, și eu am spus: Ah, fir-ar, da' știu că locuiești într-un cartier aristocratic! Și pe urmă zic: Da' ia uite la casa aia, ce caută aici? Arată ca un hambar, zic.

N-ar fi putut începe mai rău de atât. Brendan era foarte mândru de casa lor. Era o locuință contemporană, construită în stilul așa-numit Post and Beam[34] de pe Coasta de Vest. Casele acestea nu erau vopsite; ideea era să se îmbine cu pădurile originale. Așa că impresia era simplă și funcțională pe dinafară, cu acoperișul plat și ieșit pe deasupra zidurilor. Înăuntru, grinzile erau descoperite și toată tâmplăria rămânea la vedere. Căminul din această casă avea un horn de piatră care urca până la tavan, iar ferestrele erau lungi, înguste și fără perdele. Arhitectura e întotdeauna cea mai importantă, le spusese constructorul, și Brendan repeta această afirmație, ca și cuvântul „contemporan", atunci când prezenta cuiva casa pentru prima oară.

Nu se obosi să-i spună asta lui Polly sau să scoată revista în care era un articol despre stilul acesta, cu fotografii – deși nu ale acestei case anume.

Polly adusese de acasă obiceiul de a-și începe propozițiile cu numele persoanei căreia i se adresa[35]. „Lorna", spunea ea, sau „Brendan ..." Lorna uitase de acest mod de a vorbi, care acum i se părea mai degrabă poruncitor și nepoliticos. Majoritatea propozițiilor lui Polly la masa de seară începeau cu „Lorna..." și erau despre oameni cunoscuți numai de ea și de Polly. Lorna știa că Polly nu voia să fie grosolană, că făcea un efort strident, dar curajos, de a părea în largul ei. Și încercase la început să-l includă pe Brendan. Atât ea, cât și Lorna încercaseră, se apucaseră să explice cine erau cei despre care vorbeau – dar fără folos. Brendan vorbea numai ca să atragă atenția Lornei asupra a ceva de care era nevoie la masă sau ca să arate că Daniel își vărsase mâncarea pasată pe jos, în jurul scăunelului înalt de copil.

Polly continuă să vorbească în timp ce ea și Lorna debarasau masa și apoi în timp ce spălau vasele. Lorna făcea de obicei baie copiilor și îi punea la culcare înainte să se apuce de vase, dar în seara aceasta era prea buimăcită – simțea că lui Polly aproape îi dădeau lacrimile – ca să facă lucrurile în ordinea cuvenită. Îl lăsă pe Daniel să se târască pe jos, în timp ce Elizabeth, cu interesul ei față de

grupurile de oameni și față de personalitățile noi, se învârtea pe lângă ele, ascultându-le conversația. Asta dură până când Daniel răsturnă scaunul – din fericire nu peste el însuși, dar scoase un urlet de spaimă – și Brendan veni din camera de zi.

– Ora de culcare pare să fi fost amânată, spuse el în timp ce își lua fiul din brațele Lornei. Elizabeth! Du-te și pregătește-te de baie!

Polly trecuse de la poveștile cu oamenii din oraș la descrierea stării de lucruri de acasă. Nu prea bună. Proprietarul magazinului de unelte – un bărbat pe care tatăl Lornei îl considerase întotdeauna mai degrabă prieten decât angajator – vânduse afacerea fără să spună o vorbă despre ce avea de gând să facă până când învoiala fusese încheiată. Noul proprietar extindea magazinul, deși exact în aceeași perioadă își pierdeau clienții la concurență cu Canadian Tire, și aproape că nu era zi în care să nu se ia la harță cu tatăl Lornei. Tatăl Lornei venea de la magazin atât de descurajat, încât nu mai voia decât să se întindă pe canapea. Nu mai era interesat de ziare sau de știri. Lua bicarbonat de sodiu, dar nu voia să discute despre durerile lui de stomac.

Lorna aminti de o scrisoare de la tatăl ei în care el prezenta lucrurile într-o lumină mult mai roz.

– Ei, da, așa ar face, nu? spuse Polly. În fața ta.

Întreținerea celor două case, spunea Polly, era un coșmar fără sfârșit. Ar trebui să se mute toți într-o singură casă și s-o vândă pe cealaltă, dar acum, că ieșise la pensie, bunica se lua tot timpul de mama lui Polly, iar tatăl Lornei nu suporta gândul de a locui cu amândouă în aceeași casă. Lui Polly îi venea deseori să plece și să nu se mai întoarcă, dar ce s-ar fi făcut ceilalți fără ea?

– Ar trebui să-ți trăiești propria viață, spuse Lorna. I se părea ciudat să-i dea sfaturi lui Polly.

– A, da, sigur, spuse Polly. Ar fi trebuit să plec când lucrurile stăteau încă bine, bănuiesc că asta ar fi trebuit să fac. Dar când Dumnezeu a fost asta? Nici nu-mi amintesc să fi stat vreodată prea bine. Pe de o parte, mai întâi a trebuit să am grijă de tine până ai terminat liceul.

Lorna vorbise cu o voce plină de solicitudine și de regret, dar refuză să se oprească din treabă în semn de respect față de veștile aduse de Polly. Le acceptă ca și cum ar fi privit niște oameni pe care îi cunoștea și care-i plăceau, dar pentru care nu era răspunzătoare. Se gândi la tatăl ei întins serile pe canapea, doftoricindu-se pentru o durere pe care nu o recunoștea, și pe mătușa Beatrice în casa vecină, îngrijorată de ceea ce spuneau oamenii despre ea, temătoare că o râdeau pe la spate, că scriau lucruri despre ea pe ziduri. Plângând pentru că se dusese la biserică și i se văzuse furoul. Gândul la căminul părintesc îi provoca Lornei suferință, dar nu putea să nu simtă că Polly o dojenea, încerca s-o facă să accepte un soi de capitulare, s-o învelească într-o mantie a nefericirii interioare. Și ea în nici un caz nu avea să cedeze.

„Uită-te la tine! Uită-te la viața ta! Chiuveta ta de oțel inoxidabil. Casa ta unde arhitectura e cea mai importantă.“

– Dacă ar fi să plec acum, cred că m-aș simți prea vinovată, spuse Polly. N-aș suporta. M-aș simți prea vinovată să-i părăsesc.

„Bineînțeles că unii oameni nu se simt niciodată vinovați. Unii nu simt niciodată nimic.“

– Te-ai făcut cu un pomelnic de nenorociri, spuse Brendan în timp ce stăteau unul lângă altul în întuneric.

– E mai mult în mintea ei, spuse Lorna.

– Nu uita. Nu suntem milionari.

Lorna fu surprinsă.

– Nu vrea bani.

– Nu?

– Nu de asta îmi spune.

– Nu fi atât de sigură.

Ea rămase rigidă în întuneric, fără să răspundă. Apoi se gândi la ceva care să-l binedispună.

– A venit pentru numai două săptămâni.

Fu rândul lui să nu răspundă.

– Nu ţi se pare că arată bine?

– Nu.

Fu cât pe ce să spună că Polly îi croise rochia de nuntă. Avusese de gând să se căsătorească în costumul ei bleumarin, dar Polly spusese, cu câteva zile înainte de nuntă, „asta n-o să meargă“. Aşa că îşi scosese propria rochie de gală din liceu (Polly fusese întotdeauna mai populară decât Lorna, mergea la dansuri), îi pusese nişte clini de dantelă şi îi cususe mâneci de dantelă albă. Pentru că, spunea ea, nu se poate ca o mireasă să n-aibă mâneci.

Dar ce i-ar fi păsat lui de toate astea?

Lionel plecase pentru câteva zile. Tatăl lui ieşise la pensie, şi Lionel îl ajuta să se mute din orăşelul său din Munţii Stâncoşi pe insula Vancouver. În ziua de după sosirea lui Polly, Lorna primi o scrisoare de la el. Nu o poezie, o scrisoare adevărată, deşi foarte scurtă.

Am visat că te luasem cu mine pe bicicletă. Mergeam repede. Ţie nu părea să-ţi fie frică, deşi poate că ar fi trebuit. Nu trebuie să ne simţim chemaţi să interpretăm aşa ceva.

Brendan plecase devreme. Preda cursuri pe timpul verii şi spusese că are să ia micul dejun la cantină. Polly ieşi din camera ei de îndată ce el plecă. Purta pantaloni comozi în locul fustei cu volane şi zâmbea tot timpul, parcă la o glumă de-a ei. Îşi tot pleca ochii, evitând privirea Lornei.

– Mai bine mă duc să hoinăresc nițel prin Vancouver, spuse ea, pesemne că n-o să mai ajung vreodată pe-aici.

Lorna îi făcu câteva semne pe o hartă, îi dădu indicaţii şi-i spuse că îi părea rău că nu putea să o însoţească, dar ar fi fost mai mare daraua decât ocaua, cu copiii.

– A, nu. Nici nu mă gândeam. N-am venit aici să-ţi stau pe cap toată ziua.

Elizabeth simţi încordarea din aer.

– De ce vă încurcăm?

Lorna îl duse devreme pe Daniel la culcare şi, când se trezi, îl puse în cărucior şi îi spuse lui Elizabeth că se duceau la un loc de joacă. Locul pe care-l alesese nu era cel dintr-un parc apropiat, ci era în josul dealului, aproape de strada pe care locuia Lionel. Lorna îi cunoştea adresa, deşi nu văzuse niciodată casa. Ştia că era o casă, nu un bloc. Locuia într-o cameră la etaj.

Nu-i luă mult timp să ajungă acolo – deşi, fără îndoială, avea să-i ia mai mult la întoarcere, pentru că avea să împingă căruciorul la deal. Dar trecuse deja în partea mai veche a zonei North Vancouver, unde casele erau mai mici, cocoţate pe loturi mai înguste. Casa unde locuia Lionel avea numele lui înscris lângă una dintre sonerii, şi numele B. Hutchinson lângă cealaltă. Lorna ştia că doamna Hutchinson era proprietara şi apăsă pe soneria ei.

– Știu că Lionel este plecat și îmi pare rău să vă deranjez, spuse ea. Dar i-am împrumutat o carte luată de la bibliotecă și trebuia s-o returnez de mult. Mă gândeam doar dacă aș putea să dau o fugă până la apartamentul lui să văd dacă e acolo.

– Ah! spuse proprietara.

Era o femeie în vârstă cu o bandană în jurul capului și cu pete mari întunecate pe față.

– Eu și soțul meu suntem prieteni cu Lionel. Soțul meu i-a fost profesor la facultate.

Cuvântul „profesor“ era întotdeauna folositor. Lorna primi cheia. Lăsă căruciorul în umbra casei și îi spuse lui Elizabeth să rămână să-l supravegheze pe Daniel.

– Ăsta nu e locul de joacă, spuse Elizabeth.

– Trebuie doar să fug până la etaj și înapoi. Numai un minut, bine?

Camera lui Lionel avea un alcov în capăt pentru un aragaz cu două ochiuri și un dulap. Fără frigider și fără chiuvetă, cu excepția celei din toaletă. Niște storuri venețiene înțepenite la jumătatea ferestrei și un pătrat de linoleum al cărui model era acoperit de vopsea maronie. Se simțea un vag miros de aragaz, amestecat cu mirosul de îmbrăcăminte groasă neaerisită, de transpirație și de un decongestionant nazal cu aromă de pin, pe care ea îl luă dintr-odată – aproape fără să se gândească și fără să-i displacă în vreun fel – drept mirosul intim al lui Lionel însuși.

În rest, camera abia dacă dădea vreo indicație. Lorna venise aici nu pentru vreo carte de la bibliotecă, firește, ci ca să fie pentru o clipă în spațiul unde locuia el, să-i respire aerul, să se uite afară pe fereastra lui. Se vedeau alte case, probabil, ca și aceasta, tăiate în apartamente mici, pe costișa împădurită a muntelui Grouse. Goliciunea, anonimitatea camerei erau greu de suportat. Pat, comodă, masă, scaun. Numai strictul necesar de mobilă care trebuia furnizată pentru ca încăperea să poată fi numită cameră mobilată. Până și cuvertura moale de culoarea pielii trebuie să fi fost aici când se mutase el. Nici un tablou – nici măcar un calendar – și, cel mai surprinzător, nici o carte.

Lucrurile sunt probabil ascunse pe undeva. În sertarele comodei? Lorna nu se putu uita. Nu numai pentru că nu avea timp – o auzea deja pe Elizabeth strigând-o din curte –, dar însăși absența a orice de natură personală îi întărea percepția lui Lionel. Nu numai sentimentul austerității și secretelor lui, ci și al unei vigilențe – ca și cum el ar fi instalat o capcană și acum aștepta să vadă ce avea să facă ea.

Ceea ce ea voia să facă de fapt era nu să mai cerceteze, ci să se așeze pe podea, în mijlocul pătratului de linoleum. Să stea acolo ore în șir, nu atât uitându-se la cameră, cât afundându-se în ea. Să rămână în camera aceasta unde nu era nimeni care o cunoștea sau care voia ceva de la ea. Să rămână aici multă, multă vreme, devenind mai ascuțită și mai ușoară, ușoară ca un ac.

Sâmbătă dimineață, Lorna, Brendan și copiii urmau să meargă cu mașina până la Penticton. Un doctorand îi invitase la nunta lui. Aveau să rămână sâmbătă peste noapte și toată ziua de duminică și duminică noaptea, și să plece spre casă abia luni dimineață.

– I-ai spus? întrebă Brendan.

– Nu-i nici o problemă. Nici nu se gândește să vină.

– Dar *i-ai spus*?

Ziua de joi fu petrecută pe plaja Ambleside. Lorna, Polly și copiii ajunseră acolo schimbând autobuzul de două ori, împovărate cu prosoape, jucării de plajă, scutece, mâncare pentru prânz și delfinul pneumatic al lui Elizabeth. Impasul fizic în care se aflau, iritarea și groaza pe care vederea micului lor grup le trezea în ceilalți pasageri le stârni o reacție specific feminină – o dispoziție

aproape ilară. Faptul că plecaseră din casa unde Lorna era instalată ca soţie fu de asemenea de ajutor. Ajunseră pe plajă triumfătoare şi într-o harababură deplină şi îşi instalară tabăra, de unde, pe rând, merseră în apă, se ocupară de copii, aduseră sucuri, îngheţată pe băţ şi cartofi prăjiţi.

Lorna era puţin bronzată, Polly deloc. Îşi întinse un picior lângă al Lornei şi spuse:

– Ia uite-aici! Făină.

Din cauza tuturor treburilor pe care le avea de făcut în cele două case, plus a slujbei la bancă, spuse, nu avea nici măcar un sfert de oră liber să stea la soare. Dar acum vorbea pe un ton obiectiv, fără subînţelesurile ei virtuoase şi plângăreţe. Un soi de văl de acreală care o înconjurase – ca o pelerină mucedă şi zdrenţuită – cădea acum. Se descurcase singură în Vancouver – prima oară când făcea aşa ceva într-un oraş. Vorbise cu străini în staţiile de autobuz şi întrebase ce locuri putea să viziteze, şi, la recomandarea cuiva, urcase cu telescaunul până pe vârful muntelui Grouse.

În timp ce stăteau întinse pe nisip, Lorna îi oferi o explicaţie.

– E o perioadă rea din an pentru Brendan. Cursurile astea de vară sunt enervante la culme, trebuie să faci foarte mult într-un timp foarte scurt.

– Aşa? făcu Polly. Deci nu e doar vina mea, nu?

– Nu fi bleagă! Bineînţeles că nu e vina ta.

– Ei bine, mă simt uşurată. Credeam că pur şi simplu mă urăşte fără întoarcere.

Apoi povesti despre un bărbat de acasă care voise s-o scoată în oraş.

– E prea serios. Îşi caută nevastă. Bănuiesc că şi Brendan la fel, dar bănuiesc că tu erai îndrăgostită de el.

– Eram şi sunt încă, spuse Lorna.

– Ei bine, eu nu cred că sunt. Polly vorbi cu faţa apăsată peste cot. Bănuiesc că ar putea să meargă totuşi dacă îţi place îndeajuns de cineva şi ieşi cu el şi-ţi propui să-i vezi numai părţile bune.

– Deci care sunt părţile bune?

Lorna se ridică în capul oaselor ca să se uite cum Elizabeth îşi călărea delfinul.

– Stai puţin să mă gândesc, spuse Polly, chicotind. Nu. Sunt multe. Eram doar răutăcioasă.

În timp ce strângeau jucării şi prosoape, spuse:

– Zău că nu mi-ar părea rău să mai facem chestia asta şi mâine.

– Nici mie, spuse Lorna, dar trebuie să mă pregătesc să plecăm la Okanagan. Suntem invitaţi la o nuntă. Vorbi ca şi cum ar fi fost vorba de o obligaţie neplăcută – ceva despre care nu se obosise să vorbească până acum pentru că era prea neplăcut şi plictisitor.

– Ah! spuse Polly. Ei, atunci aş putea să vin singură.

– Sigur. Aşa ar trebui să faci.

– Unde e Okanagan?

În seara următoare, după ce puse copiii la culcare, Lorna se duse în camera unde dormea Polly. Se duse să scoată un geamantan din dulap, aşteptându-se să găsească odaia goală – Polly, după cum i se păruse, era încă în baie, înmuindu-şi începutul de bronz de peste zi în apă călduţă şi sodă.

Dar Polly era în pat, cu cearşaful tras peste ea ca un linţoliu.

– Ai ieşit din baie, spuse Lorna, ca şi cum i se părea normal să fie aşa. Te mai ustură pielea?

– Nu, spuse Polly cu o voce înăbuşită.

Lorna îşi dădu seama imediat că plânsese şi probabil plângea încă. Rămase dreaptă la picioarele

patului, incapabilă să iasă din cameră. Se simţea copleşită de o dezamăgire ca o boală, de un val de dezgust. Polly nu voia de fapt să se ascundă, se rostogoli pe o parte şi privi pe deasupra cearşafului, cu faţa toată încreţită şi neajutorată, înroşită de soare şi de plâns. Ochii i se umplură din nou de lacrimi. Era un morman de nefericire, un zid acuzator.

– Ce este? spuse Lorna. Se prefăcu surprinsă şi plină de compasiune.

– Nu vrei să fiu aici.

Ochii îi erau aţintiţi în tot timpul acesta asupra Lornei, împăienjeniţi nu doar de lacrimi, de resentimente şi de acuzaţii de trădare, ci şi de pretenţia ei revoltătoare de a fi luată strâns în braţe, legănată, consolată.

Lornei îi venea în schimb s-o plesnească. De ce crezi că ai dreptul ăsta? voia să spună. De ce te tot agăţi de mine? Cu ce drept?

Familia. Familia îi dă lui Polly acest drept. A economisit bani şi şi-a planificat fuga cu gândul că Lorna are s-o ia în casa ei. E adevărat oare – Polly a visat să rămână aici şi să nu mai trebuiască să se întoarcă niciodată? Să devină părtaşă la norocul Lornei, la lumea transformată a Lornei?

– Ce crezi că pot să fac? spuse Lorna de-a dreptul brutală, uimită de ea însăşi. Crezi că eu am vreo putere? Nici măcar nu-mi dă vreodată mai mult de o bancnotă de douăzeci de dolari odată.

Şi târî geamantanul afară din cameră.

Totul era atât de fals şi de dezgustător – să-şi scoată în faţă propriile lamentaţii în acest fel, pe potriva celor ale lui Polly. Ce legătură aveau cei douăzeci de dolari odată cu asta? Avea un cont de credit, el nu o refuza niciodată când cerea.

Nu putu să adoarmă şi o ocărî pe Polly în minte.

Căldura din Okanagan făcea vara să pară aici mai autentică decât vara de pe coastă. Dealurile cu iarba lor palidă, umbra frugală a pinilor din interiorul continentului păreau un fundal firesc pentru o nuntă atât de spectaculoasă, cu nenumăratele ei pahare de şampanie, cu dansurile, flirturile şi abundenţa de prietenie şi bunăvoinţă instantanee. Lorna se ameţi rapid şi fu uimită de cât era de uşor să se elibereze, cu ajutorul alcoolului, din lanţurile proastei dispoziţii. Vaporii deprimării se risipiră. Se duse la culcare încă ameţită şi într-o dispoziţie lascivă, spre norocul lui Brendan. Chiar şi durerea de cap de a doua zi i se păru slabă, mai degrabă un instrument de purificare decât o pedeapsă. Simţindu-se fragilă, dar deloc dezamăgită de sine, se întinse lângă malul lacului şi se uită cum Brendan o ajută pe Elizabeth să construiască un castel de nisip.

– Ştiai că eu şi cu tati ne-am întâlnit la o nuntă? o întrebă ea.

– Nu prea semăna cu asta, totuşi, spuse Brendan. Voia să spună că nunta la care fusese el, atunci când un prieten al lui se căsătorise cu fata aceea McQuaig (McQuaig erau o familie de primă mărime în orăşelul natal al Lornei), fusese în mod oficial fără alcool. Petrecerea avusese loc în clădirea Bisericii Unite – Lorna era una dintre fetele alese să împartă sendvişuri –, şi se băuse în grabă, în parcare. Lorna nu era obişnuită să simtă bărbaţii mirosind a whisky şi crezuse că Brendan îşi dăduse cu prea mult gel de păr mai neobişnuit. Îi admirase totuşi umerii largi, ceafa de taur, râsul şi ochii căprui-aurii poruncitori. Când aflase că era profesor de matematică se îndrăgostise şi de ceea ce avea în cap. O fascina orice fel de cunoştinţe pe care un bărbat le putea avea şi care ei îi erau complet străine. La fel de bine ar fi funcţionat şi cunoştinţele de mecanică auto.

Faptul că el fusese atras la rândul lui de ea păruse să fie de domeniul miraculosului. Ea aflase mai

târziu că el era în căutarea unei soții; ajunsese la vârsta potrivită, era vremea. Voia o fată tânără. Nu o colegă sau o studentă, poate nici măcar genul de fată pe care părinții s-o poată trimite la facultate. Nerăzgâiată. Inteligentă, dar nerăzgâiată. O floare sălbatică, spusese el în căldura acelor zile timpurii, și, uneori, o spunea și acum.

Pe drumul de întoarcere, undeva între Keremeos și Princeton, lăsară în urmă acest tărâm auriu și fierbinte. Dar soarele strălucea încă, iar Lorna avea numai o vagă interferență în minte, ca un firișor de păr în ochi care putea fi îndepărtat cu ușurință sau putea ieși singur de acolo, purtat de secreții.

Dar reveni. Deveni mai distinctă și mai amenințătoare, mai insistentă, până când, în cele din urmă, îi țâșni în față și ea recunoscu ce era.

Se temea – era pe jumătate sigură – că, în timp ce ei fuseseră plecați în Okanagan, Polly se sinucisese în bucătăria casei din North Vancouver.

În bucătărie. Lorna vedea în cap imaginea clară. Văzu exact felul în care se întâmplase. Polly se spânzurase chiar pe dosul ușii din spate. Când ei aveau să se întoarcă, să intre în casă dinspre garaj, aveau să găsească ușa încuiată. Aveau s-o descuie și să încerce s-o împingă, dar n-aveau să poată din cauza greutății lui Polly atârnate de ea. Aveau să ocolească în fugă casa până la ușa din față și să intre în bucătărie pe acolo, și să dea cu ochii de imaginea completă a trupului neînsuflețit al lui Polly. Ea avea să poarte fusta de blugi cu volane și bluza albă fără mâneci, încrețită, cu guler rotund – hainele curajoase cu care apăruse în prima zi, să le pună la încercare ospitalitatea. Picioarele ei lungi și albe aveau să se bălăngăne moi, iar capul să zacă sucit în mod fatal pe gâtul delicat. În fața corpului ei avea să se afle scaunul de bucătărie pe care se suise și de pe care apoi făcuse pasul – sau sărise – ca să vadă cum nefericirea își poate pune singură capăt.

Singură în casa unor oameni care n-o voiau, în care înșiși pereții, ferestrele și cana din care își bea cafeaua trebuie să fi părut c-o disprețuiesc.

Lorna își aminti de o vreme când fusese lăsată acasă cu Polly, lăsată în grija ei o zi întreagă, în casa bunicii lor. Poate că tatăl ei era la magazin. Dar ea avusese impresia că și el plecase, că toți trei adulții erau undeva afară din oraș. Trebuie să fi fost o ocazie deosebită, pentru că ei nu mergeau niciodată la cumpărături în altă parte, ca să nu mai vorbim de călătorii de plăcere. O înmormântare – aproape sigur o înmormântare. Era o zi de sâmbătă, nu se ținea școală. Lorna era prea tânără ca să fie oricum la școală. Părul nu-i crescuse suficient ca să fie prins în coadă de cal. I se legăna în smocuri în jurul capului, așa cum făcea al lui Polly acum.

Polly se afla atunci într-o etapă în care îi plăcea foarte mult să facă bomboane sau dulciuri de orice fel din cartea de rețete a bunicii. Prăjitură de ciocolată cu curmale, pricomigdale, bezele. În ziua aceea tocmai amesteca ceva, când descoperi că un ingredient de care avea nevoie nu era în dulap. Trebuise să plece în susul orașului, pe bicicletă, să-l ia pe credit de la magazin. Vremea era rece și vântoasă, pământul, deșert – trebuie să fi fost toamnă târzie sau începutul primăverii. Înainte să plece, Polly închisese ușița de la soba cu lemne. Dar se gândea încă la poveștile pe care le auzise, cu copii care muriseră în incendii domestice când mamele lor fugiseră de acasă pentru scurt timp după treburi similare. Așa că o puse pe Lorna să îmbrace haina și o luă afară, ocolind până la colțul dintre bucătărie și corpul principal al casei, unde vântul nu era atât de puternic. Casa vecină trebuie să fi fost închisă, altfel ar fi putut s-o ducă acolo. Îi spuse să stea locului și plecă spre magazin. Rămâi aici, nu te mișca, nu te speria, spusese. Apoi o sărutase pe ureche. Lorna o ascultase întru totul. Timp de zece minute,

poate cincisprezece, rămăsese ghemuită sub tufa de liliac alb, învățând contururile pietrelor, ale celor închise și ale celor deschise la culoare, din fundația casei. Până când Polly venise într-un suflet înapoi, aruncase bicicleta pe pământ în curte și venise strigând-o pe nume, Lorna, Lorna, aruncând pe jos punga cu zahăr brun sau cu nuci și sărutând-o peste tot pe cap. Căci îi trecuse prin minte că Lorna putuse fi observată în colțișorul său de către niște răpitori care se strecurau prin apropiere – oamenii răi, care sunt motivul pentru care fetele nu trebuie sub nici o formă să se aventureze pe câmpul din spatele caselor. Se rugase pe tot drumul de întoarcere să nu se fi întâmplat așa ceva. Și nu se întâmplase. O împinsese iute pe Lorna înăuntru, să-și încălzească genunchii și mâinile goale.

– Of, bietele mânuțe! spusese. Ah, Doamne, te-ai speriat?

Lornei îi plăcuse toată agitația aceasta și își înclinase capul ca să-i fie mângâiat, ca un ponei.

Pinii făcuseră loc pădurilor mai dese de conifere, umflăturile maronii ale dealurilor, munților înălțându-se albastre-verzui. Daniel începu să scâncească, și Lorna îi scoase sticla cu suc. Mai târziu îl rugă pe Brendan să oprească puțin ca să-l poată întinde pe cel mic pe scaunul din față și să-i schimbe scutecul. Brendan se plimbă la oarecare depărtare, fumând o țigară, în timp ce ea se ocupă de asta. Ceremonia schimbatului de scutece îl făcea întotdeauna să se simtă întru câtva jignit.

Lorna profită de asemenea de prilej ca să scoată una dintre cărțile cu povești ale lui Elizabeth și, când se instalară din nou, le citi copiilor. Era o carte de Dr. Seuss. Elizabeth știa toate versurile, și chiar și Daniel avea idee unde să îngâne și el propriile cuvinte inventate.

Polly nu mai era persoana care frecase mâinile Lornei între ale ei, persoana care știa toate lucrurile pe care Lorna nu le știa și în care se putea avea încredere că va avea grijă de ea pe lume. Totul fusese inversat și se părea că, în anii de când Lorna se măritase, Polly rămăsese pe loc. Lorna o depășise. Și acum Lorna avea copiii de pe bancheta din spate pe care să-i iubească și de care să aibă grijă, și era necuviincios pentru o persoană de vârsta lui Polly să vină să-și cerșească porția.

N-avea nici un rost să gândească astfel. Abia încheiase de formulat argumentul, că simți corpul neînsuflețit lovindu-se de ușă atunci când încercau să o deschidă. Greutatea de moarte, trupul cenușiu. Trupul lui Polly, căreia nu i se dăduse nimic. Nici un rol în familia pe care o găsise și nici o speranță a schimbării despre care ea visase probabil că se va petrece în viața ei.

– Acum citește *Madeline*, spuse Elizabeth.

– Nu cred că am adus *Madeline*, răspunse Lorna. Nu. N-am adus-o. Nu-i nimic, o știi pe de rost.

Și începură amândouă odată, ea și Elizabeth.

La Paris, într-o casă veche, înecată de viță,
Locuiau, în două rânduri drepte, douăsprezece fetițe.
În două rânduri drepte își mâncau pâinea dimineața,
În două șiruri se trezeau și-și spălau fața...

E stupid, e melodramatic, de vină e sentimentul de vinovăție. Așa ceva nu s-a putut întâmpla.

Dar asemenea lucruri se întâmplă. Unii oameni naufragiază, nu sunt ajutați la timp. Nu sunt ajutați deloc. Unii oameni sunt azvârliți în întuneric.

În miezul nopții cu lună plină,
Domnișoara Clavel aprinse lumina.
Și spuse: „Ceva rău are să vină“.

– Mami, zise Elizabeth, de ce te-ai oprit?

– A trebuit, spuse Lorna. Doar un minuțel. Mi s-a uscat gura.

Mâncară hamburgeri și băură la Hope. Apoi o luară în jos prin valea Frasey, cu copiii adormiți pe bancheta din spate. Mai era ceva timp. Până ajunseră la Chilliwack, până la Abbotsford, până văzură în față dealurile din New Westminster și celelalte dealuri încununate cu case, începutul orașului. Mai aveau poduri peste care trebuiau să treacă, viraje pe care să le ia, străzi pe care să circule, colțuri pe lângă care să treacă. Toate acestea înainte. Data viitoare când avea să mai vadă ceva din toate astea avea să fie după.

Când intrară în parcul Stanley, îi veni în minte să se roage. Era o neobrăzare – rugăciunea oportunistă a unui necredincios. Îndrugând întruna „fă să nu se întâmple“, „fă să nu se întâmple“. „Fă să nu se fi întâmplat.“

Ziua era tot fără nori. De pe podul Lion’s Gate se uitară peste strâmtoarea Georgia.

– Azi se vede insula Vancouver? întrebă Brendan. Uită-te tu, eu nu pot.

Lorna își întinse gâtul ca să se uite dincolo de el.

– Undeva departe, spuse. Destul de slab, dar se vede.

Și, la vederea acelor dealuri albastre, tot mai estompate în depărtare, aproape dizolvându-se în cele din urmă, care păreau să plutească peste mare, Lorna se gândi la singurul lucru care-i rămăsese de făcut. Încheie o învoială! Încrede-te că e încă posibil, până în ultimul moment!

Trebuia să fie ceva serios, o promisiune sau o ofertă definitivă și chinuitoare. Uite. Îți promit asta. Numai să se dez-adeverească, numai să nu se fi întâmplat.

Nu copiii. Împinse deoparte gândul acesta, ca și cum i-ar fi smuls dintr-un incendiu. Nu Brendan, dintr-un motiv contrar. Nu-l iubea îndeajuns. Spusese că-l iubește, și era adevărat într-o anumită măsură, și voia să fie iubită de el, dar iubirea îi era străbătută de un firicel roșu de ură, aproape tot timpul. Așa că ar fi fost un gest reprobabil – și, de asemenea, inutil – să mizeze pe el în orice fel de învoială.

Ea însăși? Frumusețea? Sănătatea ei?

Îi trecu prin cap că o luase poate pe un drum greșit. Într-un asemenea caz, era posibil ca nu tu să fii cel care alege. Cel care stabilește condițiile. Ai să le recunoști când ai să dai peste ele. Trebuie să promiți că le vei onora, fără să știi cum vor fi. Promite.

Dar nimic legat de copii.

În sus pe strada Capilano, înspre cartierul lor, spre colțul lor de lume, unde viețile lor căpătau adevărata lor valoare și acțiunile lor căpătau urmări. Iată și zidurile de lemn necruțătoare ale casei lor apărând printre copaci.

– E mai ușor pe ușa din față, zise Lorna. Nu mai trebuie să urcăm trepte.

– Și care e problema cu câteva trepte? spuse repede Brendan.

– N-am văzut podul, strigă Elizabeth, trezită brusc din somn cu ochii mari și dezamăgită. De ce nu m-ați trezit să văd podul?

Nimeni nu-i răspunse.

– Mâna lui Daniel e arsă de soare, spuse ea pe un ton de satisfacție incompletă.

Lorna auzi voci despre care crezu că vin din curtea casei vecine. O luă după Brendan și dădu colțul casei. Daniel se lăsase pe umărul ei, încă greu de somn. Ea ducea geanta de scutece și pe cea cu

cărți de povești, iar Brendan, geamantanul.

Văzu că oamenii ale căror voci se auzeau erau în propria lor curte. Polly și Lionel. Trăseseră două scăunele ca să poată ședea la umbră. Erau cu spatele la peisaj.

Lionel. Uitase cu totul de el.

El sări în sus și alergă să deschidă ușa din spate.

– Exediția s-a întors cu efectivul complet, spuse el cu o voce pe care Lornei nu-i veni să creadă că o mai auzise înainte. Avea o căldură nesilită în ea, o încredere în sine lesnicioasă și echilibrată. Vocea prietenului familiei. În timp ce ținea ușa deschisă, el o privi direct în ochi – lucru pe care nu-l făcuse aproape niciodată – și îi zâmbi cu un zâmbet din care dispăruseră orice subtilitate, orice secret, orice complicitate ironică și devoțiune misterioasă. Orice complicație, orice mesaj privat.

Ea își dădu vocea după a lui.

– Deci... când te-ai întors?

– Sâmbătă, răspunse el. Uitasem că voi plecați. Am venit pedalând încoace să vă salut, și nu eraţi aici, dar era Polly, și bineînțeles că ea mi-a spus, și atunci mi-am amintit.

– Ce ți-a spus Polly? întrebă Polly, venind în spatele lui. Nu era de fapt o întrebare, ci aproape o tachinare din partea unei femei care știe că, indiferent de ce va spune, cuvintele ei vor fi bine primite. Arsura de la soare i se transformase în bronz – sau cel puțin într-o nouă roșeață – pe frunte și pe gât.

– Dă încoace! îi spuse ea Lornei, eliberând-o de ambele genți purtate peste braț și de sticla goală de suc din mână. Iau eu totul, mai puțin copilul.

Părul moale al lui Lionel era acum mai mult negru-maroniu decât negru – bineînțeles că ea îl vedea pentru prima oară în lumina nemijlocită a soarelui – și pielea îi era și lui bronzată, suficient pentru ca fruntea lui să-și fi pierdut lucirea palidă. Purta pantalonii lui obișnuiți închiși la culoare, dar cămașa nu i-o cunoștea. O cămașă galbenă cu mâneci scurte, dintr-un material ieftin, lucios, călcat de multe ori, prea mare peste umeri, cumpărată poate la vreo vânzare în scop caritabil organizată de biserică.

Lorna îl duse pe Daniel în camera lui. Îl întinse în pătuț, rămase lângă el scoțând sunete încete și mângâindu-l pe spate.

Se gândi că Lionel o pedepsea, poate, pentru greșeala de a fi mers în camera lui. Proprietara trebuie să-i fi spus. Lorna ar fi trebuit să se aștepte la asta, dac-ar fi stat să se gândească. Probabil că nu stătuse să se gândească pentru că avea impresia că nu o să conteze. Era posibil să se fi gândit că avea să-i spună ea însăși.

„Am trecut pe acolo în drum spre locul de joacă și m-am gândit pur și simplu să mă duc să mă așez în mijlocul podelei tale. Nu pot să-ți explic. Mi s-a părut că o să capăt un moment de răgaz, să fiu pur și simplu în camera ta, așezată în mijlocul podelei.“

Crezuse – după scrisoare? – că exista o legătură între ei, care nu trebuia explicitată, dar pe care se putea bizui. Și greșise, îl speriase. Presupusese prea mult. El se întorsese cu spatele la ea și dăduse de Polly. Insultat de Lorna, o acceptase pe Polly.

Dar poate că nu. Poate că se schimbase pur și simplu. Lorna se gândi la cât de despuiată de orice era camera lui, de lumina de pe pereți. De acolo puteau veni asemenea versiuni modificate ale eului său, create cât ai clipi din ochi. Poate ca replică la ceva care nu mersese tocmai cum trebuia sau pentru că-și dăduse seama că nu putea duce lucrurile până la capăt. Sau poate din nici un motiv cu adevărat

limpede – doar dintr-o clipire din ochi.

După ce Daniel adormi adânc, ea coborî la parter. În baie descoperi că Polly clătise bine scutecele şi le pusese în găleată, înecate în soluţia dezinfectantă albăstruie. Lorna ridică valiza care zăcea în mijlocul bucătăriei, o duse sus şi o puse pe patul cel mare, o deschise să sorteze hainele care trebuiau date la spălat şi pe cele care mergeau la loc în şifonier.

Fereastra acestei camere dădea în curtea din spate. Auzi voci – a lui Elizabeth, ridicată, aproape ţipând de exaltarea întoarcerii acasă şi poate de efortul de a atrage atenţia unui public mai numeros, a lui Brendan – autoritară, dar plăcută, povestind despre excursia lor.

Se duse la fereastră şi se uită în jos. Îl văzu pe Brendan ducându-se către magazie, descuind-o şi începând să tragă de acolo minipiscina copiilor. Uşa se închidea peste el, şi Polly se repezi să i-o ţină.

Lionel se ridică şi se duse să descolăcească furtunul. Lorna n-ar fi crezut că el avea măcar idee unde se afla furtunul.

Brendan îi spuse ceva lui Polly. Îi mulţumise poate? Ai fi zis că sunt în cei mai buni termeni.

Cum se putea aşa ceva?

Poate că Polly devenise o persoană demnă de atenţie pentru că era alegerea lui Lionel. Alegerea lui Lionel, nu cineva impus de Lorna.

Sau Brendan era poate pur şi simplu mai fericit, pentru că fuseseră plecaţi de acasă. Poate că renunţase pentru o vreme la povara de a-şi supraveghea căminul. Poate văzuse, pe bună dreptate, că această Polly nu reprezenta nici o ameninţare.

O scenă atât de banală şi de uimitoare, creată parcă de o baghetă magică. Toată lumea fericită.

Brendan începuse să sufle în marginea piscinei de plastic. Elizabeth se dezbrăcase până la chiloţei şi dansa în jur, nerăbdătoare. Brendan nu se obosise să-i spună să fugă să-şi pună costumul de baie, deoarece chiloţeii nu se potriveau. Lionel pornise apa, şi, până când fu nevoie de ea pentru piscină, el stătu şi udă bănuţii, ca un proprietar obişnuit. Polly îi vorbea lui Brendan, şi el puse dopul valvei în care suflase până atunci, pasându-i ei grămada de plastic pe jumătate umflată.

Lorna îşi aminti că Polly fusese cea care umflase delfinul la plajă. După cum spunea singură, avea foale bune. Sufla constant şi, aparent, fără efort. Stătea acolo în pantalonii ei scurţi, cu picioarele goale depărtate ferm, cu pielea scânteindu-i ca scoarţa de mesteacăn. Iar Lionel se uita la ea. E exact ce-mi trebuie, se gândea, poate. O femeie atât de pricepută şi de echilibrată, maleabilă, dar rezistentă. O persoană fără vanităţi, fără visuri deşarte, fără nemulţumiri. Ar fi putut fi foarte bine genul de femeie cu care să se însoare într-o zi. O soţie care putea prelua controlul. Apoi el avea să se schimbe, şi să se schimbe din nou, poate să se îndrăgostească de vreo altă femeie, în felul lui, dar soţia avea să fie prea ocupată ca să observe.

Se putea. Polly şi Lionel. Sau putea să nu se întâmple. Polly putea să meargă acasă, aşa cum avusese de gând, şi, dacă s-ar fi dus, n-ar fi existat nici o inimă frântă. Sau cel puţin aşa gândea Lorna. Polly avea să se mărite sau să nu se mărite, dar, oricum ar fi fost, experienţele ei cu bărbaţii n-aveau să-i frângă inima.

În scurt timp, marginea piscinei fu umflată şi netedă. Piscina fu aşezată pe iarbă, furtunul pus înăuntru, şi Elizabeth îşi bălăcea picioarele în apă. Se uită în sus la Lorna, ca şi cum ar fi ştiut că se aflase acolo tot timpul.

– E rece, strigă ea extaziată. Mami, e rece!

Brendan ridică şi el privirea către Lorna.

– Ce faci acolo?

– Despachetez.

– Nu e nevoie acum. Vino afară!

– Vin. Într-un minut.

De când intrase în casă – de fapt, de când înțelesese prima dată că glasurile pe care le auzea veneau din propria lor curte și erau ale lui Polly și Lionel –, Lorna nu se mai gândise la viziunea pe care o avusese, kilometru cu kilometru, cu Polly izbindu-se de ușa din spate. Era surprinsă acum de ea așa cum ești surprins uneori, mult după ce te-ai trezit, de rememorarea unui vis. Avea forța și caracterul rușinos al unui vis. Și inutilitatea lui.

Nu chiar în același timp, ci cu întârziere, își aduse aminte de învoiala pe care o încheiase. Ideea ei nevrotică, bicisnică și primitivă, de învoială.

Dar ce promisese?

Nimic legat de copii.

Ceva legat de ea însăși?

Promisese că avea să facă orice ar fi trebuit să facă atunci când avea să recunoască obligația.

Dar acesta era un răspuns ambiguu, o învoială care nu era învoială, o promisiune lipsită de orice înțeles.

Dar ea încercă diferite posibilități. Aproape ca și cum dădea formă acestei povești ca s-o spună cuiva – nu lui Lionel – ci cuiva, ca pe o istorie amuzantă.

Să renunțe la lectura cărților.

Să adopte copii din familii proaste și din țări sărace. Să muncească din greu ca să-i vindece de răni și de neîngrijire.

Să meargă la biserică. Să accepte să creadă în Dumnezeu.

Să se tundă scurt, să înceteze să se mai machieze, să nu-și mai ridice niciodată pieptul într-un sutien cu sârmă.

Se așeză pe pat, obosită de îndeletnicirea aceasta, de lipsa ei de însemnătate.

Mai logic era că învoiala prin care se legase era să continue să trăiască așa cum trăise și până atunci. Învoiala intrase deja în vigoare. Să accepte ceea ce se întâmplase și să-i fie limpede ce avea să se întâmple. Zilele, anii și sentimentele în mare parte aceleași, în afară de faptul că Elizabeth și Daniel aveau să crească, și poate că aveau să mai vină unul sau doi copii care vor crește și ei, iar ea și Brendan aveau să înainteze în vârstă și apoi să îmbătrânească.

Abia acum, în acest moment, Lorna își dădu seama foarte clar că se bizuise pe faptul că avea să se întâmple ceva, ceva care avea să-i schimbe viața. Își acceptase căsătoria ca pe o mare schimbare, dar nu ultima.

Așadar, nimic în afară de ceea ce ea sau oricine altcineva putea prevedea în mod firesc. Asta avea să fie fericirea ei, la asta se învoise. Nimic secret, nimic ciudat.

Fii atentă, se gândi. Avu ideea teatrală de a cădea în genunchi. E o treabă serioasă.

Elizabeth strigă din nou:

– Mami! Vino încoace!

Și apoi și ceilalți – Brendan, Polly, Lionel, unul după altul, începură s-o cheme, s-o tachineze.

Mami!
Mami!
Vino încoace!

Toate acestea se întâmplaseră cu mult timp în urmă. În North Vancouver, acolo unde familia locuise în casa aceea cu structură de lemn. Pe vremea când ea avea douăzeci şi patru de ani şi abia învăța cum să negocieze.

34 Stil arhitectonic inspirat de construcțiile tradiționale, cu stâlpi și grinzi de lemn aparente (n.tr.)

35 Acesta nu este un mod de a vorbi tipic limbii engleze. (n.tr.)

CE RĂMÂNE ÎN AMINTIRE

Într-o cameră de hotel din Vancouver, Meriel cea tânără își pune mănuși scurte și albe de vară. Poartă o rochie bej de in și o eșarfă albă, ușoară peste păr. Păr închis la culoare, la vremea aceea. Zâmbește pentru că și-a amintit ceva ce regina Sirikit a Thailandei a spus – sau se zice c-ar fi spus – într-o revistă. Un citat în citat – ceva ce regina Sirikit a spus că a spus Balmain.

„Balmain m-a învățat totul. A spus: «Poartă întotdeauna mănuși albe. Așa e cel mai bine».“

Așa e cel mai bine. De ce zâmbește? Pare un sfat dat într-o șoaptă abia simțită, o înțelepciune absurdă și definitivă. Mâinile ei înmănușate arată formal, dar moi ca niște pernuțe de pui de pisică.

Pierre o întreabă de ce zâmbește, și ea răspunde: „A, nimic“, apoi îi povestește.

– Cine e Balmain[36]? spune el.

Se pregăteau să meargă la o înmormântare. Veniseră cu feribotul cu o seară înainte de pe insula Vancouver, unde locuiau, ca să fie siguri că ajung la timp la ceremonia de dimineață. Era prima dată de la noaptea nunții când stăteau într-un hotel. Întotdeauna când mergeau în concediu își luau cei doi copii și căutau moteluri ieftine, de familie.

Era abia a doua înmormântare la care mergeau de când se căsătoriseră. Tatăl lui Pierre murise, și mama lui Muriel murise, dar aceste două morți se petrecuseră înainte ca ei doi să se fi cunoscut. Anul trecut, un profesor de la școala lui Pierre murise subit și avusese loc o slujbă frumoasă, la care cântase corul elevilor școlii și se rostiseră cuvintele Slujbei Morților din secolul al șaisprezecelea[37]. Bărbatul avusese în jur de șaizeci și cinci de ani, iar moartea lui abia dacă li se păruse lui Meriel și lui Pierre surprinzătoare și, oricum, prea puțin tristă. Nu conta cu adevărat, aveau ei impresia, dacă mureai la șaizeci și cinci, șaptezeci și cinci sau optzeci și cinci de ani.

Înmormântarea de astăzi era cu totul altceva. Cel care avea să fie îngropat era Jonas, ani de zile prietenul cel mai bun al lui Pierre, de-o seamă cu el – douăzeci și nouă de ani. Pierre și Jonas crescuseră împreună în West Vancouver, pe care și-l aminteau amândoi de dinainte să se fi construit podul Lion’s Gate, de pe când părea doar un orășel. Părinții lor erau prieteni. La unsprezece sau doisprezece ani, construiseră un soi de ambarcațiune cu vâsle și o lansaseră de pe digul Dundarave. La universitate, drumurile li se despărțiseră o vreme – Jonas studia ingineria, în timp ce Pierre se înscrisese la catedra de Limbi Clasice. În mod tradițional, studenții umaniști și cei tehnici se disprețuiau unii pe alții. Dar, în anii din urmă, prietenia lor fusese întru câtva resuscitată. Jonas, care nu era căsătorit, venea în vizită la Pierre și la Meriel și stătea uneori câte o săptămână cu ei.

Amândoi erau surprinși de ceea ce li se întâmplase în viață – și obișnuiau să glumească pe tema asta. Inițial, alegerea în materie de profesie a lui Jonas păruse să le dea un sentiment de siguranță părinților lui și trezise o invidie mută în părinții lui Pierre, și totuși, Pierre fusese cel care se căsătorise, obținuse un post de profesor și își asumase responsabilitățile obișnuite, în timp ce, absolvind facultatea, Jonas nu reușise să-și găsească o fată sau o slujbă stabilă. Era tot timpul într-un soi de perioadă de probă care nu sfârșea niciodată prin asocierea fermă cu o firmă sau alta, iar fetele – cel puțin dacă stăteai să-l asculți – se aflau ele însele mai tot timpul în perioada de probă în relația cu el. Ultima slujbă de inginer o avusese în partea de nord a provinciei Vancouver, și rămăsese acolo după ce își dăduse demisia sau fusese concediat. „Contractul de muncă a fost reziliat prin acordul părților“, îi scrisese el lui Pierre, adăugând că locuia la hotel, precum oamenii bogați din oraș, și că s-ar putea să-și ia o slujbă la un joagăr. Învăța de asemenea să piloteze avioane și se gândea să devină pilot pe un avion de intervenții. Promitea să le facă o vizită de îndată ce-și lămurea dificultățile

financiare curente.

Meriel sperase că vizita n-avea să aibă loc. Jonas dormea pe canapeaua din sufragerie și dimineața arunca așternuturile pe jos, pentru ca ea să le strângă. Îl ținea pe Pierre treaz jumătate de noapte cu discuții despre întâmplări de pe vremea când ei doi erau adolescenți sau chiar copii, îl numea Pi-er-pătrat, poreclă datând de pe timpurile acelea, iar altor prieteni vechi comuni le spunea Puturosu', Doc sau Individu', niciodată pe numele pe care Meriel le auzise întotdeauna – Stan, Don sau Rick. Rememora cu o pedanterie grosolană detaliile unor incidente pe care Meriel nu le considera nici remarcabile, nici amuzante (punga cu excremente de câine căreia îi dăduseră foc pe treptele de la casa învățătoarei, bătrânul pisălog care le oferea băieților câțiva bănuți dacă-și trăgeau pantalonii în jos) și se enerva dacă discuția aluneca spre prezent.

Când trebuise să-i spună lui Pierre că Jonas murise, Meriel se simțise tulburată și plină de căință. Plină de căință pentru că nu-i plăcuse de Jonas și tulburată pentru că era prima persoană pe care ei doi o cunoscuseră bine, din generația lor, care murise. Dar Pierre nu păruse surprins și nici prea afectat.

– Sinucidere, declarase el.

Ea spusese că nu, un accident. Jonas mergea pe motocicletă, după lăsarea serii, pe un drum de pietriș, și derapase de pe șosea. Cineva îl găsise sau fusese cu el, i se acordase imediat ajutor, dar murise în decurs de o oră. Suferise răni fatale.

Asta era ceea ce-i spusese mama lui la telefon. „Suferise răni fatale." Păruse repede resemnată, deloc surprinsă. La fel ca Pierre atunci când spusese „sinucidere".

Ulterior, Pierre și Meriel abia dacă vorbiseră despre moartea propriu-zisă a lui Jonas – doar despre înmormântare, despre camera de hotel, despre nevoia de a angaja o bonă pentru toată noaptea. Costumul lui trebuia dat la curățat, trebuia găsită o cămașă albă. Meriel fusese cea care aranjase totul, iar Pierre o verificase în mod regulat, ca un soț grijuliu. Ea înțelesese că el voia s-o vadă rezervată și pragmatică, asemenea lui, nu pretinzând că încearcă vreun fel de suferință pe care – era sigur – ea n-avea cum s-o simtă. Ea îl întrebase de ce spusese „sinucidere", și el îi răspunsese: „Asta mi-a venit în cap, pur și simplu", iar ea simțise că această eschivare fusese un fel de avertisment, ba chiar o dojană. Ca și cum o suspecta că ar fi extras din moartea aceasta – sau din faptul că ei aveau îndeaproape de a face cu ea – un sentiment compromițător și egoist. Un interes morbid, autogratulant.

Tinerii soți erau severi pe vremea aceea. Nu demult fuseseră încă simpli pretendenți, personaje aproape ilare, disperate, umblând cu limba scoasă în agonia lor sexuală. Acum, așezați la patul lor, deveneau fermi și dezaprobatori. Ieșeau pe ușă în fiecare dimineață proaspăt bărbieriți, cu cefele tinere în zgarda cravatei, își petreceau zilele la serviciu, în chinuri neștiute, veneau acasă la vremea cinei ca să examineze cu o privire critică masa de seară și să foșnească din ziarul care-i despărțea de talmeș-balmeșul din bucătărie, de indispoziții, de emoții, de copii. Aveau atâtea de învățat într-un timp atât de scurt! Cum să te ploconești în fața șefilor și cum să-ți strunești soția. Cum să vorbești cu autoritate despre ipoteci, ziduri de susținere, gazon, canale colectoare, politică, precum și despre slujbele care trebuiau să întrețină familia timp de încă douăzeci și cinci de ani. Femeile erau pe atunci cele care – în orele zilei, și întotdeauna gata să reia în orice moment fantastica responsabilitate care le fusese așezată pe umeri, cea a copiilor – își puteau permite să se lase să alunece înapoi într-un soi de adolescență secundă. Odată cu plecarea soților, atmosfera se însenina. Începeau visări rebele cu ochii deschiși, reuniuni subversive, accese de râs care le întorceau în vremea liceului, toate proliferând între pereții caselor pentru care plăteau soții, în orele când ei nu erau acasă.

După înmormântare, câțiva participanți fură invitați acasă la părinții lui Jonas, în Dundarave. Gardul de rododendron era în floare, roșu, roz și violet. Tatăl lui Jonas primi complimente în privința grădinii.

– A, nu știu, spuse el. A trebuit s-o aranjăm puțin cam pe fugă.

Mama lui Jonas spuse:

– Mi-e teamă că nu e un prânz adevărat. Doar o încropeală.

Majoritatea invitaților beau vin de xeres, deși unii bărbați aveau pahare cu whisky. Mâncarea fusese așezată pe masa de sufragerie, lărgită la mijloc: mousse de somon pe biscuiți sărați, tarte cu ciuperci, crenvurști în foitaj, o prăjitură ușoară cu lămâie, fructe tăiate bucăți, fursecuri cu migdale, plus sendvișuri cu creveți, cu șuncă și cu castravete și avocado. Pierre își luă de toate pe farfurioara de porțelan, iar Meriel o auzi pe mama lui spunându-i:

– Să știi că poți oricând să te întorci să-ți mai iei o porție.

Mama lui nu mai locuia în West Vancouver, ci venise la înmormântare din White Rock [38]. Și nu era suficient de sigură pe sine ca să-l mustre direct, acum că Pierre devenise profesor și bărbat la casa lui.

– Sau credeai că n-o să mai rămână? continuă ea.

– Poate nu din ceea ce voiam eu, spuse Pierre nepăsător.

Mama lui i se adresă lui Meriel:

– Ce rochie frumoasă!

– Da, dar ia uitați! spuse Meriel, netezindu-și cutele care i se formaseră în timp ce stătuse jos la slujbă.

– Asta e problema, într-adevăr, spuse mama lui Pierre.

– Care e problema? întrebă veselă mama lui Jonas, așezând cu dexteritate câteva tarte pe tava de încălzire.

– Asta e problema cu inul, răspunse mama lui Pierre. Meriel tocmai îmi arăta cum i s-a șifonat rochia – nu spuse „în timpul slujbei de înmormântare“ –, și eu i-am zis că asta e problema cu inul.

Se poate ca mama lui Jonas să n-o fi ascultat. Privind peste cameră, spuse:

– Uitați-l pe medicul care l-a îngrijit! A venit de la Smithers cu propriul avion. Serios, ni s-a părut atât de drăguț din partea lui!

– E o adevărată aventură! spuse mama lui Pierre.

– Da, dar... Bănuiesc că așa se deplasează ca să ajungă la pacienții din cine știe ce fund de țară.

Bărbatul despre care discutau stătea de vorbă cu Pierre. Nu purta costum, deși avea pe el un sacou decent, îmbrăcat peste un pulover cu gât.

– Da, bănuiesc că da, zise mama lui Pierre, și mama lui Jonas spuse „da“, și Meriel simți că ceva anume – oare ceva legat de felul cum era îmbrăcat medicul? – fusese explicat și clarificat definitiv între ele.

Se uită la șervetele de masă, împăturite în patru. Nu erau nici prea mari, nici prea mici. Fuseseră așezate în rânduri suprapuse, în așa fel încât un colț al fiecăruia (colțul brodat cu o minusculă floare albastră, roz sau galbenă) să se suprapună peste colțul împăturit al șervetului vecin. Șervetele cu flori de aceeași culoare nu stăteau niciodată alături. Nimeni nu le deranjase încă, sau, dacă le deranjase – căci Meriel văzuse câteva persoane în sală cu șervete în mână –, le luase cu grijă de la capătul șirului,

ca să păstreze ordinea.

La slujba de înmormântare, pastorul comparase viaţa lui Jonas pe pământ cu viaţa unui prunc în pântecele mamei. Pruncul, spusese el, nu cunoaşte o altă existenţă şi locuieşte în peştera sa caldă, întunecată, plină de apă, fără habar de lumea uriaşă şi strălucitoare în care va fi curând aruncat. Noi pe pământ avem oarecare habar, dar suntem de fapt incapabili să ne imaginăm lumina în care vom intra după ce supravieţuim chinurilor morţii. Dacă pruncului i s-ar putea aduce cumva la cunoştinţă ceea ce i se va întâmpla în viitorul apropiat, n-ar fi el oare neîncrezător, dar şi speriat? Astfel suntem şi noi, aproape tot timpul, numai că n-ar trebui să fim, căci nouă ni s-au dat asigurări. Însă, chiar şi aşa, minţile noastre opace nu-şi pot imagina, nu pot concepe în ce lume vom păşi. Pruncul este învelit în ignoranţa sa, în credinţa fiinţei sale inepte şi neajutorate. Şi noi, care nu suntem cu totul ignoranţi, dar nici cu totul ştiutori, trebuie să avem grijă să ne învelim în credinţa noastră, în cuvântul Domnului nostru Dumnezeu.

Meriel se uita acum la pastor, care stătea în uşa sălii cu un pahar de xeres în mână, ascultând ceea ce vorbea o femeie vioaie, cu păr blond înfoiat. N-avea impresia că discutau despre chinurile morţii sau despre lumina care ne aşteaptă. Cum ar fi reacţionat pastorul dacă ea s-ar fi apropiat şi l-ar fi abordat pe această temă?

Nimeni n-ar avea curajul. Sau insolenţa.

Meriel se uită în schimb la Pierre şi la doctorul venit de la ţară. Pierre vorbea cu o vioiciune băieţească pe care n-o vădise prea des în vremea din urmă. Sau nu faţă de Meriel. Ea îşi găsi ocupaţie prefăcându-se că-l vede pentru prima oară. Părul negru cârlionţat, tuns scurt, începând să se retragă la tâmple, lăsând vederii pielea netedă, ivorie, cu o vagă tentă aurie. Umerii laţi, ascuţiţi, membrele lungi şi frumoase, craniul frumos sculptat, mai degrabă mic. El îi zâmbi fermecător, dar nu premeditat – părea să dispreţuiască întru totul zâmbetul de când devenise profesor la un liceu de băieţi. Pe frunte i se vedeau liniile abia schiţate ale uzurii permanente.

Ea se gândi la o petrecere a profesorilor, cu mai bine de un an în urmă, când amândoi se treziseră, la capetele opuse ale sălii, rămaşi pe dinafara conversaţiilor purtate în vecinătate. Ea înconjurase încăperea şi se apropiase de el fără să fie observată, şi apoi începuse să-i vorbească ca şi cum ar fi fost o străină dispusă la un flirt discret. El zâmbise aşa cum zâmbea acum – puţin altfel totuşi, aşa cum e normal când vorbeşti cu o femeie seducătoare – şi se lăsase antrenat în joc. Schimbaseră priviri cu subînţeles şi cuvinte de complezenţă, până când amândoi izbucniseră în râs. Cineva se apropiase de ei şi le spusese că glumele conjugale nu erau permise.

– Dar de ce credeţi că suntem căsătoriţi? întrebase Pierre, al cărui comportament la asemenea petreceri era de obicei foarte circumspect.

Ea traversă acum sala către el fără vreo asemenea intenţie caraghioasă. Trebuia să-i aducă aminte că în curând urma să se despartă. El avea să plece către golful Horseshoe, ca să prindă feribotul, iar ea să străbată tot ţărmul de nord către Lynn Valley, cu autobuzul. Voia să profite de ocazie ca să-i facă o vizită unei femei pe care mama ei, moartă acum, o iubise şi o admirase şi în cinstea căreia îşi numise de fapt fiica, şi pe care Meriel o numise întotdeauna Mătuşa, deşi nu existau între ele legături de rudenie. Mătuşa Muriel. (Meriel schimbase vocala din nume atunci când mersese la facultate.) Femeia locuia într-un azil de bătrâni din Lynn Valley, şi Meriel n-o mai văzuse de mai bine de un an. Îi lua prea multă vreme să ajungă acolo, în timpul rarelor călătorii pe care le făceau la Vancouver, iar copiii erau deranjaţi de atmosfera din azil şi de înfăţişarea rezidenţilor de acolo. Şi Pierre era, deşi nu-i

plăcea să recunoască. O întreba în schimb ce legătură avea ea cu ființa aceasta.

Nu e ca și când ți-ar fi mătușă adevărată.

Așa că Meriel se ducea acum singură s-o vadă. Spusese că s-ar fi simțit vinovată să nu se ducă atunci când avea ocazia. În plus, deși despre asta nu vorbise, abia aștepta să petreacă puțin timp departe de familie.

– Vrei să te duc eu cu mașina? întrebă Pierre. Dumnezeu știe cât o să trebuiască să aștepți autobuzul.

– Nu poți, răspunse ea. O să pierzi feribotul.

Și-i aminti de învoiala pe care o făcuseră cu bona.

– Ai dreptate, spuse el.

Bărbatul cu care vorbise – doctorul – nu putuse decât să le asculte conversația, și spuse pe neașteptate:

– Dați-mi voie să vă duc eu.

– Am crezut că ați venit aici cu avionul, spuse Meriel, exact în timp ce Pierre replica:

– Iertați-mă, aceasta este soția mea, Meriel.

– Nu e tocmai ușor să aterizezi pe muntele Hollyburn, răspunse doctorul. Așa că l-am lăsat la aeroport și am închiriat o mașină.

O curtoazie vag forțată din partea lui o făcu pe Meriel să creadă că fusese agasantă. În cea mai mare parte a timpului era fie prea îndrăzneață, fie prea timidă.

– Chiar nu v-ar deranja? întrebă Pierre. Aveți timp?

Medicul se uită direct la Meriel. Privirea nu-i era dezaprobatoare – nu era nici îndrăzneață, nici șireată, nici nu părea că o judecă. Dar nu era nici întru totul politicoasă.

– Sigur, spuse.

Hotărâră deci că așa aveau să facă. Aveau să-și ia la revedere acum, Pierre avea să meargă la feribot, iar Asher, căci așa îl chema – sau doctorul Asher – avea s-o ducă pe Meriel cu mașina până în Lynn Valley.

Meriel plănuia ca după aceea s-o viziteze pe mătușa Muriel – poate chiar să rămână la cină cu ea –, să ia apoi autobuzul din Lynn Valley până la autogara din centrul orașului (ratele într-acolo erau destul de frecvente), în fine, autobuzul de seară până la feribot – și apoi acasă.

Azilul se numea Princess Manor. Era o clădire cu un singur nivel, cu aripi largi, învelită într-o stucatură roz-maronie, amplasată pe o stradă aglomerată. Greu de spus că avea curte, și în mod sigur nu exista nici un fel de gard verde sau panou ecranant care să atenueze zgomotul sau să protejeze peticele de gazon. Pe o latură se afla o biserică reformată, cu o fleșă caraghioasă, de cealaltă parte, o benzinărie.

– Cuvântul *manor* nu mai are nici o semnificație astăzi, nu-i așa[39]? întrebă Meriel. Nici măcar nu mai înseamnă că există etaj. Înseamnă doar că ar trebui să credem că o clădire e ceva ce nici măcar nu mai are pretenția că este.

Medicul nu spuse nimic – poate ceea ce spusese ea nu avea nici o logică pentru el. Sau poate că nu merita spus, chiar dacă era adevărat. Pe tot drumul de la Dundarave, ea se ascultase vorbind și se îngrozise. Nu atât pentru că sporovăise aproape întruna – debitând tot ce-i trecea prin cap –, cât mai degrabă pentru că încercase să spună lucruri care ei i se păreau interesante – sau care ar fi putut fi

interesante dacă ea ar fi fost în stare să le dea o formă. Dar ideile ei păreau probabil pretenţioase, dacă nu nebuneşti, emise în felul în care o făcuse ea. Probabil semăna cu una dintre femeile acelea hotărâte să nu poarte o conversaţie obişnuită, ci una *adevărată*. Şi, cu toate că ştia că nimic n-avea să meargă, că lui vorbăria ei îi părea probabil o pedeapsă, era incapabilă să se oprească.

Nu-şi dădea seama de ce. Poate de stinghereală, pur şi simplu pentru că vorbea atât de rar cu un străin în ultima vreme. Poate de ciudăţenia situaţiei de a merge singură în maşină cu un bărbat care nu era soţul ei.

Îl întrebase chiar, imprudentă, ce credea el despre ideea lui Pierre că accidentul lui Jonas ar fi fost, de fapt, sinucidere.

– Se poate vehicula ideea asta despre o mulţime de accidente violente, spusese el.

– Nu vă chinuiţi să intraţi pe alee, spuse ea. Pot să cobor aici.

Era atât de stânjenită, atât de nerăbdătoare să se îndepărteze de el şi de indiferenţa lui abia politicoasă, încât puse mâna pe mânerul uşii încă înainte ca el să oprească maşina.

– Aveam de gînd să parchez, spuse el, intrând oricum pe alee. Nu vreau să vă las naufragiată aici.

– S-ar putea să dureze, replică ea.

– Nu-i nici o problemă. Pot să aştept. Sau aş putea să vin şi eu să arunc o privire. Dacă nu vă deranjează.

Ea se pregătea să spună că azilurile de bătrâni sunt uneori mohorâte, ba chiar înfricoşătoare, dar apoi îşi aminti că el era medic şi că nimic din ceea ce ar fi putut să vadă aici n-avea cum să-i fie necunoscut. Şi ceva din felul în care el spusese „dacă nu vă deranjează“ – un soi de formalism, dar şi o nesiguranţă în voce – o surprinse. Părea că el îi oferă timpul şi prezenţa lui într-un mod care avea prea puţin a face cu politeţea, ci mai degrabă cu ea însăşi. Era o ofertă făcută cu o nuanţă de umilinţă candidă, dar nu o rugăminte. Dacă ea ar fi spus că nu vrea să-i mai răpească din timp, el n-ar mai fi încercat s-o convingă, şi-ar fi luat rămas-bun cu o politeţe egală şi ar fi plecat.

Dar aşa, se dădură jos din maşină şi traversară parcarea unul lângă altul, îndreptându-se către intrarea în clădire.

Câţiva oameni bătrâni sau invalizi stăteau pe un pătrat de asfalt înconjurat de câteva tufe mărunte parcă înfuriate şi de câteva ghivece cu petunii, într-o imitaţie de terasă. Mătuşa Muriel nu era printre ei, dar Meriel se trezi împărţind saluturi călduroase. Se întâmplase ceva cu ea. Avea brusc un sentiment misterios de putere şi de bucurie, ca şi cum, la fiecare pas, un fior strălucitor i se ridica din călcâie până în creştetul capului.

Când ea îl întrebă mai târziu: „De ce ai venit cu mine înăuntru?“, el spuse: „Pentru că nu voiam să te pierd din vedere.“

Mătuşa Muriel şedea singură într-un scaun cu rotile, pe coridorul slab luminat, chiar lângă uşa dormitorului ei. Era umflată şi licărea – dar asta pentru că fusese învelită într-un şorţ de azbest ca să poată fuma o ţigară. Lui Meriel i se păru că, atunci când îşi luase rămas-bun de la ea, cu săptămâni şi luni în urmă, o lăsase şezând în acelaşi scaun şi în acelaşi loc – deşi fără şorţul de azbest, care corespundea probabil vreunei reguli noi sau reflecta poate declinul tot mai accentuat al purtătorului. Foarte probabil mătuşa şedea aici în fiecare zi, lângă scrumiera fixă, plină cu nisip, uitându-se la peretele pictat maroniu-verzui – vopseaua era de fapt roz sau mov, dar arăta maroniu-verzuie din cauza semiîntunericului de pe coridor – şi la raftul suspendat de pe care se revărsa o cascadă de iederă artificială.

– Meriel? M-am gândit eu că tu erai, spuse Mătușa. Mi-am dat seama după pași. După răsuflare. Cataracta mea a ajuns un coșmar. Nu mai văd decât pete.

– Eu sunt, într-adevăr, ce mai faceți? Meriel o sărută pe tâmplă. De ce nu stați afară la soare?

– Nu-mi prea place soarele, spuse femeia. Trebuie să am grijă de tenul meu.

Poate că glumea, dar poate acesta era adevărul. Fața și mâinile palide i se acoperiseră de pete mari, de un alb livid, care reflectau lumina difuză din aer, devenind vag argintii. Fusese o blondă naturală, cu fața rozalie, slabă, cu părul drept și întotdeauna îngrijit, care i se albise înainte de patruzeci de ani. Acum părul îi atârna neregulat, răvășit de perne, iar lobii urechilor îi spânzurau de sub el ca niște sfârcuri plate. Înainte purta în urechi niște cercei mici cu diamante – unde oare-i dispăruseră? Cercei cu diamante, lănțișoare de aur, perle naturale, cămăși de mătase de culori neobișnuite – chihlimbariu, vinețiu – și pantofi înguști eleganți.

Acum mirosea a pudră de spital și a dropsuri de lemn-dulce, pe care le sugea toată ziua între țigările rațională.

– Avem nevoie de scaune, spuse ea. Se aplecă înainte, flutură din mâna cu țigara și încercă să fluiere. O rugăminte, dacă se poate. Niște scaune.

– Mă duc să caut, spuse doctorul.

Muriel cea bătrână și cea tânără rămaseră singure.

– Cum se numește soțul tău?

– Pierre.

– Și ai doi copii, nu? Jane și David?

– Într-adevăr. Dar bărbatul cu care am venit...

– A, nu, spuse Muriel cea bătrână. El nu e soțul tău.

Mătușa aparținea mai curând generației bunicii lui Meriel decât generației mamei ei. Fusese profesoara de desen a mamei la școală – mai întâi sursă de inspirație, apoi aliată, apoi prietenă. Pictase tablouri mari, abstracte, dintre care unul – dăruit mamei lui Meriel – atârna în holul din spatele casei în copilăria lui Meriel, de unde era mutat în camera de zi de fiecare dată când autoarea venea în vizită. Fusese zugrăvit în culori întunecoase – nuanțe de grena și de maro (pentru care tatăl lui Meriel îl numea *Grămadă de bălegar pe foc*) –, dar mătușa Muriel părea întotdeauna neînfricată și plină de viață. Locuise în Vancouver în tinerețe, înainte să vină să predea în acest orășel mai înăuntrul continentului. Avusese prieteni artiști ale căror nume se vehiculau azi în ziare. Tânjea să se întoarcă acolo și se întorsese până la urmă, ca să locuiască în casa unui cuplu bătrân și bogat, prieteni și patroni ai artiștilor, cărora le administrase afacerile. Păruse să aibă o mulțime de bani cât timp locuise cu ei, dar, după moartea lor, rămăsese cu buza umflată. Trăise din pensie, începuse să picteze în acuarelă pentru că nu-și mai permitea vopsele în ulei, făcea foamea (bănuia mama lui Meriel) ca s-o poată scoate pe Meriel la prânz, pe vremea când era studentă la universitate. În cursul întâlnirilor acestora debita o avalanșă de glume și de judecăți, subliniind mai ales cum opere și idei foarte la modă erau numai niște prostii, dar cum ici colo – în opera câte unui contemporan obscur sau a vreunui personaj pe jumătate uitat dintr-un alt secol – scânteia ceva extraordinar. Acesta era cuvântul ei cel mai ferm de laudă, „extraordinar“. Spus cu o voce aproape șoptită, ca și cum acolo, în momentul acela, ba chiar spre propria ei surprindere, descoperise în lume ceva care merita să fie onorat în mod absolut.

Medicul se întoarse cu două scaune și se prezentă pe un ton foarte natural, ca și cum n-ar fi avut

ocazia s-o facă până acum.

– Eric Asher.

– E medic, spuse Meriel.

Se pregătea să înceapă explicațiile despre înmormântare, despre accident, despre zborul cu avionul de la Smithers, dar conversația îi fu furată.

– Dar nu sunt aici în calitate oficială, nu vă faceți griji, spuse doctorul.

– A, nu, spuse mătușa Muriel. Ești cu ea.

– Da, spuse el.

În clipa aceea el se întinse peste spațiul dintre cele două scaune și apucă mâna lui Meriel, ținând-o pentru o clipă strâns, apoi dându-i drumul. Și îi spuse mătușii Muriel:

– Cum v-ați dat seama? Tot după răsuflarea mea?

– Uite că mi-am dat, spuse ea cu oarecare nerăbdare. Eu însămi am fost o diavoliță.

Vocea cu care rostise cuvintele – freamătul sau chicotul din ea – nu semănase deloc cu nici una dintre vocile ei pe care le cunoștea Meriel. Avu impresia că un soi de trădare iese la iveală în această femeie bătrână dintr-odată stranie. O trădare din trecut, poate a mamei lui Meriel sau a prieteniei atât de prețuite cu o persoană superioară ei. Sau a prânzurilor cu Meriel însăși, a conversațiilor acelora elevate. Degradarea părea iminentă. Meriel se tulbură și se simți cuprinsă de o vagă înfrigurare.

– Ehe, am avut tot felul de prieteni, declară mătușa Muriel, și Meriel spuse:

– Ați avut o mulțime de prieteni.

Și adăugă câteva nume.

– Sunt morți, replică mătușa Muriel.

Meriel spuse că nu, văzuse ceva recent în ziar, o retrospectivă sau un premiu.

– A, da? Am crezut că a murit. Poate confund cu altcineva... Tu i-ai cunoscut pe soții Delaney?

Vorbise direct cu medicul, nu cu Meriel.

– Nu cred, spuse el. Nu.

– Niște oameni care aveau o casă unde obișnuiam să ne strângem toți, pe insula Bowen. Familia Delaney. Mă gândeam că poate ai auzit de ei. Ei bine. Se petreceau acolo tot felul de chestii. Asta am vrut să spun când am zis că am fost o diavoliță. Aventuri. Mda. Păreau niște aventuri, dar erau de fapt conforme cu scenariul, dacă înțelegi ce vreau să spun. Așa că nu chiar aventuri, de fapt. Ne îmbătam toți turtă, bineînțeles. Dar ei trebuiau să aibă întotdeauna lumânările aprinse în cerc și să le cânte muzica, evident – mai degrabă ca un ritual. Dar nu întru totul. Nu însemna că nu puteai să cunoști pe cineva nou și să dai naibii orice scenariu. Să faci pur și simplu cunoștință, și să începi să te săruți ca doi nebuni, și să fugi în pădure. Dar nu puteai să te duci prea departe. Ah, stați puțin! Afurisita asta de...

Începu să tușească, încercă să vorbească printre tusete, renunță și scuipă violent. Medicul se ridică și o lovi de vreo două ori, cu gesturi pricepute, pe spatele încovoiat. Tusea se încheie cu un mormăit.

– Mi-e mai bine, spuse ea. A, nu, știam ce facem, dar ne prefăceam că nu știm. O dată m-au legat la ochi. Nu în pădure, chestia asta s-a petrecut înăuntru. Era în regulă, am fost de acord. Dar n-a mers chiar atât de bine – adică, i-am știut. Probabil oricum nu era nimeni acolo pe care să nu-l fi putut recunoaște.

Tuși din nou, deși nu cu tot atâta disperare ca înainte. Apoi înălță capul, respiră adânc și zgomotos

timp de câteva minute, ridicând braţele ca să stopeze conversaţia, ca şi cum curând avea să mai aibă ceva de spus – ceva important. Dar, în cele din urmă, nu făcu decât să râdă şi să încheie:

– Acum sunt legată la ochi pentru totdeauna. Cataractă. Acuma nu mai profită nimeni de mine din cauza asta, în nici o orgie.

– De când aveţi cataractă? întrebă medicul cu un interes respectuos, şi, spre marea uşurare a lui Meriel, cei doi începură o conversaţie care-i absorbi cu totul, o discuţie specializată despre evoluţia cataractei, despre metodele de îndepărtare, despre argumentele pro şi contra acestei operaţii şi despre neîncrederea mătuşii Muriel în oftalmologul care se ocupa de pacienţii azilului şi care – după expresia ei – fusese tras aici pe linie moartă. Fantezia aceea lubrică – asta decise Meriel până la urmă că fusese – se preschimbă fără cea mai mică greutate într-o discuţie medicală prietenească, vădind un pesimism agreabil din partea mătuşii Muriel şi o încurajare atentă din partea medicului. Genul de conversaţie care probabil că se purta în mod obişnuit între aceşti pereţi.

În scurt timp, medicul şi Meriel schimbară o privire, întrebându-se dacă nu cumva vizita durase destul. O privire furişă, îngrijorată, aproape conjugală, a cărei prefăcătorie şi intimitate fluidă fură excitante pentru cei care, de fapt, nu erau căsătoriţi.

Nu mai era mult.

Mătuşa Muriel luă ea însăşi iniţiativa.

– Scuzaţi-mă, e nepoliticos din partea mea, dar trebuie să vă spun că obosesc.

Nu mai semăna deja absolut deloc cu persoana care lansase prima parte a conversaţiei. Neatentă, jucând teatru şi cu un vag sentiment de ruşine, Meriel se aplecă şi o sărută de rămas-bun. Simţea că n-avea s-o mai vadă pe Mătuşa Muriel – şi aşa se şi întâmplă.

După colţ, între uşile deschise către camere în care oamenii zăceau adormiţi sau poate doar privind din paturile lor, medicul o atinse pe spate între omoplaţi şi îşi trecu mâna pe spatele ei, în jos până la talie. Ea îşi dădu seama că îi apucase materialul rochiei, care i se lipise de pielea umedă când şezuse rezemată de spătarul scaunului. Era umedă şi la subraţ.

Şi trebuia să meargă la toaletă. Căută cu ochii toaletele pentru vizitatori, pe care i se părea că le zărise când intraseră.

Iată-le. Avusese dreptate. O uşurare, dar şi o greutate, pentru că trebui să iasă brusc din raza de atingere a mâinii lui şi să spună „Numai o clipă“ cu o voce care ei înseşi îi păru distantă şi iritată. El spuse „Da“ şi porni cu paşi grăbiţi către toaleta pentru bărbaţi, şi delicateţea momentului se pierdu.

Când ieşi în lumina fierbinte a soarelui, ea îl văzu plimbându-se cu paşi mari pe lângă maşină şi fumând. Înainte nu fumase – nu în casa părinţilor lui Jonas, nici pe drum şi nici cu Mătuşa Muriel. Gestul acesta părea să-l izoleze, să vădească o anumită nerăbdare, poate nerăbdarea de a termina un lucru şi de a trece la următorul. Iar Meriel nu mai fu sigură dacă ea era următorul lucru sau cel care trebuia terminat.

– Încotro? spuse el după ce plecară. Apoi, ca şi cum i se părea că vorbise prea abrupt: Unde ai vrea să mergi?

Era aproape ca şi cum i-ar fi vorbit unui copil sau Mătuşii Muriel – cuiva pe care era obligat să-l distreze pe durata după-amiezii. Şi Meriel spuse: „Nu ştiu“, ca şi cum nu-i rămânea decât să devină copilul acela împovărător. Ţinea în ea un vaiet de dezamăgire, un protest al dorinţei. O dorinţă ce părea să fie timidă şi sporadică, însă inevitabilă, şi care acum era dintr-odată declarată nepotrivită,

unilaterală. Mâinile lui pe volan erau numai ale lui, luate înapoi ca și cum n-ar fi atins-o niciodată.

– Ce-ar fi să mergem în parcul Stanley? întrebă el. Ai vrea să faci o plimbare în parcul Stanley?

– Ah, parcul Stanley! spuse ea. N-am mai fost acolo de un car de ani – ca și cum ideea o înviorase și nu-și putea imagina nimic mai plăcut. Și nu făcu decât să strice lucrurile și mai rău adăugând: E o zi atât de frumoasă!

– Da, este. Chiar este.

Vorbeau ca niște caricaturi; era insuportabil.

– În mașinile astea de închiriat nu ți se dă radio. Adică, uneori se dă, alteori nu.

În timp ce traversau podul Lion's Gate ea învârti mânerul și deschise geamul. Îl întrebă dacă îl deranja.

– Nu. Deloc.

– Pentru mine ăsta e întotdeauna simbolul verii. Să stai cu geamul lăsat, cu cotul afară, și să-ți bată briza în față... Nu cred că m-aș putea obișnui vreodată cu aerul condiționat.

– La anumite temperaturi s-ar putea să te obișnuiești.

Ea se sili să rămână tăcută până când intrară în îmbrățișarea pădurii și copacii înalți și groși reușiră cumva să-i înghită nepriceperea și rușinea. Apoi strică totul printr-un suspin prea admirativ.

– Prospect Point.

El citi indicatorul cu voce tare.

Văzură o mulțime de lume, deși era o după-amiază de mai din cursul săptămânii și concediile încă nu începuseră. Un comentariu pe tema asta părea, între ei doi, iminent. Pe toată aleea care ducea la restaurant erau parcate mașini, și pe platforma unde fusese instalat binoclul cu monede se formase coadă.

– Aha.

El observase o mașină ieșind din locul de parcare. Un răgaz de moment de la nevoia de a vorbi, în timp ce el se apropie cu viteză mică, dădu apoi puțin în spate ca să-i facă loc șoferului care pleca și se strecură în locul destul de strâmt. Se dădură jos în același timp și, ocolind mașina, se întâlniră pe trotuar. El se răsuci în toate părțile, încercând parcă să hotărască încotro s-o ia. Pe toate potecile vedeau oameni mergând în ambele sensuri.

Ei îi tremurau genunchii, nu mai putu răbda.

– Du-mă altundeva! îi ceru.

El o privi drept în față.

– Da, spuse.

Acolo, pe trotuar, în văzul lumii. Se sărutară ca doi nebuni.

Du-mă! spusese ea. *Du-mă altundeva!*, nu *Hai să mergem altundeva!* E important pentru ea. Riscul, transferul de putere, până la capăt. *Hai să mergem!* ar fi însemnat risc, dar nu abdicare, abdicarea aceea care pentru ea – de fiecare dată când retrăiește momentul – este începutul alunecării în erotism. Și dacă el n-ar fi abdicat la rândul lui? *Unde* altundeva? Nici asta n-ar fi mers. El trebuie să spună numai exact ceea ce a spus. Trebuie să spună *Da*.

O duse în apartamentul în care stătea, în Kitsilano. Aparținea unui prieten al lui care plecase cu un vas de pescuit undeva în largul coastei de vest a insulei Vancouver. O clădire mică, decentă, cu trei sau patru niveluri. Tot ce avea să-și amintească erau cărămizile de sticlă din jurul intrării din față și

echipamentul muzical greoi, complicat, tipic pentru vremurile acelea, care părea să fie singura mobilă din camera de zi.

Ar fi preferat o altă scenă, așa încât o înlocui, în amintire. Un hotel îngust, cu șase sau șapte niveluri, cândva o clădire stilată de apartamente din cartierul West End al orașului. Perdele de dantelă galbenă, tavane înalte, poate un grilaj de oțel peste o parte din fereastră, un balcon fals. Nimic murdar sau dezonorant de fapt, doar un apartament care să fi văzut la viața lui un șir întreg de suferințe intime și de păcate. Ea ar fi trebuit să traverseze micul vestibul al hotelului cu capul plecat și brațele căzute pe lângă corp, cu tot trupul străbătut de o rușine violentă, în timp ce el ar fi vorbit cu recepționerul pe o voce scăzută, care nu atrăgea atenția, dar care nu se ascundea și nici nu-și cerea scuze de scopul pentru care veniseră.

Apoi călătoria în sus în cutia demodată a ascensorului, lângă liftierul bătrân – sau poate liftiera, poate un infirm, un servitor viclean al viciului.

De ce invoca, de ce adăuga scena aceea? De dragul momentului expunerii, al sentimentului pătrunzător de rușine și de mândrie care îi copleșea trupul în timp ce traversa (falsul) vestibul, și de dragul sunetului vocii lui, al discreției și filonului autoritar cu care el îi șoptea recepționerului cuvinte pe care ea nu le putea auzi.

La fel ar fi putut fi tonul lui într-o farmacie aflată la câteva străzi depărtare de clădirea de apartamente, după ce parcase mașina și-i spusese: „Așteaptă-mă o clipă“. Amănuntele practice care în viața conjugală păreau triste și descurajante puteau în aceste altfel de împrejurări să-i stârnească în trup o căldură subtilă, o letargie și o supunere noi, nemaisimțite.

După căderea întunericului, instalată pe locul din dreapta al mașinii, trecu din nou prin parc, peste pod și prin West Vancouver, la mică distanță de casa părinților lui Jonas. Ajunse în golful Horseshoe aproape în ultimul moment și păși pe puntea feribotului. Ultimele zile din mai sunt printre cele mai lungi din an, și, în ciuda luminilor de pe covertă și a farurilor aprinse la mașinile care intrau în șir neîntrerupt în burta vasului, Meriel văzu un soi de sclipire în cerul asfințitului și, pe fundalul lui, movila neagră a unei insule – nu Bowen, ci una al cărei nume nu-i era cunoscut –, distinctă ca o bucată de prăjitură așezată în gura golfului.

Trebui să se amestece în mulțimea de trupuri care se înghesuiau făcându-și loc pe scări în sus, și, când ajunse pe puntea pasagerilor, se așeză pe primul loc pe care îl văzu. Nici măcar nu se sinchisi, așa cum făcea de obicei, să caute un scaun aproape de fereastră. Într-o oră și jumătate vasul urma să ancoreze de cealaltă parte a strâmtorii, și ea avea multe de făcut până atunci.

Abia se pusese în mișcare vaporul, că oamenii de lângă ea începură să discute. Nu erau necunoscuți care se întâlniseră pe puntea feribotului, ci prieteni sau membri ai aceleiași familii, care se cunoșteau bine și aveau să aibă multe de povestit pe tot parcursul traversării. Așa că ea se ridică și se duse pe puntea superioară, urcă sus de tot, unde întotdeauna erau mai puțini oameni, și se așeză pe unul dintre butoaiele de tablă în care se țineau vestele de salvare. Trupul o durea peste tot, în locuri așteptate și neașteptate.

Ceea ce avea de făcut, în viziunea ei, era să-și amintească totul – și asta însemna să retrăiască totul în minte, încă o dată – și apoi să-l pună undeva la păstrare pentru totdeauna. Experiența zilei aceleia orânduită integral, fără nici un franj atârnând pe undeva, fără nici un crâmpei rămas pe dinafară, strânsă toată ca o comoară și clasată definitiv, pusă deoparte.

Își întemeia gestul pe două previziuni, una confortabilă, a doua ușor de acceptat deocamdată, deși ea se aștepta să devină tot mai greu de îndurat cu timpul.

Căsătoria ei cu Pierre avea să continue, să dureze.

N-avea să-l mai vadă niciodată pe Asher.

Amândouă se dovediră corecte.

Căsătoria ei dură într-adevăr – timp de mai bine de treizeci de ani după aceea, până când Pierre muri. În etapa timpurie și destul de ușoară a bolii lui, ea îi citi cu voce tare, purtându-l prin câteva cărți pe care le parcurseseră împreună cu ani în urmă și la care voiau să se întoarcă. Una dintre ele era *Părinți și copii*. După ce Meriel citi scena în care Bazarov își declară iubirea violentă pentru Anna Sergheievna, iar Anna se arată îngrozită, făcură o întrerupere ca să discute. (Nu în contradictoriu – deveniseră prea delicați pentru asta.)

Meriel voia ca scena să decurgă altfel. Credea că Anna n-ar fi putut să reacționeze așa.

– Scriitorul e de vină, spuse ea. De obicei nu am sentimentul ăsta la Turgheniev, dar aici simt că pur și simplu autorul intervine și-i desparte, și o face pentru că are un scop în minte.

Pierre zâmbi slab. Toate expresiile lui deveniseră abia schițate.

– Ție ți se pare că Anna i-ar ceda?

– Nu. Nu să-i cedeze. Dar n-o cred, mi se pare și ea la fel de îndârjită ca el. Mie mi se pare că s-ar cupla.

– E prea romantic. Răstălmăcești lucrurile ca să obții un sfârșit fericit.

– N-am spus nimic despre sfârșit.

– Uite ce este, spuse Pierre răbdător. Îi plăcea genul acesta de conversații, dar îi venea greu, trebuia să se oprească din când în când să se odihnească, să-și adune puterile. Dacă Anna ar ceda, ar face-o pentru că-l iubește. Iar, la sfârșit, ea l-ar iubi cu atât mai mult. Nu așa sunt femeile? Vreau să spun, dacă sunt îndrăgostite? Și el ce ar face – el ar șterge-o a doua zi de dimineață, poate fără să-i spună măcar o vorbă. Asta e firea lui. El *urăște* faptul că o iubește. Deci de ce crezi că asta ar fi mai bine?

– Ar avea ceva care i-ar uni. Experiența aceea.

– El ar uita-o probabil mai devreme sau mai târziu, iar ea ar muri de rușine și de respingere. E o femeie inteligentă. Știe asta.

– Hm, spuse Meriel, făcând o mică pauză, pentru că se simțea încolțită. Turgheniev nu spune asta. Spune doar că e luată complet prin surprindere. Că e rece.

– Inteligența o face rece. Inteligența înseamnă răceală, la o femeie.

– Ba nu.

– În secolul al nouăsprezecelea, vreau să spun. În secolul al nouăsprezecelea, asta înseamnă.

În noaptea aceea pe feribot, în timpul în care crezuse că are să pună totul în ordine, Meriel nu făcu nici pe departe asta. Fu silită în schimb să îndure val după val de rememorare intensă, și prin același lucru trebui să treacă – la intervale tot mai mari – vreme de ani buni după aceea. Continuă să-și amintească detalii care îi scăpaseră și care aveau încă s-o umple de fiori. Avea să audă sau să vadă din nou ceva – un sunet pe care îl scoseseră împreună, vreuna din privirile pe care le schimbaseră, de recunoaștere și încurajare. O privire care putea fi, în felul ei, de-a dreptul rece, dar profund

respectuoasă şi mai intimă decât oricare alta pe care ar fi putut-o schimba doi soţi sau doi oameni care-şi datorau ceva unul altuia.

Îşi amintea ochii lui căprui-cenuşii, imaginea de aproape a pielii lui poroase, lipsite de netezime, un cerc ca o cicatrice veche lângă nas, lărgimea lucioasă a pieptului lui când se ridicase de deasupra ei. Dar n-ar fi putut să dea o descriere limpede a felului cum arăta el. Era convinsă că îi simţise prezenţa, de la bun început, cu atâta forţă, încât observaţia comună devenise imposibilă. Amintirea subită chiar şi a momentelor timpurii, nesigure, şovăitoare, o putea face încă să se chircească în sine însăşi, de parcă ar fi vrut să-şi protejeze surpriza nestăvilită a propriului corp, spirala nestăpânită a dorinţei. *Dragostea mea, dragostea mea*, murmura atunci într-un fel aspru, mecanic – cuvinte-balsam, secrete.

Când îi văzu fotografia în ziar, nu simţi pe moment nici un spasm de durere. Tăietura din gazetă îi fusese trimisă de mama lui Jonas, care, cât timp trăi, insistă să ţină legătura cu Pierre şi Meriel şi să le amintească, ori de câte ori putea, de fiul ei. „Vă amintiţi de doctorul de la înmormântarea lui Jonas?“ scrisese ea deasupra titlului mărunt. „Medic de ţară mort într-un accident de avion.“ Era în mod cert o imagine veche, reprodusă neclar. O faţă mai degrabă pătrăţoasă, zâmbind – lucru pe care ea nu s-ar fi aşteptat niciodată să-l vadă făcându-l în faţa unui aparat foto. Nu murise în propriul avion, ci într-un elicopter aflat în misiune de salvare. Ea îi arătă fotografia şi lui Pierre.

– Tu ai înţeles vreodată de ce venise la înmormântare? spuse ea.

– Poate că fuseseră amici. Suflete pierdute din nord.

– Despre ce-ai vorbit cu el atunci?

– Mi-a povestit cum îl luase o dată pe Jonas să-l înveţe să zboare. Şi a spus: „Nu mai repet experienţa.“

Apoi el întrebă:

– Nu te-a dus undeva atunci? Unde?

– În Lynn Valley. La Mătuşa Muriel.

– Şi voi despre ce-aţi vorbit?

– Mi-a fost greu să vorbesc cu el.

Faptul că el murise nu păru să aibă prea mare efect asupra viselor ei cu ochii deschişi – dacă asta erau. Cele în care îşi imagina întâlniri întâmplătoare sau chiar revederi plănuite cu deznădăjde nu avuseseră oricum niciodată o bază în realitate şi nu fură revizuite numai pentru că el murise. Trebuiră să se tocească singure într-un fel pe care ea nu-l putu controla şi nu-l înţelese niciodată.

În seara aceea, în timp ce se întorcea acasă, începuse să plouă, nu prea tare. Ea rămăsese pe puntea feribotului. Se ridicase şi se plimbase, şi nu putuse să se aşeze din nou pe capacul recipientului cu veste de salvare fără să-şi facă o pată mare şi udă pe rochie. Aşa că stătuse să se uite la spuma stârnită în siajul vaporului, şi îi trecuse prin cap că, într-un anume tip de povestire – din care nimeni nu mai scria în ziua de azi –, ceea ce i-ar fi rămas ei de făcut ar fi fost să se arunce în apă. Exact aşa cum era, umplută până la refuz de fericire, răsplătită aşa cum în mod sigur n-avea să mai fie niciodată în viaţă, cu fiecare celulă a corpului impregnată de sentimentul dulce al mândriei de sine. Un act romantic care putea fi considerat – dintr-un punct de vedere interzis – dovada supremă a raţionalităţii.

Fusese oare tentată să se arunce? Probabil se lăsa doar furată de închipuirea tentaţiei. Fără să-i cedeze de fapt, nici pe departe, deşi ziua aceea nu făcuse decât să cedeze.

Abia după moartea lui Pierre îşi mai aminti un detaliu.

Asher o dusese până în golful Horseshoe, la feribot. Ieşise din maşină şi venise pe partea ei. Ea stătea acolo, aşteptând să-şi ia rămas-bun. Făcuse o mişcare către el, ca să-l sărute – un lucru absolut firesc, după ultimele câteva ore –, şi el spusese: „Nu.“

– Nu, spusese. Nu fac asta niciodată.

Bineînţeles că nu era adevărat, că n-o făcea niciodată. Niciodată nu săruta afară, în public, unde putea să-l vadă toată lumea, dar tocmai o făcuse în după-amiaza aceea, la Prospect Point.

„Nu.“

Un lucru foarte simplu. Un avertisment. Un refuz. Ca s-o protejeze, s-ar fi putut spune – şi pe el însuşi. Chiar dacă nu se sinchisise de asta mai devreme.

Însă „Nu fac asta niciodată“ era cu totul altceva. Un alt fel de avertisment. O informaţie care n-avea cum s-o facă fericită, dar care era poate menită s-o împiedice să facă o mare greşeală. S-o salveze de la falsele speranţe şi de la umilinţa unui anume gen de greşeală.

Şi atunci, cum îşi luaseră rămas-bun? Îşi strânseseră mâinile? Meriel nu-şi mai amintea.

Dar îi auzea vocea, uşurinţa şi totuşi gravitatea tonului, îi vedea chipul hotărât, nu tocmai frumos, îl simţea ieşind din raza atingerii ei. Nu se îndoi că amintirea aceasta era corectă, şi nu înţelegea cum de putuse s-o suprime atât de complet, atâta vreme.

Îi veni în minte că, dacă n-ar fi reuşit s-o facă, viaţa ei ar fi putut decurge altfel.

Cum?

Poate că n-ar fi rămas cu Pierre. N-ar fi fost în stare să-şi păstreze echilibrul. Încercarea de a potrivi cuvintele de lângă feribot cu ceea ce fusese rostit şi făcut mai devreme în aceeaşi zi ar fi făcut-o mai atentă şi mai curioasă. Poate că mândria sau spiritul de frondă ar fi jucat şi ele un rol – nevoia de a-l face pe un bărbat să înghită vorbele acelea, refuzul de a-şi învăţa lecţia –, dar asta n-ar fi fost tot. Mai exista un fel de viaţă pe care ar fi putut s-o ducă – ceea ce nu însemna că l-ar fi preferat. Şi acum probabil doar datorită vârstei (pe care ea uita întotdeauna s-o ia în considerare) şi aerului răcoros şi rarefiat pe care îl respira de la moartea lui Pierre, ea putu să considere acea altă viaţă pur şi simplu un alt fel de căutare, presărat cu propriile capcane şi izbânzi.

Poate că, de fapt, n-ai descoperit ceva chiar atât de nou, până la urmă. Poate e doar acelaşi lucru, iar şi iar, care ar putea să fie un fapt evident, dar neliniştitor, despre tine însăţi. În cazul lui Meriel, faptul că farul ei călăuzitor în viaţă fusese totdeauna prudenţa – sau cel puţin o anumită economie în gestionarea emoţiilor.

Acel mărunt gest de autoconservare pe care îl făcuse el, avertismentul acela binevoitor şi fatal, atitudinea lui inflexibilă, care păruse puţin învechită, ca un pas ţanţoş, dar demodat. Meriel şi-l putea închipui acum, într-un soi de mistificare cotidiană, ca pe un soţ.

Se întrebă dacă el avea să rămână aşa sau dacă nu cumva îi pregătise vreun alt rol, vreo altă întrebuinţare pe care să i-o dea în mintea ei, mai departe.

36 Pierre Balmain (1914–1982), creator de modă francez, popular îndeosebi în anii 1950–1960, cunoscut pentru eleganța și sofisticarea ținutelor vestimentare concepute; a fost designerul personal al reginei Sirikit a Thailandei (n. 1932). (n.tr.)

37 Slujbă prevăzută în *A doua carte de rugăciuni a lui Edward al VI-lea* (1552) (n.tr.)

38 Oraş în Columbia Britanică (n.tr.)

39 *Manor* în limba engleză înseamnă „conac“. (n.tr.)

QUEENIE

– Poate ar fi mai bine să nu-mi mai spui așa, zise Queenie când mă întâmpină la gară.

– Cum? Queenie? am întrebat.

– Lui Stan nu-i place, zise ea. Spune că sună a nume de cal.

Pentru mine fu mai surprinzător s-o aud spunând „Stan“ decât să aflu că nu mai era Queenie, ci Lena. Dar n-aveam cum să mă aștept să-și numească soțul „domnul Vorguilla“ după un an și jumătate de căsătorie. În tot acest timp n-o mai văzusem, și, când dădusem cu ochii de ea cu o clipă în urmă, în grupul de oameni care aștepta în gară, aproape n-o mai recunoscusem.

Avea părul vopsit negru și înfoiat în jurul feței, în stilul care urmase pe vremea aceea coafurii beehive[40]. Superba culoare de culoarea siropului de porumb – auriu deasupra și mai întunecat dedesubt – și lungimea lui mătăsoasă se pierduseră pentru totdeauna. Purta o rochie galbenă cu imprimeu, care îi aluneca ușor pe corp și i se termina la câțiva centimetri deasupra genunchiului. Liniile groase de tuș trase pe sub ochi și fardul grena îi făceau ochii să pară mai mici, nu mai mari, ca și cum s-ar fi ascuns în mod voit. Își găurise lobii urechilor și în ei se legănau acum cercuri mari de aur.

Am văzut-o că și ea se uită la mine puțin surprinsă. Am încercat să fiu îndrăzneață și prietenoasă.

– Porți o rochie sau doar un volan peste fund? am întrebat-o.

Ea a râs, și eu am continuat:

– O, Doamne, a fost cumplit de cald în tren! Am transpirat ca o purcea.

„Am transpirat ca o purcea.“

În tramvaiul care ne ducea spre casa lui Queenie, cuvintele acestea mi-au tot sunat stupid în urechi.

– Suntem tot în centru? am întrebat.

Lăsasem repede în urmă blocurile-turn, dar nu mi se părea că zona prin care treceam putea fi numită rezidențială. Aceeași serie de magazine și clădiri se repeta la nesfârșit – curățătorie, florărie, alimentară, restaurant. Cutii cu fructe și legume scoase pe trotuar, reclame pentru cabinete stomatologice, croitorii și firme de instalații pe geamurile de la etaj. Arareori câte o clădire mai înaltă, numai rareori câte un copac.

– Nu e centrul-centru, spuse Queenie. Îți amintești că ți-am arătat unde era Simpson’s[41]? Când ne-am suit în tramvai? Acolo e centrul.

– Deci aproape am ajuns? am spus.

– Mai avem oleacă de mers, spuse ea. Apoi se corectă: „Puțin“. Nici lui Stan nu-i place să zic „oleacă“.

Din cauza repetiției locurilor, sau poate a căldurii, mă simțeam neliniștită și aproape îngrețoșată. Țineam amândouă valiza mea pe genunchi, și la numai cinci centimetri de degetele mele erau ceafa groasă și chelia unui bărbat. Câteva fire negre lungi, transpirate, i se lipiseră de scalp. Cine știe de ce, n-am putut să nu mă gândesc la dinții domnului Vorguilla din dulăpiorul de medicamente, pe care Queenie mi-i arătase pe vremea când lucra pentru soții Vorguilla, vecinii noștri. Asta se întâmpla cu mult timp înainte ca domnul Vorguilla să poată fi numit „Stan“.

Două rânduri de dinți așezate lângă aparatul lui de ras, lângă peria de ras și lângă castronașul de lemn în care își ținea săpunul de ras – plin de păr și absolut dezgustător.

– Asta e proteza lui, spusese Queenie.

Proteză?

– Proteză dentară.

– Câh! făcusem eu.

– Asta e cea de rezervă, spusese ea. O poartă pe cealaltă.

– Bleah! Uite ce galbenă e, nu?

Queenie îmi pusese mâna peste gură. Nu voia să ne audă doamna Vorguilla. Doamna Vorguilla zăcea la parter, pe canapeaua din sufragerie. Avea ochii închişi mai tot timpul, dar poate că nu dormea.

Când am coborât în sfârşit din tramvai, a trebuit să urcăm un deal abrupt, pe care am încercat neîndemânatice să împărţim greutatea geamantanului. Casele nu erau chiar toate la fel, deşi la prima vedere aşa păreau. Unele acoperişuri coborau peste ziduri ca nişte cozoroace, sau întregul etaj era ca un acoperiş, îmbrăcat în şindrilă. Şindrila era verde-închis, roşcată sau maronie. Verandele ajungeau până la un metru de trotuar, iar spaţiile dintre case păreau suficient de înguste pentru ca oamenii să poată scoate şi să dea mâna pe ferestrele laterale. Pe trotuar se jucau copii, dar Queenie nu le dădu nici o atenţie, de parcă ar fi fost păsări care ciuguleau prin crăpături. Un bărbat foarte gras, gol de la brâu în sus, stătea pe treptele din faţa casei, holbându-se la noi cu o privire atât de fixă şi de mohorâtă, încât am fost sigură că avea să ne spună ceva. Queenie trecu pe lângă el cu pas apăsat.

Coti, undeva pe la mijlocul pantei, pe o potecă de pietriş printre câteva pubele de gunoi. De pe o fereastră de la etaj, o femeie îi strigă ceva ce nu am înţeles.

– E sora mea, ne face o vizită, îi răspunse Queenie. Proprietăreasa, zise ea apoi. Locuiesc în faţă şi la etaj. Sunt greci. Abia dacă ştie o boabă de engleză.

Se dovedi că ea şi domnul Vorguilla împărţeau baia cu grecii. Trebuia să-ţi iei cu tine sulul de hârtie igienică – dacă-l uitai, rămâneai fără. M-am dus acolo imediat, pentru că aveam o menstră abundentă şi trebuia să-mi schimb tamponul. Ani de zile după aceea, imaginea anumitor străzi în zile fierbinţi, anumite nuanţe de cărămidă roşcată şi şindrila închisă la culoare, zăngănitul tramvaielor aveau să-mi evoce de fiecare dată crampele acelea la marginea de jos a burţii, scurgerea în valuri a fluidelor corporale, senzaţia de debusolare şi de fierbinţeală.

Aveau un dormitor pe care Queenie îl împărţea cu domnul Vorguilla, un al doilea care fusese transformat într-o micuţă cameră de zi, o bucătărie îngustă şi o verandă. Eu urma să dorm în patul pliant de pe verandă. Afară, aproape imediat sub fereastră, proprietarul şi un alt bărbat reparau o motocicletă. Mirosul de ulei, de metal şi de maşinării se amesteca fără rest cu cel de roşii coapte la soare. Pe o fereastră de la etaj urla muzică de la radio.

– Un singur lucru nu poate Stan să suporte, spuse Queenie, radioul ăla. Trase perdelele cu flori peste geamuri, dar zgomotul şi soarele continuau să pătrundă prin ele. Aş fi vrut să ne putem permite să le dublez, spuse ea.

Aveam tamponul însângerat în mână, învelit în hârtie igienică. Ea îmi aduse o pungă de hârtie şi mă îndrumă către găleata de gunoi de afară.

– Aşa să faci cu fiecare, spuse. Le duci imediat acolo. Te rog să nu uiţi, da? Şi nu-ţi lăsa neseserul în vreun loc la vedere. Nu-i place deloc să i se amintească de asta.

Am încercat oricum să fiu nonşalantă, să mă port ca şi cum m-aş fi simţit în largul meu.

– Trebuie să-mi iau şi eu o rochiţă super ca a ta, am spus.

– Eventual să-ţi fac eu una, zise Queenie, fără să scoată capul din frigider. Eu vreau o Coca-cola, tu? Mă duc la un magazin unde se vând solduri. Am făcut rochia asta cu vreo trei dolari. Tu ce mărime mai porţi?

Am dat din umeri. Am spus că încercam să slăbesc.

– Mda. Poate găsim ceva.

– O să mă căsătoresc cu o doamnă care are o fetiţă cam de vârsta ta, îmi spusese tata. Şi să ştii că fetiţa nu are tată. Aşa că vreau să-mi promiţi un lucru, şi anume că n-ai s-o necăjeşti şi n-ai să-i spui niciodată ceva răutăcios pe tema asta. S-ar putea să aveţi câteodată certuri şi să nu vă înţelegeţi, aşa cum se întâmplă între surori, dar să nu-i spui niciodată că n-are tată. Şi, dacă vezi că alţi copii îi vorbesc aşa, să nu le iei niciodată partea.

Numai ca să-l contrazic, replicasem că eu nu aveam mamă şi că nimeni nu-mi spunea vreo vorbă răutăcioasă pe tema asta.

– Aia e altceva, mă anunţase tata.

Greşea în toate privinţele. Nu păream deloc de aceeaşi vârstă, pentru că, atunci când tata s-a căsătorit cu Bet, Queenie avea nouă ani, iar eu, şase. Deşi mai târziu, când eu am sărit peste o clasă, iar Queenie a repetat una, am ajuns să fim cam tot pe acolo la şcoală. Şi n-am cunoscut pe nimeni care să fi încercat să se poarte urât cu Queenie. Era o fată cu care toată lumea voia să se împrietenească. Era aleasă prima în echipa de baseball, deşi nu se omora să joace bine, şi prima în echipa de ortografie, deşi făcea greşeli la scris. Plus că noi două nu ne certam. Niciodată. Ea se arăta foarte bună cu mine şi eu o admiram din tot sufletul. Aş fi adorat-o fie şi numai pentru părul ei auriu-închis şi pentru ochii întunecaţi, somnoroşi – numai pentru felul cum arăta şi cum râdea. Avea un râs dulce şi puţin zgrunţuros, ca zahărul candel. Surprinzător era faptul că, în ciuda tuturor acestor avantaje, Queenie putea fi blândă şi bună la suflet.

În dimineaţa aceea de început de iarnă în care Queenie a dispărut de acasă, m-am trezit şi am simţit imediat că plecase.

Era încă întuneric, undeva între şase şi şapte. În casă era frig. Mi-am tras pe mine halatul de baie mare, maroniu şi pufos pe care îl împărţeam eu şi Queenie. Îi spuneam Buffalo Bill şi, dimineţile, care dintre noi se ridica din pat prima îl îmbrăca imediat. De unde îl aveam era un mister.

– Poate de la vreun prieten al lui Bet dinainte să se mărite cu tatăl tău, spunea Queenie. Dar să nu scoţi o vorbă, altfel mă omoară.

Patul ei era gol, şi nu era nici în baie. Am coborât scările, fără să aprind vreo lumină, nevrând s-o trezesc pe Bet. M-am uitat pe ferestruica din uşa de la intrare. Asfaltul tare, trotuarul şi iarba tunsă din curtea din faţă, toate sclipeau de chiciură. Zăpada întârzia. Am pornit termostatul din vestibul, şi cazanul începu să hârâie în întuneric, scoţând mormăielile lui familiare. Tocmai cumpăraserăm un cazan cu ulei, şi tata spunea că încă se trezea la cinci dimineaţa, crezând că era ora să coboare în beci şi să pornească focul.

Tata dormea în ceea ce fusese înainte o cămară, lângă bucătărie. Avea un pat de fier şi un scaun cu spătarul rupt, unde îşi ţinea colecţia de *National Geographic*, din care citea când nu-l lua somnul. Stingea lumina din tavan cu o sfoară legată la căpătâiul patului. Mie această imagine mi se părea foarte firească şi potrivită pentru bărbatul casei, pentru un tată. El trebuia să doarmă ca o santinelă, învelit cu o pătură aspră şi emanând un miros nedomesticit de motoare şi tutun, să citească, treaz,

până la orice oră și întotdeauna să doarmă iepurește.

Chiar și așa, tata n-o auzise pe Queenie. Spuse că trebuia să fie undeva în casă.

– Te-ai uitat în baie?

– Nu e acolo, am răspuns.

– Poate e în camera mamei ei. O fi apucat-o iar tremuriciul.

Tata numea „tremurici“ momentele când Bet se trezea – sau nu se trezea pe deplin – dintr-un vis urât. Venea bâjbâind din camera ei, incapabilă să spună ce o speriase, și Queenie trebuia să fie cea care o ducea înapoi în pat. Se întindea lângă ea, lipită de spatele ei, scoțând sunete alinătoare, de cățel care lipăie lapte, și, a doua zi dimineață, Bet nu-și mai aducea aminte de nimic.

Aprinsesem lumina din bucătărie.

– N-am vrut s-o scol, am spus. Pe Bet.

M-am uitat la cutia metalică pentru păstrat pâinea care fusese ștearsă de prea multe ori cu cârpa, la cratițele așezate pe aragaz, spălate, dar nu puse în dulap, și la motto-ul furnizat de ferma Fairholme: „Domnul este sufletul casei noastre“. Toate aceste lucruri care așteptau stupid începutul unei noi zile, neștiind că ea fusese deja golită de sens printr-un dezastru.

Ușa către veranda laterală fusese descuiată.

– A intrat cineva, am spus. A intrat cineva și a luat-o pe Queenie.

Tata a ieșit din camera lui cu pantalonii trași peste izmene. Bet cobora de la etaj lipăind în papuci, îmbrăcată cu halatul ei de catifea, aprinzând din mers luminile.

– Queenie nu e cu tine? întrebă tata. Iar mie îmi spuse: Ușa trebuie să fi fost descuiată pe dinăuntru.

– Ce e povestea asta cu Queenie? întrebă Bet.

– S-ar putea să fi avut chef de o plimbare, spuse tata.

Bet nu-i dădu nici o atenție. Avea uscată pe față o mască dintr-o chestie rozalie. Era agent de vânzări pentru produse cosmetice, și nu vindea niciodată produse pe care nu le încerca mai întâi pe ea însăși.

– Du-te până la familia Vorguilla, îmi spuse. Și-o fi adus aminte de ceva ce avea de făcut acolo.

Asta era cam la o săptămână după înmormântarea doamnei Vorguilla, dar Queenie continuase să lucreze acolo, ajutându-l pe domnul Vorguilla să strângă vesela și rufăria în cutii, ca să se poată muta într-un apartament. El trebuia să se pregătească pentru concertele de Crăciun de la școală și nu putea să împacheteze singur. Bet ar fi vrut ca Queenie să renunțe pur și simplu la slujbă, ca să poată să lucreze pe post de ajutor la unul dintre magazine, pe perioada Crăciunului.

În loc să urc după cizmele mele, mi-am pus ghetele de cauciuc ale tatei de lângă ușă. Am luat-o împiedicată prin curte către veranda casei vecine și am sunat la sonerie. Era un clopoțel, care părea să proclame caracterul muzical al căminului. L-am strâns pe Buffalo Bill în jurul meu și m-am rugat: „Ah, Queenie, Queenie, aprinde lumina!“ Uitasem că, în cazul când Queenie ar fi lucrat acolo, lumina ar fi fost deja aprinsă.

Nici un răspuns. Am început să bat cu pumnul în ușa de lemn. Domnul Vorguilla avea să se enerveze dacă se trezea. Mi-am lipit capul de ușă, ascultând dacă foșnește ceva.

– Domnule Vorguilla! Domnule Vorguilla, iertați-mă că vă trezesc. E cineva acasă?

În casa cu care familia Vorguilla se învecina pe cealaltă latură se ridică o fereastră. Acolo locuia domnul Hovey, un burlac bătrân, împreună cu sora lui.

– N-ai ochi să vezi? strigă domnul Hovey. Uită-te pe alee!

Maşina domnului Vorguilla nu mai era acolo.

Domnul Hovey trânti fereastra.

Când am deschis uşa de la bucătăria noastră, i-am văzut pe tata şi pe Bet şezând la masă cu cești de ceai înaintea lor. Preț de o clipă am crezut că lucrurile reintraseră în normal. Primiseră un apel telefonic, poate, cu veşti consolatoare.

– Domnul Vorguilla nu e acasă, am spus. N-are maşina pe alee.

– A, ştim, spuse Bet. Ştim tot ce s-a întâmplat.

Tata spuse: „Uite aici“ şi împinse către mine, peste masă, o bucăţică de hârtie.

„Mă căsătoresc cu domnul Vorguilla“, scria acolo. „A voastră, Queenie.“

– Sub borcanul cu zahăr, spuse tata.

Bet scăpă linguriţa din mână.

– Trebuie să-l dăm în judecată! strigă ea. Iar pe ea trebuie s-o dăm la şcoala de corecţie! Să chemăm degrabă poliţia!

– Are optsprezece ani şi poate să se căsătorească, dacă vrea, spuse tata. Poliţia n-are să blocheze drumurile, să ştii.

– Şi cine-a zis că au plecat? S-au oploşit în vreun motel. Proasta aia şi cu fraierul ăla cu ochi de broască!

– N-ai s-o aduci înapoi dacă vorbeşti aşa.

– Nici nu vreau s-o aduc înapoi! Nici dacă s-ar târî în faţa mea în genunchi! Cum şi-a aşternut, aşa să doarmă, cu broscoiul ăla al ei bulbucat! N-are decât s-o fută şi-n nas, din partea mea!

– Ajunge! spuse tata.

Queenie îmi aduse două pastile de analgezic să le iau cu Coca-cola.

– E incredibil ce ţi se atenuează crampele după ce te măriţi. Deci – tata s-a apucat şi ţi-a povestit despre noi?

Îi spusesem tatei că voiam să-mi iau o slujbă pe vară înainte să intru, din septembrie, la facultatea de pedagogie, şi el îmi răspunsese că poate ar fi bine să mă duc la Toronto şi s-o caut pe Queenie. Îmi povestise că ea îi scrisese la sediul firmei lui de camioane, întrebându-l dacă putea să le dea nişte bani să treacă iarna.

– N-aş fi fost silită să-i scriu niciodată, zise Queenie, dacă Stan nu s-ar fi îmbolnăvit anul trecut de pneumonie.

– A fost prima oară când am ştiut unde eraţi, am spus.

Ochii mi se umplură de lacrimi – nu ştiam de ce. Pentru că mă simţisem atât de fericită când aflasem, atât de singură înainte de asta, pentru că îmi doream chiar în clipa aceea ca ea să spună: „Bineînţeles, întotdeauna mi-am propus să iau legătura cu *tine*“, şi ea nu spunea.

– Bet nu ştie, am zis. Crede că am venit pe cont propriu.

– Sper că nu, zise Queenie cu voce liniştită. Adică, sper că nu ştie.

Aveam o mulţime de lucruri să-i spun, despre situaţia de acasă. I-am spus că firma de camioane nu mai avea trei maşini, ci o duzină, că Bet îşi cumpărase o haină de bizam şi îşi dezvoltase afacerea, iar acum ţinea magazinul de cosmetice acasă la noi. Amenajase camera în care dormea înainte tata şi îi mutase patul şi teancul de *National Geographic* în biroul lui – o gheretă de la aviaţie pe care el o

trăsese în curtea cu camioane. Așezată la masa din bucătărie, în timp ce mă pregăteam pentru examenul de absolvire a clasei a treisprezecea, o ascultam pe Bet spunând: „Aveți o piele atât de delicată, încât n-ar trebui s-o atingeți nici măcar cu batista“ înainte să-i trântească în brațe unei tanti cu o față scorțoasă un morman de loțiuni și creme. Alteori, pe un ton la fel de intens, dar mai puțin optimist: „Vă spun că Necuratul, Necuratul însuși a locuit lângă mine, și eu nu am bănuit nici o clipă, pentru că nu te gândești la asta, nu? Eu întotdeauna gândesc lucruri bune despre oameni. Până când mă trezesc cu un pumn în nas.“

– Exact, spunea clienta. Și eu la fel.

Sau: „Ți se pare că știi ce înseamnă suferința, dar nu știi nici pe jumătate.“

Bet se întorcea apoi, după ce-și condusese clienta la ușă, și spunea, cu un geamăt:

– Dac-o atingi pe față în întuneric, zici că-i glaspapir.

Queenie nu părea interesată să afle asemenea lucruri. Și oricum n-am avut mult timp la dispoziție. Înainte să ne terminăm Coca-cola, se auziră pași grei și rapizi pe pietriș, și domnul Vorguilla intră în bucătărie.

– Ia uite cine-a venit! strigă Queenie.

Se ridică pe jumătate, ca și cum ar fi vrut să-l atingă, dar el coti către chiuvetă.

Vocea ei sugera o surpriză atât de fericită, încât m-am întrebat dacă îi spusese ceva despre scrisoarea mea sau despre faptul că eram pe drum.

– E Chrissy, spuse.

– Am văzut, răspunse domnul Vorguilla. Probabil îți place canicula, Chrissy, dacă vii la Toronto vara.

– O să-și caute o slujbă, spuse Queenie.

– Ai vreo calificare? întrebă domnul Vorguilla. Ai vreun atu ca să-ți cauți o slujbă în Toronto?

– Și-a luat examenul de absolvire a clasei a treisprezecea, zise Queenie.

– Ei, să sperăm că o să fie de ajuns, spuse domnul Vorguilla. Își puse un pahar cu apă de la robinet și-l bău până la fund, stând cu spatele la noi, exact așa cum făcea pe vremea când eu, Queenie și doamna Vorguilla ședeam la masa din bucătărie în cealaltă casă, vecină cu a noastră. Domnul Vorguilla venea de la vreo meditație de pe undeva sau lua o pauză de la ora de pian pe care o ținea în sufrageria din față. Auzindu-i pașii, doamna Vorguilla ne zâmbea în semn de avertisment. Și toate ne coboram atunci privirile la piesele de scrabble, lăsându-i libertatea să ne observe sau nu. Uneori, el nu ne observa. Deschisul dulapului, răsucitul robinetului și pusul paharului pe blatul de bucătărie păreau o serie de mici explozii. Ca și cum provoca pe oricine să încerce numai să respire cât timp el era acolo.

Când ne preda muzică la școală era la fel. Intra în clasă cu pasul cuiva care nu are nici un minut de pierdut, bătea o dată cu indicatorul în catedră și asta însemna că trebuia deja să începem. El pășea țanțoș printre bănci, încoace și încolo, cu urechile ciulite, cu ochii albaștri bulbucați la pândă, cu chipul încordat și bătăios. Se putea oricând opri lângă o bancă să te asculte, să vadă dacă te prefăceai sau cântai fals. Atunci își cobora încet capul, fixându-te cu ochii ieșiți din orbite și făcând semne cu mâinile pentru ca celelalte voci să înceteze, să rămâi singur cu rușinea ta. Și se spunea că la fel de tiranic era și cu diversele coruri și cercuri de muzică pe care le conducea. Și totuși era profesorul preferat al interpreților, mai ales al doamnelor. De Crăciun, ele îi împleteau haine: șosete, fulare, mănuși, să-i țină de cald în călătoriile de la o școală la alta și de la un cor la altul.

Când luase în mâini frâiele casei, după ce doamna Vorguilla se îmbolnăvise prea tare ca să le mai poată face față, Queenie scosese odată dintr-un sertar un obiect împletit de mână pe care mi-l fluturase prin față. Fusese trimis fără numele donatoarei.

Nu mi-am dat seama ce era.

– E ca să-i țină cald știi tu unde[42], spuse Queenie. Doamna Vorguilla mi-a spus să nu-i zic, că o să se înfurie. Nu știi pentru ce e?

– Bah, am spus.

– E doar o glumă.

Și Queenie, și domnul Vorguilla trebuiau să plece la muncă seara. Domnul Vorguilla cânta la pian într-un restaurant, îmbrăcat în smoching, iar Queenie vindea bilete într-un cinematograf. Cinematograful era doar la câteva străzi distanță, așa că am mers acolo cu ea. Și, când am văzut-o așezată în ghereta de bilete, mi-am dat seama că machiajul, părul umflat și vopsit și cerceii aceia cât niște brățări nu erau chiar atât de ciudate, la urma urmei. Queenie semăna cu unele fete care treceau pe stradă sau intrau să vadă filmul cu prietenul lor. Și semăna foarte bine cu unele fete de pe posterele din jur. Încerca să se conecteze la lumea dramelor, a poveștilor de dragoste și de suspans înfățișate în sală pe ecran.

Arăta – după cum ar fi spus tata – de parcă nu voia să lase pe nimeni să i-o ia înainte.

– Nu vrei să te plimbi nițel pe aici? îmi spusese.

Dar simțeam că ies în evidență. Nu mă vedeam șezând într-o cafenea, bând cafea și dând lumii de știre că nu aveam nimic de făcut și nici o destinație de atins. Sau intrând într-un magazin și încercând haine pe care n-aveam nici o șansă să le cumpăr. Am urcat din nou dealul, i-am făcut cu mâna grecoaicei care mă striga de la fereastră și am intrat în casă cu cheia lui Queenie.

M-am așezat pe patul de campanie de pe verandă. N-aveam unde să-mi atârn hainele pe care le adusesem, și m-am gândit că poate oricum nu era o idee prea bună să despachetez. Poate că domnului Vorguilla n-avea să-i placă să vadă semne că mă pregăteam să rămân.

Mi se părea că înfățișarea domnului Vorguilla se schimbase, la fel ca lui Queenie. Dar a lui nu se schimbase, ca a ei, în sensul a ceea ce mie mi se părea un soi de farmec dur, străin, sofisticat. Părul lui, care fusese roșcat-cenușiu, era acum practic cărunt, iar expresia de pe fața lui, întotdeauna gata să scapere de indignare la vederea vreunei dovezi de lipsă de respect, a unei interpretări greșite sau pur și simplu a vreunui obiect din casă care nu era la locul lui – părea acum să sugereze mai degrabă o permanentă plângere, ca și cum chiar sub ochii lui se proferau continuu insulte sau se săvârșeau tot felul de nelegiuiri rămase nepedepsite.

M-am ridicat și m-am plimbat prin tot apartamentul. Niciodată nu poți examina locuința cuiva cât timp omul este acasă.

Bucătăria era camera cea mai plăcută, deși era prea întunecoasă. Queenie lăsase iedera să crească în jurul ferestrei de deasupra chiuvetei și își înfigea lingurile de lemn într-o cană frumoasă fără mâner, așa cum făcuse cândva și doamna Vorguilla. În camera de zi se afla pianul, același pian care stătuse și în cealaltă cameră de zi. Tot acolo erau un fotoliu, o bibliotecă făcută din cărămizi și scânduri, un pick-up și o mulțime de discuri așezate pe podea. Nici un televizor. Nici un balansoar din lemn de nuc, nici draperii brodate. Nici măcar lampadarul cu scene japoneze pictate pe abajurul de pergament. Și totuși, toate aceste lucruri fuseseră transferate la Toronto într-o zi cu ninsoare. Fusesem

acasă la ora prânzului și văzusem camionul de mobilă. Bet nu se putuse dezlipi de fereastra din ușa de la intrare. În cele din urmă, uitase de orice urmă din demnitatea pe care îi plăcea de obicei s-o afișeze în fața străinilor, deschisese ușa și urlase la bărbații care cărau mobila: „Duceți-vă la Toronto și spuneți-i că, dacă-și mai arată vreodată mutra pe aici, o să-l ia mama dracului!“

Bărbații îi făcuseră veseli cu mâna, ca și cum ar fi fost obișnuiți cu asemenea scene, și poate chiar erau. Mutatul mobilei te expune probabil la o cantitate apreciabilă de furie și de fanfaronadă.

Dar unde dispăruseră toate? Fuseseră vândute, m-am gândit. Asta trebuie să se fi întâmplat. Tata spusese că domnului Vorguilla nu părea să-i meargă prea bine la Toronto cu meseria lui. Iar Queenie spusese ceva despre „rămas în urmă“. Nu i-ar fi scris niciodată tatei dacă n-ar fi rămas în urmă.

Probabil vânduseră mobila înainte să-i scrie.

În bibliotecă am văzut *Enciclopedia de muzică*, *Manualul iubitorului de operă* și *Viețile marilor compozitori*. Plus cartea mare și subțire, cu copertă foarte frumoasă – *Rubaiyatele lui Omar Khayyam* – pe care doamna Vorguilla o ținea deseori la capul patului.

Mai era o carte cu o copertă decorată asemănător, al cărei titlu nu mi-l amintesc. Ceva din titlu mă făcu să cred că avea să-mi placă. Cuvântul „înflorit“ sau „parfumat“. Am deschis-o și îmi amintesc bine prima propoziție pe care am citit-o.

„Tinerele odalisce din harim erau de asemenea învățate cum să-și folosească la perfecție unghiile.“

Nu știam ce era o odaliscă, dar cuvântul „harim“ (de ce nu „harem“?) îmi dădea o indicație. Și a trebuit să citesc mai departe, să aflu ce erau învățate să facă odaliscele cu unghiile. Am citit, poate, o oră, apoi am dat drumul cărții pe podea. Simțeam un soi de exaltare, de dezgust, de neîncredere. Oare astea erau genul de lucruri de care se interesau oamenii cu adevărat maturi? Chiar și desenul de pe copertă, lujerii aceia care se curbau și se răsuceau, părea ușor ostil și corupt. Am ridicat cartea s-o pun la loc, și ea căzu deschisă, dezvăluind numele de pe pagina albă de la început: Stan și Marigold Vorguilla. Cu un scris feminin. Stan și Marigold.

M-am gândit la fruntea albă și înaltă a doamnei Vorguilla și la buclele ei mici și strânse, negre-cenușii. La cerceii ei mărunți cu perle și la bluzele care se închideau cu o fundă la gât. Fusese vizibil mai înaltă decât domnul Vorguilla, și oamenii credeau că de asta nu ieșeau cei doi soți împreună. Dar de fapt era pentru că ea își pierdea suflul. Și-l pierdea urcând scările sau atârnând rufele pe frânghie. Și în cele din urmă și-l pierdea pur și simplu stând la masă și jucând scrabble.

La început, tata nu ne lăsase să-i luăm bani pentru că-i aduceam cumpărăturile de la magazin sau pentru că-i atârnam hainele pe frânghie – spunea că așa e între vecini.

Bet spusese că îi trecuse și ei prin cap să se întindă pe canapea și să vadă dacă vecinii aveau să vină s-o servească pe gratis.

Apoi domnul Vorguilla venise la noi și negociase cu tata ca Queenie să meargă să lucreze pentru ei. Queenie voia să se ducă pentru că nu reușise să treacă anul la liceu și nu voia să-l repete. Într-un final, Bet fusese de acord, dar îi spusese lui Queenie să nu facă nici un fel de oficii de soră medicală.

– Dacă el e prea zgârciob să angajeze o soră medicală, asta nu e treaba ta.

Queenie spunea că domnul Vorguilla îi administra în fiecare dimineață pastilele doamnei Vorguilla și îi făcea în fiecare seară baie cu buretele. Încerca chiar să-i spele cearșafurile în cadă, ca și cum n-ar fi existat mașină de spălat în clădire.

M-am gândit la vremurile când jucam scrabble în bucătărie și când domnul Vorguilla, după ce-și

bea paharul cu apă, punea o mână pe umărul doamnei Vorguilla şi ofta, ca şi cum s-ar fi întors dintr-o călătorie lungă şi epuizantă.

– Bună, dulceaţă! spunea.

Doamna Vorguilla îşi lăsa capul în jos ca să-i sărute mâna cu buze uscate.

– Bună, iubire! spunea.

Apoi el se uita la noi, la mine şi la Queenie, ca şi cum prezenţa noastră nu-l ofensa la modul absolut.

– Bună, fetelor!

Seara, eu şi Queenie chicoteam în paturile noastre pe întuneric:

– Noapte bună, dulceaţă!

– Noapte bună, iubito!

Cât de mult îmi doream să ne putem întoarce la vremurile acelea!

În afară de faptul că mă duceam la baie dimineaţa şi mă furişam afară să-mi pun tamponul în găleata de gunoi, şedeam pe patul meu improvizat de pe verandă până când domnul Vorguilla pleca de acasă. Îmi fusese teamă că n-avea unde să se ducă, dar se pare că avea. De îndată ce pleca, Queenie venea la mine. Venea cu o tavă pe care pusese o portocală decojită, fulgi de porumb şi cafea.

– Şi iată şi ziarul, spunea. M-am uitat la rubrica de angajări. Mai întâi aş vrea însă să-ţi aranjez puţin părul. Vreau să-ţi mai tai de la spate şi să ţi-l pun pe bigudiuri. De acord?

Am spus de acord. Chiar în timp ce mâncam, Queenie se tot învârtea pe lângă mine, mă examina şi încerca să-şi formuleze ideile. Apoi mă puse pe un taburet – îmi beam cafeaua încă – şi începu să mă pieptene şi să taie.

– După ce fel de slujbă vrei să ne uităm? întrebă ea. Am văzut una la o curăţătorie. La recepţie. Cum îţi sună?

– Îmi sună bine, am spus.

– Mai ai de gând să devii învăţătoare?

Am spus că nu ştiu. Aveam impresia că ei asta i s-ar fi putut părea o ocupaţie anostă.

– Cred că ar trebui să te faci. Eşti fată deşteaptă. Profesorii sunt plătiţi mai bine. Mai bine ca fiinţele ca mine. Ai mai multă independenţă.

Dar ea era mulţumită, spunea, cu slujba la cinematograf. Primise slujba cam cu o lună înainte de ultimul Crăciun, şi era foarte fericită pentru că avea în sfârşit banii ei şi putuse cumpăra ingredientele pentru o prăjitură de Crăciun. Se împrietenise cu un bărbat care vindea brazi de Crăciun dintr-un camion. El îi lăsase unul la numai cincizeci de cenţi, şi ea îl târâse singură în sus pe deal. Atârnase în el fâşii de crep verde şi roşu, care era ieftin. Făcuse nişte ornamente din folie argintie lipită pe carton şi cumpărase altele în Ajunul Crăciunului, când se ieftiniseră la magazin. Făcuse prăjituri şi le atârnase în pom, aşa cum văzuse într-o revistă. Era un obicei european.

Voise să dea o petrecere, dar nu ştiuse pe cine să cheme. Erau grecii, Stan avea şi el vreo doi prieteni. Apoi îi trecuse prin cap să-i cheme pe elevii lui.

Încă nu mă puteam obişnui s-o aud spunându-i „Stan“. Nu era vorba doar de faptul că asta îmi amintea de relaţiile ei intime cu domnul Vorguilla. Era şi asta, bineînţeles. Dar era şi senzaţia pe care mi-o dădea cuvântul acesta, că ea îşi inventase soţul din nimic. Că era o persoană nouă. Stan. Ca şi când n-ar fi existat niciodată, în primul rând, un domn Vorguilla pe care îl cunoscuserăm împreună –

ca să nu mai vorbim de o doamnă Vorguilla.

Elevii lui Stan erau acum toți adulți – îi prefera de departe pe adulți copiilor –, așa încât nu trebuiseră să-și bată capul cu genul de jocuri și de distracție pe care le organizezi pentru copii. Țînuseră petrecerea într-o duminică seară, pentru că toate celelalte seri le erau ocupate – Stan lucra la restaurant, iar Queenie, la cinematograf.

Grecii aduseseră un vin făcut de ei, și câțiva elevi veniseră cu un cocteil, apoi cu rom și vin de xeres. Veniseră de asemenea cu niște discuri cu muzică de dans. Se gândiseră că Stan n-avea să aibă discuri cu genul acela de muzică, și nu se înșelaseră.

Queenie făcuse crenvurști în foitaj, turtă dulce, iar grecoaica, proprietăreasa, adusese și ea un rând de prăjituri. Totul fu foarte bun. Petrecerea avu succes. Queenie dansase cu un tânăr chinez pe nume Andrew, care adusese un disc favorit de-ale ei.

– Întoarce-te, întoarce-te, întoarce-te, spuse ea, și eu mi-am rotit capul. Dar ea râse și spuse: Nu, nu, nu tu. Așa era melodia. Cântecul. Formația Byrds[43].

– „Întoarce-te, întoarce-te, întoarce-te“, cântă ea. „Totul are anotimpul său“...

Andrew era student la stomatologie, dar voia să învețe să cânte sonata *Clar de lună*. Stan spunea că avea să-i ia mult timp. Andrew avea răbdare. Îi spusese lui Queenie că nu putea să-și permită să se ducă de Crăciun acasă, în regiunea Ontario de Nord.

– Credeam că a venit din China, am spus.

– Nu, nu e chinez din China. E de aici.

Jucaseră totuși un joc de copii. Scaunele muzicale[44]. Toată lumea devenise la vremea aceea gălăgioasă. Chiar și Stan. O trăsese pe Queenie în poala lui când ea trecuse în fugă pe lângă el și nu-i mai dăduse drumul. Și apoi, după ce toată lumea plecase, n-o lăsase să strângă. Voise pur și simplu s-o ia în pat cu el.

– Știi cum sunt bărbații, spuse Queenie. Tu ai un prieten sau ceva?

Am spus că nu. Ultimul bărbat pe care tata îl angajase ca șofer venea mereu acasă la noi să ne transmită mesaje lipsite de importanță, și tata spusese: „Vrea doar să aibă ocazia să stea de vorbă cu Chrissy“. Eu însă eram distantă, iar el încă nu-și luase inima-n dinți să mă invite să ieșim undeva.

– Deci nu prea știi multe despre chestiile astea, nu? întrebă Queenie.

– Ba bineînțeles că știu, am spus.

– Hm-hm, făcu ea.

Musafirii de la petrecere mâncaseră aproape tot în afară de tort. Nu mâncaseră prea mult din el, dar Queenie nu se simțise ofensată. Era un tort foarte greu, și, până să-l aducă ea pe masă, ei se săturaseră cu crenvurștii în foitaj și alte bunătăți. În plus, nici nu avusese timp să se odihnească așa cum spunea la carte că trebuie, așa că ea fusese foarte bucuroasă că-i mai rămăsese o bucată. Se gândise, înainte ca Stan s-o tragă în pat, că ar trebui să-l înfășoare într-un șervet îmbibat în vin și să-l pună undeva la rece. Fie se gândise s-o facă, fie chiar o făcuse, dimineață văzuse că tortul nu mai era pe masă, așa că fusese încredințată că îl pusese la păstrare. Își spusese: „Perfect, deci l-am pus bine“.

O zi sau două mai târziu, Stan o îndemnase: „Hai să mâncăm o felie de tort!“. Ea spusese: „Ah, mai lasă-l să se odihnească puțin“, dar el insistase. Ea căutase în dulap, apoi în frigider, însă tortul nu era acolo. Se uitase peste tot, fără folos. Încercase să-și amintească ce se întâmplase din momentul în care îl văzuse pe masă și își adusese aminte că voise să ia o cârpă curată, s-o îmbibe în vin și să învelească în ea tortul rămas. Și apoi să înfășoare totul în hârtie cerată. Dar când făcuse toate astea?

Le făcuse într-adevăr sau doar visase? Unde pusese tortul după ce-l învelise? Încercase să se vadă cu ochii minții punându-l la păstrare, dar mintea îi era goală.

Căutase prin tot dulapul, dar știa că tortul fusese prea mare ca să-l poată ascunde acolo. Apoi se uitase în cuptor și chiar în locuri cu totul prostești, precum sertarele de la comodă, sub pat sau sub rafturile din șifonier. Nu era nicăieri.

– Dacă l-ai pus undeva, atunci trebuie să fie undeva, zisese Stan.

– L-am pus. Cu siguranță, l-am pus undeva, spusese Queenie.

– Poate erai beată și l-ai aruncat, comentase el.

– Nu eram beată, protestase ea. Nu l-am aruncat.

Dar se dusese și se uitase în găleata de gunoi. Nimic.

El stătuse la masă, privind-o. Dacă l-ai pus undeva, trebuie să fie undeva. Ea fusese cuprinsă de înfrigurare.

– Ești sigură? spusese Stan. Ești sigură că nu l-ai dat cuiva?

Era sigură. Sigură că nu-l dăduse nimănui. Îl învelise ca să-l pună la păstrare. Era sigură, aproape sigură că îl învelise ca să-l pună la păstrare. Era sigură că nu-l dăduse nimănui.

– Păi, nu știu ce să zic, spusese Stan. Mă gândesc că poate l-ai dat totuși cuiva. Și cred că știu și cui.

Queenie încremenise. Cui?

– Cred că i l-ai dat lui Andrew.

Lui Andrew?

A, da. Bietului Andrew, care îi spusese că nu-și putea permite să se ducă acasă de Crăciun. Îi păruse rău de Andrew.

– Așa că i-ai dat tortul nostru.

Nu, spusese Queenie. De ce să i-l fi dat? N-ar fi făcut așa ceva. Nici nu-i trecuse prin cap să-i dea tortul lui Andrew.

– Lena, spusese Stan. Nu minți!

Acesta fusese începutul unei lupte îndelungate și nefericite pentru Queenie. Nu putuse decât să spună nu. Nu, nu, n-am dat tortul nimănui. Nu i-am dat tortul lui Andrew. Nu mint. Nu. Nu.

– Probabil erai beată, spusese Stan. Erai beată și nu-ți amintești prea bine.

Queenie spusese că nu era beată.

– Tu erai beat, răspunsese ea.

El se sculase și venise la ea cu mâna ridicată, avertizând-o să nu-i spună lui că fusese beat, să nu-i spună așa ceva niciodată în viața ei.

– N-o să-ți spun, n-o să-ți spun! strigase Queenie, iartă-mă!

El n-o lovise. Dar ea începuse să plângă. Continuase să plângă în timp ce încerca să-l convingă. De ce ar fi dat altcuiva tortul pe care se chinuise atât să-l facă? De ce n-o credea? Ce motiv avea să-l mintă?

– Toată lumea minte, spusese Stan.

Și, cu cât plânsese ea mai tare și-l implorase s-o creadă, cu atât el devenise mai rece și mai sarcastic.

– Fii puțin logică. Dacă e aici, ia și găsește-l! Dacă nu e aici înseamnă că l-ai dat cuiva.

Queenie spusese că asta nu era logică. Dacă nu-l găsea nu însemna că îl dăduse neapărat cuiva. Atunci el venise din nou aproape de ea, atât de calm și pe jumătate zâmbitor, încât ea crezuse preț de o clipă că avea s-o sărute. Dar el își strânsese palmele în jurul gâtului ei și, preț de o secundă, îi oprise răsuflarea. Nu lăsase nici măcar o urmă.

– Haida-de! spusese. Hai, mai ai multe să mă înveți despre logică?

Apoi se dusese să se îmbrace și să plece la slujbă, la restaurant.

Încetase să-i mai vorbească. Îi scrisese un bilet în care spunea că avea să-i vorbească numai atunci când ea avea să-i mărturisească adevărul. Tot Crăciunul ea nu se putuse opri din plâns. În ziua de Crăciun erau invitați să meargă amândoi în vizită la familia de greci, dar ea nu putuse să meargă, atât era de desfigurată. Stan trebuise să se ducă singur și să spună că ea se îmbolnăvise. Oricum grecii știau probabil adevărul, auziseră tărăboiul prin pereți.

Ea își pusese o tonă de farduri și se dusese la lucru, unde managerul îi spusese: „Vrei să le dai oamenilor de înțeles că e o poveste lacrimogenă?“ Ea explicase că i se infectaseră sinusurile, și el o lăsase să plece acasă.

Când Stan se întorsese în noaptea aceea și se comportase ca și cum ea n-ar fi existat, ea se răsucise în pat și se uitase la el. Știuse că el avea să se pună în pat și să zacă lângă ea nemișcat ca o piatră și că, dacă ea s-ar fi atins de el, el ar fi continuat să rămână ca o stană de piatră până când ea s-ar fi retras. Își dăduse seama că el putea continua să trăiască așa, iar ea nu. Ca și cum el ar fi strangulat-o cu adevărat, ea avea să moară.

Așa că spusese: „Iartă-mă“.

Iartă-mă. Am făcut așa cum ai spus tu. Îmi pare rău.

Te rog. Te rog. Iartă-mă.

El se ridicase în capul oaselor pe pat, fără un cuvânt.

Ea spusese că uitase cu adevărat că dăduse tortul altcuiva. Dar că acum își amintise de asta și că îi părea rău.

– Nu mințeam, spusese. Am uitat.

– Ai uitat că i-ai dat tortul lui Andrew? spusese el.

– Probabil. Am uitat.

– Lui Andrew. Deci i l-ai dat lui Andrew.

Da, spusese Queenie. Da, da, asta făcuse. Și începuse să bocească, să se agațe de el și să-l implore s-o ierte.

Bine, termină cu istericalele, spusese el. Nu spusese că o iartă, dar luase o batistă caldă, îi șterse fața, se întinsese lângă ea, o ținuse în brațe și curând voise și toate celelalte.

– Așa au luat sfârșit lecțiile de muzică pentru domnul Clar de lună.

*

Și apoi, după un timp, ca să pună capac la toate, ea găsise tortul.

Îl găsise învelit într-un șervet de vase și apoi în hârtie cerată, așa cum își amintea. Pus într-o pungă de cumpărături și atârnat într-un cui pe veranda din spate. Bineînțeles. Veranda era locul ideal, pentru că era prea rece ca să poată fi folosită pe perioada iernii, dar nu înghețată. Probabil la asta se gândise când agățase tortul acolo. Că acesta era locul ideal. Și apoi uitase. Fusese puțin amețită – trebuie să fi fost. Uitase completamente. Și acum dăduse peste el.

Îl găsise şi-l aruncase imediat. Nu-i spusese nimic lui Stan.

– L-am dat la gunoi, spuse ea. Era încă foarte bun, avea toate fructele alea şi ingredientele scumpe, dar nu voiam sub nici o formă să deschid din nou subiectul. Aşa că l-am dat pur şi simplu la gunoi.

Vocea ei, care fusese atât de plină de suferinţă povestind despre momentele acelea negre, era acum şireată şi răsuna a râs, ca şi cum în tot acest timp îmi spusese o glumă, iar aruncatul tortului era poanta finală, punctul ridicol culminant.

A trebuit să-mi scot capul dintre mâinile ei, să mă întorc şi s-o privesc în ochi.

– Dar el s-a înşelat, am spus.

– Da, bineînţeles că s-a *înşelat*. Bărbaţii nu sunt *normali*, Chrissy. Ăsta e unul din lucrurile pe care ai să le înveţi dacă o să te măriţi vreodată.

– Atunci n-o să mă mărit. N-o să mă mărit niciodată.

– Era pur şi simplu gelos, spuse ea. Era cumplit de gelos.

– Niciodată.

– Noi două suntem foarte diferite, Chrissy. Foarte diferite. Queenie oftă şi spuse: Eu sunt o fiinţă a dragostei.

M-am gândit că erau nişte cuvinte luate parcă de pe un afiş de film. „O fiinţă a dragostei.“ Poate de pe afişul vreunuia din filmele care rulaseră la cinematograful lui Queenie.

– O să arăţi super când am să-ţi scot bigudiurile, spuse ea. N-o să mai spui multă vreme că n-ai prieten. Dar azi o să fie prea târziu să te mai duci să-ţi cauţi de lucru. Mâine la prima oră. Dacă te întreabă Stan ceva, spune-i că ai fost în vreo două locuri şi că ţi-ai lăsat numărul de telefon. Spune un magazin sau un restaurant, ceva, numai ca să creadă că te uiţi după o slujbă.

A doua zi am fost angajată în primul loc unde m-am dus, deşi n-am reuşit să plec chiar la prima oră. Queenie hotărâse să-mi facă părul în alt fel, până la urmă, şi să-mi fardeze ochii, dar rezultatul n-a fost ceea ce sperase ea.

– Cred că până la urmă eşti genul mai natural, spuse ea, aşa că ştersesem tot şi îmi dădusem cu rujul meu, care era un roşu obişnuit, nu unul palid şi cu sclipici ca al ei.

Se făcuse deja prea târziu ca să mai poată veni cu mine să-şi verifice corespondenţa la poştă. Trebuia să se pregătească să plece la cinematograf. Era sâmbătă, aşa că ea lucra şi după-amiază, nu doar seara. Scoase cheia şi mă rugă să-i fac o favoare şi să-i verific eu cutia poştală. Îmi explică apoi unde era.

– A trebuit să-mi închiriez propria cutie când i-am scris tatălui tău, spuse ea.

Slujba pe care o căpătasem era într-un magazin la subsolul unei clădiri de apartamente. Am fost angajată să mă ocup de tejgheaua unde se servea prânzul. Când am intrat acolo mă simţeam practic fără speranţă. Coafura mi se lăsa de la căldură şi pe buza de sus aveam o mustaţă de sudoare. Cel puţin crampele mi se mai potoliseră.

O femeie într-o salopetă albă era la tejghea şi bea cafea.

– Ai venit în legătură cu postul liber? mă întrebă.

Am spus că da. Avea o faţă dură şi pătrată, sprâncene trasate cu creionul şi un coc uriaş de păr violet.

– Vorbeşti engleză, da?

– Da.

– Adică, nu doar c-ai învățat-o? Nu ești străină, nu?

I-am spus că nu sunt.

– Am încercat două fete în ultimele două zile, și a trebuit să le dau afară pe amândouă. Una cică știa să vorbească englezește, dar de fapt nu știa, iar celeilalte trebuia să-i spun de zece ori ce să facă. Spală-te bine pe mâini la chiuvetă și vino să-ți dau un șorț. Soțul meu lucrează la farmacie, iar eu mă ocup de casierie. (Am observat atunci, în spatele unei tejghele înalte, într-un colț, un bărbat păros care se uita la mine, deși se prefăcea că nu se uită.) Acum merge mai încet, dar după o vreme se aglomerează. Pe stradă pe aici sunt numai moși și babe, și, după ce-și fac siesta, încep să vină la o cafea.

Mi-am legat un șorț la brâu și m-am postat în spatele tejghelei. Aveam o slujbă în Toronto. Am încercat să aflu unde erau lucrurile fără să pun întrebări și a trebuit să întreb doar de două ori – cum să pun în funcțiune filtrul de cafea și ce să fac cu banii.

– Tu le faci chitanța și ei mi-o aduc mie. Dar ce credeai?

Era în regulă. Oamenii veneau câte unul sau doi odată, cerând în general o cafea sau o Coca-Cola. Țineam cestile spălate și șterse, tejgheaua curată, și se părea că scriam notele de plată corect, pentru că nu am avut nici o plângere. Clienții erau în majoritate oameni în vârstă, așa cum spusese femeia. Unii îmi vorbeau cu blândețe, spunând că eram nouă și întrebându-mă chiar de unde veneam. Alții păreau să fie într-un fel de transă. O femeie ceru pâine prăjită, și m-am descurcat să-i fac. Apoi am preparat un sendviș cu șuncă. La un moment dat a fost puțină agitație pentru că veniseră patru oameni la tejghea. Un bărbat voia plăcintă și înghețată, și, când am vrut să scot o cupă, am descoperit că înghețata era tare ca cimentul. Dar am reușit. Am devenit mai încrezătoare în mine. Le spuneam „Poftiți“ când le aduceam comanda și „Poftiți nota de daună“ când veneam cu bonul.

Într-un moment mai liniștit, femeia de la casă se apropie de mine.

– Văd că i-ai făcut cuiva pâine prăjită, spuse ea. Știi să citești?

Îmi arătă un anunț lipit pe oglinda din spatele tejghelei.

NU SERVIM MICUL DEJUN DUPĂ ORA 11.

Am spus că crezusem că puteam să fac pâine prăjită din moment ce făceam sendvișuri la prăjitor.

– Ei bine, ai crezut greșit. Sendvișuri calde, da, pentru zece cenți în plus. Pâine prăjită, nu. Acum înțelegi?

Am spus că da. Nu eram atât de timorată cum aș fi putut să fiu la început. În tot timpul cât lucrasem mă gândisem ce ușurare avea să fie să mă întorc și să-i spun domnului Vorguilla că da, aveam o slujbă. Acum puteam să mă duc și să-mi caut o cameră a mea în care să locuiesc. Poate mâine, duminică, dacă magazinul de aici era închis. Chiar dacă ar fi fost o singură cameră, Queenie ar fi avut unde să fugă dacă domnul Vorguilla se înfuria din nou pe ea. Sau, dacă se hotăra vreodată să-l părăsească pe domnul Vorguilla (insistam să consider așa ceva posibil, în pofida felului în care Queenie își încheiase relatarea), atunci, cu banii de pe ambele slujbe, ne-am fi putut eventual închiria un mic apartament. Ori cel puțin o cameră cu plită electrică, toaletă și duș. Ar fi fost ca atunci când locuiam acasă cu părinții, doar că părinții noștri n-aveau să fie prezenți.

Am garnisit fiecare sendviș cu o bucată dintr-o foaie de salată și un castravecior acru. Era încă una dintre promisiunile din anunțul de pe oglindă. Dar, când am scos castraveciorul din borcan, mi s-a

părut că e prea mare, așa că l-am tăiat pe jumătate. Tocmai îi servisem unui bărbat un astfel de sendviș, când femeia de la casă veni spre mine și îșI luă o ceașcă de cafea. Se duse cu ea înapoi la casă și o bău în picioare. După ce bărbatul își termină sendvișul, plăti și ieși din magazin, ea veni din nou la mine.

– I-ai dat bărbatului aceluia jumătate de castravecior acru. Așa ai făcut la fiecare sendviș?

Am spus că da.

– Nu știi să tai un castravecior? Un castravecior trebuie să ajungă pentru zece sendvișuri.

M-am uitat la anunț.

– Acolo nu spune o feliuță. Spune un castravecior.

– Destul! spuse femeia. Scoate-ți șorțul! Eu aicea nu accept ca angajații să-mi răspundă urât, nu rabd așa ceva. Poți să-ți iei geanta și să-ți iei valea. Și să nu te apuci să-mi ceri plata, pentru că oricum nu mi-ai fost de nici un folos, și asta trebuia să fie doar perioada de probă.

Bărbatul grizonant se uita pe furiș de după tejghea, cu un zâmbet nervos.

Așa că m-am trezit din nou pe străzi, mergând până la stația de tramvai. Dar știam deja încotro duceau anumite străzi și știam cum să folosesc un bilet de transfer. Aveam chiar și experiență de muncă. Puteam să spun că servisem la o tejghea. Dacă cineva ar fi vrut referințe, lucrurile s-ar fi complicat, însă puteam să spun că lucrasem în orașul meu natal. În timp ce așteptam tramvaiul, am scos o listă cu alte locuri unde voiam să merg să întreb de slujbă și harta pe care mi-o dăduse Queenie. Dar era mai târziu decât crezusem și majoritatea locurilor acelora păreau prea departe. Mi-era groază la gândul că nu aveam ce să-i spun domnului Vorguilla. Am hotărât să merg înapoi pe jos, în speranța că, atunci când aveam să ajung acasă, el avea să fi plecat deja.

Tocmai începusem să urc dealul când mi-am amintit de poștă. M-am întors, am scos o scrisoare din cutie și am luat-o din nou pe jos spre casă. În mod sigur avea să fi plecat până la ora asta.

Dar domnul Vorguilla nu plecase. Trecând pe lângă fereastra deschisă de la camera de zi, care dădea în poteca spre casă, am auzit muzică. Nu era ceea ce ar fi ascultat Queenie. Era genul de muzică dificilă pe care o auziserăm uneori ieșind pe ferestrele deschise ale familiei Vorguilla – muzica aceea care-ți solicita atenția și apoi nu pleca nicăieri sau, cel puțin, nu pleca nicăieri prea curând. Muzică clasică.

Queenie era în bucătărie, îmbrăcată într-una dintre rochiile ei neîndestulătoare și machiată abundent. Avea brățări pe mâini și punea cești cu ceai pe o tavă. Venită din lumina soarelui, am fost o clipă orbită, și pielea mi s-a umplut instantaneu de transpirație.

– Șșșt, spuse Queenie, pentru că închisesem ușa cu un pocnet. Sunt dincolo, ascultă discuri. El și prietenul lui, Leslie.

Exact în clipa aceea muzica se opri brusc, și în camera alăturată începu năvalnic o discuție însuflețită.

– Unul dintre ei pune un disc și celălalt trebuie să ghicească din ce piesă e după numai un fragment, spuse Queenie. Pun bucățile astea și iar se opresc de nu știu câte ori. Te înnebunesc. Începu să taie felioare dintr-o pastramă de pui și să le pună pe felii de pâine date cu unt. Ți-ai găsit de lucru? întrebă.

– Da, dar n-a durat.

– Aha. Nu părea prea interesată. Însă, când muzica începu din nou, ridică privirea, zâmbi și spuse: Ai fost la...? Și văzu scrisoarea pe care o țineam în mână.

Lăsă cuțitul să cadă pe masă și se apropie de mine grăbită, spunându-mi încet:

– Ai intrat direct în casă cu ea în mână. Ar fi trebuit să-ți spun, pune-o în poșetă. E scrisoarea mea personală. Mi-o smulse din mână, și chiar în clipa aceea ceainicul de pe aragaz începu să țiuie.

– Ah, ia ceainicul! Chrissy, repede, repede! Ia ceainicul, altfel o să intre aici, nu suportă sunetul!

Se întorsese cu spatele și rupea plicul.

Am luat ceainicul de pe foc, și ea spuse:

– Fă ceaiul, te rog... cu vocea înceată și preocupată a cuiva care citește un mesaj urgent. Toarnă, te rog, apa, e măsurată.

Râse apoi, ca și cum citise o glumă menită doar ochilor ei. Am turnat apa peste frunzele de ceai, și ea spuse:

– Mulțumesc! Ah, mulțumesc, Chrissy, îți mulțumesc mult!

Se întoarse și se uită la mine. Fața i se rumenise, și toate brățările de pe mâini îi zornăiau ușor, cu o mișcare delicată. Împături scrisoarea, își ridică fusta și și-o vârî sub elasticul de la chiloți.

– Uneori îmi controlează poșeta, spuse.

– Ceaiul e pentru ei? am întrebat.

– Da. Iar eu trebuie să mă întorc la muncă. Ah, ce fac? Trebuie să tai sendvișurile. Unde e cuțitul?

Am ridicat cuțitul, am tăiat sendvișurile și le-am pus pe o farfurie.

– Nu vrei să știi de la cine e scrisoarea? mă întrebă ea.

Habar n-aveam.

– Bet? am spus.

Pentru că aveam o speranță că, poate, iertarea oferită într-ascuns de Bet era ceea ce o făcuse pe Queenie să înflorească atât de brusc.

Nici măcar nu mă uitasem la scrisul de pe plic.

Fața lui Queenie se schimbă – pentru o clipă arătă ca și cum nici nu știa cine e Bet. Apoi își regăsi fericirea. Se apropie, mă cuprinse cu brațele și îmi șopti la ureche, cu o voce șovăielnică, rușinată și triumfătoare:

– E de la Andrew. Poți să le duci tu tava? Eu nu pot. Nu pot în clipa asta. Ah, îți mulțumesc!

Înainte să plece la muncă, Queenie intră în camera de zi și le dădu un sărut domnului Vorguilla și prietenului său. Îi sărută pe amândoi pe frunte. Mie îmi făcu cu mâna. „Pa, pa.“

Când adusesem tava, văzusem iritarea de pe fața domnului Vorguilla, că nu eram Queenie. Dar îmi vorbi pe un ton surprinzător de tolerant și mă prezentă lui Leslie. Leslie era un bărbat chel și îndesat, care la început mi se păru la fel de bătrân ca domnul Vorguilla. Dar, când m-am obișnuit cu el și am făcut abstracție de chelie, mi s-a părut mult mai tânăr. Nu era genul de prieten pe care mă așteptam să-l aibă domnul Vorguilla. Nu era necioplit sau atoateștiutor, ci plăcut și plin de încurajări. Când i-am povestit, bunăoară, despre faptul că fusesem angajată la magazin, el spuse:

– Ei bine, să știi că e mare lucru. Să fii angajat în primul loc unde încerci. Înseamnă că te pricepi să faci impresie bună.

Nu-mi fu greu să vorbesc despre experiența slujbei. Prezența lui Leslie făcu lucrurile să curgă și păru să înmoaie purtările domnului Vorguilla. Ca și cum trebuia să-mi arate o anumită curtoazie în prezența prietenului său. Poate că simțise de asemenea o schimbare în mine. Oamenii simt de obicei când nu te mai temi de ei. N-avea cum să fie sigur de transformarea aceasta și habar n-avea cum se

produsese, dar îl intriga probabil şi îl făcea mai atent. Fu de acord cu Leslie că era mai bine că rămăsesem fără slujba aceea, şi ajunse chiar să afirme că femeia de la tejghea părea genul de şnapancă versată peste care dădeai uneori în soiul ăla de dughene afumate din Toronto.

– Şi n-a avut dreptate să nu te plătească, spuse.

– Ai zice că ar fi trebuit să intervină soţul, spuse Leslie. Dacă era farmacist, înseamnă că el era şeful.

– S-ar putea să prepare el o poţiune specială într-o zi, spuse domnul Vorguilla. Pentru nevastă-sa.

Nu era atât de greu să torni ceai, să oferi lapte şi zahăr, să întinzi tava cu sendvişuri şi chiar să vorbeşti, atunci când ştiai ceva ce interlocutorul nu ştia, un pericol care-l pândea. Exact pentru că nu ştia am fost în stare să simt şi altceva decât duşmănie faţă de domnul Vorguilla. Nu că el s-ar fi schimbat în sine însuşi – sau, dacă se schimbase, era probabil din pricină că eu mă schimbasem.

Curând, spuse că era vremea să se pregătească să plece la muncă. Se duse să se schimbe. Atunci Leslie mă întrebă dacă mi-ar fi făcut plăcere să luăm cina împreună.

– E un loc aici aproape unde merg uneori, zise el. Nimic sofisticat. Nu se compară cu locuinţa lui Stan.

M-am bucurat să aud că nu avea să fie nimic sofisticat.

– Sigur, am spus.

Şi, după ce l-am lăsat pe domnul Vorguilla la restaurant, am mers mai departe cu maşina lui Leslie, până la un soi de birt unde serveau peşte şi cartofi prăjiţi. Leslie comandă o cină extra – deşi tocmai consumase câteva sendvişuri cu pui –, iar eu am cerut una obişnuită. El luă o bere, iar eu, o Coca-Cola.

Îmi povesti despre el. Spuse că îşi dorea să fi mers şi el la Facultatea de Pedagogie în loc să aleagă muzica, pentru că muzica nu-i oferea o viaţă prea liniştită.

Eram prea absorbită de propria mea situaţie, aşa încât nu mi-a trecut prin cap să-l întreb ce fel de muzician era. Tata îmi cumpărase un bilet de întoarcere, spunându-mi: „Nu se ştie niciodată cum au să evolueze lucrurile între ei doi“. Mă gândisem la biletul acela în clipa în care o văzusem pe Queenie vârând scrisoarea lui Andrew sub elasticul chilotului. Deşi încă nu ştiam atunci că era scrisoarea lui.

Nu venisem la Toronto pur şi simplu ca să-mi caut o slujbă. Venisem ca să fac parte din viaţa lui Queenie. Sau, dacă era nevoie, din viaţa lui Queenie şi a domnului Vorguilla. Chiar şi când fantazam despre cum eu şi Queenie puteam locui împreună, fantezia avea ceva a face cu domnul Vorguilla şi cum ea avea să-l înveţe minte.

Mai era un lucru pe care îl luasem de bun când mă gândisem la biletul retur. Că puteam să mă întorc şi să trăiesc împreună cu tata şi cu Bet, să fac parte din viaţa lor.

Tata şi Bet. Domnul şi doamna Vorguilla. Queenie şi domnul Vorguilla. Chiar şi Queenie şi Andrew. Erau cupluri, şi fiecare dintre ele, oricât de dezarticulat, avea în prezent sau în amintire o văgăună a sa, cu propria căldură şi propriile dereglări, de care eu eram izolată. Şi trebuia să fiu, îmi doream să fiu izolată, pentru că nu vedeam nimic în vieţile lor care să mă înveţe sau să mă încurajeze.

Leslie era şi el o persoană izolată. Şi totuşi îmi vorbea despre diverşi oameni de care era legat prin legături de rudenie sau de prietenie. Sora lui şi soţul ei. Nepoţii şi nepoatele sale, cuplurile căsătorite pe care le vizita şi cu care-şi petrecea vacanţele. Toţi oamenii aceştia aveau probleme, dar aveau şi valoare. El îmi vorbea despre slujbele lor ori despre faptul că nu aveau slujbă, despre talente, despre momentele lor norocoase sau erorile lor de judecată, cu foarte mare interes, dar fără pasiune.

Era izolat, s-ar fi zis, de dragoste sau de ranchiună.

Mai târziu în viață aș fi văzut metehnele unei asemenea atitudini. M-ar fi încercat nerăbdarea, chiar suspiciunea pe care o femeie le poate simți față de un bărbat căruia îi lipsește motivația. Care nu are de oferit decât prietenie și o oferă cu atâta ușurință încât, chiar dacă îi e respinsă, el poate trece mai departe fără ca veselia să-i fi fost atinsă. Nu aveam aici un flăcău singuratic care spera să se lipească de o fată. Chiar și eu îmi dădeam seama de asta. Doar o persoană care se simțea împăcată cu clipa prezentă și cu un soi de imitație rezonabilă a vieții.

Compania lui era exact ceea ce îmi trebuia atunci, deși puțin probabil că mi-am dat seama pe moment. Era, pesemne, în mod intenționat atât de amabil cu mine. Așa cum eu însămi crezusem că sunt amabilă cu domnul Vorguilla, sau cel puțin că-l protejez, în mod atât de neașteptat, cu puțin timp înainte.

Eram deja la facultate când Queenie a fugit din nou. Am primit vestea într-o scrisoare de la tata. Spunea că nu știe când sau cum se întâmplase. Domnul Vorguilla nu-i dăduse de veste o vreme, și apoi îl înștiințase, pentru cazul când Queenie s-ar fi întors acasă. Tata îi spusese că faptul i se părea foarte puțin probabil. În scrisoarea către mine spunea că măcar nu era genul de lucru pe care am fi putut să spunem că nu l-ar face Queenie.

Ani de zile, chiar și după ce m-am măritat, am primit felicitări de Crăciun de la domnul Vorguilla. Sănii încărcate cu pachete strălucitoare; o familie fericită în ușa casei, decorată de sezon, întâmpinându-și prietenii. Poate i se părea că erau genul de scene care mi-ar fi plăcut în viața pe care o duceam. Sau poate că le culegea de pe rafturile magazinelor fără să se gândească. Includea întotdeauna adresa expeditorului – amintindu-mi de existența lui și dându-mi de știre unde locuia, în caz că aș fi avut vreodată vești.

Eu însămi renunțasem să mai aștept vreun fel de vești. N-am aflat niciodată nici măcar dacă Queenie fugise cu Andrew ori cu altcineva. Sau dacă rămăsese cu Andrew, în caz că el fusese alesul. Când tata a murit, au rămas de pe urma lui niște bani, și s-a făcut atunci o încercare serioasă de a-i da de urmă lui Queenie, dar fără succes.

Însă acum se întâmplă ceva. Acum, în anii când copiii mi-au crescut, iar soțul mi-a ieșit la pensie, când noi doi călătorim mult, am impresia că uneori o văd pe Queenie. Nu mulțumită vreunei dorințe acerbe sau vreunui efort special – și nu că aș crede cu tot dinadinsul că e neapărat ea.

O dată eram într-un aeroport aglomerat, și ea purta un sarong și o pălărie de paie cu boruri înflorate. Bronzată și emoționată, arăta a persoană înstărită, înconjurată de prieteni. Altă dată era printre femeile de la ușa unei biserici, așteptând să poată arunca o privire perechii de miri. Purta o jachetă de catifea pestriță și nu arăta nici prosperă, nici prea sănătoasă. Cu altă ocazie stătea la o trecere de pietoni, conducând un șir de copii de grădiniță către bazinul de înot sau către parc. Era o zi fierbinte, și silueta ei solidă de femeie între două vârste se vedea limpede, fără jenă, de sub perechea de pantaloni scurți cu flori și de sub tricoul inscripționat.

Ultima și cea mai stranie dată a fost într-un supermarket în Twin Falls, Idaho. Veneam de după un colț cu cele câteva lucruri pe care le adunasem pentru un picnic, și o femeie în vârstă stătea rezemată de căruciorul ei ca și cum m-ar fi așteptat. O femeie micuță, ridată, cu o gură piezișă și pielea de un maroniu nesănătos. Păr țepos, șaten-gălbejit, pantaloni mov trași peste movilița joasă a stomacului – una dintre femeile acelea slabe care totuși, odată cu vârsta, și-au pierdut avantajul taliei. Pantalonii

puteau foarte bine să fi fost dintr-un second hand, şi la fel puloverul în culori vesele, dar deja mătuite, intrat la apă, încheiat cu nasturi peste pieptul cât al unei fetiţe de zece ani.

Căruciorul era gol. Nu avea nici măcar o geantă.

Şi, spre deosebire de celelalte femei, aceasta părea să ştie că era Queenie. Îmi zâmbi cu o expresie de recunoaştere atât de fericită şi cu o asemenea dorinţă de a fi recunoscută la rândul ei, încât ai fi zis că i se făcea un mare hatâr – i se dăruise acest moment în care putea să iasă la lumină măcar o zi dintr-o mie.

În parcare, m-am scuzat faţă de soţul meu, i-am spus că uitasem ceva şi m-am repezit înapoi în magazin. M-am plimbat peste tot printre rafturi, căutând-o. Dar, în intervalul acela atât de scurt, femeia părea să fi dispărut. Poate că ieşise exact după mine. Poate că îşi urma deja drumul pe străzile din Twin Falls. Pe jos sau într-o maşină condusă de vreo rudă sau de vreun vecin. Sau poate chiar într-o maşină pe care o conducea ea însăşi. Exista totuşi şansa minimă să fie încă în magazin şi să ne petrecem printre rafturi, exact în contratimp. M-am pomenit aşadar că merg când într-o direcţie, când într-alta, dârdâind – căci era vară – în aerul îngheţat al magazinului, iscodind chipurile oamenilor şi probabil speriindu-i, pentru că îi imploram în tăcere să-mi spună unde o puteam găsi pe Queenie.

Până când mi-am venit în fire şi m-am convins că nu se putea şi că persoana care fusese sau nu fusese Queenie plecase şi mă lăsase acolo.

40 Coafură specifică anilor 1960, cu părul ridicat şi umflat la spate (n.tr.)

41 Lanţ canadian de magazine generale. A funcţionat până în 1991. (n.tr.)

42 În engleză, termenul folosit este *peter-heater*, un acoperământ tricotat pentru penis şi regiunea inghinală. (n.tr.)

43 Melodia originală se numeşte *Turn! Turn! Turn!*, titlu ambiguu, care poate însemna şi „Întoarce-te!“. (n.tr.)

44 Joc în care participanţii dansează şi, în clipa când muzica se opreşte, trebuie să alerge să ocupe un loc pe scaun. Întotdeauna sunt cu unul mai puţine scaune decât jucători. (n.tr.)

TRECE URSUL PESTE MUNTE[45]

45 Aluzie la un cântecel pentru copii nord-american, *The Bear Went over the Mountain* (Ursul a mers peste munte) (n.tr.)

Fiona locuia în casa părinților ei, în orașul unde ea și Grant mergeau la universitate. Era o casă mare, cu bovindouri, care lui Grant i se părea în același timp luxoasă și dezordonată, cu covoare strâmbate pe podele și cu urme de cești scrijelite în vernisul mesei. Mama ei, o femeie puternică, cu o claie de păr alb și cu indignări politice de extremă stângă, provenea din Islanda. Tatăl era un cardiolog renumit, venerat la spital, dar bucuros să cedeze comanda acasă, unde asculta, cu un zâmbet absent, tot soiul de tirade ciudate. Tiradele acestea erau debitate de o diversitate de oameni, bogați ori jerpeliți, care veneau și plecau, se certau, făceau schimb de păreri, uneori cu accente străine. Fiona avea propriul automobil, o mașină miniaturală, și un teanc de pulovere de cașmir, dar nu făcea parte din nici o asociație de fete.

Nu că i-ar fi păsat. Asociațiile de fete i se păreau o glumă, politica la fel, deși îi plăcea să pună *Cei patru generali insurgenți*[46] la fonograf și uneori asculta de asemenea *Internaționala*, foarte tare, dacă avea vreun musafir pe care voia să-l pună pe ghimpi. O curtau un străin cu păr cârlionțat și înfățișare mohorâtă – căruia ea îi spunea „vizigotul“ – și doi sau trei rezidenți tineri, sfioși și întru totul respectabili. Ea râdea de toți, și râdea și de Grant. Repeta ca pe un caraghioslâc câteva dintre frazele lui tipic provinciale. El crezu că glumea din nou când ea îi ceru mâna, într-o zi rece și luminoasă, pe plaja din Port Stanley. Nisipul le ardea fețele și valurile aduceau pumni de pietriș la picioarele lor.

– Crezi că ar fi mișto...? strigase Fiona. Crezi că ar fi mișto dacă ne-am căsători?

El se puse la mintea ei, strigă „da“. Nu voia să se despartă niciodată de ea. Fiona avea în ea scânteia vieții.

Chiar înainte să plece din casă, Fiona observă o urmă pe podeaua din bucătărie. Fusese lăsată de papucii negri de casă pe care îi purtase mai devreme.

– Credeam că n-o să mai mânjească, spuse ea pe un ton de enervare și de perplexitate benignă, frecând cu degetul urma cenușie, făcută, ai fi zis, cu un creion cerat gros, unsuros.

N-avea să trebuiască să mai facă așa ceva vreodată, adăugă, pentru că nu-și lua încălțările acelea cu ea.

– Bănuiesc că o să fiu îmbrăcată frumos tot timpul, spuse ea. Sau măcar puțin dichisită. O să fie ca un fel de hotel.

Clăti cârpa pe care o folosise și o atârnă pe rastelul de pe dosul ușii de sub chiuvetă. Peste puloverul alb pe gât și pantalonii cafenii ajustați pe picior, își puse geaca de schi, maroniu-aurie cu guler de blană. Era o femeie înaltă, cu umeri înguști, în vârstă de șaptezeci de ani, dar încă dreaptă și îngrijită, cu picioare și tălpi lungi, cu încheieturile mâinilor și gleznele delicate și cu urechi aproape caraghios de mici. Părul izbutise cumva să i se transforme din blond-pal în alb fără ca Grant să observe exact când, și și-l purta încă lung până la umeri, așa cum făcuse și mama ei. (Asta era ceea ce o alarmase pe mama lui Grant, o văduvă provincială care lucra ca recepționeră în cabinetul unui medic. Părul acesta lung și alb, încă mai mult decât starea casei în care locuia mama Fionei, îi dezvăluise esențialul despre mentalitatea și opiniile politice ale posesoarei.)

În alte privințe, Fiona, cu oasele ei fine și ochii mici ca două safire, nu semăna deloc cu mama ei. Avea buzele vag piezișe, și în vremea din urmă și le scotea în evidență dându-se cu ruj – de obicei, ultimul lucru pe care îl făcea înainte de a ieși din casă. Astăzi arăta exact a Fiona – directă și vagă cum era de fapt, dulce și ironică.

Cu mai bine de un an în urmă, Grant începuse să observe o mulțime de bilețele galbene lipite prin toată casa. Nu era un lucru întru totul nou. Fiona își notase întotdeauna câte ceva – titlul unei cărți pe care o auzise menționată la radio sau treburile pe care voia să fie sigură că le duce la bun sfârșit într-o zi. Își scria chiar și programul matinal, pe care Grant îl găsi fascinant și emoționant în precizia lui.

„7,00 yoga. 7,30–7,45 dinți, față, păr. 7,45–8,15 mers. 8,15 Grant și micul dejun."

Noile bilete erau însă altfel. Lipite cu scotch pe sertarele din bucătărie – „Tacâmuri", „Șervete", „Cuțite". N-ar fi putut să deschidă pur și simplu sertarele și să vadă ce era înăuntru? Grant își aminti o întâmplare cu soldații nemți din patrula de frontieră din Cehoslovacia, în timpul războiului. Niște cehi îi povestiseră că fiecare câine al patrulei purta un semn pe care scria *Hund*. „De ce?" întrebaseră cehii, și nemții răspunseseră: „Pentru că acesta este un *Hund*".

Voise să-i istorisească și Fionei, dar apoi se gândise că mai bine nu. Întotdeauna râdeau de aceleași lucruri, dar ce s-ar fi întâmplat dacă de data asta ea n-ar mai fi râs?

Urmaseră lucruri mai grave. Fiona ieșise într-o zi în oraș și îl sunase dintr-o cabină telefonică, întrebându-l cum să ajungă acasă. Plecase în plimbarea ei obișnuită peste câmp, în pădure, și se întorsese urmând linia gardului – făcând adică un mare ocol. Se bizuise că un gard te scoate întotdeauna undeva, spusese ea atunci.

Era greu de înțeles ce se petrecea. Fiona făcuse remarca aceea despre garduri aparent în glumă, iar numărul de telefon de acasă îl ținuse minte fără probleme.

– Nu cred că e nimic îngrijorător, spusese ea. Mă aștept doar ca, încet-încet, să-mi pierd mințile.

El o întrebase dacă luase în ultima vreme pastile de somn.

– Dacă am luat, nu țin minte, răspunsese ea. Apoi spusese că îi pare rău că suna atât de frivol. Sunt sigură că n-am luat. Poate ar trebui. Poate vitamine.

Vitaminele nu-i fuseseră de nici un ajutor. Stătea în ușă, încercând să-și amintească unde voia să meargă. Uita să pornească plita sub ghiveciul de legume sau să pună apă în filtrul de cafea. Îl întreba pe Grant când se mutaseră în casa lor.

– Anul trecut sau acum doi ani?

El spusese că în urmă cu doisprezece ani.

– Incredibil, zisese ea.

– Întotdeauna a fost puțin zăpăcită, îi povestise Grant medicului. O dată și-a lăsat haina de blană într-un depozit de haine și pur și simplu a uitat de ea. Asta pe vremea când ne duceam în fiecare iarnă în locuri mai calde. Apoi a spus că o făcuse fără să vrea dinadins, era ca un păcat pe care îl lăsa în urmă. Felul cum o făceau unii oameni să se simtă când o vedeau în haina de blană.

El încercase atunci, fără succes, să mai explice ceva – că surpriza și scuzele Fionei în aceste cazuri păruseră un soi de politețe de rutină, care nu se obosea să ascundă amuzamentul privat. Ca și cum s-ar fi trezit aruncată într-o aventură la care nu se așteptase. Sau ca și cum ar fi jucat un joc în care spera că avea să se implice și el. Ei întotdeauna își avuseseră jocurile lor – limbaje ilogice, personaje inventate. Câteva dintre vocile pe care și le născocise Fiona, ciripind sau lingușindu-l (medicului nu-i putuse povesti despre asta) mimaseră într-un mod cu totul bizar vocile unor femei ale lui pe care ea nu le cunoscuse niciodată sau despre care nici măcar nu știuse.

– Ei, da, spusese doctorul. S-ar putea ca, la început, boala să fie selectivă. Nu știm, nu-i așa? Până când nu vedem ce model urmează procesul de senilizare, nu putem spune mare lucru.

După o vreme, denumirea bolii deja nu mai conta. Fiona nu mai mergea singură la cumpărături, şi la un moment dat dispăruse din supermarket în timp ce Grant era întors cu spatele. Fusese oprită de un poliţist în timp ce mergea pe mijlocul străzii, la mai multe sute de metri depărtare. El o întrebase cum se numeşte şi ea îi răspunsese prompt. Apoi el îi ceruse numele prim-ministrului ţării.

– Dacă nu ştii aşa ceva, tinere, zău că n-ar trebui să ocupi postul ăsta. E o muncă de răspundere.

El râsese. Dar apoi ea făcuse greşeala să-l întrebe dacă nu cumva îi văzuse pe Boris şi pe Natașa.

Erau cei doi ogari ruseşti pe care ea îi adoptase cu ani în urmă ca să-i facă o favoare unui prieten, dar cărora li se devotase apoi pentru tot restul vieţii lor. Faptul că îi luase la ei s-ar fi putut să coincidă cu descoperirea că, probabil, ea n-avea să poată face niciodată copii. Avea trompele blocate, sau răsucite, sau aşa ceva – Grant nu-şi amintea acum. Întotdeauna evitase să se gândească la toată maşinăria aceea feminină. Sau poate că se întâmplase după ce murise mama ei. Picioarele lungi şi blana mătăsoasă a câinilor, feţele lor înguste, blânde şi intransigente se asortau cumva cu ea când ieşea cu ei la plimbare. Şi poate că, pe vremea aceea, când abia îşi căpătase prima slujbă la universitate (banii socrului său fuseseră foarte utili, în ciuda reputaţiei lui politice), Grant însuşi, li se păruse unora, luase din nou în serios unul dintre mofturile excentrice ale Fionei, pe care îl hrănise, îl ocrotise şi-l favorizase. Deşi el însuşi nu înţelesese asta, din fericire, decât mult mai târziu.

În ziua în care plecase hai-hui din supermarket, ea îi spusese la vremea cinei:

– Ştii ce va trebui să faci cu mine, nu? Va trebui să mă instalezi în clădirea aia. Cum îi spune? Shallowlake?

– Meadowlake, spusese Grant. N-am ajuns încă acolo.

– Shallowlake, Shillylake, făcuse ea, ca şi cum ar fi fost într-o întrecere jucăuşă cu el. Sillylake. Deci Sillylake[47].

El îşi ţinea capul în mâini şi coatele pe masă. Spusese că, dacă voiau cu adevărat să se gândească la asta, trebuiau s-o considere numai o soluţie nu neapărat permanentă. Un soi de tratament experimental. O cură de odihnă.

Regula era ca nimeni să nu fie primit în timpul lunii decembrie. Sezonul sărbătorilor ascundea prea multe capcane emoţionale. Aşa că străbătură drumul de douăzeci de minute până acolo în ianuarie. Înainte să iasă în autostradă, drumul local cobora puţin printr-o depresiune mlăştinoasă, care acum era complet îngheţată. Stejarii de mlaştină şi arţarii îşi aruncau umbrele ca nişte gratii peste zăpada strălucitoare.

– Ah, îţi aminteşti? spuse Fiona.

– Şi eu tot la asta mă gândeam, zise Grant.

– Numai că atunci era la lumina lunii, spuse ea.

Vorbea despre o dată când ieşiseră să schieze noaptea, la lumina lunii, pe zăpada vărgată cu negru, în locul acesta în care puteai pătrunde numai în toiul iernii. Auziseră atunci crengile trosnind de ger.

Aşadar, dacă amintirea aceasta a ei era aşa de vie şi de exactă, lucrurile puteau oare să stea atât de prost?

Grant abia se abţinu să nu întoarcă maşina şi s-o ia înapoi spre casă.

Administratoarea îi mai explică o regulă. Pacienţii proaspăt internaţi nu puteau primi vizite timp

de treizeci de zile. Majoritatea aveau nevoie de intervalul acesta ca să se acomodeze. Înainte ca regula să fie implementată, avuseseră parte de rugăminţi, lacrimi şi năbădăi chiar şi din partea celor care veniseră de bunăvoie. În cea de a treia sau a patra zi începeau să se lamenteze şi să ceară insistent să fie duşi acasă. Unele rude puteau fi sensibile la aşa ceva, aşa că te trezeai cu oameni care plecau într-adevăr, dar cărora acasă nu le mergea deloc mai bine decât le mersese înainte de a se interna. Şi şase luni mai târziu – sau uneori doar câteva săptămâni mai târziu –, toată tevatura aceea supărătoare trebuia reluată.

– Pe când, dacă îi lăsăm singuri, spuse administratoarea, vedem că de obicei sfârşesc prin a fi realmente fericiţi. Într-atât încât trebuie de regulă să-i ademeneşti ca să-i poţi face să urce în autobuz şi să meargă în oraş. La fel şi când e vorba să plece în vizită acasă. Pe urmă nu mai e nici o problemă să-i duci acasă timp de o oră sau două – ei vor fi primii care îşi vor face griji că trebuie să se întoarcă la vreme pentru masa de seară. Înseamnă că Meadowlake a devenit căminul lor. Bineînţeles, asta nu se aplică celor de la etaj, pe ei nu-i putem lăsa să plece. E prea dificil, şi oricum nu-şi dau seama unde se află.

– Soţia mea n-are să ajungă la etaj, spuse Grant.

– Nu, spuse administratoarea gânditoare. Am vrut doar să lămuresc lucrurile de la bun început.

Ei doi mai fuseseră la Meadowlake de câteva ori cu nişte ani în urmă, ca să-l viziteze pe domnul Farquar, bătrânul fermier burlac care le fusese vecin. Locuise de unul singur într-o casă de cărămidă în care sufla curentul, nemodificată de la începutul secolului, dacă lăsăm la o parte faptul că avea frigider şi televizor. Domnul Farquar le făcuse lui Grant şi Fionei vizite neanunţate, deşi nu prea dese, şi, pe lângă ştirile locale, îi plăcea să discute depre cărţile pe care le citise – Războiul din Crimeea, expediţiile la poli sau istoria armelor de foc. Dar, după ce intrase la Meadowlake, nu mai vorbea decât despre programul zilnic al azilului, şi ei căpătaseră senzaţia că vizitele lor, deşi flatante, ajunseseră pentru el o corvoadă socială. Iar Fiona în particular detesta mirosul de urină şi de dezinfectant care stăruia în aer şi buchetele de complezenţă aşezate în nişe pe coridoarele prost luminate, cu tavane joase.

Acum clădirea aceea dispăruse, deşi fusese construită abia în anii cincizeci. La fel cum dispărută era şi casa domnului doctor Farquar, înlocuită de un soi de castel derizoriu care slujea drept casă de vacanţă unei familii din Toronto. Noul Meadowlake era o clădire luminoasă, boltită, în care aerul avea o tentă vag plăcută de pin. Din ghivece de lut se revărsa o verdeaţă abundentă – plante naturale.

Şi totuşi, în timpul lunii nesfârşite cât trebui să reziste fără s-o vadă pe Fiona, Grant se trezi că şi-o închipuie în clădirea cea veche. I se păru că e cea mai lungă lună din viaţa lui, mai lungă decât luna pe care o petrecuse cu mama lui vizitându-şi rudele din comitatul Lanark, pe vremea când avea treisprezece ani, mai lungă decât luna pe care Jacqui Adams o petrecuse în vacanţă cu familia ei, la scurt timp după ce-şi începuseră povestea de dragoste. Sună la Meadowlake în fiecare zi, sperând de fiecare dată să dea de sora numită Kristy. Ea părea întru câtva amuzată de perseverenţa lui, dar îi dădea un raport mai detaliat decât oricare altă soră cu care se nimerea să vorbească.

Fiona contractase o răceală, însă lucrul acesta se întâmpla destul de des cu nou-veniţii.

– E ca atunci când copiii merg pentru prima oară la şcoală, spuse Kristy. Sunt expuşi la o serie întreagă de germeni noi, şi o vreme se molipsesc de orice.

Apoi răceala dădu înapoi. Fiona încetă să ia antibiotice şi nu mai părea atât de dezorientată ca la

început. (Era prima oară când Grant auzea și despre antibiotice, și despre dezorientare.) Avea deja poftă de mâncare, și s-ar fi zis că-i plăcea să stea pe scaun la soare. Și să se uite la televizor.

Unul dintre lucrurile insuportabile în vechiul Meadowlake era faptul că televizoarele mergeau peste tot, înăbușindu-ți gândurile sau conversația indiferent unde alegeai să te așezi. Unii deținuți (așa îi numeau acum el și Fiona, nu pacienți) se uitau la ecran, cu capul dat pe spate, alții vorbeau cu personajele, dar majoritatea stăteau pur și simplu și îndurau umili asaltul televiziunii. În clădirea cea nouă, din câte-și amintea Grant, televizoarele se aflau într-un salon separat sau în dormitoare. Puteai să decizi singur dacă te uiți sau nu.

Deci Fiona trebuie să fi ales. Să se uite la ce?

În anii de când locuiau în casa de la țară, el și Fiona se uitaseră destul de mult la televizor. Spionaseră viețile tuturor fiarelor, reptilelor, insectelor sau ființelor marine care puteau fi filmate cu camera și urmăriseră povestea a vreo câteva zeci, probabil, de romane bune, destul de asemănătoare între ele, de secol al nouăsprezecelea. Făcuseră pe nesimțite o pasiune pentru o comedie englezească despre viața dintr-un magazin universal și o văzuseră de atâtea ori încât îi știau dialogurile pe de rost. Deplângeau dispariția actorilor care mureau în realitate sau care își luau alte slujbe, apoi îi întâmpinau din nou cu bucurie când personajele renășteau în film. Urmăreau cum părul șefului de magazin devenea, din negru, cărunt și apoi iar negru, urmăreau decorurile ieftine care nu se schimbau niciodată. Dar și acestea își pierdeau culoarea; în cele din urmă, și decorurile, și părul cel mai negru se decolorau, ca și cum tot praful de pe străzile Londrei ar fi intrat pe sub ușile liftului, și în toate acestea era o tristețe care părea să-i afecteze pe Grant și pe Fiona mai mult decât oricare dintre tragediile difuzate la *Capodopere dramatice*, așa că, înainte de sfârșitul definitiv, renunțaseră să se mai uite.

Fiona își făcea prieteni, spuse Kristy. Ieșea în mod cert din carapacea ei.

Despre ce carapace era vorba? voi Grant să întrebe, dar își luă seama, ca să poată rămâne în grațiile asistentei.

Dacă suna cineva, el lăsa robotul să răspundă. Cei cu care se întâlniseră la diferite ocazii sociale nu erau vecini apropiați, ci oameni care locuiau la țară, care se pensionaseră deja și care deseori se mutau fără să dea de știre. În primii lor ani în casa aceasta, Grant și Fiona își petrecuseră toată iarna acasă. O iarnă la țară era o experiență nouă, și avuseseră o mulțime de reparații de făcut în gospodărie. Apoi le venise ideea că ar trebui să călătorească și ei cât mai puteau și fuseseră în Grecia, în Australia, în Costa Rica. Oamenii aveau să creadă că și acum erau plecați pe undeva.

Grant schia ca să facă mișcare, dar nu ajunsese niciodată până la depresiunea aceea mlăștinoasă. Schia în cercuri mari pe câmpul din spatele casei, în timp ce soarele asfințea, lăsând în urmă cerul rozaliu peste un peisaj de țară ce părea prins în valuri de gheață cu margini albăstrui. Număra de câte ori încercuia câmpul, apoi se întorcea în casa tot mai întunecată, aprinzând televizorul la știri în timp ce-și pregătea cina. Înainte pregăteau de obicei cina împreună. Unul dintre ei prepara ceva de băut, celălalt făcea focul, și discutau despre munca lui (el scria un studiu despre lupii mitologiei scandinave, mai ales despre marele Fenris care îl înghite pe Odin la sfârșitul lumii), despre ceea ce Fiona citea la momentul respectiv și despre lucrurile la care se gândiseră în timpul zilei petrecute separat, chiar dacă nu departe unul de altul. Pentru ei era perioada intimității celei mai vii, deși erau, bineînțeles, și cele cinci sau zece minute de tandrețe după ce urcau în pat – când nu sfârșeau prea des prin a face dragoste, dar care îi încredințau că vremea dragostei fizice nu se încheiase încă.

Grant avu un vis în care îi arăta o scrisoare unui coleg al său pe care îl crezuse prieten. Scrisoarea venise de la colega de cameră a unei fete la care nu se mai gândise de mult, era scrisă într-un stil apăsat evlavios și ostil și-l amenința pe un ton plângăcios. Grant o etichetase cu dispreț pe autoare drept o lesbiană latentă. De fata despre care era vorba în scrisoare se despărțise în mod decent, și părea puțin probabil ca ea să fi vrut să facă vâlvă pe tema asta, cu atât mai puțin să se omoare, așa cum încerca, în aparență și într-un mod foarte elaborat, să sugereze scrisoarea.

Colegul era unul dintre acei soți și tați care se grăbiseră primii să-și arunce cât colo cravata, să plece de acasă ca să-și petreacă fiecare noapte pe o saltea în compania unei amante tinere și seducătoare și să vină a doua zi la birou și la cursuri dărâmat, mirosind a iarbă și a bețișoare parfumate. Dar cu timpul adoptase o viziune dezaprobatoare asupra acestor năzbâtii, și Grant își aminti că se căsătorise de fapt cu una dintre fetele acelea tinere și că ea luase obiceiul să organizeze petreceri seara și dorea să aibă copii, exact așa cum făcuseră soțiile înainte.

– Eu n-aș lua-o în glumă, îi spuse el lui Grant, care nu-și amintea s-o fi luat în glumă. Și, dac-aș fi în locul tău, aș încerca s-o avertizez pe Fiona.

Așa că Grant se duse să o caute pe Fiona la Meadowlake – vechiul Meadowlake –, dar ajunse în schimb într-un auditoriu unde toată lumea îl aștepta să-și țină cursul. Și, așezat pe ultimul rând, cel mai de sus, găsi un grup de femei tinere cu priviri glaciale, îmbrăcate toate în robe negre, toate în doliu, care nu-și desprinseră nici o clipă ochii răuvoitori de la el și, în semn de dezinteres total, nu luară în mod ostentativ nici un fel de notițe după ceea ce spunea el.

Fiona se afla în primul rând, netulburată. Transformase sala în genul acela de colțișor pe care îl găsea întotdeauna la petreceri – un loc sigur, un refugiu unde bea vin cu apă minerală, fuma țigări proaste și spunea povești amuzante despre câinii ei. Acolo rezista ea împotriva curentului, împreună cu câțiva oameni care-i semănau, ca și cum aventurile care se derulau în alte colțuri, în dormitoare sau pe veranda întunecată n-ar fi fost decât o comedie copilărească. Ca și cum castitatea era șic, iar reticența, o binecuvântare.

– Ah, pfu! spuse Fiona. Fetele de vârsta ei miorlăie în stânga și-n dreapta cum o să-și ia ele zilele.

Dar pentru el spusele ei nu fuseseră de ajuns – de fapt, mai degrabă îl înfioraseră. Se temea ca ea să nu se înșele, să nu se fi întâmplat ceva teribil, și vedea ceea ce ea nu putea să vadă – cum cercul cel negru se îngroșa, i se strângea parcă în jurul beregatei, cuprindea tot capătul de sus al sălii.

Se smulse din vis și se apucă să despartă ce era adevăr și ce nu.

Existase o scrisoare, și pe ușa biroului lui apăruse, scris cu vopsea neagră, cuvântul „jigodie“, și Fiona, aflând că o studentă suferea pentru că făcuse o pasiune pentru el, spusese cam același lucru ca în vis. Colegul nu avusese nici o legătură, femeile în robe negre nu apăruseră niciodată la cursurile lui și nimeni nu se sinucisese. Grant nu fusese dat de rușine, de fapt, scăpase ușor, dacă te gândeai la ceea ce s-ar fi putut întâmpla doar câțiva ani mai târziu. Dar i se dusese buhul. I se întorsese din ce în ce mai limpede spatele. Primiseră mai puține invitații de Crăciun și petrecuseră Anul Nou singuri. Grant se îmbătase și, fără să i se fi cerut – și, slavă Domnului, fără să fi făcut greșeala de a se confesa –, îi promisese Fionei o viață nouă.

Rușinea pe care o simțise atunci fusese rușinea de a fi fost tras pe sfoară, de a nu fi observat schimbarea care se petrecea. Nici măcar o singură femeie nu-i atrăsese atenția asupra ei. Avusese loc într-adevăr o schimbare în trecut, când o mulțime de femei deveniseră pe neașteptate accesibile – sau

așa i se păruse lui –, și acum aceasta nouă, când ele spuneau că ceea ce se petrecuse nu era deloc ceea ce-și doriseră. Cooperaseră pentru că fuseseră neajutorate și luate prin surprindere, dar toată povestea le făcuse mai degrabă rău, iar nu plăcere. Chiar și atunci când luaseră ele însele inițiativa, o făcuseră pentru că sorții le erau împotrivă.

Nimeni nu pomenise nimic despre faptul că viața de donjuan (dacă asta era ceea ce Grant trebuia să se considere – el, care nu făcuse nici pe jumătate atâtea cuceriri și nu intrase în atâtea complicații ca bărbatul care-l mustrase în vis) presupusese acte de bunătate, de generozitate, ba chiar de sacrificiu. Poate nu la început, dar cel puțin pe măsură ce lucrurile avansaseră. De multe ori menajase orgoliul, fragilitatea femeilor, oferindu-le mai multă afecțiune – sau pasiune – decât simțea cu adevărat. Și toate pentru ca acum să se vadă acuzat de a le fi rănit, exploatat și distrus respectul de sine. Și de a o fi înșelat pe Fiona – așa cum bineînțeles o înșelase – dar ar fi fost oare mai bine dacă ar fi procedat așa cum procedaseră alții cu soțiile lor și ar fi părăsit-o?

Lui nu-i trecuse niciodată prin cap așa ceva. Nu încetase niciodată să facă dragoste cu Fiona, în ciuda faptului că fusese solicitat cu insistență din alte părți. Nu se despărțise de ea nici măcar o singură noapte. Nu inventase povești complicate ca să poată petrece un weekend în San Francisco sau în vreun cort pe insula Manitoulin. O luase ușor cu drogurile și cu băutura și continuase să publice articole, să facă parte din comitete, să avanseze în carieră. Nu manifestase niciodată nici cea mai mică dorință de a-și lăsa baltă munca și căsătoria și de a se muta la țară ca să se apuce de tâmplărie sau de albinărit.

Dar, până la urmă, se întâmplase exact ceva de genul ăsta. Grant se retrăsese mai devreme din activitate, cu o pensie mai mică. Cardiologul murise, după ce rezistase cu stoicism o vreme, singur și buimăcit, în casa cea mare, și Fiona moștenise atât casa, cât și ferma unde crescuse tatăl ei, în regiunea de lângă golful Georgia. Își abandonase slujba de la spital, unde fusese administrator al serviciilor de voluntariat (în lumea obișnuită, după cum spunea ea, în care oamenii sufereau cu adevărat, iar nu de pe urma drogurilor, a sexului sau a vrajbelor intelectuale). Viața cea nouă fusese o viață nouă.

La vremea aceea, Boris și Natașa muriseră deja. Unul dintre ei – Grant nu mai ținea minte care – se îmbolnăvise și murise primul, și apoi murise și celălalt, mai mult sau mai puțin din spirit de comuniune.

El și Fiona se ocupaseră de casă. Își cumpăraseră schiuri pentru schi fond. Nu avuseseră o viață socială prea activă, dar treptat își făcuseră câțiva prieteni. Trecută era vremea flirturilor febrile, a degetelor strecurate pe sub masă, la petreceri, pipăindu-i cracul pantalonului, a soțiilor desfrânate.

Tocmai la timp, își spusese Grant când fusese în stare să judece, după ce sentimentul că fusese nedreptățit i se mai atenuase. Feministele și poate chiar fetișcana aceea ridicolă și așa-zișii lui prieteni, cu toții niște lași, îl siliseră să renunțe tocmai la timp. Să renunțe la o viață care de fapt începea să prezinte mai multe riscuri decât ar fi meritat să-și asume. Și care ar fi putut până la urmă să-l coste despărțirea de Fiona.

În dimineața zilei când trebuia să se întoarcă la Meadowlake pentru prima lui vizită, Grant se trezi devreme. Se simțea atins de un fior solemn, ca pe vremuri în dimineața zilelor când avea planificată prima întâlnire cu o nouă femeie. Nu era un sentiment pur sexual. (Așa cum avea să fie mai târziu, după ce întâlnirile deveneau regulate.) Era anticiparea unei descoperiri, aproape o expansiune

spirituală. Și un sentiment de timiditate, de umilință, de alarmă.

Plecă de acasă prea devreme. Accesul vizitatorilor nu era permis înainte de ora două după-amiaza. Grant nu voia să stea să aştepte în parcare, aşa că îndreptă maşina în altă direcţie.

Venise o perioadă mai caldă, care topise o parte din zăpadă. Nici pe departe pe toată, dar peisajul aspru, copleşitor, al iernii de până atunci se năruise. Troienele desfundate arătau ca nişte grămezi de moloz pe câmp, sub cerul cenuşiu.

În orăşelul de lângă Meadowlake, Grant găsi o florărie şi cumpără un buchet mare. Nu-i adusese niciodată flori Fionei până atunci. Şi nici nimănui altcuiva. Intră în clădire simţindu-se ca un îndrăgostit fără speranţă sau ca un soţ vinovat din caricaturile gazetăreşti.

– Ia te uită! Narcise atât de devreme! spuse Kristy. Cred că au costat o avere.

Mergea pe hol înaintea lui şi aprinse lumina într-o debara sau un soi de bucătărie unde căută o vază. Era o femeie tânără şi trupeşă, care arăta de parcă renunţase să-şi mai poarte de grijă în toate privinţele mai puţin părul, blond şi voluminos. Purta coafura înfoiată, preţioasă, a unei chelneriţe de lux sau a unei stripteuse peste un chip şi un trup perfect prozaice.

– Poftim, sunt gata, spuse ea şi-i făcu semn cu capul în lungul coridorului. Numele e scris pe uşă.

Într-adevăr, Grant îl găsi inscripţionat pe o plachetă decorată cu păsări albastre. Se întrebă dacă să ciocăne, hotărî că da, apoi deschise uşa şi o strigă pe nume.

Ea nu era acolo. Uşa dulapului era închisă, patul, făcut, rămăsese neted. Pe noptieră nu văzu nimic în afară de o cutie cu şerveţele şi un pahar cu apă. Nici măcar o singură fotografie sau tablou, nici o carte sau revistă. Poate că trebuiau ţinute în dulap.

Se întoarse la biroul asistentelor, sau la recepţie, sau ce era. Kristy spuse „Nu e?“ cu o surpriză care lui i se păru complezentă.

Ezită, cu florile în mână.

– Bine, bine, haideţi să punem buchetul aici! spuse ea.

Oftând, ca şi cum el ar fi avut de a face cu un copil retardat în prima lui zi de şcoală, îl conduse pe un culoar până în vestibulul central, cu acoperişul lui ca de catedrală, în lumina care se revărsa prin uriaşele geamuri din plafon. Mai mulţi oameni şedeau pe lângă pereţi în fotolii, alţii în mijloc, la mese instalate pe podeaua acoperită de covor. Nici unul nu arăta prea rău. Bătrâni – unii suficient de betegi ca să aibă nevoie de cărucioare cu rotile –, dar decenţi. Pe vremea când el şi Fiona veneau să-l viziteze pe domnul Farquar, văzuseră lucruri destul de sordide. Paciente bătrâne cu fire de păr groase crescute pe bărbie, un individ cu un ochi ieşit din orbită ca o prună putredă. Bărbii pe care se prelingea salivă, capete bâţâindu-se necontrolat, oameni care vorbeau singuri, bătând câmpii. Sau poate că între timp apăruseră medicamente, proceduri chirurgicale, poate existau căi de tratare a deformităţilor, a incontinenţei verbale şi trupeşti – căi care nu existaseră nici măcar cu acei câţiva ani în urmă.

O femeie nemângâiată şedea însă la pian, împungând clapele cu un singur deget fără să dea la iveală vreo melodie. O altă femeie, care se uita fix din spatele unui ceainic de metal şi al unui teanc de pahare de plastic, părea plictisită de moarte. Era însă, probabil, o angajată, căci purta aceiaşi pantaloni verde-deschis ca ai lui Kristy.

– O vedeţi? spuse Kristy cu o voce mai moale. Duceţi-vă la ea, salutaţi-o şi încercaţi să n-o speriaţi. Nu uitaţi că s-ar putea... Ei, duceţi-vă, pur şi simplu!

Grant o văzu pe Fiona din profil, aşezată în apropierea uneia dintre mesele cu jucători de cărţi, dar fără să joace. Arăta puţin tumefiată la faţă, şi rotunjimea unui obraz îi ascundea colţul gurii, lucru care

nu se întâmpla înainte. Urmărea jocul bărbatului lângă care se aşezase şi care îşi ţinea cărţile înclinate astfel încât ea să le poată vedea. Când Grant se apropie de masă, ea ridică privirea. Toţi ridicară privirea – toţi jucătorii de la masă, nemulţumiţi. Şi-o coborâră apoi imediat, ca şi cum ar fi vrut să evite orice intruziune.

Dar Fiona surâse cu zâmbetul ei fermecător, puţintel strâmb, stingherit şi şiret, îşi împinse scaunul şi veni lângă el, punându-şi degetul pe buze.

– Bridge, şopti ea. Nu e de glumă. Sunt foarte înverşunaţi. Îl trase spre măsuţa de cafea, pălăvrăgind în continuare. Îmi amintesc că am fost şi eu aşa o vreme, în facultate. Chiuleam cu prietenele de la ore, stăteam în loja studenţilor, fumam şi jucam ca nişte descreierate. Pe una o chema Phoebe, pe celelalte nu mi le amintesc.

– Phoebe Hart, spuse Grant.

Şi-o închipui pe fata minionă, cu ochii negri şi pieptul supt, care era probabil deja moartă. Înfăşurate în fum – Fiona, Phoebe şi toate celelalte –, vrăjite ca nişte farmazoane.

– Ai cunoscut-o şi tu? întrebă Fiona, îndreptându-şi acum zâmbetul către femeia înţepenită de plictiseală. Vrei să-ţi aduc ceva? O ceaşcă de ceai? Cafeaua mi-e teamă că nu e cine ştie ce aici.

Grant nu bea niciodată ceai.

N-o putu lua în braţe. Ceva din vocea şi din surâsul ei, oricât de familiare, ceva din felul cum părea să-i ferească pe jucători şi chiar pe femeia cu cafeaua de el – dar şi pe el de respingerea lor – făcea un asemenea gest imposibil.

– Ţi-am adus flori, spuse el. M-am gândit că o să se potrivească să-ţi înveselească puţin camera. Am fost în camera ta, dar nu erai acolo.

– Nu, nu eram, spuse ea. Eram aici.

– Ţi-ai făcut un prieten nou, spuse Grant, făcând semn către bărbatul lângă care şezuse Fiona.

Chiar în clipa aceea, bărbatul ridică ochii spre ea, şi ea se întoarse, fie din pricina a ceea ce spusese Grant, fie pentru că simţise căutătura celuilalt în ceafă.

– Ei, e Aubrey, spuse ea. Chestia amuzantă e că l-am cunoscut cu mulţi ani în urmă, la magazin. Magazinul de unelte unde lucra bunicul. Tot timpul ne tachinam, şi el nu-şi putea lua inima-n dinţi să mă invite să ieşim împreună. Până în ultimul sfârşit de săptămână, şi atunci m-a chemat la un meci de baseball. Dar, când s-a terminat, a apărut bunicul să mă ducă acasă. Eram acolo doar pe vară, venisem la bunici. Ei locuiau la o fermă.

– Fiona! Ştiu unde locuiau bunicii tăi. Acolo locuim noi. Locuiam.

– Serios? făcu ea, fără să-i acorde prea multă atenţie, pentru că noul prieten se uita din nou la ea, cu privirea aceea care nu aducea a rugăminte, ci a poruncă. Era un bărbat cam de vârsta lui Grant sau poate puţintel mai bătrân. Fruntea îi era acoperită de un păr cărunt, des şi aspru şi avea o piele pergamentoasă, dar palidă, alb-gălbuie ca o mănuşă de copil veche şi zbârcită. Faţa prelungă sugera demnitate şi melancolie, şi întreaga lui fiinţă avea ceva din frumuseţea unui cal bătrân, cândva puternic, acum demoralizat. Dar în privinţa Fionei nu era demoralizat.

– Mai bine m-aş întoarce, zise Fiona, şi faţa proaspăt bucălată i se pătă de roşeaţă. Are impresia că nu e în stare să joace dacă nu stau şi eu acolo. E ridicol, pentru că eu abia dacă mai ştiu cum se joacă. Mi-e teamă că va trebui să mă scuzi.

– Terminaţi repede?

– A, da, așa ar trebui. Depinde. Dacă o rogi frumos pe doamna aceea mai posomorâtă, o să-ți aducă niște ceai.

– Nu-i nevoie, spuse Grant.

– Atunci te las, te descurci pe aici, da? Probabil că acum lucrurile ți se par ciudate, dar o să fii surprins de cât de repede te deprinzi. O să ajungi să cunoști pe toată lumea. Atâta că unii dintre ei sunt destul de duși... înțelegi ce vreau să spun – nu te aștepta ca toată lumea să știe cine ești.

Se strecură la loc pe scaunul ei și îi spuse lui Aubrey ceva la ureche. Apoi îi bătu ușor darabana cu degetele pe dosul palmei.

Grant se duse s-o caute pe Kristy și dădu peste ea în coridor. Împingea un cărucior pe care se aflau carafe cu suc de mere și suc de struguri.

– Numai o clipă, îi spuse ea și-și vârî capul pe o ușă. Vrea cineva suc de mere? Suc de struguri? Prăjituri?

Grant așteptă cât timp ea umplu două pahare de plastic și le duse în cameră. Apoi se întoarse și puse două prăjituri pe farfurii de hârtie.

– Ei, cum e? spuse ea. Nu vă bucurați s-o vedeți atât de sociabilă?

– Știe măcar cine sunt? întrebă Grant.

Nu-și putea da seama. Poate îi jucase o farsă. N-ar fi fost tocmai neașteptat din partea ei. Se dăduse de gol prin acea mică prefăcătorie de la sfârșit, când îi vorbise ca și cum ar fi crezut că el era poate un pacient nou-venit în azil.

Dacă asta se prefăcuse a crede. Dacă era o prefăcătorie.

Dar oare n-ar fi venit în fugă după el și n-ar fi râs de el după aceea, când farsa s-ar fi încheiat? Cu siguranță, nu s-ar fi întors pur și simplu la joc și n-ar fi pretins că nu-l mai bagă în seamă. Ar fi fost o cruzime prea mare.

– Ați prins-o pur și simplu într-un moment prost, spuse Kristy. Când era absorbită de joc.

– Nici măcar nu joacă, spuse el.

– Da, dar prietenul ei joacă. Aubrey.

– Cine e Aubrey ăsta?

– Ăsta e. Aubrey. Prietenul ei. Vreți un suc?

Grant clătină din cap.

– Uitați ce e, spuse Kristy. Oamenii aici se leagă unii de alții. Asta poate să-i absoarbă cu totul o vreme. Devin cei mai buni prieteni. E un soi de fază.

– Vreți să spuneți că s-ar putea cu adevărat să nu știe cine sunt?

– S-ar putea. Astăzi cel puțin. Dar mâine... nu se știe niciodată, nu? Lucrurile se schimbă în permanență – și n-aveți ce face. O să vedeți cum e după ce o să veniți aici de mai multe ori. O să vă obișnuiți să nu mai luați lucrurile atât de în serios. Să trăiți de la o zi la alta.

De la o zi la alta. Dar lucrurile nu se schimbară de fapt, și el nu se putu obișnui cu felul cum stăteau. Fiona era cea care părea să se deprindă cu el, dar numai ca și cum el ar fi fost un vizitator insistent, care se interesa în mod special de ea. Sau poate chiar un pisălog pe care regulile ei de politețe dintotdeauna îi spuneau că trebuie să-l împiedice să-și dea seama că e o pacoste. Îl trata cu o bunăvoință ușor distrată, agreabilă, care reușea să-l oprească de la cea mai firească, cea mai necesară întrebare. Grant nu i-ar fi putut cere să-i spună dacă își amintea sau nu că era soția lui de cincizeci de

ani. Avea impresia că ar fi fost stingherită de o asemenea întrebare – stingherită nu pentru ea însăşi, ci pentru el. Ar fi râs amabil şi l-ar fi îngheţat cu politeţea şi uimirea ei, şi într-un fel sau altul ar fi sfârşit prin a nu-i spune nici da, nici ba. Sau ar fi spus da ori nu într-un mod care lui nu i-ar fi adus nici o satisfacţie.

Kristy era singura asistentă cu care Grant putea sta de vorbă. Altele luau mai totul în glumă. O baborniţă îi râse în nas: „Aubrey ăla şi cu Fiona? Sunt căzuţi în cap unul după altul, nu?“

Kristy îi spuse că Aubrey fusese reprezentantul local al unei firme care vindea pesticide – „şi tot felul de chestii de genul ăsta“ – pentru ferme.

– Era un tip de calitate, spuse ea, şi Grant nu ştiu dacă asta însemna că Aubrey era onest, generos şi binevoitor faţă de oameni sau că ştia cum să vorbească şi să se îmbrace şi conducea o maşină bună. Probabil şi una, şi alta.

Şi apoi, fără să fie prea bătrân – nici măcar nu ieşise la pensie –, suferise nişte vătămări mai neobişnuite.

– Soţia lui e cea care are grijă de el de obicei. Acasă. L-a adus aici numai temporar, ca să mai răsufle puţin. Sora ei a vrut s-o ia în Florida. Cu siguranţă, nu i-a fost uşor, nimeni nu s-ar fi aşteptat ca un bărbat ca el... S-au dus pur şi simplu undeva în vacanţă, şi el a luat de acolo ceva, un fel de virus, a făcut temperatură foarte mare. A ajuns în comă şi, când s-a trezit, a rămas aşa cum îl vedeţi acum.

El o întrebă despre sentimentele care se năşteau între rezidenţii azilului. Mergeau vreodată prea departe? Izbuti să adopte un ton indulgent, care, spera el, avea să-l salveze de orice morală.

– Depinde la ce vă gândiţi, spuse ea. Continuă să noteze ceva într-un registru în timp ce se gândea cum să-i răspundă. Când termină ce avusese de scris, se uită în sus la el cu un zâmbet candid. E caraghios, dar să ştiţi că aici avem probleme mai degrabă cu cei care n-au fost în nici un fel prieteni. Care poate nici nu se cunosc, în afară de faptul că ştiu că, da, bun, celălalt e bărbat sau femeie. Ai zice că domnii sunt cei care ar trebui să se strecoare în patul doamnelor, dar să ştiţi că în jumătate din cazuri e exact invers. Doamnele aleargă după bărbaţi. Probabil nu sunt chiar atât de uzate, la urma urmei.

Apoi zâmbetul îi pieri de pe faţă, ca şi cum s-ar fi temut că spusese prea multe sau vorbise fără inimă.

– Nu mă înţelegeţi greşit, spuse ea. Nu mă referam la Fiona. Fiona e o adevărată doamnă.

„Bun, dar Aubrey?“ îi veni lui Grant să spună. Însă apoi îşi aminti că Aubrey era în cărucior cu rotile.

– E o adevărată doamnă, spuse Kristy, cu o voce atât de definitivă şi de încrezătoare, încât Grant se simţi el însuşi prea puţin încrezător. Avea în minte o imagine a Fionei într-una dintre cămăşile ei de noapte lungi, cu tiv de dantelă şi cu volane albastre, ridicând cu un zâmbet abia schiţat pătura de pe patul unui alt bărbat.

– Ah, uneori mă întreb..., spuse el.

– Ce vă întrebaţi? spuse Kristy aproape răstit.

– Mă întreb dacă nu cumva joacă o farsă burlescă.

– O farsă cum? întrebă Kristy.

După-amiaza, îi găsea de cele mai multe ori la masa de joc. Aubrey avea mâini mari, cu degete groase. Îi venea greu să manevreze cărţile. Fiona le amesteca şi le împărţea în locul lui şi uneori făcea

câte o mișcare bruscă și iute pentru a îndrepta o carte care amenința să-i scape dintre degete. Grant o privea din celălalt capăt al sălii cum se mișcă fulgerător și apoi cum râde scurt, cerându-și iertare. Îl vedea pe Aubrey încruntându-se ca un soț când o șuviță din părul ei îi atingea obrazul. Aubrey prefera s-o ignore atâta timp cât ea era pe-aproape.

Dar era de ajuns ca Fiona să-l întâmpine pe Grant cu un surâs, să-și împingă scaunul și să se ridice ca să-i ofere ceai – dovadă că-i acceptase dreptul de a fi acolo și că poate chiar simțea o vagă responsabilitate față de el –, că figura lui Aubrey își relua expresia de consternare sumbră. Atunci își lăsa cărțile să-i alunece dintre degete și să-i cadă, stricând jocul.

Așa că Fiona trebuia să revină la treabă și să pună lucrurile în ordine.

Dacă nu erau la masa de bridge, se plimbau uneori pe coridoare – Aubrey se ținea cu o mână de balustradă, iar cu cealaltă strângea brațul sau umărul Fionei. Asistentele erau uluite de felul cum Fiona reușise să-l scoale din căruciorul lui cu rotile. Deși, pentru călătorii mai lungi – până în sera dintr-un capăt al clădirii sau în salonul cu televizor din celălalt –, era nevoie de scaunul de invalid.

Televizorul părea întotdeauna deschis pe canalul sportiv, iar Aubrey se uita la orice sport, deși preferatul lui părea să fie golful. Pe Grant nu-l deranja să se uite la golf împreună cu ei. Se așeza la câteva scaune distanță. Un grup mic de spectatori și comentatori îi urmărea pe ecranul lat pe jucători de-a crucișul și de-a curmezișul gazonului pașnic și în momente potrivite izbucnea într-un soi de aplauze formale. Dar, când jucătorul își făcea avânt să lovească și când apoi mingea își lua zborul singuratic, premeditat, prin văzduh, în sală se lăsa o liniște completă. Aubrey, Fiona, Grant și poate și alții stăteau cu răsuflarea tăiată, și apoi Aubrey era cel care își revenea primul, exprimându-și satisfacția sau dezamăgirea. O clipă mai târziu se auzea și vocea Fionei rezonând pe aceeași notă.

În seră nu era niciodată atâta tăcere. Cei doi își găseau loc undeva printre plantele cele mai abundente, mai dese și mai tropicale – într-un fel de umbrar, în care Grant abia se putea stăpâni să nu pătrundă. De acolo, amestecate cu foșnetul frunzelor și cu șopotul apei care se răspândea din fântână, se auzeau șoapta Fionei și râsul ei înăbușit.

Apoi un soi de chicot. Al cui oare?

Poate al nici unuia – poate că venise de la una dintre păsările acelea nerușinate, cu penaj țipător, care locuiau în coliviile plasate în colțuri.

Aubrey putea vorbi, deși vocea lui nu mai suna probabil așa cum sunase înainte. Părea acum să spună ceva – câteva silabe vâscoase, articulate cu greu. *Ai grijă. E aici. Iubita mea.*

Pe fundul albastru al bazinului din jurul fântânii se vedeau câteva monede. Grant nu văzuse pe nimeni aruncând vreodată monede acolo. Se uită țintă la bănuții aceia, întrebându-se dacă nu cumva fuseseră lipiți de gresia de dedesubt, tot ca un element din decorația optimistă a clădirii.

Adolescenți, la jocul de baseball, așezați în capătul tribunei, nevăzuți de prietenii lui. Între ei, câțiva centimetri de lemn gol, întunericul ce cade, răcoarea care se lasă repede în seara de vară târzie. Neastâmpărul mâinilor, șoldurile care se mută, ochii ațintiți asupra terenului de joc. El își va scoate geaca, dacă poartă vreuna, ca s-o pună pe umerii ei înguști. Dedesubtul ei o poate trage mai aproape de el, își poate apăsa degetele larg răsfirate pe carnea moale a brațului ei.

Nu ca astăzi, când probabil orice puștan s-ar repezi s-o pipăie de la prima întâlnire.

Brațul moale și subțiratic al Fionei. Dorința adolescentină care o uluiește și-i străbate, ca un curent electric, toate nervurile trupului tânăr și fraged, în vreme ce noaptea se adâncește în afara

pătratului prăfos de lumină al jocului.

La Meadowlake nu prea erau oglinzi, așa că Grant nu avu prilejul să se surprindă spionând și stând la pândă. Dar, când și când, avea brusc intuiția a cât de stupid, de jalnic și poate chiar de smintit trebuia să pară ținându-se peste tot după Fiona și Aubrey și nereușind să prindă ocazia să ia la întrebări pe nici unul. Tot mai puțin sigur de dreptul lui de a se afla acolo, dar incapabil să se retragă. Chiar și acasă, în timp ce lucra la masa de scris, făcea curăţenie sau, când era nevoie, dădea zăpada cu lopata, un soi de metronom neobosit în minte îi ținea socoteala până la următoarea vizită la Meadowlake. Uneori avea impresia că e un băiat îndărătnic care face curte fără speranță, alteori, că e unul dintre nenorociții aceia care urmăresc femeile celebre pe străzi, convinși că într-o zi ele se vor întoarce și le vor accepta iubirea.

Cu un uriaș efort de voință, își rări vizitele, ca să vină numai miercurea și sâmbăta. Își propuse de asemenea să ia seama și la alte lucruri la Meadowlake, ca și cum ar fi fost un vizitator al întregului azil, cineva care făcea o inspecţie sau un studiu social.

Sâmbetele erau aglomerate și încordate ca o sărbătoare. Familiile veneau ciorchini-ciorchini. Conducătoare erau de obicei mamele, ca niște câini ciobănești veseli, dar insistenți, care călăuzeau turma de bărbați și copii. Numai copiii cei mai mici erau lipsiți de orice fel de temere. Observau imediat pătratele albe și verzi de pe podele și alegeau mai întâi una din culori pe care să meargă și peste cealaltă le rămânea să sară. Cei mai îndrăzneți încercau uneori să facă scurte deplasări agățați de spatele scaunelor cu rotile. Unii insistau în ciuda admonestărilor și trebuiau duși înapoi în mașină. Și cu câtă bucurie, atunci, cu câtă disponibilitate vreun copil mai mare sau vreun tată se ofereau să-l ducă la mașină și în felul acesta să scape de obligația vizitei!

Femeile erau cele care susțineau conversația. Bărbații păreau intimidați de situație, adolescenții – jigniți. Cei care erau vizitați mergeau în cărucior sau șontâcăiau sprijiniți în baston, sau mergeau țepeni, fără ajutor, în capul procesiunii, mândri de poziția lor, dar în același timp întrucâtva pierduți, sau bolborosind cu disperare, de emoție. Și iată că, înconjurați de mulțimea pestriță a celor veniți din afară, cei dinăuntru nu mai arătau chiar atât de normali, la urma urmelor. Țepii de pe bărbile femeilor fuseseră poate rași până la rădăcină, ochii bulbucați se ascundeau în spatele câte unui petic sau al lentilelor întunecate, medicamentele împiedicau poate erupția vorbelor nepotrivite, dar o privire lucioasă, o rigiditate vag sinistră rămâneau – ca și cum oamenii aceștia s-ar fi mulțumit să devină amintiri ale lor înșiși, ultime fotografii.

Grant înțelegea mai bine acum ce trebuia să fi simțit domnul Farquar. Oamenii de aici – chiar și cei care nu participau la nici o activitate, ci stăteau doar pe scaune, cu ochii la ușă sau privind afară pe ferestre – trăiau o viață zbuciumată a minții (ca să nu mai vorbim de viața trupurilor, de mutațiile prodigioase din intestine, de înțepăturile și junghiurile de pe tot traseul până acolo), o viață care, în majoritatea cazurilor, nu putea fi descrisă sau sugerată prea bine vizitatorilor. Tot ce le rămânea de făcut era să se silească să-și miște picioarele sau să-și împingă cărucioarele înainte și să spere că aveau să găsească până la urmă ceva care să poată fi arătat sau discutat.

Puteau fi arătate sera și ecranul cel mare al televizorului. Taților li se părea formidabil. Mamele spuneau că ferigile sunt superbe. Curând, toată lumea se așeza în jurul măsuțelor și mânca înghețată – refuzată numai de către adolescenți, care păreau dezgustați la culme. Femeile ștergeau saliva care picura de pe bărbiile bătrâne, tremurătoare, și bărbații întorceau capul.

Probabil ritualul acesta le dădea o anumită satisfacţie, şi poate că până şi adolescenţii aveau să fie bucuroşi într-o zi că veniseră aici. Grant nu se pricepea la familii.

Aubrey nu părea să primească vizita nici unor copii sau nepoţi, şi, pentru că nu puteau să joace cărţi – căci mesele erau ocupate de mâncătorii de îngheţată –, el şi Fiona se ţineau departe de parada de sâmbătă. Sera era atunci prea populată pentru conversaţiile lor intime.

Ele se puteau desfăşura însă, bineînţeles, în spatele uşii închise a Fionei. Grant nu se putu hotărî să bată, deşi stătu acolo o vreme, privind ţintă păsările Diney cu o ostilitate intensă, cu adevărat răuvoitoare.

Sau puteau să fie în camera lui Aubrey. Dar el nu ştia unde se află. Cu cât explora mai mult clădirea, cu atât descoperea mai multe coridoare, nişe şi rampe, şi, cutreierând astfel, era încă în stare să se rătăcească. Îşi lua un tablou sau un scaun drept punct de reper, dar săptămâna următoare obiectul pe care-l alesese părea să se afle deja în altă parte. Lui Grant nu-i plăcea să-i vorbească despre asta lui Kristy, de teamă ca ea să nu creadă că suferea şi el de vreun deranjament mintal. Presupunea că schimbările şi rearanjările acestea permanente puteau fi concepute de dragul pacienţilor, pentru a le face exerciţiile fizice zilnice mai interesante.

Nu menţiona nici faptul că vedea uneori la distanţă o femeie care i se părea a fi Fiona, dar apoi ajungea la concluzia că nu poate fi ea, din cauza hainelor. Când vreodată purtase soţia lui bluze viu înflorate şi pantaloni albastru electric? Într-o sâmbătă se uitase pe o fereastră şi o văzuse pe Fiona – ea trebuia să fie – împingând căruciorul lui Aubrey de-a lungul unei poteci pietruite curăţate deja de zăpadă şi de gheaţă, cu o căciulă ridicolă de lână şi o geacă într-un imprimeu alambicat de albastru şi mov, genul pe care îl văzuse la localnice în supermarket.

Probabil că nu se obosea nimeni să pună în ordinele hainele femeilor care purtau cam aceeaşi mărime. Şi mizau pe faptul că pacientele oricum nu şi-ar fi recunoscut hainele.

În plus, Fiona fusese tunsă. Haloul acela angelic de păr îi fusese tăiat. Într-o miercuri, când totul era mai normal, jocurile de cărţi se reluaseră, femeile din sala-atelier meştereau flori de mătase sau păpuşi costumate fără ca alţii să stea pe capul lor să le admire sau să le chibiţeze, iar Aubrey şi Fiona ieşiseră din nou la iveală, încât Grant putu din nou să aibă una dintre conversaţiile acelea scurte, prieteneşti şi înnebunitoare cu soţia sa, el o întrebă:

– De ce ţi-au ciopârţit părul?

Fiona îşi puse mâinile pe cap, să verifice.

– Ha, spuse apoi, nici nu mi-am dat seama.

Grant se gândi că ar trebui să afle ce se petrecea la etaj, unde locuiau cei care, după spusele lui Kristy, erau realmente duşi cu pluta. Rezidenţii care umblau la parter purtând conversaţii cu ei înşişi sau aruncând trecătorilor întrebări bizare („Mi-am lăsat puloverul la biserică?“) erau, se părea, numai în parte duşi.

Insuficient ca să se califice pentru etaj.

Găsi scara, dar uşa din capul treptelor era încuiată şi numai personalul avea cheia. Iar în lift nu puteai urca decât dacă cineva de la recepţie apăsa pe un buton să se deschidă uşile.

Ce făceau după ce plecau cu pluta?

– Unii stau pur şi simplu pe scaune, spuse Kristy. Alţii stau şi plâng. Unii urlă ca din gură de şarpe. Nu cred că v-ar plăcea să ştiţi.

Uneori se întorceau.

– Intri vreme de un an în camera lor, și ei habar n-au cine ești. Și pe urmă, într-o zi, te trezești că – salut, noi când mai mergem acasă. Pur și simplu din senin redevin absolut normali.

Dar nu pentru mult timp.

– Rămâi trăsnit: incredibil, au revenit la normal! Dar pe urmă se pierd din nou. Kristy pocni din degete. Cât ai clipi.

În orașul unde lucrase Grant exista o librărie în care el și Fiona intrau o dată sau de două ori pe an. Acum se întoarse acolo singur. Nu avea chef să cumpere ceva, dar își făcuse o listă și alese vreo două cărți de pe ea, și apoi mai luă o carte pe care o observă din întâmplare. Era despre Islanda. O carte cu acuarele din secolul al nouăsprezecelea, făcute de o femeie care călătorise în Islanda[48].

Fiona nu învățase niciodată limba mamei ei și nu dovedise vreodată prea mare respect față de legendele păstrate în islandeză – poveștile acelea pe care le studiase și le predase Grant și despre care el încă scria, în viața lui profesională. Ea le numea eroii „bătrânul Njal“ sau „bătrânul Snorri“[49]. Dar în ultimii câțiva ani devenise interesată de Islanda și răsfoise mai multe ghiduri turistice. Citise despre călătoriile lui William Morris și Auden[50]. Nu avea cu adevărat de gând să meargă acolo, căci se plângea că vremea e îngrozitoare. În plus, spunea ea, ar trebui să existe un loc la care să te gândești, despre care să știi și la care poate să tânjești, dar pe care să nu ajungi să-l vezi niciodată.

Când începuse să predea literatură nordică și anglo-saxonă, Grant avea la cursuri studenți obișnuiți. Dar, după câțiva ani, observase o schimbare. Femeile măritate începeau să se întoarcă la școală. Nu cu gândul de a obține calificări pentru o slujbă mai bună sau pentru o slujbă pur și simplu, ci numai ca să poată avea un subiect mai interesant de reflecție decât obișnuitele sarcini gospodărești și hobby-uri. Ca să-și îmbogățească viața. Și poate că fusese o urmare firească faptul că bărbații care le predau asemenea lucruri ajunseseră și ei să participe la această îmbogățire, să le pară acestor femei mai misterioși și mai atrăgători decât bărbații pentru care găteau acasă și cu care încă se culcau.

De cele mai multe ori, specializările alese erau psihologia, istoria culturală sau literatura engleză, uneori arheologia sau lingvistica, dar care erau abandonate când se dovedeau prea grele. Femeile care se înscriau la cursurile lui Grant aveau câteodată origini scandinave, precum Fiona, sau aflaseră poate ceva despre mitologia nordică de la Wagner sau din romanele istorice. Erau și câteva care credeau că Grant preda o limbă celtică și pentru care tot ce era celtic avea o aură mistică.

Din spatele catedrei, el le vorbea unor asemenea aspirante cu destulă asprime.

– Dacă vreți să învățați o limbă simpatică, mergeți la cursurile de spaniolă. O să vă prindă bine când vă faceți vacanțele în Mexic.

Unele îi ascultau avertismentul și abandonau treptat. Altele păreau intim impresionate de tonul lui pretențios. Munceau cu îndârjire și aduceau în biroul lui, în viața lui reglementată, mulțumitoare, bogăția surprinzătoare a maleabilității lor mature, speranța înfiorată de a-i primi aprobarea.

El o alese pe cea care se numea Jacqui Adams. Era opusul Fionei – scundă, durdulie, exuberantă, cu ochi negri. Străină de ironie. Povestea lor dură timp de un an, până când soțul ei se transferă cu serviciul. Atunci când își luară rămas-bun, în mașina ei, ea începu să tremure incontrolabil, ca și cum ar fi avut hipotermie. Îi scrise de câteva ori, dar lui tonul scrisorilor i se păru prea surescitat, și nu se putu hotărî cum să-i răspundă. Lăsă timpul să treacă pe nesimțite, în timp ce el intra, pe neașteptate și într-un mod aproape magic, într-o relație cu o studentă atât de tânără încât ar fi putut să-i fie fiică.

Căci un alt lucru, încă mai ameţitor, se întâmplase în timp ce el era ocupat cu Jacqui. Fete tinere cu păr lung şi picioarele goale abia acoperite de sandale intrau în cabinetul lui şi se declarau aproape pe faţă disponibile sexual. Apropierea prudentă, aluziile pline de tandreţe care fuseseră necesare cu Jacqui erau de domeniul trecutului. Grant fu lovit – ca mulţi alţii – de un adevărat vârtej, ce transforma dorinţa în acţiune într-un mod care îl făcu să se întrebe dacă nu cumva din toate acestea lipsea ceva. Dar cine avea timp de regrete? Auzea de legături simultane, de întâlniri extreme, riscante. Izbucniră scandaluri fără menajamente, drame dureroase şi controversate, dar dominate cumva de sentimentul că oricum e mai bine aşa. Urmară represaliile – se făcură concedieri. Dar cei concediaţi se duseră să predea la universităţi mai mici şi mai tolerante sau la centre de educaţie informală, şi multe dintre soţiile abandonate preluară stilul, nonşalanţa sexuală a tinerelor care le seduseseră bărbaţii. Petrecerile dintre universitari, atât de previzibile până atunci, deveniră un teren minat. Izbucni o epidemie, care se răspândea ca gripa spaniolă. Numai că de data aceasta oamenii căutau cu orice preţ să se molipsească, şi puţini erau cei care – de la şaisprezece la şaizeci de ani – păreau dispuşi să rămână pe din afară.

Fiona părea însă foarte dispusă. Mama ei era pe moarte, şi experienţa spitalului o determină să treacă de la munca de rutină de la registratură la slujba cea nouă. Grant însuşi nu sări calul, cel puţin în comparaţie cu anumite persoane din jurul lui. Nu mai lăsă nici o altă femeie să se apropie de el atât de mult ca Jacqui. Ceea ce simţea era o fantastică senzaţie de bine. Tendinţa de îngrăşare pe care o avusese de la doisprezece ani dispăruse. Sărea treptele câte două odată. Se simţea pătruns ca niciodată în viaţă de spectacolul solemn al norilor zdrenţuiţi pe fundalul apusului hibernal pe care îl urmărea de la fereastra biroului, de farmecul lămpilor în stil antic care sclipeau printre draperiile sufrageriei din casa vecină, de larma copiilor din parc pe înserat, care refuzau să părăsească derdeluşul. Veni vara, şi el învăţă numele florilor. În sala de curs, după ce se lăsase antrenat de soacra sa rămasă aproape fără voce (avea cancer la gât), îndrăzni să recite şi apoi să traducă sângeroasa, maiestuoasa odă *Răscumpărarea capului*, *Hofuslausn*, compusă în onoarea regelui Eric cel Roşu de către scaldul pe care acelaşi rege îl condamnase la moarte (şi care fusese apoi, prin puterea poeziei, eliberat). Toată lumea îl aplaudă, chiar şi pacifiştii militanţi pe care el îi luase vesel în râs mai devreme, întrebându-i dacă nu voiau să aştepte afară pe hol până când termina el poemul. În timp ce mergea cu maşina spre casă în ziua aceea – sau poate în alta –, se trezi obsedat de un citat absurd şi blasfematoriu:

„Şi Iisus sporea cu înţelepciunea, şi cu vârsta, şi cu harul la Dumnezeu şi la oameni.“[51]

Se ruşinase atunci de cuvintele acestea şi se simţise străbătut de un fior superstiţios. Pe care îl simţea încă. Dar, câtă vreme nu ştia nimeni, nu i se părea nefiresc.

*

Când mai merse la Meadowlake, luă cartea cu el. Era o miercuri. Se duse s-o caute pe Fiona la mesele de joc, şi n-o găsi.

O femeie îi strigă:

– Nu e aici. E bolnavă.

Vorbise pe un ton febril şi plin de sine, încântată că îl recunoscuse, în ciuda faptului că el nu ştia nimic despre ea. Încântată poate, de asemenea, de tot ceea ce ştia despre Fiona, despre viaţa Fionei aici, crezând că era poate mai mult decât ce ştia el.

– Nici el nu e, adăugă.

Grant se duse s-o caute pe Kristy.

– Mai nimic, spuse ea, când el o întrebă ce se întâmpla cu Fiona. Astăzi a rămas puţin în pat, nu s-a simţit tocmai bine.

Fiona stătea în pat în capul oaselor. El nu observase, de cele câteva ori când fusese în salonul ei, că patul era de spital şi că se putea ridica. Fiona purta una dintre rochiile ei lungi cu guler înalt, şi chipul ei avea nu paloarea florilor de cireş, ci pe cea a făinii.

Lângă ea, în căruciorul cu rotile, stătea Aubrey, care se apropiase de pat cât putuse. În locul cămăşii anonime, descheiate la gât, pe care o purta de obicei, îmbrăcase acum sacou şi cravată. Pălărioara fercheşă de tweed îi zăcea pe pat. Arăta ca şi cum fusese plecat cu treburi importante.

Se întâlnise cu avocatul lui? Fusese la bancă? Pusese ceva la punct la firma de pompe funebre?

Indiferent ce făcuse, arăta extenuat. Faţa lui era şi ea ca de ceară.

Ridicară amândoi ochii spre Grant cu o expresie rigidă de teamă şi suferinţă, care se transformă în uşurare – deşi nu în bunăvoinţă – când îşi dădură seama cine era.

Nu cine credeau ei că avea să fie.

Se ţineau de mână – şi nu-şi dădură drumul.

Pălărioara de pe pat. Sacoul, cravata.

Nu, Aubrey nu fusese plecat. Nu se dusese nicăieri şi nu se întâlnise cu nimeni. Aubrey se pregătea să plece.

Grant puse cartea pe pat, lângă mâna liberă a Fionei.

– E despre Islanda, spuse el. M-am gândit că poate ţi-ar plăcea s-o răsfoieşti.

– Ah, mulţumesc, spuse Fiona, dar nu se uită la carte.

El îi puse mâna pe ea.

– Islanda, spuse.

– Is-landa, repetă ea.

Prima silabă conţinea o vagă urmă de interes, dar următoarele o luară iremediabil în jos. Oricum, atenţia Fionei trebuia deja să se fixeze din nou asupra lui Aubrey, care îşi trăgea mâna mare şi groasă dintr-a ei.

– Ce este? întrebă ea. Ce este, dragul meu drag?

Grant n-o auzise niciodată să folosească expresia aceasta înflorită.

– Of, Doamne! spuse ea. Hai, gata, gata! Şi scoase câteva şerveţele dintr-o cutie de lângă pat.

Căci Aubrey începuse să plângă. Începuse să-i curgă nasul, şi era limpede că se temea să nu ofere o privelişte jalnică, mai ales lui Grant.

– Gata, gata! spuse Fiona. S-ar fi ocupat ea însăşi de nasul lui şi i-ar fi şters lacrimile – şi poate că, dacă ar fi fost singuri, el i-ar fi dat voie. Dar, cu Grant lângă ei, Aubrey n-avea cum s-o lase. Apucă şerveţelele cum putu şi, cu mişcări stângace, reuşi totuşi să se şteargă de câteva ori pe faţă.

În timpul acesta, Fiona se întoarse către Grant.

– Ai cumva relaţii pe aici? întrebă ea în şoaptă. Te-am văzut vorbind cu fetele...

Aubrey scoase un sunet de protest, de oboseală sau de dezgust. Apoi trunchiul i se aplecă mult în faţă, ca şi cum ar fi vrut să se arunce spre ea. Fiona se grăbi să se ridice pe jumătate din pat, ca să-l prindă şi să-l susţină. Lui Grant i se păru nepotrivit s-o ajute, deşi bineînţeles că ar fi făcut-o dacă ar fi crezut că Aubrey avea să se prăbuşească pe podea.

– Șșșt! spunea Fiona. Ah, iubitule, șșșt! O să ne vedem. În mod sigur. O să vin să te văd. Și tu o să vii să mă vezi.

Aubrey scoase din nou sunetul acela, cu capul lipit de pieptul ei, și singurul lucru decent pe care Grant îl putu face fu să iasă din cameră.

– Of, de-ar veni mai repede soția lui să-l ia! spuse Kristy. Să-l ia mai repede și să se termine tot chinul ăsta. În curând trebuie să începem să servim cina, și cum Dumnezeu o să înghită Fiona ceva dacă el e tot aici?

– Să rămân? întrebă Grant.

– Ce rost are? Nu e bolnavă, ați văzut.

– Ca să-i țin companie, spuse el.

Kristy clătină din cap.

– Trebuie să treacă peste lucrurile astea singuri. De obicei au memoria scurtă. Nu e întotdeauna așa rău.

Kristy nu era o ființă rece. De când o cunoștea, Grant aflase câte ceva despre viața ei. Avea patru copii. Nu știa unde se află soțul ei, dar s-ar fi putut să locuiască în Alberta. Băiatul mai mic suferea atât de rău de astm încât, într-o noapte în ianuarie, ar fi murit dacă ea nu l-ar fi adus la vreme la urgență. Nu lua droguri, dar pentru fratele lui n-ar fi putut băga mâna-n foc.

Grant, Fiona și chiar și Aubrey trebuie să-i fi părut lui Kristy niște oameni norocoși. Trecuseră prin viață fără prea multe întâmplări nefericite. Ceea ce aveau de îndurat acum, la bătrânețe, aproape că nu mai conta.

Grant plecă fără să se mai întoarcă în camera Fionei. Observă că vântul era de fapt cald în ziua aceea și că ciorile făceau mare zarvă. În parcare, o femeie într-un costum cu pantalon cadrilat scotea din portbagaj un cărucior pliabil cu rotile.

Strada pe care mergea se numea Black Hawks. Toate străzile din cartierul acesta purtau numele unor echipe din vechea Ligă Națională de Hochei. Era o zonă periferică a orașului, lângă Meadowlake. El și Fiona făcuseră în mod regulat cumpărături în oraș, dar nu ajunseseră să cunoască nici o altă porțiune în afară de strada principală.

Casele păreau construite toate cam în aceeași perioadă, poate cu treizeci sau patruzeci de ani în urmă. Străzile erau largi, cotite și fără trotuare – amintind de timpurile când se credea că nimeni n-avea să mai meargă vreodată prea mult pe jos. Prietenii lui Grant și ai Fionei se mutaseră în zone de genul acesta când începuseră să aibă copii. La început își ceruseră iertare pentru asta. Spuneau că „ieșiseră la picnic“.

Cartierul era încă locuit de familii tinere. Deasupra ușilor de garaj atârnau coșuri de baschet, pe aleile din fața intrărilor se odihneau triciclete. Și totuși, unele case se îndepărtaseră mult de menirea lor certă de cămin de familie. Curțile erau brăzdate de urme de mașini, ferestrele fuseseră acoperite cu folie de aluminiu sau împodobite cu steaguri decolorate.

Se închiriau camere. Chiriașii erau băieți tineri – încă singuri, sau poate iarăși singuri.

Câteva proprietăți păreau să fi fost întreținute cu râvnă de către cei care se mutaseră în ele pe vremea când erau noi – oameni care nu avuseseră banii sau poate nu simțiseră nevoia de a se muta din nou într-o casă mai bună. Tufele crescuseră la înălțimea maximă, izolația vinilică exterioară în culori pastelate eliminase necesitatea văruitului casei pe din afară. Gardurile vii sau metalice în stare bună

dovedeau că odraslele proprietarilor crescuseră și părăsiseră căminul părintesc și că părinții lor nu mai vedeau de ce ar trebui să-și transforme curtea în scurtătură sau în pistă de curse pentru copiii mai noi care băteau mingea prin vecini.

Casa trecută în cartea de telefon drept proprietatea lui Aubrey și a soției lui era una dintre acestea. Aleea din față era pavată cu dale de piatră și mărginită de hortensii care se înălțau țepene ca niște flori de porțelan, rozalii și albastre.

Fiona nu-și revenise din suferință. Nu mânca la orele de masă, deși se prefăcea că mestecă, ascunzând în același timp mâncarea în batistă. I se dădea de două ori pe zi o băutură suplimentară, și cineva stătea și o supraveghea s-o înghită. Se ridica din pat și se îmbrăca singură, dar apoi nu voia decât să rămână în camera ei, așezată pe un scaun. N-ar fi făcut nici un fel de mișcare dacă Kristy sau una dintre celelalte asistente – și Grant, în timpul orelor de vizită – nu s-ar fi plimbat cu ea în lungul coridoarelor sau n-ar fi scos-o puțin la aer.

Atunci stătea, în lumina primăvăratică a soarelui, plângând încet, pe o bancă de lângă peretele clădirii. Era încă politicoasă – își cerea scuze pentru lacrimile ei, nu se împotrivea niciodată vreunei sugestii și nu refuza să răspundă la întrebări. Dar plângea. Plânsul îi înroșise marginile ochilor și-i împăienjenise privirea. Puloverul pe care îl purta – dacă era al ei – atârna încheiat strâmb. Nu ajunsese încă să nu se mai pieptene sau să nu-și mai curețe unghiile, dar n-ar fi fost de mirare dacă în scurt timp ar fi încetat.

Kristy spunea că îi slăbeau mușchii și că, dacă situația nu se îmbunătățea rapid, avea să trebuiască să-i dea o cârjă.

– Dar știți cum e, dacă primesc o cârjă încep să devină dependenți de ea și să umble din ce în ce mai puțin, nu mai merg decât acolo unde au nevoie să meargă. Va trebui să insistați mai mult, îi spuse ea lui Grant. Încercați să-i dați curaj.

Dar Grant nu izbutea. Fionei părea să fi început să-i displacă prezența lui, deși încerca să ascundă asta. Poate că, de fiecare dată când îl vedea, își amintea de ultimele ei minute cu Aubrey, când ea îi ceruse ajutorul și el refuzase să i-l dea.

Grant își dădea seama că nu avea rost să-i pomenească acum de mariajul lor.

Fiona nu mai voia să meargă în capătul coridorului, în sala unde în mare aceiași oameni continuau să joace cărți. Nu voia să meargă în salonul cu televizor și nici în seră.

Spunea că nu-i place ecranul uriaș, că o dor ochii de la el. Ciripitul păsărilor o agasa și și-ar fi dorit ca fântâna să fie închisă din când în când.

Din câte știa Grant, nu se uitase niciodată pe cartea despre Islanda și nici pe vreo alta dintre celelalte – neașteptat de puținele – cărți pe care le adusese de acasă. Exista o mică bibliotecă unde Fiona se așeza uneori să se odihnească, alegând-o probabil pentru că arareori era cineva acolo, și, dacă el lua vreo carte de pe rafturi, ea îi dădea voie să-i citească. El bănuia că făcea asta pentru că astfel putea suporta mai ușor compania lui – putea să închidă ochii și să se cufunde din nou în propria suferință. Pentru că, dacă renunța la suferință chiar și numai un minut, avea să fie lovită mai tare de îndată ce se întorcea la ea. Și, uneori, lui Grant i se părea că ea închide ochii ca să-și ascundă disperarea pătrunzătoare din priviri, pe care n-ar fi fost bine ca el s-o vadă.

Așa că stătea și îi citea din vreun roman vechi despre iubiri caste și averi pierdute și regăsite, scos poate din inventarul vreunei de mult dispărute biblioteci de țară sau școli de duminică. Părea că

nimeni nu-și dăduse silința să aducă la zi fondul de carte în ritmul în care fusese modernizat restul clădirii.

Copertele cărților erau moi, aproape catifelate, cu desene de frunze și flori presate în ele. Aduceau a cutii de bijuterii sau de bomboane, pe care femeile – Grant presupunea că femeile ar face asta – le puteau lua acasă ca pe niște mici comori.

Administratoarea îl chemă în biroul ei și-i spuse că Fionei nu-i mergea atât de bine cum speraseră ei.

– Pierde în greutate, cu toate că ia suplimentul acela. Facem tot ce putem.

Grant spuse că își dă seama.

– Ideea este că, după cum sunt sigură că știți, pacienții care au nevoie de îngrijire prelungită la pat nu pot să rămână la parter. Se mai întâmplă pe o perioadă scurtă, dacă cineva nu se simte bine, dar, dacă devin prea slăbiți ca să se mai poată mișca și să fie responsabili de ei înșiși, trebuie să ne gândim la varianta etajului.

El spuse că, după părerea lui, Fiona nu rămăsese atât de des la pat.

– Nu. Dar, dacă își pierde puterile, va rămâne. Acum este la limită.

El avusese impresia că etajul era pentru pacienții cu mințile rătăcite.

– Și pentru ei, spuse femeia.

Grant nu-și amintea nimic despre soția lui Aubrey în afară de costumul cadrilat în care o văzuse îmbrăcată în parcare. Aripile sacoului i se depărtaseră la spate în timp ce se apleca peste portbagajul mașinii, și el avusese impresia că femeia avea talia îngustă și un șezut generos.

De data aceasta nu purta costumul cadrilat, ci pantaloni maronii cu curea și un pulover roz. Grant avusese dreptate în privința taliei: cureaua strânsă arăta că femeia ținea să și-o pună în evidență. Poate ar fi fost mai bine să n-o facă, pentru că proporțiile i se lărgeau brusc dedesubtul și deasupra curelei.

Era poate cu zece sau doisprezece ani mai tânără decât soțul ei. Avea părul scurt, buclat, vopsit într-o nuanță roșcată. Ochii albaștri – de un albastru mai deschis decât al Fionei, un azuriu sau turcoaz-deschis destul de plat – păreau să se îngusteze vag deasupra obrajilor bucălați. Iar machiajul în tonuri maronii de castană îi accentua ridurile, destul de numeroase. Sau poate acesta era bronzul ei de Florida.

El spuse că nu prea știe cum să se prezinte.

– L-am întâlnit de mai multe ori pe soțul dumneavoastră la Meadowlake. Merg în mod regulat acolo.

– Da, spuse soția lui Aubrey cu o mișcare agresivă a bărbiei.

– Cum o duce soțul dumneavoastră?

„O duce“ fusese introdus în ultimul moment. În mod normal, Grant ar fi spus „Ce mai face soțul dumneavoastră“.

– Binișor, spuse ea.

– El și soția mea deveniseră prieteni buni.

– Am auzit.

– În regulă. Aș fi vrut să stau puțin de vorbă cu dumneavoastră dacă aveți un minut liber.

– Soțul meu n-a inițiat nimic cu soția dumneavoastră, dacă asta vă interesează, spuse ea. N-a necăjit-o cu nimic. Nu e în stare, și oricum n-ar face așa ceva. Din câte am înțeles, a fost mai degrabă

invers.

– Nu, spuse Grant. Nu la asta mă gândeam, în nici un caz. N-am venit la dumneavoastră cu reclamaţii.

– A! spuse ea. Îmi pare rău. Aşa am crezut.

Asta era tot ce Grant avea să primească în materie de scuze. Femeii nu părea de fapt să-i pară rău. Părea mai degrabă dezamăgită şi nedumerită.

– Atunci ar fi mai bine să veniţi înăuntru, spuse ea. Intră tot frigul pe uşă. Azi nu e atât de cald pe cât pare.

Deci chiar şi numai intratul în casă fusese o victorie. Grant nu-şi dăduse seama că avea să fie atât de greu. Se aşteptase la un alt fel de soţie, o gospodină îmbujorată de emoţie, încântată de vizita neprevăzută şi flatată de tonul lui confidenţial.

Ea îl conduse pe lângă intrarea în camera de zi, spunând:

– Va trebui să stăm în bucătărie ca să-l aud pe Aubrey.

Grant surprinse cu coada ochiului două straturi de perdele la ferestrele din faţa casei, amândouă albastre, unele transparente şi altele mătăsoase, o canapea albastră asortată şi un covor într-o culoare palidă delicată, oglinzi şi ornamente strălucitoare.

Fiona avea un nume pentru genul acela de perdele până în pământ. Îl spunea în glumă, deşi femeile de la care auzise cuvântul îl foloseau la modul serios. Toate camerele amenajate de ea erau mai degrabă goale şi pline de lumină, şi ar fi fost uluită să vadă atât de multe lucruri elegante înghesuite într-un spaţiu atât de mic. El nu-şi putu aduce aminte cuvântul.

Dintr-o cameră de lângă bucătărie – un soi de terasă acoperită, deşi jaluzelele erau trase, oprind lumina orbitoare a după-amiezii –, Grant auzi sunetul televizorului.

Aubrey. Răspunsul la rugăciunile Fionei şedea la câţiva metri depărtare, uitându-se la ceea ce părea a fi un meci. Soţia lui vârî capul pe uşă să-i arunce o privire. Întrebă: „Eşti bine?“ şi trase uşa, lăsând-o doar întredeschisă.

– Nu vreţi o ceaşcă de cafea? i se adresă ea lui Grant.

– Mulţumesc, spuse el.

– Fiul meu l-a deprins cu canalul de sport acum un an, de Crăciun. Nu ştiu ce ne-am face fără el.

Pe blaturile de bucătărie erau tot felul de unelte şi instrumente de bucătărie – un filtru de cafea, un robot de bucătărie, o ascuţitoare de cuţite şi câteva lucruri cărora Grant nu le cunoştea nici numele, nici folosinţa. Toate păreau noi şi scumpe, ca şi cum tocmai ar fi fost scoase din ambalaj sau erau lustruite în fiecare zi.

Lui Grant i se păru potrivit să laude lucrurile. Admiră filtrul de cafea pe care ea îl folosi şi spuse că el şi Fiona întotdeauna voiseră să-şi ia şi ei unul. Era un neadevăr sfruntat: Fiona rămăsese devotată unui aparat european care făcea numai două cești odată.

– L-am primit cadou, spuse ea. De la fiul nostru şi de la soţia lui. Locuiesc în Kamloops, în Columbia Britanică. Ne trimit mai multe maşinării decât putem duce. Nu ne-am supăra dacă, în loc de asta, ar cheltui banii ca să ne facă o vizită.

Grant spuse pe un ton filosofic:

– Bănuiesc că sunt şi ei ocupaţi cu viaţa lor.

– Atât de ocupaţi, încât iarna trecută au mers în Hawaii. Ar fi fost de înţeles dacă mai aveam pe cineva din familie care să locuiască mai aproape. Dar el e singur.

Cum cafeaua era gata, ea o turnă în două căni de ceramică verde, pe care le luă de pe braţele amputate ale unui trunchi de copac, tot din ceramică, instalat pe masă.

– Da, oamenii se simt uneori singuri, spuse Grant, având impresia că i se ivise ocazia. Dacă sunt lipsiţi de prezenţa unei persoane la care ţin, se întristează. Fiona, de exemplu. Soţia mea.

– Parcă aţi spus că vă duceţi s-o vizitaţi.

– Mă duc, spuse el. Nu despre asta e vorba.

Apoi îşi lua inima-n dinţi şi-i adresă rugămintea pentru care venise. Crede cumva că ar putea să-l aducă pe Aubrey înapoi la Meadowlake o dată pe săptămână, să zicem? N-avea decât câţiva kilometri de făcut cu maşina, n-ar trebui să fie prea dificil. Sau, dacă prefera să-şi ia puţin timp liber – Grant nu se gândise la asta dinainte şi fu de-a dreptul îngrozit să se audă propunând aşa ceva –, putea el însuşi să-l ducă pe Aubrey, nu l-ar deranja deloc. E sigur că s-ar descurca. Şi ea ar putea profita de ocazie.

În timp ce el vorbea, ea îşi mişcă buzele închise şi limba ascunsă în spatele lor ca şi cum ar fi încercat să identifice un gust dubios. Îi aduse lapte la cafea şi o farfurie de fursecuri cu ghimbir.

– Făcute în casă, spuse ea în timp ce punea farfurioara jos, pe un ton mai degrabă provocator decât ospitalier. Nu mai spuse nimic altceva până ce se aşeză, îşi turnă lapte în cafea şi-l amestecă.

Apoi spuse nu.

– Nu. Nu se poate. Şi asta pentru că nu vreau să-l tulbur.

– Credeţi că asta l-ar tulbura? întrebă Grant cu sinceritate.

– Da, cu siguranţă l-ar tulbura. Nu aşa se fac lucrurile. Nu pot să-l iau acasă şi pe urmă să-l duc din nou acolo. N-aş face decât să-l zăpăcesc.

– Dar n-ar înţelege că e doar o vizită? Nu s-ar obişnui cu ideea?

– Ba înţelege foarte bine. Ea spuse asta ca şi cum el proferase o insultă la adresa lui Aubrey. Dar oricum e o perturbare. Şi pe urmă trebuie să-l pregătesc şi să-l pun în maşină, şi e un bărbat solid, nu e atât de uşor de mânuit cum poate vă închipuiţi. Trebuie să-l vâr în maşină, să-i iau şi căruciorul cu rotile şi aşa mai departe, şi pentru ce? Dacă e să mă chinui atâta, măcar aş prefera să-l duc într-un loc mai plăcut.

– Chiar dacă aş face eu treaba? zise Grant, încercând să vorbească în continuare pe un ton optimist şi rezonabil. E adevărat, nu dumneavoastră ar trebui să vă ocupaţi de asta.

– N-aveţi cum, spuse ea pe un ton fără replică. Nu-l cunoaşteţi. Nu l-aţi putea manevra. N-ar accepta el să-l manevraţi. Atâta trambalare – şi el cu ce s-ar alege?

Lui Grant i se păru că nu era nevoie s-o pomenească din nou pe Fiona.

– Mai logic ar fi să fie dus până la mall, spuse ea. Să se uite la copii şi la tot felul de lucruri de acolo. Asta dacă nu cumva s-ar amărî din cauza celor doi nepoţi pe care nu mai ajunge să-i vadă niciodată. Sau acum încep din nou să meargă vaporaşele pe lac, s-ar putea să-i placă să se uite la ele.

Ea se ridică să-şi aducă ţigările şi bricheta de pe pervazul ferestrei de deasupra chiuvetei.

– Fumaţi? întrebă.

El spuse nu, mulţumesc, deşi nu ştia dacă i se oferise de fapt o ţigară.

– N-aţi fumat niciodată? Sau aţi renunţat?

– Am renunţat, spuse el.

– Acum cât timp?

El se gândi.

– Treizeci de ani. Nu. Mai mult.

Se hotărâse să se lase cam pe vremea când începuse relaţia cu Jacqui. Dar nu-şi putea aminti dacă mai întâi se lăsase de fumat şi crezuse că avea să fie răsplătit pentru asta sau se gândise că venise vremea să se lase, odată ce mintea îi era oricum atât de prinsă în altă parte.

– Eu am renunţat să mă mai las, spuse ea, aprinzându-şi o ţigară. Am luat pur şi simplu hotărârea să renunţ să mă mai las.

Poate asta era pricina ridurilor. Cineva – o femeie – îi spusese că femeile care fumează fac un soi anume de riduri fine pe faţă. Dar de vină puteau să fie soarele sau pur şi simplu felul pielii ei – căci avea gâtul la fel de vizibil ridat. Gâtul brăzdat de cute, dar sânii plini şi ridicaţi ca de domnişoară. Femeile de vârsta ei etalau deseori asemenea contradicţii. Punctele tari şi cele slabe, norocul genetic sau lipsa lui, toate amestecate. Foarte puţine îşi păstrau frumuseţea întreagă – fie ea şi stinsă –, precum Fiona.

Şi poate că nici măcar asta nu era adevărat. Poate că el gândea astfel numai pentru că o cunoscuse pe Fiona când era tânără. Poate că, pentru a avea această impresie, trebuia să cunoşti o femeie de tânără.

Aşa încât oare atunci când Aubrey se uita la soţia lui, o vedea pe adolescenta insolentă şi plină de dispreţ, cu o sclipire stranie în ochii azurii, strângând între buzele dulci ca siropul o ţigaretă interzisă?

– Deci, soţia dumneavoastră e într-o stare depresivă? întrebă soţia lui Aubrey. Cum se numeşte? Am uitat.

– Fiona.

– Fiona. Şi dumneavoastră? Nu cred că v-am auzit numele.

Grant spuse:

– Mă numesc Grant.

Pe neaşteptate, ea îi întinse mâna peste masă.

– Bună, Grant! Eu sunt Marian. Deci, acum că ne ştim pe nume, spuse ea, nu văd de ce nu ţi-aş spune direct ce cred. Nu ştiu dacă Aubrey ţine încă atât de mult s-o vadă pe soţia... pe Fiona. Sau poate că nu ţine. Eu nu-l întreb, şi el nu-mi spune. Poate a fost doar un capriciu trecător. Dar nu aş vrea să-l ducă înapoi acolo în caz că a fost mai mult de atât. Nu-mi pot permite riscul. Nu vreau să ajung să-mi fie greu să mă înţeleg cu el. Nu vreau să-l tulbur şi să înceapă să se poarte prosteşte. Destul îmi bat capul cu el aşa cum e. Nu am nici un ajutor. Nu sunt decât eu cu el. Eu le fac pe toate.

– V-aţi gândit vreodată... e într-adevăr foarte greu pentru dumneavoastră... spuse Grant. Dar v-aţi gândit vreodată să-l duceţi acolo de tot?

Îşi coborâse vocea până ajunsese să vorbească aproape în şoaptă, dar ea nu păru să simtă nevoia să şi-o coboare pe a ei.

– Nu, spuse ea. Aubrey rămâne aici.

– Mda, spuse Grant, e foarte frumos şi nobil din partea dumneavoastră.

Spera că „nobil“ nu sunase sarcastic. Nu voise să fie.

– Aşa credeţi? zise ea. Nu la noblețea sufletului mă gândeam.

– Oricum, nu e uşor.

– Nu, nu e. Dar, aşa cum stau lucrurile, nu prea am de ales. Dacă îl duc acolo nu am bani să-i plătesc azilul decât în cazul în care vând casa. Şi casa e integral proprietatea noastră. Altfel nu am

nimic în materie de resurse financiare. Anul viitor ies la pensie, și o să am și pensia lui, și pe a mea, dar nici măcar așa nu mi-aș putea permite să-l țin acolo și să păstrez și casa. Și înseamnă foarte mult pentru mine, casa.

– E foarte plăcută.

– Da, e plăcută. Am investit mult în ea. S-o repar și s-o întreţin.

– Sunt sigur că ați investit. Și încă o faceți.

– Nu vreau s-o pierd.

– Nu.

– Și *n-o* s-o pierd.

– Am înțeles ce vreți să spuneți.

– Firma ne-a lăsat în aer, spuse ea. Nu știu toate dedesubturile, dar în esență Aubrey a fost pur și simplu silit să demisioneze. Au sfârșit prin a spune că le datora bani, și, când am încercat să aflu ce se întâmplă, el mi-a tot repetat că nu e treaba mea. Cred că a făcut probabil vreo prostie, dar nu trebuie să întreb, așa că tac din gură. Ați fost și dumneavoastră căsătorit. Sunteți. Știți cum este. Și, exact când aflu despre toate astea, trebuie să plecăm undeva cu niște oameni, și nu putem renunța. Și în timpul excursiei el se molipsește de un virus de care nimeni n-a auzit în viața lui și intră în comă. Așa a scăpat până la urmă.

– Ghinion, spuse Grant.

– Nu vreau să spun că s-a îmbolnăvit intenționat. Pur și simplu așa s-a întâmplat. Nu mai e furios pe mine, iar eu nu sunt supărată pe el. Asta-i viața.

– Într-adevăr.

– Cu viața nu te poți pune.

Își trecu rapid limba peste buza de sus, cu gestul pragmatic al unei pisici, pentru a culege firimiturile de fursec.

– Vorbesc ca un filosof, nu? La azil mi s-a spus că ați fost profesor la universitate.

– Acum destul de mult timp, spuse Grant.

– Eu nu sunt cine știe ce intelectuală, spuse ea.

– Nici eu nu știu în ce măsură sunt.

– Dar știu când sunt hotărâtă. Și acum sunt hotărâtă. N-am de gând să renunț la casă. Ceea ce înseamnă că Aubrey rămâne aici, și nu vreau să-și vâre în cap că preferă să stea în altă parte. Probabil a fost o greșeală să-l duc acolo ca să pot eu să plec, dar n-aș mai fi avut altă ocazie, așa că am profitat. Ei, da. Data viitoare o să am mai multă minte.

Scutură pachetul și mai scoase o țigară.

– Pun pariu că știu la ce vă gândiți, spuse ea. Vă gândiți că ați dat peste o ființă mercantilă.

– Nu fac judecăți de felul acesta. E viața dumneavoastră.

– Categoric.

El avu impresia că ar fi fost bine să încheie pe un ton mai neutru, așa că o întrebă dacă, în liceu, soțul ei lucrase într-un magazin de unelte pe timpul verii.

– N-am auzit niciodată de așa ceva, spuse ea. Am crescut în altă parte.

Mergând spre casă, el observă că depresiunea aceea mlăștinoasă care fusese plină de zăpadă și de umbrele solemne ale copacilor era acum luminată de planta numită felinarul mlaștinii[52]. Frunzele

proaspete, comestibile parcă, erau mari cât nişte tăvi. Florile ţâşneau drept în sus ca flacăra lumânării şi erau atât de multe şi de un galben atât de pur, încât o lumină părea să emane din pământ în ziua aceea noroasă. Fiona îi spusese că plantele acestea generau şi căldură. Scotocind printr-unul dintre buzunarele ei ascunse pline cu informaţii, spusese că puteai să-ţi pui palma în interiorul petalei răsucite şi să-i simţi căldura. Ea încercase cândva, adăugase, dar nu putea spune dacă ceea ce simţise era căldură sau propria ei imaginaţie. Căldura atrăgea insectele.

– Natura nu face figuri numai de dragul decorului.

Grant nu avusese succes cu soţia lui Aubrey. Marian. Prevăzuse că putea să eşueze, dar nu prevăzuse în nici un caz din ce motiv. Crezuse că nu avea să trebuiască să lupte decât cu gelozia sexuală firească a unei femei – sau cu resentimentele ei, cu rămăşiţele îndărătnice ale acestei gelozii.

Nu avusese habar cum avea ea să privească lucrurile. Şi, totuşi, într-un fel întristător, conversaţia nu-i fusese chiar străină. Îi amintise de discuţii pe care le avusese cu membri ai propriei lui familii. Unchii lui, rudele, chiar mama lui probabil, gândiseră ca Marian. Şi crezuseră că, dacă alţi oameni nu gândeau aşa, era numai pentru că se păcăleau pe ei înşişi – pentru că ajunseseră prea cu capul în nori sau stupizi din cauza vieţii uşoare, apărate, pe care o duseseră sau din cauza educaţiei primite. Pierduseră contactul cu realitatea. Oamenii educaţi, literaţii, anumite persoane bogate precum rudele cu simpatii socialiste din partea Fionei pierduseră contactul cu realitatea. Ca urmare a unei averi nemeritate sau a unei prostii înnăscute. În cazul lui Grant, bănuia el, toţi credeau probabil că din amândouă motivele.

În mod sigur aşa îl considera şi Marian. Un tip caraghios, doldora de cunoştinţe inutile şi ferit, printr-un noroc, de nevoia de a înţelege adevărul despre viaţă. Un tip care nu trebuia să-şi facă griji cum să-şi păstreze casa şi care putea să umble liniştit peste tot, învârtind în cap o sumedenie de gânduri complicate. Liber să născocească planuri frumoase şi pline de generozitate care, credea el, aveau s-o facă fericită pe nevastă-sa.

Ce individ jalnic, gândea probabil Marian.

Confruntarea cu o persoană de genul ei îl făcu să se simtă deznădăjduit, exasperat, în fine, aproape dezolat. De ce? Pentru că nu era sigur că se poate apăra în faţa ei? Pentru că se temea că până la urmă ea avea dreptate? Fiona n-ar fi avut nici cel mai mic scrupul de genul acesta. Nimeni n-o descurajase, n-o încolţise în copilărie. Pe ea, felul în care el fusese crescut o amuzase, ideile acelea dure ei i se putuseră părea pur şi simplu bizare.

Şi totuşi, oamenii aceştia aveau dreptatea lor. (Grant se închipuia acum contrazicându-se cu cineva. Cu Fiona?) Viziunea lor limitată nu era lipsită de avantaje. Marian făcea probabil faţă bine unei situaţii de criză. S-ar fi priceput să supravieţuiască, să şterpelească mâncare şi să scoată încălţările cuiva prăbuşit fără suflare pe stradă.

Încercările lui de a înţelege fiinţa Fionei fuseseră întotdeauna o sursă de frustrare. Era aproape ca şi cum ar fi urmărit un miraj. Nu... ca şi cum ar fi trăit în el. Încercarea de a se apropia de Marian ar fi fost dificilă într-un alt sens. Aproape ca şi cum ar fi încercat să muşte dintr-un litchi. Pulpa fructului, cu farmecul ei ciudat, artificial, cu gustul şi mirosul ei chimic, acoperea în strat subţire sâmburele masiv, piatra.

Ar fi putut să se însoare cu ea. Cu adevărat. Ar fi putut să ia o fată ca ea, dacă ar fi rămas acolo unde se născuse. Trebuie să fi fost suficient de apetisantă, cu sânii aceia de cea mai bună calitate.

Probabil ar fi flirtat cu ea. Felul preocupat în care își fâțâia fundul pe scaunul de bucătărie, buzele strânse, aerul amenințător vag prefăcut – asta rămăsese din vulgaritatea mai mult sau mai puțin inocentă a fetei cu care ar fi avut de-a face.

Probabil avusese anumite speranțe când îl alesese pe Aubrey. Faptul că arăta bine, poziția de agent comercial, pretențiile lui intelectuale. Probabil crezuse că avea să sfârșească mai bine decât era acum. Exact așa se și întâmpla foarte des cu oamenii aceștia pragmatici. În ciuda calculelor, a instinctului lor de supraviețuire, puteau să nu ajungă atât de departe pe cât – în mod cu totul rezonabil – speraseră. Fără îndoială că li se părea nedrept.

În bucătărie, primul lucru pe care-l văzu fu luminița robotului telefonic, clipind. Se gândi imediat la singurul lucru la care se gândea întotdeauna în ultima vreme. Fiona.

Apăsă pe buton înainte să-și scoată haina.

„Bună, Grant! Sper că am sunat unde trebuie. M-am gândit la ceva. În orașul nostru, sâmbătă seară se ține o seară de dans la asociația de veterani, cică pentru persoanele singure, și eu sunt în comitetul de organizare, ceea ce înseamnă că pot să aduc pe cineva pe gratis. Așa că mă gândeam dacă nu te-ar interesa să vii. Sună-mă când ai puțin timp.“

O voce de femeie dădu un număr local. Apoi se auzi un piuit și aceeași voce începu să vorbească din nou:

„Tocmai mi-am dat seama că am uitat să spun cine sunt. Oricum, poate că mi-ai recunoscut vocea. Marian. Încă nu m-am obișnuit cu mașinăriile astea. Și am vrut să spun că știu că nu ești singur, și nu în ideea asta te-am invitat. Nici eu nu sunt, dar nu strică să mai ieșim din când în când în lume. Oricum, acum că am spus toate astea, sper foarte tare că am sunat unde trebuia. Părea să fie vocea ta. Dacă ești interesat, poți să mă suni, dacă nu, nu-i nevoie să te mai deranjezi. M-am gândit doar că poate ți-ar face plăcere să mai ieși. Sunt Marian. Dar cred că am spus asta deja. Bun, atunci. La revedere.“

Vocea de pe robot suna altfel decât vocea pe care o auzise cu puțin timp în urmă în casa ei. Doar puțin altfel în primul mesaj, dar mai mult în al doilea. Acolo Grant simți un tremur nervos, o falsă nonșalanță, o grabă de a termina și o dorință de a nu închide încă.

Se întâmplase ceva cu ea. Dar când? Dacă atunci, imediat, înseamnă că se ascunsese foarte bine în tot timpul cât el se aflase în casa ei. Însă cel mai probabil schimbarea o ajunsese treptat, poate după plecarea lui. Nu neapărat sub forma unei subite atracții sexuale. Pur și simplu văzuse în el o posibilitate, un bărbat singur. Mai mult sau mai puțin. O posibilitate pe care ea putea foarte bine să o exploateze.

Dar se pierduse puțin cu firea când făcuse prima mișcare. Se pusese într-o situație de risc. Cât de mult riscase, Grant nu știa. În general, vulnerabilitatea unei femei creștea odată cu trecerea vremii, pe măsură ce lucrurile evoluau. Tot ce se putea spune la început era că, dacă acum era doar o fărâmă, ea avea să sporească în timp.

Se simți cumva satisfăcut – de ce să nege? – că stârnise așa ceva în ea. Că provocase ceva ca un licăr, o ușoară neclaritate la suprafața personalității ei. Că auzise în glasul acela încrezător și țâfnos o rugăminte aproape imperceptibilă.

Își rândui ouăle și ciupercile să-și facă o omletă. Apoi se gândi că putea foarte bine să-și toarne un pahar.

Orice era posibil. Adevărat oare – orice era posibil? Bunăoară, dacă ar fi vrut, ar fi fost el oare în

stare să-i frângă rezistența, s-o aducă în stadiul în care să accepte ideea de a i-l aduce pe Aubrey înapoi Fionei? Și nu doar în vizită, ci pentru tot restul vieții. Până unde i-ar fi putut duce tremurul acela? La o răsturnare de situație, la anularea instinctului ei de conservare? La fericirea Fionei?

Avea să fie o provocare. O provocare și o izbândă remarcabilă. Și, de asemenea, o glumă pe care nu i-ar fi putut-o încredința niciodată nimănui – să creadă că, prin purtarea sa execrabilă, i-ar fi făcut Fionei un bine.

Dar nu era cu adevărat capabil să se gândească la asta. Dacă se gândea, trebuia să înțeleagă ce avea să se întâmple cu el și cu Marian după ce i l-ar fi livrat Fionei pe Aubrey. Relația n-avea să funcționeze – în afară de cazul când el avea să fie mai satisfăcut decât putea acum să prevadă descoperind piatra egoismului nevinovat sub pulpa ei robustă.

Nu se putea ști niciodată definitiv cum evoluau asemenea lucruri. Știai aproape sigur, dar nu până la capăt.

Ea ședea acum probabil pe undeva prin casă, așteptându-l pe el să sune. Sau nu, nu ședea. Își făcea de lucru, ca să stea ocupată. Părea să fie genul de femeie care-și făcea tot timpul de lucru. Casa ei în mod sigur avusese parte de o atenție neobosită. Și apoi era Aubrey – îngrijirea lui trebuia să continue ca de obicei. Poate că-i făcuse o cină timpurie, potrivindu-i orarul după cel de la Meadowlake, ca să-l poată pregăti pentru culcare mai devreme și să se elibereze pe ziua aceea de povara lui. (Ce avea să facă oare cu el în seara dansului? Putea să-l lase singur sau avea să angajeze o soră medicală? Avea să-i spună unde merge, să i-l prezinte pe însoțitorul ei? Avea însoțitorul s-o plătească pe soră?)

Poate că îi dăduse să mănânce lui Aubrey în timp ce Grant cumpăra ciupercile și se îndrepta apoi spre casă. Poate că acum îl pregătea de culcare. Dar în tot acest timp fusese cu gândul la telefon, conștientă de absența oricărui apel. Poate calculase cam cât timp îi lua lui Grant să ajungă acasă. Adresa lui din cartea de telefoane îi dăduse probabil o idee despre zona unde locuia. Calculase timpul de mers cu mașina, apoi adăugase la asta un interval la cumpărături pentru masa de seară (dându-și seama că un bărbat singur făcea cumpărături în fiecare zi). Apoi încă un timp până când el ajungea de fapt să-și asculte mesajele. Și, pentru că tăcerea persista, ea se gândise probabil la alte lucruri. Vreun drum pe care poate el îl avea de făcut înainte de a ajunge acasă. Sau poate chiar o cină în oraș, o întâlnire care însemna că n-avea să se întoarcă deloc acasă la vremea mesei.

Rămăsese trează până târziu, curățând dulapurile din bucătărie, uitându-se la televizor, discutând cu sine însăși dacă mai era vreo șansă.

Câtă înfumurare din partea lui! Nu, ea era în primul rând o femeie chibzuită. Avea să meargă la somn la ora obișnuită, gândind că oricum el nu arăta a dansator prea bun. Era prea rigid, prea profesoral.

Grant rămase lângă telefon, răsfoind reviste, dar nu ridică receptorul când aparatul sună din nou.

„Grant, sunt Marian. Eram jos la subsol, puneam rufele în uscător și am auzit telefonul, și până am ajuns eu sus cel care sunase a închis. Așa că m-am gândit să-ți spun că sunt aici. Dacă tu ai fost și dacă ai ajuns cumva acasă. Pentru că, evident, eu nu am robot telefonic, deci n-ai fi putut să lași mesaj. Așa că voiam doar... să-ți spun că sunt aici.“

„Pa.“

Era deja zece și douăzeci și cinci.

„Pa.“

El avea să spună că abia intrase în casă. N-avea rost să-i sugereze că stătuse lângă telefon, cântărind argumentele pro și contra.

Drapaj. Acesta ar fi fost cuvântul Fionei pentru perdelele albastre – drapaj. Și de ce nu? Grant se gândi la fursecurile cu ghimbir, atât de perfect rotunjite încât ea se simțise obligată să anunțe că erau făcute în casă, la cănile de cafea atârnate în copacul ceramic. Era sigur că peste covorul de pe hol fusese întins un covoraș îngust din plastic, pentru protecție. O precizie și o eficacitate perfect lustruite, pe care mama lui nu le atinsese niciodată, dar pe care le-ar fi admirat – de aceea oare, își dădu el seama, simțea această vagă tentă de afecțiune, bizară și inconstantă? Sau pentru că mai băuse două pahare după primul?

Bronzul acela de culoarea castanei palide – acum era sigur că fusese bronz – de pe fața și gâtul ei se continuau aproape sigur în decolteu, care era probabil adânc, ușor pergamentos, mirositor și fierbinte. Găsi deci la ce să se gândească în timp ce forma numărul pe care îl notase deja pe hârtie. Asta și senzualitatea pragmatică a limbii ei de pisică. Și ochii ei ca două pietre nestemate.

Fiona era în camera ei, dar nu în pat. Stătea pe scaun lângă fereastra deschisă, purtând o rochie de sezon, dar ciudat de scurtă și de viu colorată. Pe geam intră o pală de parfum cald și amețitor de liliac înflorit și de bălegar împrăștiat pe câmpul primăvăratic.

Fiona ținea în poală o carte deschisă.

– Ia uită-te la cartea asta despre Islanda, zise ea, am găsit-o pe-aici, cât e de frumoasă! Nici nu mi-am închipuit că lasă cărți atât de scumpe să zacă pur și simplu prin saloane. Oamenii care locuiesc aici nu sunt neapărat cinstiți. Și cred că mi-au amestecat hainele. Eu nu port galben.

– Fiona... spuse el.

– Ai lipsit mult. Ai făcut toate formele de ieșire?

– Fiona, ți-am adus o surpriză. Îl ții minte pe Aubrey?

Ea se uită o clipă țintă la el, ca și cum fața i-ar fi fost dintr-odată bătută de vânturi. Fața, mințile, sfâșiate deodată, făcute bucăți.

– Nu țin minte prea multe nume, spuse ea cu asprime.

Apoi expresia aceea îi dispăru de pe chip, care își regăsi, cu un efort, un aer de bunăvoință jucăușă și vag zeflemitoare. Ea puse cu grijă cartea jos, se sculă, își ridică brațele și-l cuprinse cu ele. Pielea sau răsuflarea ei emanau un miros nou, foarte slab, care lui i se păru că aduce cu mirosul tulpinilor de flori lăsate prea mult timp în apă.

– Mă bucur să te văd, spuse ea și-l trase de lobii urechilor. Ai fi putut pur și simplu să pleci, spuse ea, și să mă lași aici. Să pleci fără nici o grijă și să mă părășești. Părășești. Părășești.

El rămase cu obrazul lipit de părul ei alb, de pielea rozalie a capului ei, de conturul atât de bine știut al craniului ei, și spuse:

– Niciodată.

46 Cântec loialist (republican) din Războiul Civil spaniol (1936–1939). În anii 1940 a fost interpretat, în varianta engleză, de mai mulți cântăreți americani activiști pentru drepturile omului. (n.tr.)

47 Joc de cuvinte: *shallow* înseamnă „puțin adânc“, *shilly* trimite la *shillyshally*, „ezitant“, iar *silly* este „prostesc“. (n.tr.)

48 Probabil, referire la volumul scris și ilustrat de Disney Leith, apărut în 1908 (n.tr.)

49 Njal Thorgeirsson, avocat islandez din secolul al X-lea, este eroul renumitei povestiri islandeze *Saga lui Njal*; Snorri Sturluson

(1179–1241) a fost un istoric, poet şi politician islandez, autorul mai multor lucrări cunoscute, între care *Edda în proză*, un manual de versificație pentru barzii scandinavi. (n.tr.)

50 William Morris (1834–1896), scriitor, artist plastic şi socialist englez; interesat de limba şi cultura islandeză, a călătorit de două ori în Islanda, în 1871 şi 1873. W.H. Auden (1907–1973), cunoscut poet de origine engleză; în 1936 a călătorit timp de trei luni în Islanda, unde a strâns material pentru volumul *Scrisori din Islanda*, compus împreună cu poetul irlandez Louis MacNiece. (n.tr.)

51 Evanghelia după Luca, 2:52 (n.tr.)

52 Nume popular, în limba engleză, al plantei *Lysichiton americanus*, care nu are o denumire proprie în limba română (n.tr.)